

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Савка М. Каран

МЕСИЈА У NEW AGE ПОКРЕТУ КАО
АНТИПОД СПАСИТЕЉА У ХРИШЋАНСКОЈ
ТРАДИЦИЈИ

докторска дисертација

Београд, 2018.

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES

Savka M. Karan

MESSIAH IN THE NEW AGE MOVEMENT AS
ANTIPODE TO SAVIOR IN THE CHRISTIAN
TRADITION

Doctoral Dissertation

Belgrade, 2018.

МЕНТОР:

Проф. др Зоран Кинђић, Универзитет у Београду, Факултет политичких наука

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

- 1.
- 2.

Датум одбране: _____

Изрази захвалности:

МЕСИЈА У NEW AGE ПОКРЕТУ КАО АНТИПОД СПАСИТЕЉА У ХРИШЋАНСКОЈ ТРАДИЦИЈИ

РЕЗИМЕ

Нови светски поредак, који се гради пред нашим очима, не само што уноси значајне промене у готово све сфере друштвеног живота, него и отвара широк простор за бројне манипулације од стране интересних група. У настојању да наметну глобалну доминацију, његови идеолози се труде да преобликује свест људи. Будући да је она умногоме одређена и религијом, они улажу напоре да обликују верско учење које се неће опирати процесу коначног успостављања овог устројства. У ту сврху архитекте Новог светског поретка теже растакању и поништавању традиционалних религијских идентитета, за шта као главно средство користе синкретистичко New Age учење, које, попут свих значајних религија у којима је присутна месијанска идеја, значајну пажњу посвећује најави скорог доласка спаситеља - Маитреје.

Циљ рада је да се поређењем идеје месије у New Age покрету и фигуре Спаситеља у хришћанској традицији укаже на њихову велику, непремостиву разлику, као и да се упозори на могућност кобне духовне обмане, која би многе могла одвести у богоотпадништво. Уколико би хришћани неопрезно допустили да се поистовете Христос и Маитреја, био би утабан пут ка успостављању глобалне диктатуре у оквиру Новог светског поретка.

Методолошки оквир рада представља хипотетичко-дедуктивна метода заснована на општим ставовима и хипотезама, а у различитим фазама истраживања примењене су анализа садржаја, метода специјализације, као и метода студије случаја.

Истраживањем је потврђена главна хипотеза да месија у New Age покрету представља антипод Спаситеља у хришћанској традицији. Упркос настојању припадника New Age покрета да Маитреју прикажу као спаситеља који обједињује све значајне религијске месијанске ликове, хришћанство и New Age представљају суште супротности. Хришћани, поготово православни, разобличавају месијански лик New Age покрета као Антихриста. Православље је

једина брана која може онемогућити успостављање Новог светског поретка и долазак Антихриста.

Кључне речи: Месија, Исус Христос, Антихрист, Маитреја, хришћанство, New Age покрет, Нови Светски поредак, прелест, теозофија, симболизам

Научна област: политичке науке

Ужа научна област: филозофске, социолошке и психолошке науке

УДК број: 316.72/.75 (043.3)

29:27 (043.3)

**MESSIAH IN THE NEW AGE MOVEMENT AS ANTIPODE TO SAVIOR IN
THE CHRISTIAN TRADITION
SUMMARY**

The New World Order growing in front of our eyes brings not only significant mutations in almost all social life domains, but it opens a wide space for numerous manipulations by many interest groups. In order to impose the global agenda its ideologists try to reshape the mind of people. Considering the fact that the mind and consciousness are determined in many aspects by religion, they struggle to create religious teaching that will not resist the proces of final establishment of this agenda. The New World Order architects tend to root out the traditional religious identities using as the main tool the New Age teaching which pays significant attention to introduction of recent arrival of saviour – Maitreya, similar to the contemporary most prominent religious concepts having the idea of messiah.

The comparison of the idea of messiah in the New Age movement and the image of the Saviour in the Christian tradition constitutes the main aim of this paper pointing out the great and insurmountable difference between these two phenomena, as well as to notify the possibility of disastrous spiritual deception that could lead the many into the apostasy from God. In the case that Christians carelessly identify Christ with Maitreya the road toward establishment of a global dictatorship would be punched within the agenda of the New World Order.

The methodological framework is represented in the hypothetic – deductive method embedded in general attitudes and hypotheses, while in different phases of this research are applied the analysis of the content, method of specialisation and case study method.

The research confirms the main hypothesis that messiah in the New Age movement represents an antipode to the Saviour in the Christian tradition. In spite of attempts by the New Age movement members to show Maitreya as saviour who consolidates all significant religious messiah images, the Christianity and the New Age essentially differ in important aspects and developments. The Christians, particularly Orthodox, unmask the messiah image of the New Age movement as Antichrist. The

Orthodox Christianity is the only one defence able to neutralise establishment of the New World Order and arrival of Antichrist.

Keywords: messiah, Jesus Christ, Antichrist, Maitreya, Christianity, New Age movement, New World Order, deception, theosophy, symbolism

Scientific field: Political sciences

Specific scientific field: Philosophy, sociology and psychological sciences

UDC number: 316.72/.75 (043.3)

29:27 (043.3)

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	1
1.1 Предмет истраживања	5
1.2 Циљ истраживања	6
1.3 Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању	8
1.4 Методе које ће у истраживању бити примењене	14
1.5 Структура рада	15
1.6 Очекивани резултати и научни допринос	24
2. УНИВЕРЗАЛНОСТ ИДЕЈЕ МЕСИЈЕ	26
2.1 Архетип спаситеља Карла Густава Јунга.....	26
2.2 Идеја месије код културних народа пре Христа	31
2.3 Идеја месије у светским религијским учењима	34
2.3.1 Идеја месије у јудизму.....	35
2.3.2 Идеја месије у хришћанству.....	39
2.3.3 Идеја месије у исламу	40
2.3.4 Идеја месије у хиндуизму.....	44
2.3.5 Идеја месије у будизму	48
2.3.6 Идеја месије у Кини	52
2.4 Идеја месије у есхатолошким представама езотеричара.....	56
3. НОВИ СВЕТСКИ ПОРЕДАК	57
3.1 Хронолошки развој Новог светског поретка	59
3.2 Карактеристике Новог светског поретка	77
3.2.1 Светска заједница.....	78
3.2.2 Јединствено тржиште.....	79
3.2.3 Глобална екологија	80
3.2.4 Светска социјална и здравствена заштита	82
3.2.5 Нуклеарна претња	83
3.2.6 Универзална религија	83
4. NEW AGE ПОКРЕТ	86
4.1 Концептуални оквир New Age покрета.....	93
4.1.1 Спиритизам	94
4.1.2 Теозофија	97

4.1.3 Кабала.....	101
4.1.4 Гностицизам.....	103
4.1.5 Вавилонска мистеријска религија.....	109
4.1.6 Контракултура шездесетих година XX века.....	110
4.1.7 Унутрашње ја.....	111
4.1.8 Реинкарнација.....	112
4.1.9 Монизам.....	115
4.1.10 Холизам.....	117
4.1.11 Астрологија.....	120
4.2 Водеће личности New age покрета.....	121
4.2.1 Хелена Петровна Блавацка.....	121
4.2.2 Ани Безант.....	125
4.2.3 Алиса Бејли.....	129
4.2.4 Јелена и Николај Рерих.....	132
4.2.5 Димитрије Митриновић.....	134
4.2.6 Георгије Гурђијев.....	138
4.2.7 Вилхелм Рајх.....	140
4.2.8 Ширли Меклејн.....	141
4.2.9 Бенцамин Крим.....	142
4.2.10 Дејвид Спенглер.....	144
4.3 Главне одлике New Age покрета.....	146
4.4 Хармонично сједињење.....	149
4.5 „Библија“ New Age покрета.....	150
5. ДОБА ВОДОЛИЈЕ.....	152
5.1 Симболизам Доба водолије.....	157
5.1.1 Троугао.....	159
5.1.2 Сунце.....	161
5.1.3 Петокрака/пентаграм.....	162
5.1.4 Дуга.....	164
5.1.5 Круг.....	164
5.1.6 Свастика/кукасти крст.....	166
5.1.7 Змија.....	167
5.1.8 Пирамида.....	168

6. ГЛОБАЛНИ МОЗАК ПЛАНЕТЕ ЗЕМЉЕ.....	171
7. ИДЕЈА МЕСИЈЕ У NEW AGE ПОКРЕТУ.....	176
7.1 Најаве Маитрејиног доласка	178
7.1.1 Симбол Сион	179
7.1.2 Пројекат „Плави зрак“ (Project Blue beam).....	181
7.1.3 Комуна Фајндхорн	185
7.1.4 Формације у житу.....	189
7.2 Господар Маитреја и како га препознати?.....	192
8. NEW AGE ПОКРЕТ СА СТАНОВИШТА ХРИШЋАНСТВА.....	200
8.1 Антихришћанска атмосфера у оквиру припрема за долазак Маитреје.....	200
8.2 Међурелигијским дијалогом ка прихватању New Age-a.....	210
8.3 Релативизација лика Исуса Христа	216
8.3.1 Поклоњење Луциферу	222
8.4 Антихрист по Библији	225
8.5 Прави и лажни пут спасења – између две религије	232
8.6 Хришћански одговор на доктрину New Age-a – Други долазак Исуса Христа	243
9. ПРЕЛЕСТ.....	255
10. ЗАКЉУЧАК.....	261
10. ЛИТЕРАТУРА	273

1. УВОД

Откако је по завршетку Заливског рата термин Нови светски поредак ушао у званичну употребу, њиме се све чешће служе бројни државници, нарочито у контексту прича о успостављању глобалистичког друштвено-политичког, економског, културолошког и еколошког уређења живота на нашој планети. Током последњих неколико деценија политичка и финансијска елита из целог света увек изнова најављује неопходност формирања овог устројства, које би, наводно, довело до спасоносног уједињења читавог човечанства, релативизовањем свих националних, државних, верских и културних разлика.

Према речима заговорника Новог светског поретка, ради се о племенитој визији, заснованој на правима појединаца и идеји да ниједна држава не може бити препрека космополитском духу. У складу са тим, тежи се утемељењу централизоване правне организације и свођењу овлашћења националних и локалних власти на минимум. У први план се истичу: слобода говора, верска трпељивост, поштовање приватног власништва, равноправност полова, забрана дискриминације по било ком основу, а пре свега, потреба за миром.

Циљ је свет без рата, односно остварење трајног, Кант би рекао вечног мира, за шта се у оквиру концепта Новог светског поретка решење проналази како у изградњи јединственог политичког и финансијског система тако и у уобличавању јединственог религијског учења. Светска влада и глобална економија ће наводно подићи животни стандард свих људи, мада смо из дана у дан сведоци све израженијих социјалних разлика. Они који се опирају успостављању овог поретка жигосу се као негативци које треба или преобратити или уклонити. Задатак нове, универзалне религије је да допринесе не само уклањању верских узрока међусобних неслагања и сукоба, него и реализацији глобалног пројекта званог Нови светски поредак.

Иако ова идеја, по неким ауторима, вуче порекло још од Вавилона, оживела је у нововековном добу у оквиру тајних друштава, док је као званични политички пројекат уобличена у XX веку, најпре у Сједињеним Америчким Државама. Будући да су Сједињене Америчке Државе утемељене на

протестантским представама и визијама, које су се осим на хилијастичке идеје ослањале и на старозаветну традицију о изабраном народу, не чуди уверење многих Американаца да њихова држава има од Бога дату историјску мисију. Продужавајући ову тенденцију, теоретичари Новог светског поретка сматрају да су позвани да устоличе глобални светски поредак.

Као незаобилазан део савремене стварности, Нови светски поредак је увео значајне промене у све сфере друштвеног живота, што је, упркос космополитским и пацифистичким намерама једног дела његових поборника, отворило широк простор за бројне манипулације од стране интересних група, поготово оних из сенке. Ово се нарочито уочава на верском плану, као најважнијем за процес преобликовања свести људи. С обзиром на то да све више до изражаја долази одавно започета деградација некада дубоко укоревених религијских традиција, чини се да је творци овог поретка поспешују и користе као инструмент у остваривању својих циљева. У покушају изградње јединственог верског учења, они настављају процес секуларизације како би, растакањем и поништавањем традиционалног религијског идентитета, лакше наметнули своју идеологију.

Секуларизације је започета још у доба ренесансе када су се, у оквиру припрема за корените промене социјалних, културних и религијских институција, на Западу појавила тајна друштва која су своје деловање усмерила ка рушењу ауторитета цркве. Супротно хришћанском учењу, припадници оваквих организација су, на основу магије, астрологије и алхемије, кренули у духовну реформу широких размера. То се може видети на примеру розенкројцера, чији су оснивачи, наводно владали „тајнама“ свих наука. Постојање овог друштва обелодањено је 1614. год. у анонимној књизи под називом „Fama Fraternitatis“. Њоме се непотписани аутор обратио свим ученим људима Европе, позивајући их да се уједине и убрзају обнову западног света, што је убрзо потом уродило плодом, јер су за кратко време стекли огромну подршку интелектуалне елите.¹ Ово је био само почетак окупљања све већег

¹ Мирча Елијаде, *Ковачи и алхемичари*, ГЗХ, Загреб, 1982, стр. 194

броја људи који су тежили суштинским променама у европској религији и култури.²

Најпре је спој окултизма и природних наука проузроковао слабљења хришћанства, а након тога је, под утицем идеје о бесконачном прогресу, уследило његово још радикалније разарање. Окултистичко промовисање приче о земаљском рају, до којег се долази на алхемијско-научни начин, довело је до занемаривања традиционалног аскетског пута ка досезању светости у оквиру цркве. Модерни човек је окренуо леђа Богу, одлучивши се да се самостално избори за своје спасење и самореализацију. На том путу често се догађало да постане роб магије, у којој је тражио средства за стицање надљудских знања и способности. Међутим, ни вера у поседовање неограничених окултних способности, ни сав хедонизам који је понудио материјализам, нису могли човеку да надоместе духовни губитак узрокован десакрализацијом, односно, као што би рекао Макс Вебер, рашчаравањем света.

У оваквом друштвено-историјском контексту јавила се потреба за новим религијским учењем, те је почело трагање за алтернативном духовношћу, која би се, за разлику од постојећих, темељила на принципима слободе, индивидуализма, толеранције, и у којој не би било ауторитарности и строгог хијерархијског уређења. Незадовољни прозаичношћу модерног, индустријског друштва, заснованог на концепту доминације природног светла људског ума, и засићени пуким конзумеризмом, људи су осећали жудњу за нечим тајанственим из које се родила потреба за новим зачаравањем света. Разочарани западним хришћанством, које је лишено истинске духовне димензије, а не увиђајући да постоји православље које би могло утолити жеђ човека за божанским, западњаци су се окренули како далекоисточним религијама тако и теозофским учењима. Суочени са све тежом могућношћу да се издржи убрзани ритам живота, а ипак жељни успеха на пословном и личном плану, они су посегнули за учењима и праксама који би им помогли, без улагања превеликог труда. Док су неки почели да прибегавају разним видовима релаксације, па чак и употреби наркотика, како

² Ако имамо у виду срозавање духовног нивоа хришћанске религије на Западу, поготово римокатоличку склоност за светском влашћу, формирање тајних друштава може се третирати као делимично оправдано. Када неко гуши слободу у друштвеној, културној и научној сфери, као што је то чинила римокатоличка црква, природна реакција је да се људи тим проблемима баве у тајности.

би се одморили или ослободили сивила свакодневице, као и осећања разочараности у „световни хуманизам“, било је и оних који су одлучили да следе религијска учења далеког Истока и езотерију. Сва ова друштвена и културна дешавања, а поготово егзистенцијална тумарања у потрази за смислом живота, знатно су допринела да се изнедри New Age покрет, који данас представља идеолошку основу савремене постхришћанске цивилизације и Новог светског поретка. Иако се не зна прецизно када је настао, нити ко је његов зачетник, друга половина XX века најчешће се узима као време када је јасно почео да се уобличава овај специфични социокултурни феномен, односно нова инстант New Age (псеудо)духовност.³

New Age покрет је велику популарност стекао захваљујући апстрактном религијском уопштавању. Религија Новог доба заправо представља комбинацију источњачког мистицизма, модерне филозофије и психологије, хришћанства, научне фантастике, контра-културе педесетих и шездесетих година прошлог века. Међутим, оно што га чини још привлачнијим, како за шире народне масе тако и за архитекте Новог светског поретка, јесу најаве о уласку човечанства у ново астролошко доба, тачније Доба водолије, у ком ће свет пронаћи излаз из кризе у којој се тренутно налази и које ће бити обележено успостављањем универзалне религије. Према уверавањима присталица New Age-а, убрзо ће наступити свеопшти мир, братство свих људи, окончање ратова, мржње, нетолеранције... У Ново доба ће читаво друштво увести харизматични учитељ Маитреја, који ће успут завладати светом. Управо идеје о доласку новог месије и наступању Доба водолије представљају кључне моменте идеологије New Age покрета.

New Age се све више истиче интензивним припремама за долазак харизматичног појединца. Разлог томе може се пронаћи у чињеници да је концепт месије, који изворно представља веру у божанску мисију појединца кога је Бог изабрао да донесе спас читавом човечанству⁴, одувек играо значајну улогу у животу верника већине религија. Иако се одликују супротстављеним

³ Поједини далекоисточни аутори је иронично називају карма-кола.

⁴ *Messiah*, The Encyclopædia Britannica, <http://www.britannica.com/topic/messiah-religion> приступљено 17.11.2015. год.

погледима и ставовима у односу на есхатолошке теме, вера у спаситеља, који ће човечанство уздићи на виши степен духовног развоја и донети мир и благостање, заједничка је различитим религијским учењима. У складу са тим, ишчекивање месијанског царства правде и љубави препознато је од стране присталица New Age-а као стожер у изградњи јединствене религије. Идеја месије користи се као спона за претакање различитих религијских учења у јединствен систем. То се најпре може запазити кроз медије, музичку и филмску индустрију, који све чешће пропагирају New Age поглед на свет и најављују да ће нови месија, такозвани Маитреја, бити тај који ће човечанству понудити „изворнију“ универзалну духовност и устоличити јединствену, светску религију, базирану на истини, што ће наводно бити пропраћено спектакуларним дешавањима на небу и земљи.

Међутим, упркос расту броја заговорника ових идеја, увећава се и број њених противника. Многи теолози и аналитичари сматрају да ће уместо обећаног праведног Новог светског поретка, који се заснива на заједничким интересима Истока и Запада, доћи до сукоба, па чак и Трећег светског рата, уколико се овакве тенденције наставе, као и да Маитреја заправо представља Антихриста.

1.1 Предмет истраживања

Како је реч о свеобухватнијем и комплекснијем, а самим тим и потенцијално опаснијем пројекту од свих претходних у историји људског рода, намеће се потреба за преиспитивањем идеје месије у New Age-у, будући да она представља једну од окосница не само религије Новог доба већ и самог Новог светског поретка. С обзиром на то да New Age покрет карактеришу инстант вера, чудна комбинација неретко противречних религиозних и псеудорелигиозних елемената, без моралног учења и догме, неопходно је размотрити да ли он заиста отвара простор слободе или је можда претпоставка за успостављање диктатуре?

New Age првенствено обједињује алтернативне друштвене покрете, који су критички усмерени не само против антропоцентризма, него и против традиционалних хришћанских вредности. Овом новом духовношћу се жели заменити традиционална духовност, утемељена на древном јудеохришћанском

погледу на свет. Додуше, идеје које пропагира овај покрет каткад се излажу тако да нису у супротности са хришћанством. Иако се оно најчешће директно и формално не негира, ипак се кришом инаугуришу нове „вредности“, које човека неприметно одвлаче од Исуса Христа, а све у циљу стваравања универзалне синкретистичке религије. Као најраспрострањенија и најбројнија религија света, са најубличенијом представом о месији, нема сумње да хришћанство представља највећу сметњу New Age-у. Због тога овај покрет покушава да што је могуће мање откривено дискредитује хришћанску религију, нарочито кроз релативизацију и унижавање личности Богочовека Сина Божијег. У складу са тим потребно је кроз критичку анализу Христовог статуса у религији Новог доба сагледати положај који ово верско учење заузима у оквиру пројекта Новог светског поретка.

Исус Христос је иначе одувек био мета најразличитијих напада. Њега оспоравају и против Њега се боре још од доба Ирода. О Њему се на негативан начин говори неупоредиво више него о Буди, Конфучију, Заратустри, Мухамеду. Осим вређања и ниподиштавања хришћанског Спаситеља, неретко се током историје дешавало да се његови следбеници не само прогоне, него и убијају. Данас присталице New Age-а представљају Христа као једног од окултних посвећеника, гуруа из Индије, оснивача династије Меровинга, посетиоца који је дошао у неидентификованом летећем објекту, проглашавају га пуком манифестацијом безличне божанске енергије или једним од бројних аватара. Сви ови напори чине се с циљем да му се оспори јединствени и неупоредиви карактер Богочовека.

1.2 Циљ истраживања

Циљ рада је да се поређењем идеје месије у New Age покрету и фигуре Спаситеља у хришћанској традицији укаже на велику, непремостиву разлику, као и да се упозори на могућност кобне духовне обмане, која би многе могла одвести у богоотпадништво. Поред тога, ваља указати и на опасност глобалне диктатуре у оквиру Новог светског поретка, уколико његови творци остваре своју намеру да Маитреју устоличе на место Исуса Христа.

Сведоци смо краха глобалног економског поретка, појаве глади, ратова и хаоса на међународном нивоу, стварања потрошачког менталитета, наметања лажних вредности, све веће незапослености, увлачења бројних држава у дужничко ропство, политичке дестабилизације региона... Све те друштвене околности узрокују опште незадовољство и жељу за променом. Међутим, свака промена не мора бити промена на боље. Имајући у виду лоша историјска искуства, треба бити веома опрезан у погледу наводних световних спаситеља и усређитеља. Осим жудње за спасењем и искупљењем, који се обично везују за онострану сферу, људи такође жуде и за оностраном слободом, миром и благостањем, што их чини подложним подвргавању харизматском вођству. Непрозираност савременог друштвеног система и немоћ појединца да се супротстави владајућем меком тоталитаризму поспешују буђење архетипске фигуре спаситеља. Огромна већина људи појединачно не може ништа значајно да промени у свету који је у знаку владавине бездушног капитала, те у свести многих оживљава нада у натприродну помоћ, вера у месију који ће се изборити са злом и успоставити праведнији свет. Ипак, човек не сме да одустане од критичког процењивања како друштвено-политичких дешавања тако и јавних личности. Не само што свети списи упозоравају вернике да је неопходно да буду будни и трезвени, већ и бројни трагични примери из историје сведоче да су често погрешне особе биле третиране као спаситељи. Будући да је и данас код многих људи изражена потреба за њим, важно је осветлити лик лажног месије, јер New Age као спаситеља најављује управо оног кога Библија назива Антихристом.

Мада је прокламовани циљ New Age-а веома привлачан, мада се званично залаже за лично духовно усавршавање, слободу, мир и хармоничан однос свеколиког бивствујућег, овај покрет, по свему судећи, свету ипак не доноси слогу, стабилност и глобалну сарадњу, већ напротив - непријатељство, сукобе, рат и крвопролиће. Иако би New Age да у себе усиса и хришћанске садржаје, очито је да је његов пантеизам у раскораку са библијским персонализмом. У жељи да афирмише еколошку идеју, религија Новог доба залаже се за холистички приступ стварности, као и за ненасиљан однос према природи. Уместо антропоцентризма, заступа екоцентризам, оптужујући хришћанство да је

криво за човекову бездушну доминацију над животном средином. Самим тим што природа у очима савременог човека све више добија на вредности, оспорава се надмоћ духа над њом, па чак бива и обоготворена. Хришћанство се такође оптужује за дискриминацију жена, за ауторитарност, као и за догматску искључивост. Екофеминизам, који игра значајну улогу у оквиру New Age покрета, залаже се за неопаганске култове природе, који се у хришћанству третирају као различите форме обожавања демона. Уместо дуалистичког супротстављања добра и зла, New Age негује монистичко и пантеистичко учење о свејединству.

С обзиром на то да у хришћанској етици нема места за иморализам источне мудрости и теозофије, провалија између хришћанства и религије Новог доба тешко се може премостити. Према Светом писму, грешни свет неће доживети најављено јединство свих људи и хиљадугодишњи мир на земљи, већ ће бити изложен великом страдању када дође до кулминације зла и појаве Антихриста. Откривење Јованово, као и посланица Светог апостола Петра, сведоче да ће стари свет бити преображен божанским огњем, што ће за многе грешнике бити извор паклених мука.

Из хришћанске перспективе могло би се закључити да се кроз целокупну историју води нека врста рата између Христа и Сатане. Једна од главних тачака сукобљавања између хришћанства и религије Новог доба управо је различито тумачење месијанског феномена. За хришћане, остајање верним Христу, односно препознавање личности лажног месије, представља услов спасења. Уколико се у томе погрешни, последице кобне заблуде биће страшне како на личном тако и на друштвено-политичком плану.

1.3 Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању

Општа хипотеза:

Месија у New Age покрету представља антипод Спаситеља у хришћанској традицији, са главним задатком да вернике доведе у духовну заблуду (прелест) и тиме ослободи пут успостављању јединственог религијског учења, које представља идејну основу успостављања Новог светског поретка.

Ма колико New Age покрет био привлачан савременом човеку, нудећи му различите методе опуштања и побољшавања здравственог стања, толико потребне да се издржи стресни ритам живота, потребно је ипак бити опрезан у погледу његове претензије да понуди алтернативну духовност, поготово што се тврди да је она доступна свима, и то релативно лако и брзо, без труда и аскезе. Да бисмо били у стању да критички проучимо ову нову, инстант духовност, неопходно је бацити светло на њена темељна учења. У овом раду усредсредићемо се на разматрање идеје месије у New Age-у, будући да су, за разлику од других, често међусобно супротстављених, па чак и противречних теоријских поставки, есхатолошке и месијанске представе углавном општеприхваћене међу његовим следбеницима. Уколико би идеја месије у New Age-у била разобличена, тиме што би се показало да она заправо инаугурише лажног месију, тј. Антихриста, сам овај покрет би у значајној мери био доведен у питање.

Посебне хипотезе:

1. Идеја месије је универзална зато што произилази из архетипа спаситеља и представља израз општечовечанске чежње.

Већ у веровањима прехришћанских културних народа запажају се елементи месијанизма. Улогу спаситеља имали су како богови тако и велике светскоисторијске личности. Касније се идеја месије вековима испољавала на различите начине, али је врхунац свог развоја доживела у хришћанству, због чега се најчешће везује управо за ову традицију. Упркос томе, на основу прегледа учења светских религија може се закључити да та идеја има много шире размере. Такође је незаобилазна и у есхатолошким предствима езотеричара.

Бројни религијски правци потврђују претпоставку архетипа спаситеља и дају свој допринос универзалном карактеру идеје месије. Архетип спаситеља се периодично активира под утицајем личних и колективних кризних ситуација.

2. Иза термина Нови светски поредак крије се план успостављања тоталитарног друштва будућности.

Паралелно са успоном глобализације расте и неповерење у глобализам. Интересима моћних појединаца подређени су интереси читавог човечанства. Док је с једне стране у рукама привилегованих сконцентрисано огромно богатство које се перманентно увећава, с друге стране шире се сиромаштво, незапосленост, беда, разне болести, ратови, тероризам. Успостављањем Новог светског поретка ствара се све већи раздор, у коме нису угрожење само традиционалне вредности, већ и слобода.

3. Централизацију моћи није могуће постићи без поништавања постојећих религијских традиција, под паролом њиховог уједињавања, за шта се као главно средство користи учење New Age покрета.

Синкретистичка духовност је неопходна да би се различите, неретко и супротстављене вере и културе ујединиле. Религијске границе морају бити срушене како би се, уклањањем препрека на духовном плану, олакшало стварање владе на светском нивоу. У оваквој атмосфери New Age доживљава велики успон и поставља темеље планираној диктатури Новог светског поретка.

4. Дискредитација хришћанства налази се међу приоритетима New Age покрета.

Главна препрека за прихватање универзалне религије јесте хришћанство. Поред тога што има највише верника, хришћанство има и најубличенију идеју како о лику Спаситеља човечанства тако и ону о лику лажног месије. Због тога се у оквиру припрема човечанства, на идејном и културолошком плану, за прихватање религије Новог доба, најпре из свести људи мора одстранити традиционални Христов лик. Карактерисањем хришћана као нетолерантних и искључивих, покушава се створити простор за релативизацију Спаситеља, након чега би пут за ступање лажног месије на историјску сцену био отворен.

5. Најаве све скоријег Маитрејиног доласка представљају покушај довођења људи у заблуду и скретање с пута спасења који је човечанству понудио Исус Христос.

Са становишта New Age-а, наступајући период биће врхунац духовног развоја човечанства. У свету ће владати љубав, хармонија и јединство, а за то ће најзаслужнији бити нови учитељ Маитреја. Замисао је да се око његове личности окупе све религије и што већи број људи, како би сви путеви водили у истом смеру. Устоличењем нове светске религије требало би уобличити нови концепт Бога, који ће објединити западни и источни приступ, односно иманентно и трансцедентно схватање Бога. Уз негирање или релативизацију библијског учења о постојању, распећу и васкрсењу Исуса Христа, инсистира се на прихватању Маитрејиног пута спасења као, за наше време, јединог исправног.

Међутим, приликом истраживања библијских и светоотачких списа нигде не наилазимо на најаве да ће се Христос јавити као некаква космичка енергија, да ће људи чути његов глас у дубини душе, да ће шетати по земљи, да ће га снимати камере, да ће се појављивати на јавним скуповима. Напротив, каже се да ће његов долазак бити изненадан, попут муње, да ће се појавити на небу да га сви виде, праћен анђеоским силама. Осим у јеретичким хилијастичким замислима, осуђенима на Другом васељенском сабору, у правоверном хришћанском учењу нема ни помена о идиличном миленијумском добу мира, који присталице New Age-а, надовезујући се на неке протестантске верске заједнице, оптимистички најављују. У хришћанским списима такође нема говора ни о томе да ће Спаситељ доћи и сести у Римску или било коју другу цркву и након тога преузети световну власт.

6. Човек у тежњи за стицањем натчовечанских знања и моћи постаје роб магије и потпада под власт Сатане.

Проповедајући да се истински Бог налази у нама самима, присталице New Age покрета желе да хришћане одврате од обраћања за помоћ Христу, како би, након што се изгуби осећај Његовог божанства, проповедали да је ипак потребно молити се и клањати, али не више Њему већ Владару космоса. Одавде крећу приче и о астралној светлости као најважнијој сили која дејствује у магији и која

може открити све тајне природе. Називају је и великим посредником магије, док се са становишта цркве под том светлошћу подразумева Луцифер, тј. Сатана.

7. У току је рат између добра и зла, светла и таме, између Христа и Антихриста.

Дешавања чији смо савременици наводе на помисао да на светском нивоу имамо два основна верска усмерења. Прво чини план спасења који је Бог открио људима и које пркоси времену и притисцима, а друго се налази у окриљу Новог светског поретка. Друго фалсификује прво, покушавајући да га оспори, па се тако у његовим оквирима тврди да се човек може спасити без обзира на духовно опредељење, као и да због тога није битно коме се обраћа и моли, нити да ли се уопште моли.

Борба се данас на духовном плану води за сваку душу. Није тешко уочити да онај ко добро познаје Библију и живи у складу са њеним принципима има потпуно другачији поглед на живот од оног који су изградиле присталице New Age-а. Хришћани овај свет, државе и установе виде као нешто пролазно, док је вечно само Царство небеско. Одатле сеже мржња идеолога и присталица New Age-а према Библији. Она нуди чврсте духовне оријентире и омета завођење наводном дубљом и свеобухватнијом концепцијом хришћанства.

По хришћанском учењу, Сатана се константно бори са Богом за сваку човечију душу, а поприште борбе представља људско срце. На овај начин формира се личност човека кроз опредељење, односно избор између вечног живота или вечне смрти.

С једне стране је хришћанство које се темељи на љубави и самоодрицању, које је усмерено ка вечности, које учи следбенике да треба да потчине своју вољу Божијој и да је прихватање магије и окултизма једнако склапању савеза са ђаволом. С друге стране су езотеристи који настоје да себи потчине духовни свет и искористи га за постизање личних, земаљских циљева, служећи се враџбинама, мантрама, астолошким мапама...

8. *Хришћанство, пре свега православље, је сила која задржава долазак Антихриста.*

Под велом личног преображаја и универзалног јединства, вође New Age-а покушавају да друштво на глобалном нивоу уведу у духовну диктатуру. У складу са тим, намеће се учење о болести и отуђености савременог човека, које свакако почива на чињеницама, али које нажалост смера на употребу погрешне духовне терапије. По идеолозима New Age-а, спасење природе и преображај човека могући су само радикално другачијим приступом стварности од оног традиционалног, односно прихватањем такозване екоцентричне, холистичке глобалне визије. Према учењу овог покрета, човек треба да досегне своје ново, духовно ја отварањем свести, коришћењем потенцијала мозга без икаквих ограничења, препуштањем вођству непознатих духовних ентитета, релаксацијом, медитацијом, комуникацијом са Мајком Земљом... Занимљиво је да се у свим тим случајевима инсистира на суспендовању рационалног размишљања. И у православној духовној традицији сматра се да су мистичка стања надумна, али она не смеју бити плод препуштања емоцијама и фантазијама. Бити трезвен на духовном путу, стрпљив, будан и опрезан, императиви су православног подвижничког пута. Насупрот томе, по признању самих идеолога New Age покрета, који су се олако препуштали вођству непознатих духовних ентитета, њихова езотерична знања нису била плод дугогодишњег аскетског подвига. За православне, олако прихватање нечијег духовног вођства значи излагање великој духовној опасности. Псеудодуховне праксе идеолога New Age покрета утрле су пут прелешћивања не само себе него и својих следбеника, јер неопрезан улазак у стање измењене свести, у којој границе постају неодређене и где нема поузданих духовних оријентира, готово по правилу води у потчињавање демонским силама. Пажњу да се не скреће са Христовог пута неопрезним препуштањем сумњивим учењима и тобожњим духовним праксама, скренуо нам је још Свети апостол Павле, следећим речима: „Пазите да вас ко не обмане философијом и празном пријеваром, по предању људском, по науци свијета, а не по Христу. Јер у Њему обитава сва пуноћа Божанства тјелесно.“⁵

⁵ Кол. 2.8-2.9

1.4 Методе које ће у истраживању бити примењене

Природа предмета истраживања налаже мултидисциплинаран приступ и примену различитих основних и основних посебних научних метода. Полазиште и темељ методолошког оквира представљаће хипотетичко-дедуктивна метода заснована на општим ставовима и хипотезама. Сматра се да је она најпогоднија за изучавање феномена месије у New Age покрету јер се, овим путем, њему не прилази једнострано већ као сложеној целини разноврсног, често и противречног, како појединачног, тако и колективног друштвеног искуства, што омогућава издвајање релевантних чиниоца и утврђивање односа међу њима. Поред тога, предност хипотетичко-дедуктивне методе је и у томе што повезује основне методе, које је конституишу и чине применљивом.

У сврху прикупљања, обраде и обједињавања научних чињеница, теоријских ставова и постулата, искуствених и осталих података који се односе на предмет истраживања биће коришћена анализа садржаја којом се допире до суштинских одредаба предмета истраживања. Захваљујући њеној квалитативној димензији стиче се детаљан увид у постојеће начине третирања овог проблема. Иако ће фокус анализе бити на лику месије у New Age покрету, неопходно је посматрати га у широком, друштвено-историјском и есхатолошком контексту, те ће првенствено бити примењене структурално-функционална и експликативна анализа, како би се постигло дубље схватање предмета испитивања. За разлику од чисто дескриптивне, експликативна анализа је продуктивнија с обзиром на субјективну активност истраживача која је незаобилазна у овом случају. Уз сазнања о суштинским својствима предмета анализе, овом методом требало би да буду откривени и други чиниоци и осветљене различите димензије њиховог односа. У раду ће неоспорно бити присутна и компаративна анализа, нарочито приликом конфронтирања фигура месија и есхатологија хришћанства и учења New Age покрета.

Методом специјализације, у чијој основи се налази апстракција, доћи ће се до ставова релевантних за проверу постављених хипотеза. Ова метода је погодна за истраживање идеје месије у New Age-у, јер јој посебност дозвољава

да се посматра као појединачни сегмент у целини Новог светског поретка, у коме међусобне делове повезују заједнична својства.

Код изучавања спољашњих манифестација овог феномена, попут кругова у житу, пројекта Плави зрак, комуне Фајндхорн, биће примењена метода студија случаја. Она је прикладна јер догађања везана за најаву доласка Маитреје представљају микроцелине са садржајем, суштином, формом и истакнутом спремношћу за акцијом, које омогућавају боље сагледавање како месијанске идеје у New Age-у тако и самог покрета.

У складу са наведеним, приликом извођења појединачних, односно посебних закључака биће коришћена дедукција, што произилази и из анализе и специјализације већ схваћеног општег у схватању посебног и појединачног, док ће у сумирању резултата истраживања, на крају рада, бити примењена метода синтезе.

1.5 Структура рада

Након уводног дела рада, други одељак биће посвећен испитивању универзалног карактера идеје месије, ослањањем на учење Карла Густава Јунга о архетипу спаситеља. Наиме, он је сматрао да колективно несвесно представља целокупни психички живот предака и да је умногоме одговорно за свесна психичка збивања.⁶ У подручју религијских феномена неретко се такви садржаји јављају у персонификованом облику, као архетипске фигуре које кроз идентификацију делују на целокупну личност.⁷ Из прегледа различитих веровања увиђа се да бројне религије потврђују претпоставку о постојању архетипа спаситеља. Он се периодично активира, поготово у кризним ситуацијама, што иде у прилог учењу о његовој универзалности. У складу са тим, након кратког излагања Јунгове теорије биће приказан развој идеје спаситеља, почевши од културних народа пре Христа преко јудизма, хришћанства, ислама, хиндуизма, будизма, кинеских религија па све до есхатолошких представа езотеричара.

⁶ Карл Густав Јунг, *Динамика несвесног*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 194

⁷ Исто, стр. 206-207

Како је New Age покрет неопходно разматрати у контексту Новог светског поретка, у трећем делу биће описана замисао и реализација ове глобалне ере. Заметак идеја налази се још код Нимрода, њу су покушали да остваре и Александар Велики, персијски и римски цареви, Британска империја, Наполеон, али се за почетак њене реализације најчешће узима период од пре нешто више од сто година, те ће у хронолошком праћењу развоју Новог светског поретка велика пажња бити посвећена управо речима актера који су се у блиској прошлости трудили да га успоставе. Након тога, ова идеологија ће се тумачити са економског, геополитичког, етничког и верског аспекта, уз представљање следећих, најчешће коришћених, аргумената: светска заједница, јединствено тржиште, глобална екологија, светска социјална и здравствена заштита, упозорење на нуклеарну претњу, са посебним освртом на идеју универзалне религије и њену претечу у виду америчке грађанске религије.

У четвртом поглављу подробније ће бити представљен New Age покрет који покушава да делује на све религије, друштва и традиције. Иако се не зна прецизно када је ово учење настало, нити ко је његов зачетник, јасно је да се развија током више деценија, пре свега као последица великог буђења паганства, магије и окултизма крајем XIX и почетком XX века у интелектуалним круговима Европе и Америке.

New Age заправо чини синкретистичка комбинација оживљених и постојећих религија и традиција. Своју велику популарност стекао је управо на компилацијама које пружају за сваког по нешто. У складу са тим, у сврху лакшег разумевања овог покрета, појединачно и укратко ће бити објашњени основни елементи на којима почива: спиритизам са channeling-ом, теозофија, кабала, гностицизам, Вавилонска мистеријска религија, контракултура шездесетих година XX века, унутрашњи простор, односно унутрашње ја, реинкарнација, монизам, холизам и астрологија. Након тога, без обзира на то што се на први поглед овај покрет одликује хаотичношћу, о чему говоре и различите дефиниције бројних аутора, неопходно је приказати специфичност овог учења. Иако је New Age учење несистематизовано и крајње разуђено, могуће је ипак издвојити његове главне карактеристике. Оно ће такође бити представљено и кроз ликове и дела како претеча тако следећих водећих личности: Хелене

Петровне Блавацки, Ани Безант, Алисе Бејли, Николаја и Јелене Рерих, Димитрија Митриновића, Георгија Гурђијева, Вилхелма Рајха, Ширли Меклејн, Бенцамина Крима, Дејвида Спенглера, бившег New Age вође Рендала Бејра. Ради стварања приступачније представе о феноменима везаним за New Age покрет, биће описан и догађај који његове присталице посебно истичу - догађај хармоничног сједињење, односно удруживања великог броја људи у молитви и медитацији и њихово сједињавање са духовима виших интелигенција које управљају светом. Скупови су одржани 16. и 17. августа 1987. год. истовремено на више места, међу којима су Стоунхенџ у Енглеској и мост Голден Гејт у Сан Франциску. Циљ је био наводно обележавање почетка земљиног прочишћења. Следбеници овог покрета сматрају да су се продуковани мир и хармонија осећали у целом свету, а нарочито у Ираку, Југославији, Сомалији, Авганистану и на Кавказу, и да су директно утицали на бројне касније догађаје, попут уједињења Немачке и распада СССР-а.⁸

На крају поглавља, у сврху популарног излагања филозофије овог покрета, биће дат сажет приказ књиге која се, међу многобројнима, издвојила као својеврсна Библија New Age-а. Реч је о делу Ричарда Баха под називом „Галеб Џонатан Ливингстон“.

Присталице New Age-а сматрају да се човечанство налази на прекретници, јер ће ускоро ући у нову фазу своје историје. Према њиховом тумачењу оно улази у ново астролошко доба звано Доба водолије, на које ће бити усмерена пажња у петом одељку. Ново доба наводно чини врхунац духовног развоја човечанства. У њему ће владати љубав, хармонија, јединство, а у исто ће га повести нови Учитељ – Господар Маитреја. Како су сваком новом добу претходили нагли преокрети, очекују се свеопште промене у свету које треба да доведу до еволуције људске свести, раста моћи и перцепције чула вида, појаве духовних сила и савладавања путовања кроз различите духовне димензије. У објашњењу ове наступајуће ере незаобилазно је упознавање са њеним симболизмом, који је мистичан, али за шире масе веома привлачан. Често су присутне слике нестварне природе, неба са неколико планета, девојака са

⁸ *Harmonic convergence*, The lightning path, <http://www.lightningpath.net/page106/page49/page76/page2/page2.html> приступљено 18.12.2015. год.

погледима пуним чежње, једнорога... Међутим, још већи утисак остављају општи симболи на које наилазимо свуда око нас, а пре свих: троугао, сунце, петокрака/пентаграм, дуга, круг, свастика/кукасти крст, змија, пирамида. Уз спознају о њиховом пореклу и значењу другачије ћемо посматрати многе филмове, рекламе, обележја политичких партија, плакате и остале пропагандне садржаје.

Присталице New Age-а верују да се упоредо са преласком у Доба водолије дешава још једна појава од великог значаја – стварање глобалног мозга планете Земље, односно завршетак процеса уједињавања човечанства који ће укратко бити представљен у шестом поглављу. На светском нивоу долази до све веће густине насељености и у таквој атмосфери интеракција међу људима расте. Ово најпре постаје очигледно на примеру информатичког уједињења. Примат узимају медији, телефонске везе, сателити, што наводно доводи до стварања електронске мреже изнад површине Земље, која додатно доприноси утиску о целини човечанства. New Age на њу гледа као на огромни, мислећи мозак. Према овом учењу, реч је о процесу стварања мождане коре Гее, која представља врхунац еволуције започете пре пет милијарди година када је Земља рођена.⁹

У седмом поглављу биће изложена идеја месије у New Age покрету, који иначе пориче дуализам духовног и материјалног, као и идеју трансцендентног Бога и спасење путем посредника Исуса Христа, односно цркве која је Његово мистичко тело. У складу са основним кредом да је све једно, да је једно Бог и да је Бог све,¹⁰ указује се на то да нема посредника између човека и Бога и да свако може бити попут Христа, као и да искупљење не подразумева жртву – сви су способни да искупљење и откровење доживе сами путем разних техника које овај покрет нуди. То је углавном комбинација психоанализе са паганским ритуализмом, прочишћењем, отварање људског ума ка могућностима којих није свестан све док је заробљен личношћу појединца. Без обзира на бројне разлике

⁹ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 21-22

¹⁰ Велимир Гашпарић, *Све је Бог, Једно, не постоји ништа осим Бога, Бог је у свему, све је у Богу и све је од Бога*, Портал 2012 Трансформација свијести, <http://2012transformacijasvijesti.com/metafizika/sve-je-bog-jedno-i-ne-postoji-nista-osimboga-bog-je-u-svemu-i-sve-je-u-bogu-i-sve-je-od-boga> приступљено 23.12.2015. год.

међу сектама и групама које обухвата New Age покрет, заједничко им је веровање у нову еру и нови долазак господара, који се најчешће именује као Маитреја.

Најпре је потребно скренути пажњу на најаве тог доласка, јер присталице Новог доба често истичу да су припреме у току и да су у њих, поред религије, укључени бројни аспекти друштвеног живота, попут политике, уметности, музике и спорта. То ће се постићи тумачењем неких од медијски пропраћених дешавања која за циљ имају најављивање или призивање новог месије. Најпре, ту је употреба симбола Сион (Zion)¹¹, упакованог у амблем, који треба да допре до милијарди људи широм света. Иако већина њих неће то јасно видети, идеја је да се планови Новог светског поретка реализују делујући на човекову подсвест. Пример пометње коју је унео симбол Сион представља претња Ирана повлачењем са Олимпијских игара које су одржане у Лондону 2012. год. Разлог је била наводна ционистичка симболика присутна у амблему олимпијских игара, што је Олимпијски комитет одмах негирао. Неколико година пре тога исти симбол се такође нашао у амблему олимпијских игара у Пекингу, међутим нико се није жалио, вероватно због тога што је био скривенији. На основу симбола Сион, који је само један од многих под чијим смо утицајем, може се расветлити део позадине ове врсте манипулације нашом свешћу. Имплементација религије Новог доба са Маитрејом на челу може се пратити и на примеру NASA пројекта Плави зрак (Blue Beam Project). У духу припрема за долазак Маитреје у јавност је исцурела вест да ће у будућности на небу бити приказане холограмске слике, односно ликови верских вођа, реформатора, учитеља, једном речју месија које ишчекују разни народи и религијске групе. Незаобилазна је и заједница Фајндхорн, Шкотска комуна, као једна од најуспешнијих прича New Age-а, за коју се везују космички сусрети, циновско поврће, сусрети са грчким паганским божанством Паном... Она представља светски познати спиритуални центар у ком људи наводно живе у хармонији са природом, а названа је и Ватиканом New

¹¹ Подсетимо да се на брду Сион, у Јерусалиму, налазе две велике исламске светиње: џамије Купола на стени и Ал-акаса. Будући да се некада управо на том месту налазио древни Соломонов храм, ционисти би да га обнове, јер се по веровању многих рабина месија неће појавити док он не буде поново сазидао. По хришћанском учењу пак, јеврејски месија је заправо Антихрист, и он ће се зацарити управо у обновљеном Соломоновом храму.

Age-a. Међу њеним патронима се налазе принц Филип од Енглеске, Ширли Меклејн, Мајкл Скот из групе „Вотербојс“. Кругови у житу су још један феномен који ће бити приказан у контексту припрема Маитрејиног доласка. Реч је о тајанственој појави која се најпре десила 1978. год. у Великој Британији, а касније су слични случајеви откривени у Ирској, Холандији, Шпанији, Португалу, Италији, Бугарској, Сједињеним Америчким Државама, Канади, Аустралији, Јапану, Србији, Хрватској, Русији, на Новом Зеланду... Феномен се понавља сваког лета с том разликом што се из године у годину симболи множавају и постају све загонетнији.

Након овог, неопходно је на основу различитих учења представити Лорда Маитреју, односно изнети његове особености, и пронаћи одговор на питање како га препознати, нарочито ако се узме у обзир замисао присталица New Age-a да се око личности Маитреје окупи што већи број људи и све религије, односно да сви путеви воде у једном смеру.

Осмо поглавље ће бити посвећено анализи New Age покрета, првенствено концепта месије у његовим оквирима, из угла хришћанства. Најпре ће се усмерити пажња на стварање антихришћанске атмосфере на путу припрема за долазак Маитреје, у складу са претпоставком да је један од главних циљева New Age-a дискредитација хришћанства. Да би хришћанство на крају било потпуно одбачено, потребно га је или разводнити и релативизовати или учинити крајње омраженим због његове наводне искључивости и нетолерантности. То се чини на разне начине, почевши од оснивања организација које наводно бране такозвано езотерично хришћанство, па до масовне продукције романа, филмова, документарца који на „научној“ основи доказују да је све оно што смо знали о Исусу Христу заправо пуки мит - по неким верзијама Он није ни постојао, по другима јесте, али је био обичан преварант, по трећима Он је обичан рабин који је имао породицу, децу и водио нормалан живот... Свему томе се даје било псеудонаучни било езотеријски карактер, с циљем да се људи учине пријемчивијим за оповргавање традиционалне представе о Христу и припреме за долазак лажног месије. Хришћани који одбијају да се приклоне новој, савременој, „научној“ интерпретацији идеје месије, карактеришу се као слепи и ускоумни, нетолерантни, искључиви, заостали. Неки од идеолога Новог доба

сматрају их непожељнима, онима који су препрека за препород наше планете, чиме се лагано стварају услови погодни за прихватљивост њихове елиминација као нечег што је у складу са наводно вишим интересима.

Посебно ће бити појашњено на који начин и у ком делу међурелигијски дијалог води ка прихватању New Age учења. Док с једне стране теологија традиционалних хришћанских цркава критикује New Age зато што је одбацио појам греха, с друге стране саме цркве све више прихватају многе идеје које се у оквиру њега промовишу, што се нарочито одражава у екуменском покрету који јача кроз Светски савез цркава и међурелигијске дијалогe. Све чешће се могу видети заједничке, екуменистичке службе верника разних конфесија, које за основу имају само наводну универзалну љубав. Екуменизам је јако важан за New Age покрет, јер је то први корак у стварању неког новог, либералнијег хришћанства. Он ће у будућности да пригрли не само све хришћанске конфесије као равноправне начине вероисповедања, него чак и нехришћанске религије. Оваплођење ове идеје и њено разоткривање представља и Парламент светских религија¹², одржан у Чикагу од 28. августа до 5. септембра 1993. год., ком су присуствовале вође и делегати свих вероисповести – њих око 6.500. Поред старих религиозних група, учешће су узели и хуманисти, метафизичари, пагани и бахајци. Да се New Age у црквама све мање напада види се и у службеном документу који је римокатоличка црква усвојила 3. фебруара 2003. год. под називом „Исус Христ доносилац воде живе“, а који је јавности предало Папско веће за културу и Папско веће за међурелигијски дијалог.

Анализом је неопходно обухватити и процес релативизације лика Исуса Христа од стране припадника New Age покрета. Интензивни напади на Њега могу да се доведу у везу са Сатаниним циљем да увери човечанство да Син Божији није Спаситељ каквим га представља хришћанство и да Антихриста стави на Његово место. Као што New Age Бога схвата као некакву безличну свепрожимајућу космичку енергију тако се и личност Исуса Христа третира само као један од облика космичке енергије. Овај покрет је екстреман не само у ниподиштавању Његове личности и божанства него и у уздизању самог ђавола,

¹² *Parliament of the World's Religions*,
<https://www.parliamentofreligions.org/>, приступљено
приступљено 15.2.2016. год.

ког неки од ових идеолога називају Господарем, Учитељем, Тибетанацем и сл. Многе присталице New Age-а труде се да докажу да хришћански месија није постојао на начин описан у Библији, да није говорио оно што је говорио, да није разапет на крсту и да није вакрсао. Све се то чини како би људи прихватили Сатанино јеванђеље које ће им показати пут спасења. Слични покушаји бележе се већ две хиљаде година, али ниједан није успео да уклони Христов лик из историје човечанства.

Како све наведено засењује обнављање интересовања за поклањање Луциферу, потребно је расветлити и тај аспект. Оно се практиковало још у древним гностичким култовима у другом веку после Христовог рођења, а касније и у XIV веку у мистичним редовима луциферијанаца. Док присталице New Age-а с једне стране поричу важност хришћанске молитве и на њено место стављају медитацију, с друге стране препоручују обраћање космичким духовима и махатмама, што заправо представља само још један од облика молитве. На овај начин се чисти пут ка поклоњењу духовима који не признају Творца.

Потпору критичном хришћанском ставу по питању идеје новог спаситеља у New Age-у даће и приказ личности Антихриста по Библији и Светим оцима. Присталице овог покрета, према Светом писму, управо њега најављују као цара, а како би га народ лакше прихватио подмеће му се прича да је реч о потомку Исуса Христа. Екуменска религија и овај покрет теже ка томе да цео свет прихвати идеју да је Исус Христос само један од учитеља Новог Доба, један од аватара који се кроз Маитреју поново појављује.

Чини се да се тренутно води рат између два система вредности, односно између добра и зла, и да сви морају да се одлуче на коју ће страну. Супротстављајући становишта New Age покрета и хришћанства, биће приказани лажни и прави пут спасења. Приликом опредељења, као неоспорно, намеће се више питање која говоре у прилог хришћанском учењу. Ако Јеванђеље није истинито, чему толика настојања да се оспори? Ако Исус Христос није Спаситељ, откуда толики покушаји релативизације његовог лика? Ако је библијски концепт лажан, чему толики труд да се фалсификује? Одговори се могу пронаћи у констатацији да сваки оригинал поседује фалсификат. На свету постоје само два смера.

Иако New Age настоји да својим идејама да научни карактер, нарочито при заступању тезе о универзалном хришћанству, уколико се загребе испод површине увиђа се да је сврха ове својеврсне идеологије „духовно“ покораване света. Отуд је у раду неопходно дати и хришћански одговор на доктрину New Age покрета, пре свега кроз приказ Другог доласка Исуса Христа. Хришћанство нас учи да се обожење не постиже самовољно и на силу, већ сагоревањем властитог ега и повиновањем Божијој вољи. Само синергијом личног подвига и дејстава Божије благодати одиграва се духовни напредак. Захваљујући Христовој жртви и васкрсењу отворен је пут ка спасењу. Упадајући у клопку прагматизма, савремени човек је склон да верује да то што окултизам и магија делују значи да су им догматика и етика исправне.

У складу са тим, последњи део осмог поглавља биће посвећен библијском учењу о предстојећем доласку Исуса Христа, јер свако упознат са њеним садржајем зна да ће то бити нешто што неће моћи да се опонаша. По светоотачкој интерпретацији овог светог списка, Христос неће створити Миленијум мира на земљи, неће помирити људе, неће га дочекати на трговима нити ће се десити било шта слично што New Age најављује. Он је својим ученицима наговестио како ће се ствари одвијати. Према Библији, другом Христовом доласку претходиће појава Антихриста, разна искушења и страдања, да би тек на крају дошло до стварања новог неба и нове земље.

Закључак рада базираће се на поставци да се под притиском друштвено-политичких и културолошких дешавања, чији смо савременици, кристалишу два основна верска правца. Први је план спасења који је Бог открио људима, а други се налази у окриљу Новог светског поретка, и о њему се говори као о зачетнику свег зла.

Ако се ослањамо на библијско учење, текући и будући догађаји се могу тумачити као постепено испуњење Сатаниног плана, јер демонске силе стоје иза сваке јереси или лажне науке. Наговештаји успостављања јединствене светске владе, односно Антихристове владавине, као и прогона хришћана који одбијају да се поклоне Антихристу и приме жиг звери присутни су у Светом писму. „А

Дух изричито говори да ће у последња времена одступити неки од вјере слушајући духове преваре и науке демонске.“¹³

Библија нас с једне стране упозорава на опасност изневеравања истинске вере изношењем примера казне Божије за идолопоклонство, а с друге стране нам указује на пут враћања Богу и духовни препород кроз покајање. Ако би наше разобличавање фигуре месије у New Age-у било аргументовано и утемељено, оно би представљало прилог реafirмацији хришћанског схватања месије и подстицај за вођење истинског хришћанског живота, кога нема без испуњавања моралних заповести и борбе са својим старим ја, које нас иначе подстиче на неопрезно прибегавање пречицама на духовном путу.

1.6 Очекивани резултати и научни допринос

Будући да су ставови људи социјално, политички и културно одређени, те да је током историје потврђено да тешке друштвене-политичке околности изазивају интензивно активирање архетипа спаситеља, очекује се да ће истраживање показати да динамика савремених дешавања ствара повољне услове да творци Новог светског поретка процес успостављања централизације моћи окончају наметањем модификоване, обједињене идеје месије.

Иако се површном посматрачу савремених збивања у сфери религије може учинити да New Age, захваљујући свом залагању за право на различитост, спонтаност, индивидуалност слободу и бригу за другост, а осудом верског фундаментализма, фанатизма, искључивости, униформности и хијерархије, представља спасоносну алтернативу за свет, циљ разматрања идеје месије у религији Новог доба јесте да се суштински доведе у питање овај заводљиви коцепт. Попут нас, и Мишел Лакроа закључује: „Ново доба противречи идеалу слободног и разумом руковођеног човека и оном моделу братства које поштује појединца и чини темељ савремене демократије. Оно угрожава културна богатства која је током више од два миленијума стварала наша цивилизација.“¹⁴

Проучавање идеје месије, нарочито оцртавање његовог лажног профила, не своди се на пуко теоријско интересовање за различита религијска учења. Рад

¹³ 1.Тим. 4.1

¹⁴ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 74

би требало да пружи подстицај појединцу за размишљање о могућим последицама прихватања лажног месије и утврди оквир за његово препознавање. И особе које нису религиозне треба да воде рачуна да не подлегну доминацији харизматских вођа, како их психолошка потреба за спаситељем не би изручила секуларизованом месији. У складу са тим, Свети апостол Петар нам поручује: „Будите трезвени и бдите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере. Њему се противите утврђени вјером, знајући да се таква иста страдања догађају вашем братству по свијету.“¹⁵

Док с једне стране све више расте друштвени значај ове теме, с друге стране чини се да научно интересовање за њу стагнира. Иако се током периодичних актуелизација у преломним друштвеним ситуацијама, осим теологије, феноменом месије у различитим религијама, посредно или непосредно, баве политикологија, психологија и социологија, углавном се ради о парцијалним испитивањима заснованим на некритичком прихватању доминантних парадигми. Што се идеје спаситеља у контексту Новог светског поретка тиче, могло би се чак рећи да је занемарена у научним круговима.

У оваквим околностима научни допринос рада огледаће се у достизању почетног нивоа сазнања и дефинисању поља за даља истраживања овог феномена, поготово имајући у виду да се ради о у науци недовољно испитиваној и методолошки неутемељеној области. Циљ је да се кроз приказ структуре и развојних фаза, идентификацију најзначајнијих фактора, дескрипцију социолошких прилика, уопште анализу различитих аспеката овог феномена велика количина материјала преточи у систематизовано, интегрисано учење. Уз теоријско објашњење феномена, допринос рада огледа се и у утврђивању оквира за његово даље истраживање и критичко промишљање.

¹⁵ 1. Пет. 5.8-5.9

2. УНИВЕРЗАЛНОСТ ИДЕЈЕ МЕСИЈЕ

Иако се најчешће везује за јудизам и хришћанство, нема сумње да појам месије представља средишњи есхатолошки појам великог броја верских учења. Нада и вера у појаву искупитеља вековима тињају, а периодично се распламсавају у већини религија, поготово у кризним ситуацијама, што се може уочити већ при њиховом летимичном разматрању.

Кључни фактор у учвршћивању тезе о универзалном карактеру идеје месије чини проналажење архетипа спаситеља у оквирима разних веровања. Што се снаге ове претпоставке тиче, она се огледа у статусу који одређена вероисповест ужива у датом културном контексту - с обзиром на то да је у темељ идеје месије уткана основна мисао о вери, о Богу и о духовном животу уопште, претпоставља се да је она укорењенија тамо где је религија узвишенија, а веза између Бога и људи јача.

Из наведеног произилази да је, пре излагања различитих манифестација месијанске идеје, разлог њене велике распрострањености могуће потражити у архетипу спаситеља, те ћемо стога најпре размотрити Јунгово учење о овом архетипу.

2.1 Архетип спаситеља Карла Густава Јунга

Швајцарски психијатар и оснивач аналитичке психологије Карл Густав Јунг свој рад заснива на идеји да се у корену људске психе налазе архетипови, односно наслеђене диспозиције због којих се реагује као што се увек реаговало, без обзира на лично стечена искуства, и да њихова целовитост чини посебан психички слој личности који је назвао колективно несвесним. Према његовим речима, колективно несвесно представља целокупни психички живот предака и умногоне је одговорно за индивидуална свесна психичка збивања.¹⁶ „То је, дакле, још дубљи слој испод личног несвесног, у коме се могу наћи примодријалне и универзалне слике заједничке читавом људском роду.“¹⁷

¹⁶ Карл Густав Јунг, *Динамика несвесног*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 194

¹⁷ Мајкл Палмер, *Фројд и Јунг о религији*, Народна књига - Алфа, Београд, 2001, стр. 112

Јунг сматра да психа није хомогена творевина, већ је због лабаво повезаних наслеђених јединица у свом саставу подложна цепљивости, односно одвајању делова од свести до те мере да почињу да воде аутономни живот. У подручју религијских феномена неретко се такви садржаји јављају у персонификованом обличју, као архетипске фигуре које кроз идентификацију делују на целокупну личност. У прилог томе Јунг наводи пример Заратустре код Ничеа. Наиме, Јунг сматра да ове творевине треба разликовати од продуката шизофреније, јер су они смисаоно уобличени.¹⁸

Аналитичка психологија се, према Јунговим речима, свакодневно среће са примесама архетипова који ометају свесно схватање управо због своје структуре, будући да се у њој налазе равномерно и правилно понављана типизирана схватања, независно од тога да ли је познат њихов митолошки карактер. Али он присуство ових праслика не види само у садашњости, те наводи да већ код Платона архетипови заузимају важно место, као и да се исто може уочити код Августина, Малбранша, Бекона, Херберта од Шербурија, Декарта, Спинозе, Канта, Шопенхауера... На основу тога закључује се да се психолошким развојем инстинкти прекривају рационалном мотивацијом, док архетипови попримају особине рационалих појмова.¹⁹

У свом делу „Динамика несвесног“ Јунг износи и виђење да најмоћније архетипове стварају најобичније, понављане чињенице: „Таложене снажних, афективних и сликама богатих искустава свих предака о оцу, мајци, детету, мушкарцу, жени, о магијској личности, о страдањима тела и душе, подигло је ову групу архетипова, у несвесном признању њихових огромних психичких снага, до највиших принципа који формулишу и регулишу религијски, па и политички живот.“²⁰

Како колективно несвесно представља дубока сећања читавог људског рода, поново рођено у свакој индивидуи, оно условљава и општечовечански тип реакције. Међутим, Јунг сматра да колективно несвесно није само историјска

¹⁸ Карл Густав Јунг, *Динамика несвесног*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 206-207

¹⁹ Исто, стр. 222-224

²⁰ Исто, стр. 247

условљеност, већ и подстицај стваралачког импулса, јер су архетипови манифестације инстиката из којих произилази целокупно стваралаштво.²¹

Најјаче идеје човечанства Јунг везује за архетипове и сматра да је то нарочито уочљиво код религијских представа.²² Он истиче њихов изразито нуминозан карактер и убраја их у саставне елементе духа, због чега је овај феномен од највећег значаја за религијску психологију. По његовом објашњењу, религиозна веровања често опседају људску машту јер „стварни бог је стварни архетипски отац колективног несвесног. Тако схваћен бог је несводива и неизбежна психичка реалност, коју појединац доживљава у најдубљим слојевима свог бића.“²³ Архетип Бога несхватљиво, доследно и неумољиво може допрети до субјекта, потчињавајући га тако да се овај, упркос покушајима отпора, не може одупрети. Чест исход је да субјекат коначно и не жели да се одупре, јер доживљај са собом доноси осећај испуњења смисла, што се иначе сматрало неостваривим. Људи осећају страх од претеће силе, који је спутан и само чека моменат када ће бити ослобођен.²⁴

Како истиче Мајкл Палмер у тумачењу Јунгове теорије „...религиозни став, ма како да се лично или друштвено реализује, независно од времена или места, произилази из чињенице да на најдубљем нивоу нашег бића постоји архетипски облик бога, дубоко и неизбрисиво урезан у нашу психу. Та религиозна диспозиција, другим речима, функционише као унутрашња активност психе, производи њој својствену енергију, излази из колективног несвесног и манифестује се у видљивим и разноликим феноменима религије.“²⁵ Он истиче да је неопходно направити разлику између архетипског облика бога и архетипског садржаја бога, у складу са Јунговим учењем да је облик архетипа структурална компонента психе, односно априорна диспозиција несвесног ума да ствара униформне слике, док је садржај архетипа начин реализовања тог облика, који је познат и заснива се на стеченим личним и друштвеним искуствима.²⁶ „Јунг другим речима захтева да повучемо јасну границу између

²¹ Исто, стр. 248-249

²² Исто, стр. 249

²³ Мајкл Палмер, *Фројд и Јунг о религији*, Народна књига - Алфа, Београд, 2001, стр. 132

²⁴ Карл Густав Јунг, *Динамика несвесног*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 302-303

²⁵ Мајкл Палмер, *Фројд и Јунг о религији*, Народна књига - Алфа, Београд, 2001, стр. 143

²⁶ Исто, стр. 141

архетипског облика бога као неопажљивог узрока и архетипског садржаја бога као опажљивих последица.²⁷ Палмер даље наглашава да архетипски облик бога, будући да је непознат, може бити изражен само индиректно, тачније симболички²⁸, из чега произилази да спаситељи, анђели, демони, метафизичка бића чине архетипске садржаје бога.

Иако је архетип спаситеља присутан готово у свим религијама, Јунг се у његовом тумачењу најчешће осврће на симболичку представу lika Исуса Христа, која је сродна индивидуалним сновима о надмоћном, савршеном бићу, херојских пропорција. Ова пројекција је резултат деловања снажног покретачког инстинкта у људској психи, који наводи на повезивање свесних и несвесних садржаја у повезан тоталитет, што Јунг назива Сопством. Реализација ове природне тежње одвија се по устаљеном обрасцу, а препознаје се у симболима Сопства, који заправо представљају слике бога архетипског порекла. „Дакле, појединац у Христу препознаје архетип који изражава његову унутрашњу психичку потребу за целовитошћу и јединством; то јест, Христ 'егземплификује архетип Сопства'.“²⁹

Док с једне стране Јунг сматра да је Исусово рођење несумњиво историјски и јединствен догађај, с друге стране, инсистирајући на наводној митолошкој основи његовог идентитета, он тврди да је Христос одувек постојао у вечности и да се све што постоји у плероми као вечно збивање временом вишеструко понавља, нарочито у тешким друштвеним ситуацијама. Према његовим речима, појава Христа била је неопходна да би се човечанство избавило од невоља. Он револуционарно преображење Бога оличено у очовечењу пореди са својевременим Стварањем, односно објективизацијом Бога.³⁰

Јунг у „Психолошким расправама“ истиче да је таква тенденција постојала одувек: „У свезнању пак је одвајкада постојало сазнање о људској природи Бога или божанској природи човека. Зато и налазимо, далеко пре него што је састављено Постање, одговарајућа сведочанства у староегипатским

²⁷ Исто, стр. 146

²⁸ У Јунговој теорији симбол је најбоља формулација релативно непознате ствари, он је жива ствар, испуњена значењем. Да ли ће нешто постати симбол зависи најпре од става оног који о њему мисли, односно од симболичког становишта који догађајима приписује дубљи слој значења – исто, стр. 149

²⁹ Исто, стр. 155

³⁰ Карл Густав Јунг, *Психолошке расправе*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 260-265

документима. Ти наговештаји и префигурације очовечења нам се на изглед чине сасвим неразумљивим и сувишним, пошто је све створено, настало *ex nihilo*, дело Бога, и пошто се не састоји ни из чега другог до из Бога, па је самим тим и човек, као и све створено, Бог који је постао конкретан. Међутим, префигурације по себи нису збивања Стварања већ су само степенице у процесу постајања свесним. Наиме, веома се касно запазило (тј. још и данас се тиме бавимо) да је Бог Стварно уопште, дакле не на последњем месту и човек. Ово запажање је један секуларан процес.³¹

Јунг наглашава да се архетипске ситуације не понављају механички већ бивају подстакнуте одређеним околностима. Као најављујуће припреме за рођење Христово наводи опијеност Јахвеа својом моћи и величином творевине, апокалиптичка саопштења, морални пораз који је Јахве доживео са Јовом... Јунг сматра да је све то, али и чињеница да је Јахвеа превазишло његово Створење узроковало његову одлуку да постане човек.³² Непосредним узорима сина који треба да буде рођен сматрају се Авељ и традицијом преношена диспозиција јуначког живота. Под Божијим сином не подразумева се само национални Месија већ и универзални спаситељ човечанства. Према Јунговим речима, психолошки је сасвим могуће да несвесно, односно архетип спаситеља, потпуно овлада човеком и да одређује његову судбину, те да се том приликом јављају несихичке, паралелне појаве које су објективно изван индивидуе, а одговарају архетипу. Он износи претпоставку да је управо Исус Христос био таква личност.³³

Разматрајући Сатанин суберзивни утицај у свему томе, Јунг упозорава да он свуда баца своје семе и да се пре коначне победе Исуса Христа мора очекивати његова последња, снажна манифестација у лику Антихриста.³⁴

Људско отелотворење Бога после Христове смрти, како Јунг сматра, наставља се уз помоћ Светог Духа, што је, како наводи, у потпуном складу са Христовим учењем, а самим тим и даљим продужењем инкарнације. Према Христовом гледишту, свако ко верује у њега као у Сина Божијег у стању је да

³¹ Исто, стр. 265

³² У свом тумачењу лика Исуса Христа Јунг одступа од хришћанске теологије, ослањајући се на езотерична гностичка тумачења.

³³ Карл Густав Јунг, *Психолошке расправе*, Матица српска, Београд, 1977, стр. 265-273

³⁴ Исто, стр. 273-276

чини иста дела која и он чини, па чак и више. Христос се сматра првенцем коме следи велики број рођених сестара и браће. По Јунгу, ове промене у људском статусу условљене су спаситељским делом Исуса, у ком посебно место заузима аспект искупљења за грехе човечанства, које је остварено путем његове смрти.³⁵

Узевши у обзир наведене идеје Јунг закључује да остаје нејасно зашто се хришћанство у светској историји посматра као апсолутна новина јер оно представља одличан пример историјски припремљене појаве. По њему, Христос не би оставио интензиван утисак на вернике да није истовремено изражавао нешто што је живело и деловало у њиховом несвесном. Хришћанство се у античком свету раширило таквом брзином управо захваљујући томе што је његовом свету представа у сусрет долазила аналогна психичка спремност. У овом контексту понављања догађаја, нарочито оних везаних за Христов живот, јача веровање у појаву другог, коначног месије.³⁶

Ако је у човековом колективном несвесном заиста присутан архетип спаситеља, као што Јунг сматра, онда је сасвим логично што се у већини религија јавља фигура месије. Ипак, могућа је примедба да би представа месије морала бити присутна у свим религијама, а не само у већини, уколико је архетип спаситеља у колективном несвесном. У прилог Јунгове теорије архетипова могло би се рећи да архетип спаситеља заправо постоји у свачијем несвесном, али да се није свуда уобличио идеја месије. Не улазећи у могуће оправдање Јунгове тезе размотрићемо како се у различитим религијама испољио архетип спаситеља.

2.2 Идеја месије код културних народа пре Христа

Већ при летимичном осврту на историјски развој религије, лако је уочити да су у многим религијама прехришћанских културних народа присутни елементи месијанизма, који су се и касније вековима на различите начине испољавали и развијали. Штавише, могло би се чак рећи да је месијанска идеја била у средишту њихових веровања, што се нарочито уочава на примерима верских учења Месопотамије и Ирана.

³⁵ Исто, стр. 276-294

³⁶ Исто, стр. 294-311

У најраније доба у Меспотамији се веровало да треће врховно божанство, бог Еа, представља заступника људи на небу, пред Саветом богова. У њега су полагали наду како појединци, тако и цело друштво приликом сваке критичне ситуације. Еа је био прихваћен као спаситељ, који је повремено узимао чудна чулна обличја (на пример получовек - полуриба) и силазио међу људе, како би им непосредније указао помоћ.³⁷ У периоду када се учењем о женама и синовима врховних божанстава проширио политеизам, улогу месије преузео је син бога Еа Мардук. Вавилонски цар Хамураби изградио је култ бога Мардука као заштитника града и човечанства уопште. Међутим, бог Еа и даље је представљао извор спасења, односно, он је тада само дао пуномоћ Мардуку да врши улогу месије, што значи да је постао посредник између оца небеског Еа и људи. Мардук, који је био омиљен и далеко изван Вавилона, наводно је лечио све душевне и телесне немоћи.

Према веровању Вавилонца, данашњи свет је настао из хаоса. Људи, као последња створења, живели су срећно док није наступило отпадништво од богова, што је проузроковало враћање у првобитни хаос из ког се могло изаћи само појавом спаситеља и цара целог света. „Оваква веровања месијанског карактера створила су и обичаје, церемоније и празнике, несумњиво месијанског карактера. Ови обичаји и церемоније о нарочитим празницима стајали су у непосредној вези са рођењем или важнијим догађајима у животу земаљских царева и симболишу рођење и дела спаситеља света.“³⁸ Иако су и неки други људи, као на пример свештеници, посматрани као они који могу утицати на ток ствари, цареви су били нешто више од свих осталих; веровало се да је у њиховим рукама судбина света, па су тако у култу царевима додељиване религиозни елементи месијанског карактера. На тај начин је уздигнут и Мардук и постављен изнад свих богова. Према легенди, богови су изабрали њега да се супротстави разјареној богињи праисконских вода и хаоса Тијамат, са којом су се до тада безуспешно борили. Мардук је успео да је савлада, након чега је од њеног располућеног тела обликовао небо и земљу, а од крви Кинга, њеног демонског

³⁷ Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 26

³⁸ Исто, стр. 30

помоћника, створио и човека. Одатле сеже веровање у божанску природу владара.³⁹

Што се Ирана тиче, месијанска идеја је до значајнијег изражаја дошла у реформисаној, монотеистичкој религији, чији је оснивач Заратустра, међутим трагови су присутни и у учењу пре њега.

Најстарије врховно божанство старих Парса било је Ахура. Оно је у реформисаној религији добило надимак Мазда (свезнајући, премудри), из чега се спајањем ова два имена родило једно - Ахурамазда. Али у старим светим књигама помиње се и бог Митра. Ахура је бог неба, господар света, а Митра је бог небеске светлости. Митра је најпре био само једна манифестација Ахуре, да би каснијом персонификацијом постао засебна божанска личност, готово равна Ахури. Управо он је имао месијанску улогу и као бог светлости сматран је посредником између неба и земље. Иако је према Заратустрином учењу једини бог Ахура, Митра никада није изгубио свој статус, а чак је и у време пред Христово рођење постао центар религиозности и других народа. У зороастризму он је постао бог истине и правде, што је на Западу и остао. Следбеници су наглашавали његов морални карактер, он им је, наводно, помагао у борби са злим демонима, био је моћни друг који притиче људској немоћи у помоћ. У оваквом облику месијанска идеја била је присутна и у религији Персијанаца, која је носила назив митраизам.

Визија спаситеља је у Заратустровој реформисаној религији (у првим вековима пре Христа) потпуно другачија. По предсказању Ахурамазде, Заратустра се појавио као зачетник спасења човечанства. Он је био први човек савршене праведности и светости. Представљен је као месија, пророк, изасланик Ахурамазде, коме је поверен задатак да свету објави закон Божији. Међутим, према веровању Парћана, без обзира на то што је Заратустра поставио основ за спасење људи од злог духа, почео је да се увећава број људи огрезлих у греху. Ахурамазда је за овај период у свом плану спасења људи предвидео долазак трију спаситеља, Саошијаната⁴⁰, Заратустриних синова, који би требало да се

³⁹ Мирча Елијаде, *Историја веровања и религијских идеја – II*, Просвета, Београд, 1991, стр. 154

⁴⁰ Саошијанат је назив за месију, а дословно преведено овај термин означава оног који чини да се напредује.

јављају сукцесивно крајем сваког миленијума. На крају првог миленијума, када зло у потпуности завлада, појавиће се Аушетар, који ће почети да сузбија зло и обнавља Заратустрино учење. На крају другог миленијума појавиће се Саошијант под именом Аушетарма, који ће, настављајући путем свог претходника, још више људе усмерити ка добру, што ће довести до моралног и физичког преображаја. На крају трећег миленијума појавиће се последњи спаситељ Астватерето, за време чије владавине ће зло бити коначно побеђено, доћи ће до васкрсења мртвих, свеопштег покајања и васкрсења, након чега ће се све вратити у првобитно идеално стање. „Колико је значајна улога Саошијанта види се у томе што му заратустрина религија не додељује само улогу пуког помоћника Ахура Мазде, већ се у њој чак проповеда да је управо он онај који ће васкрснути мртве и установити бесмртност.“⁴¹

2.3 Идеја месије у светским религијским учењима

Уколико бисмо се осврнули на целокупни развој човечанства, видели бисмо да је улога спаситеља приписивана бројним боговима, али и светскоисторијским личностима како пре, тако и после Христа. Месијанске особине имали су и: Аполон, Херакле, Александар Велики, Дарије Хистаспис, Октавијан Август, Озирис, Хорус, кинески Велики Светитељ, индијски богови Митра и Агни, аватари (инкарнације бога Вишнуа), затим Готама-Буда, Маитреја Буда, Падмапани, Авалокитесвара и многи други. Међутим, иако искупитеља, свесно или несвесно, очекују готово сви људи, без обзира на то ком историјском периоду или верском опредељењу припадају, манифестације месијанске идеје најјасније су представљене у оквирима светских религијских учења.

У складу са цикличном поделом историје света на златно, сребрно, бронзано, гвоздено и ново златно доба, ми се налазимо у најгорем, четвртом периоду, које карактеришу неморал, неповерење, стрес, зло, гордост... Човечанство је упало у таму и незнање, из којих може да се избави само уз

⁴¹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 258

Божију помоћ. Широко је распрострањено уверење да ће кључ за ослобођење од стега овог ропства донети ишчекивани спаситељ.

2.3.1 Идеја месије у јудизму

Нада у спасење и Божије вођство током дугог временског периода кристалисала се у јудизму, религији из које и потиче сам назив месија. Као што ова идеја није одмах на почетку имала свој данашњи значај, тако ни њен историјски развој никако није текао линеарно. Њена трансформација била је неминовна због различитих историјских околности. Од магловите идеје месијанизма без месије, преко изједначавања владара из Давидове династије са Божијим помазаником, дошло се до апокалиптичког ишчекивања особе која ће ослободити јеврејски народ ропства и утемељити Божије царство на земљи.

Већина теолога овај развој дели на три периода па је тако према Ребићу, прво било раздобље „израелске предмесијанске сотерологије (X-IX век пре Христа), други је историјски краљевски месијанизам (краљевство Давида и његових наследника, пророци VIII-VI век пре Христа), а трећи би представљао различите послесужањске сотеролошке видове: оживели краљевски месијанизам с ослонцем на Зерубабелу, есхатолошки краљевски месијанизам, пророчки месијанизам и трансцендентни месијанизам.“⁴²

На почетку идеја спаситеља није била довољно артикулисана ни код пророка, али је веровање у ослобођење јеврејског народа и његову славну будућност било општеприхваћено међу Јеврејима. „Јевреји су испрва сву наду полагали на Бога, који је једини у строгом смислу речи спаситељ, те самим тим улози посредника између Јахвеа и јеврејског народа није придаван неки већи значај. Иако је Мојсије имао истакнуту посредничку улогу између Јахвеа и јеврејског народа, тек знатно касније ће лагано почети да се уобличава месијански лик.“⁴³

Након првог знака, односно позива Аврама, идеја месије у јудизму је започела вишевековно кристалисање. У периоду историје Израела од почетка до

⁴² Алберт Ребић, *Средишње теме Старога зајета*, Кршћанска садашњост, Загреб, 1996, стр. 231

⁴³ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 251

Натановог пророштва, то је био месијанизам без месије, али се временом обликовао његов лик који је заузимао примат и тиме је започет период личног месијанизма. У првој етапи није било речи о посебној личности, већ се после Давида у првим деценијама монархије сваки помазани цар посматрао као спаситељ и то је било време династијског месијанизма, у ком се сматрало да је Јахве са Давидом склопио савез о вечном царевању. Тада је месијанска нада имала искључиво политичко-социјалну димензију, односно циљ је био увођење правичности у живот народа и заштита од потенцијалних поробљивача. Цар није био есхатолошки спаситељ, већ Јахвеов посредник на земљи. Међутим, оптимистичку идеју о праведности сваког цара рушило је све лошије искуство са онима који су били недостојни те функције. То је подстакло преобликовање идеје месијанизма, што се осећа већ код пророка Исаије, који је сматрао да ће Јахве подићи правичнијег и вернијег цара, који ће очувати месијанску легитимност монархије. Историјску позадину овог пророштва чини сиријско-израелски рат у коме цар Ахаз жртвује свог првенца, а Исаија у месијанском тексту обећава рођење детета, будућег цара, спаситеља. За овај период у развоју месијанизма везује се припајање трансцедентних особина личности месије. Сматра се да Септуагинта показује знаке развијеног месијанизма, у ком се под њим подразумева више биће, које је од онога света. Тежиште се пребацује на дете које ће бити спаситељ, а поред рођења једна од најважнијих тема јесте његово проглашење за кнеза или цара, кога је Израел чекао да би био избављен. Самим тим постаје очигледно да су историјска збивања довела до промене царског месијанизма у династијском смислу. Након пропасти монархије царски месијанизам је преиначен у ишчекивање неке посебне личности чија се харизматска моћ посебно истицала. Знатан допринос у развоју личног месијанизма имао је пророк Јеремија, који је изнео мишљење да је за посебан Божији позив потребан неко ко ће бити другачији од историјских царева, да ће Бог подићи посебан изданак из лозе Давидове, да је месијанско доба заправо доба познања Бога и праштања, да је сам Господ у неку руку месија. Сличан антидинастијски тон приметан је и код пророка Језекиља. Када је такав став преовладао, старозаветни теолози су били окупирани питањем: шта даље? Међутим, како нада у Јахвеову помоћ није престала, у периоду после ропства у

Вавилону почиње се говорити о месији као изванредној личности која је и даље могла да буде Давидов потомак, али не неко из династијске лозе, него неко ко више није има само царске особине већ је постајао и пророк и свештеник. Према Књизи пророка Захарије, месијанска идеја преплетена је управо тим двама службама. Али ни тада природа месије није била сасвим јасна. У периоду после егзила мешали су се елементи рестаурираног царског месијанизма са изразитим есхатолошким елементима. Упркос разликама, превладало је гледиште да ће спаситељ подићи Израел, уништити незнабошце и установити Царство славе. Углавном се о месији говорило као о изванредној земаљској личности, а само је неколицина очекивала да ће он бити биће из другог света – у том случају се на идеју личног месијанизма надовезало схватање трансцедентног месијанизма. Овакве идеје се могу пронаћи и у текстовима пророка Михеја и пророка Јеремије, као и на примеру позно-јудејских ликова попут ангелоликог Мелхиседека. Предање о њему датира из прехришћанских веровања. У Старом завету представљен је као свештеник Бога Вишњег, а повезује се и са царском породицом. У Посланици Јеврејима Христос је други свештеник, његова праслика је Мелхиседек. Посебан однос према њему развиле су поједине заједнице пре појаве хришћанства, које су неретко сматране сектама. Услед христанизације тих секти дошло до је поистовећивања њега и Христа, а чак му је у почетку Христос и потчињаван. У Кумранским рукописима Мелхиседек је приказан као есхатолошки спаситељ који враћа расељене у судњи дан, ослобађајући их од греха. Он је будући месија који доноси спасење.⁴⁴ Идеја трансцедентног месијанизма присутна је и у причи о Сину човечијем, ангелообразном који треба да ступи на место Давидовог цара када моћне империје буду збачене са престола. Ово пророштво засновано је на Исајиним месијанским пророштвима.

„...оно што је битно када говоримо о месијанским очекивањима у апокалиптичкој књижевности првог века пре Христа, свакако је процена какви су друштвено-историјски услови потребни да би се појавио Месија. Занимљиво

⁴⁴ У тринаест малих, лоше очуваних фрагмената Кумранских рукописа који су откривени 1956. год., Мелхиседек је описан као анђеоска фигура, он је био у савету богова и председавао је на великом суђењу. Показује се да неко ко је Божији изасланик и поседује божанска имена, може бити препознат у бићу које је сишло на земљу.

је да док једни сматрају да ће се Месија, као спаситељ, појавити онда када дође до кулминације зла, други тврде да је неопходно да Јевреји својим моралним и побожним понашањем заслуже појаву Месије.⁴⁵

Упркос интензивном ишчекивању, већина Јевреја није прихватила Исуса Христа за Месију, чак штавише иницирали су његово распеће. И мада касније хришћанско поимање месије не чини потпуни повратак извору, оно своје јасно упориште има у Старом завету.

Дубоко укоренења у свести јеврејског народа, нада о доласку месије, упркос повременим разочарењима, никада није избледела. Иако је с времена на време била ослабљена, увек изнова се распламсавала услед жеље за избављењем. Вера да Бог није напустио свој изабрани народ и да ће једном интервенисати никада није нестала. Додуше, непријатна искуства са лажним месијама⁴⁶ довела су до тога да су Јевреји временом бивали опрезнији и да нису олако прихватили оне који су се представљали као спаситељи. Ипак, уочи 1666. год., године која је имала специфичну симболику за Јевреје,⁴⁷ месијанска идеја је на трагикомичан начин обузела овај народ - већина је непромишљено поверовала у Шабатаја Цвија, који је сам себе, на наговор младог рабина Натана из Газе, прогласио месијом. Објављивање његове искупитељске мисије изазвало је еуфорично расположење највећег дела Јевреја, а поједини су чак падали у транс при његовој појави. На основу Натанове визије да ће свргнути султана са престола и преобратити га у јудизам, уверен у своју улогу месије Шабатај Цви је отишао у Цариград, где је одмах ухапшен. Ипак, хиљаде Јевреја му је одлазило у посету, уверени у његову мисију. Али када је одведен пред султана и био принуђен да бира између живота и отпадништва изабрао је ово друго. Иако је то био велики шок за вернике, након ког се већина разочарала у овог лажног спаситеља, и даље је било фанатика уверених да и иза ове издаје стоји неки виши циљ.⁴⁸ Годину

⁴⁵ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 254-255

⁴⁶ Пример представља случај Симона бар Кохбе, који је био вођа јеврејског устанка у Палестини 132. год., подигнутог због наводне намере цара Хадријана да у Јерусалим унесе дух грчко-римских градова. Представивши се као месија, Симон бар Кохба је навео Јевреје на трогодишњи рат, у ком су претрпели велику штету, након чега је јеврејски народ изгнан из Јерусалима, који је порушен, а на његовом месту саграђен град Елија Капитолина.

⁴⁷ Плаћање данка Јеврејима у време Соломона износило је 666 талената злата.

⁴⁸ „То уверење оснажио је Натан из Газе, тврдећи да је Шабатајево отпадништво заправо само привидно, да он тим чином наставља и продубљује своју одсудну борбу са силама

дана потом Шабатај Цви је и даље представљан као спаситељ, али с обзиром на то да није дошло до његовог спектакуларног повратка веровање се неговало само у оквиру секти. „...Јевреји су и дуго након тога што су им се изјаловиле наде одбијали да признају могућност да би Бог дозволио да се преваре.“⁴⁹ Према Гершому Шолему, ово је било најтрагичније поглавље новије јеврејске историје.⁵⁰

2.3.2 Идеја месије у хришћанству

У хришћанству се месији не приписује политичка улога, као што је то случај у јудизму. Задатак месије, тачније Исуса Христа био је да на себе преузме грехе света и својим васкрсењем омогући победу над смрћу, чиме би био отворен пут спасења за све људе. Његова снага лежала је у споју пророчких, мудросних и апокалиптичких мисли, које су месијанизам даље водиле у смеру трансцендентализације Божијег деловања. Поред тога што је Бог, једно лице Свете Тројице, он је био и припадник људског света, односно потомак Давидов.

Истинско прихватање Исуса Христа за месију уследило је тек након његове смрти, а преломни догађај који је довео до овог признања било је васкрсење, неодвојиво од његовог земаљског бивствовања окончаног добровољним жртвовањем за човечанство и читаву творевину.

У време кад је на историјску сцену ступио Исус Христос ишчекивао се Пророк последњих времена, који ће се одликовати ненаследном, харизматском улогом и чија се активност неће огледати само у легитимизацији воље народа, већ ће човечанству понудити и прилику за спасење. Христос се својим деловањем све више приближавао идеалном месији, представљеном у лику

зла. Ослањајући се на кабалистичко учење Јицхака Лурије и делимично га преформулишући, Натан је уверавао своје делимично поколебане сународнике да је Месија морао да сиђе на само дно, у најдубље царство мрака, да би ослободио расуте божанске искре. Отуда је његово преобраћење у ислам само спољашње, не издаја, већ чин жртвовања. По Натану, Шабатај Цви наставља своју мисију, изнутра побеђујући свет зла и таме. Оснажени таквим објашњењем, око 250 јеврејских породица у Турској и Грчкој следило је пример свог Месије и прешло у ислам, потајно остајући верне јудаизму.” - Зоран Кинђић, *Месијанска идеја у нововековном јудаизму*, Филозофија и друштво, Институт за филозофију и друштвену теорију, бр. 1, Београд, 2009, стр. 49-68

⁴⁹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 256

⁵⁰ Гершом Шолем, *Главни токови јеврејског мистицизма*, Градац, Чачак- Београд, 2006, стр. 274

Пророка ког је Мојсије обећао за будућа времена.⁵¹ У складу са тим, њему су следбеници дуговали послушност и поверење да ће управо Он успоставити Божије царство моћном речју, солидарним и паћеничким животом, па и смрћу.⁵²

Исусов пророчки месијанизам у знатној мери је утицао на укорееивање његовог пророчког идентитета у људску свакодневицу. Хришћани верују у Други Христов долазак, коме ће претходити владавина Антихриста, као и да ће након Његове победе над Антихристом и Страшног суда доћи до стварања новог неба и нове земље, односно до преображаја читаве природе.

2.3.3 Идеја месије у исламу

Уз утицајну архетипску димензију спаситељског лика, у исламу су, чини се више него другде, развој месијанске идеје изразито обележила друштвено-историјска дешавања. Паралелно са незадовољством верника узрокованим понашањем Мухамедових наследника (халифа), који су напуштали првобитне идеје социјалне правде и препуштали се самовољи и хедонизму, будила се нада у појаву оног који ће на земљу донети једнакост и правду. Од тада титула махди, која је првобитно означавала праведног исламског владара⁵³, поприма месијанске црте, а Махди постаје есхатолошки лик, који ће успоставити владавину изворног ислама. Иако се први пут помиње тек у хадисима, лик Махдија је временом, а нарочито у шиитској верзији ислама, постао све значајнији. Сматра се да њега води сам Алах који му је, као Мухамедовом наследнику, поверио ове улоге.

Иако већина муслимана верује да ће Махди бити исламске вероисповести, било је и оних који су га током протеклих времена поистовећивали са Исусом. „Што се тиче односа између два месијанска лика, Махдија и Исуса Христа, исламско предање није јединствено. У неким есхатолошким верзијама не говори се о Исусу, у неким се Махди поистовећује са Исусом, у неким је Исус Махдијев помоћник. Преовлађујућа је представа о два есхатолошка боја. У првом боју Исус ће, након што се спусти са неба у

⁵¹ 5 Мој. 18.18: „Пророка ћу им подигнути између браће њихове, као што си и ти, и метнућу ријечи своје уста његова, и казиваће им све што му заповиједим.“

⁵² Идеја месије у хришћанству биће детаљније приказана у наставку дисертације.

⁵³ *Оксфордска историја ислама*, прир. Џон Л. Еспозито, Слио, Београд, 2002, стр. 482

Јерусалим или Дамаск, поразити Даџала и успоставити царство мира, правде и једнакости... Међутим, у рај неће моћи да уђу они који нису праведни и правоверни, који пред Исусом нису исповедили исламску веру. По исламском предању, Исус ће се приликом свог другог доласка показати као прави муслиман – на симболичан начин ће сломити крст, убити свињу, отићи на ходочашће у Меку, као имам предводити вернике у молитви. Након што образложи да су јудаизам и хришћанство заправо изобличили изворно исламско учење, немуслимане ће ставити пред избор или да прихвате ислам или да буду уништени.⁵⁴ Упркос томе, верници су углавном Махдију приписали улогу припарног спаситеља, који ће изградити месијанско доба мира.

Свој пуни замах месијанизам је у исламу добио у тешким периодима, пре свега у временима потлачености, те не чуди што је он био израженији код шиита, који су током историје углавном били у подређеном положају у односу на суните. Уверени да је Алију, ког су готово обоготворили, учињења неправда јер није изабран за Мухамедовог наследника, и разочарани због убиства Алијевог сина Хусеина, шиити су развили веровање у повратак Алијевог далеког потомка, односно Скривеног имама, који ће при крају света казнити безбожнике и успоставити друштво правде и хармоније.⁵⁵ Из тог разлога ова идеја месије се углавном везује за њих, иако је и код сунита присутно веровање у Махдија, што је током историје довело до неколико случајева самопрокламовања и позива верника на побуну.⁵⁶

„Одупирући се угњетавању сунита, често принуђени да своје право религијско уверење држе у тајности, шиити су не само идеализовали Алијев лик, него и његовим потомцима приписали готово божански статус и доделили нарочиту мисију.“⁵⁷ С једне стране, они су сагласни са исламским веровањем да

⁵⁴ Зоран Кинђић, *Религијски основ борбе за средиште света*, Српска политичка мисао, Институт за политичке студије, бр. 2/2015, Београд, 2015, стр. 225

⁵⁵ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 257

⁵⁶ Један од најпознатијих оваквих случајева везује се за самопроглашеног месију Мухамеда Ахмеда, који је осамдесетих година XIX века основао сунитски махдистички покрет са којим је ослободио Судан од египатске власти и спровео реформу права, потпуно га прилагодивши шеријатском праву. Иако је такво уређење кратко трајало (уништиле су га англо-египатске војне јединице 1898. год.), с једне стране Мухамед Ахмед је оставио дубок траг у историји Судана, а с друге стране подстакао је развој антиколонијалних покрете широм исламских земаља.

⁵⁷ Зоран Кинђић, *Шиитско учење о скривеном имаму*, Свеске, Мали Немо, Панчево, 2008, бр. 90, стр. 201-202

је Мухамед „Печат пророка“, који је донео најсавршенију верзију Божјег закона и да нема потребе за новим пророком. С друге стране, за разлику од већине који верују да се исламско учење своди на буквално тумачење Курана, шиити сматрају да Куран садржи и езотеријске елементе, које могу открити само они који поседују духовни увид у истину. Према шиитима, та улога припада имамима, односно духовним потомцима Алија – првог имама. Они посматрају имама и као Богом надахнута, непогрешива бића. Општеприхваћена су била прва три имама – Али и његови синови Хасан и Хусеин, али након тога су уследили спорови ко су следећи носиоци те улоге. До највећег разилажења дошло је око одређивања наследника шестог имама, Хусеиновог праунука Џафера ел Садика. Он је, наводно, ту улогу наменио свом најстаријем сину Исмаилу, који је умро у младости те је једна група шиита била за то да седми имам буде Исмаилов брат Муса Касим, док се друга група залагала за Исмаиловог млађег сина. Припадници прве групе називају се дуодецималним шиитима (дванаесташима), а припадници друге групе познати су као исмаилити (седмоимамски шиити). Без обзира на ова превирања, заједничко веровање свих шиита је да имами поседују натприродне моћи и да ће се Скривени имам појавити као Махди, успостављајући месијанско доба мира и правде.

Дуодецимални шиити, који поштују дванаест имама верују, да је сваки следећи не само изабран као наследник већ и да је од претходног примио езотеријско знање. Низ се, наводно, прекида након смрти једанасетог имама Хасан ел Аскариа. Истог дана нестао је и његов петогодишњи син, кога већина доживљава као дванаестог имама. Поуздано је само да се дечак више никада није појавио, док је све остало мистерија. Саопштено је да се после седамнаест година окончало Мање ишчезнуће и да је Скривени имам наредио Али Самарију, као последњем посреднику између њега и заједнице, да више не бира свог наследника, јер је дошло време Великог ишчезнућа, што не значи да је он у духовном погледу напустио своје вернике. Они нису у могућности да осете његово присуство због свог недоличног понашања и нечистог срца. Верује се да ће долазак имама бити убрзан само ако дође до духовног преображаја верника што подразумева борбу са својим егом. Уколико кроз овај процес прође довољан број њих, Дванаести имам ће се појавити и тада ће свет изаћи из таме и зла.

Наводно, његов гнев или милост, по заслуги, осетиће цело човечанство. Патња шиита ће се тада завршити, а наступиће доба мира, правде и љубави које представља увод у Велико Васкрсење у ком ће услед васкрсења и Божијег суда доћи до преображаја целокупне творевине.

Исмаилити верују да се дешавања на земљи не могу разумети уколико се не упознамо са правечном драмом која се десила на небу. „Сама ова сфера архангелских форми светлости настала је еманаацијом из непознатљивог Бога, Праоца, за кога се не може рећи ни да је биће ни да је небиће. Deus absconditus, непојмљиви принцип свеколиког бивствујућег, кога исмаилити именују као надбиће, заправо 'није', већ чини да све буде.“⁵⁸ Из тога је најпре еманирана Прва интелигенција која, свесна немогућности спознаје Бога, позива све арханђелске форме настале из плероме на Сазив. Друга интелигенција представља светску душу и прихвата позив Прве, међутим Трећа интелигенција, односно првобитни небески Адам, исти одбија и уздиже самог себе, због чега доживљава пад на ступањ Десете интелигенције. С обзиром на то да су све оне међусобно повезане, заостајање осећа целина. Због свега овог, како би се извукао из таме и вратио на почетни положај, небески Адам ствара физички свет. За све то потребан је дуг временски период, који исмаилисти деле на седам ступњева. Верује се да је првобитни земаљски Адам успоставио Племенити сазив на земљи и он ће своју духовност преносити са имама на имам. После избора свог првог наследника Адам је пренет у сферу плероме, иза Десете интелигенције. Како је до уздизања Адама на први положај потребно да прође седам циклуса, и у случају његових наследника треба да се понављају епифаније и ишчезнућа.

Према исмаилизму, куранско учење о Адаму само је део космичког процеса, оно не описује апсолутни почетак већ последњи циклус. Свако раздобље једног циклуса започиње велики пророк који објављује шеријат. Њега наслеђује Први имам, а на крају се очекује појава последњег имама који се назива Имам васкрсења. Са њим се окончава то раздобље и отвара простор за новог великог пророка. Исмаилити верују да су прошла раздобља шесторице великих пророка и њихових имама – Адам и Сит, Ноје и Сам, Аврам и Исмаил, Мојсије и Арон, Исус и Симон (Петар), Мухамед и Али, а предстоји још

⁵⁸ Исто стр. 207

поменута појава Имама васкрсења, односно имама Исмаила који неће донети нови шеријат већ ће открити скривени смисао свих претходних објава.

Упркос расколима, месијански карактер најпре дудецималних шиита и исмаилита, а затим и шиита и сунита веома је сличан (изузев што сунити Махдију не приписују надљудске особине). Сви муслимани верују у изненадни долазак Махдија што ће означити судњи дан и почетак периода благостања.

2.3.4 Идеја месије у хиндуизму

Три стара врховна божанства у Индији Варуна, Индра и Агни, након дугог периода религијских промена замењени су Брамом, Вишнуом и Шивом.⁵⁹ Вишну је био најомиљенији, њега су следбеници славили као највећег међу боговима. Он се повремено јавља на земљи као богочовек, односно аватар⁶⁰. Вишну се инкарнира у људском или животињском облику зато што је увек спреман да помогне целом човечанству у тешким духовним и историјским околностима.⁶¹ По хиндуистичком учењу, с времена на време, а пре свега у случајевима крајње угрожености људи злом које само што није победило, бог Вишну силази с небеских висина на земљу као инкарнација у облику разних животиња или човека и доноси спас. „Мада сам у суштини нерођен и непроменљив и господар свих бића, ипак, владајући природом по својој вољи, ја сам себе рађам сопственом магијском силом. Јер кад год Дарма-Правда опада и безакоње овлада, о Бхарата, ја долазим на свет у телесном облику. Да бих спасао праведне, а погубио неправедне, и да бих васпоставио закон Дарме, ја се рађам,

⁵⁹ Брама ствара свет, Вишну га одржава, а Шива разара и поново ствара.

⁶⁰ Термином аватар означава се божански посланик, божанска инкарнација, онај који је сишао од Вишнуа. „Корен речи 'Avatar', као што знамо, чини 'agi', 'прелазити', а претходни слог 'ava' даје претпоставку о спуштању, претпоставку о Једном који силази. То је дословно значење те речи. Корен друге речи је 'vish', 'прожимајући, продирући', онај који се провлачи, и овде имамо претпоставку о нечему што прожима.“ – Annie Besant, *Avatars*, The Project Gutenberg of Ebook of Avatars, <http://www.gutenberg.org/files/28262/28262-h/28262-h.htm>, приступљено 21.10.2015. год.

⁶¹ „Вишну је познат као моћан, али љубазан бог. То је очинска фигура и праведан владалац... Чини се да се Вишнуова улога чувара развила из потребе за одржавањем космичке равнотеже између добрих и лоших сила. При уобичајеном следу догађаја, богови и демони се наизменично смењују. Међутим, некада изгледа као да демони стичу превласт. А тада се умеша Вишну, чувар, како би наново успоставио равнотежу, силазећи на земљу у некој од својих инкарнација... Хинду митологија сматра да постоји десет инкарнација Вишнуа, названих аватари.“ - Madhu Bazaz Wangu, *Хиндуизам*, Чигоја, Београд, 1998, стр. 51

у сваком циклусу времена. Ко у истини рађа моје божанско порекло и моја божанска дела, не рађа се поново на свет; пошто је напустио тело; он долази Мени...“⁶² Она бића која уместо душе у себи носе бога Вишнуа називају се аватарима.

Наиме, у Индији се под утицајем браманске филозофије укоренило веровање да све душе (и људске и животињске) имају исто порекло, из чега се развила идеја о сеоби душе из једног тела у друго, што подразумева и сеобу душе из тела човека у тела разноврсних живих бића. Вишну је на овај начин, наводно, девет пута силазио на земљу, а очекује се да ће се то десити још једном на крају четвртог, најнесрећнијег периода, тачније времена у ком ми живимо.

Учење о цикличним периодима света (први период Крита-југа, други период Трета-југа, трећи период Двапара-југа, четврти период Кали-југа)⁶³ установљено је још у време браманизма, али је расподела различитих инкарнација бога Вишнуа по тим периодима учињена у хиндуизму. Једино се око прве инкарнације у облику рибе води полемика. Она се помиње у браманистичком периоду као инкарнација бога Бrame, али је у каснијој хиндуистичкој литератури окарактерисана као инкарнација бога Вишнуа.⁶⁴ Верује се да је Вишну узео обличје рибе како би из поплаве спасао мудраца Мануа и свете списе Веде. У току истог периода Вишну се, наводно, јављао још три пута у облику животиња – корњача, вепар и лав, тачније полулав - получовек, зарад спасења не само човечанства, него и универзума. Како су богови у поменутом потопу изгубили еликсир бесмртности, Вишну се јавио у облику велике корњаче да би заронио до дна океана и вратио им моћни напиток. Након тога, када је демон Хирањакша бацио земљу на дно мора, Вишну је сишао на земљу као вепар, извукао земљу и раширио је како би могла да плута на

⁶² *Бхагавад-Гита, Песма о божанству*, одломак из „Махабхарате“, превео са санскрта др Павле Јевтић, Графос, Београд, 1978, стр. 37-38

⁶³ Први период – Крита-југа трајао је 4.800 такозваних божијих година, односно 1.440.00 људских година и представљао је златни период; други период – Трета-југа трајао је 3.600 божијих, односно 1.080.000 људских година и представља период удаљавања људи од божанског света; трећи период – Двапара-југа трајао је 2.400 божијих година, односно 720.000 људских година и представља још веће удаљавање ова два света; четврти период – Кали-југа трајаће само 1.200 божијих, односно 360.000 људских година, и представља најнесрећнији период, у ком владају отпадништво, невоље, беда... - Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 90

⁶⁴ Исто, стр. 91

површини воде. Зарад другог демона под именом Хирањакашапа, који је свуда изазивао метеж, Вишну се преобразио у лава, односно получовека – полулава и као такав убио га је на прагу његове куће.⁶⁵ Осталих пет инкарнација било је у човечијем облику, а очекује се да ће се исто десити и у случају последње, десете. Тачније, први следећи аватар још увек није био у уобичајеном човечијем облику. Реч је о патуљку Ваману, у ког се Вишну преобразио не би ли надмудрио и победио демона краља Балија. Најпре га је навео да му обећа да ће му дати сав простор који успе да пређе у три корака, на шта је овај пристао, не слутивши да ће се патуљак претворити у цина и огромним корацима прећи преко земље и небеса. Након тога, Вишну се у циљу одбране брамина од сталежа ратника појавио као аватар Парашурама, познат као Рама са секиром. Затим су уследиле његове две најпознатије инкарнације – Рама и Кришну.⁶⁶

Божански јунак и краљ Рама, који се карактерише као најузвишенија морална личност индијске религије⁶⁷, представља седмог Вишнуовог аватара, који је усмртио моћног десетоглавог демона Равану и успоставио нарушени поредак. Он је централна фигура епске поеме Рамајана. У хиндуизму је представљен као отелотворење праведности, на чија дела би верници требало да се угледају током читавог живота, док се његова жена Сита узима за пример верности, љубави и оданости, што не изненађује јер је и она инкарнација Вишнуове жене Шри Лакшми. Рами следбеници одају признање због посвећености религијским вредностима и дужностима, као и константног исказивања самилости и храбрости.

Међу инкарнацијама бога Вишнуа истиче се и она када је, по одлуци свих богова, у облику човека под именом Кришна победио у борби са неправичним кнежевима и злим демонима у трећем периоду света, у ком је завладало безбожништво. Подвизи Кришне описани су у епском спеву Махабхарата (нарочито одељак Бхагавад-гита). Овде се Кришна приказује као манифестација свеопштег божанства, вечног јединства божанства уопште у Вишнуу. Износи се и његово учење о путевима ка спасењу, односно сједињењу са brahmanом након ког више нема ни рођења, ни смрти, ни бола... Кришна тражи од следбеника да

⁶⁵Madhu Bazaz Wangu, *Хиндуизам*, Чигоја, Београд, 1998, стр. 51-52

⁶⁶ Исто, стр. 52

⁶⁷ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 260

му безусловно верују и да га свим срцем љубе, јер ће, наводно, само на тај начин постићи вечно спасење, кроз сједињавање с божанством.

У оквиру хиндуизма развило се постепено веровање да се и у нашем периоду (последњем, четвртом) Вишну већ једном инкарнирао под именом Буда.⁶⁸ Ова прича је покренута након појаве Гаутама Буда „... као покушај да се, увршћавањем историјског Буда у састав браманско-хиндуистичке религије, паралише утицај будизма у Индији, или као покушај да се будизам утопи у хиндуизам.“⁶⁹ Дакле, Буда би спадао у аватаре и његово учење се не би суштински разликовало од хиндуистичког, а будисти, који истрајавају на одбацивању ведског наслеђа, би били оптужени да су изопачили изворно будино учење.

Као што је наведено, хиндуисти очекују на крају овог циклуса још једну инкарнацију бога Вишнуа, коју називају Калки. У њиховој визији он је ратник, праведни судија коме се нико не може супротставити и који ће уништити зло, те завести правду на земљи, након чега ће наступити најсрећнији период света – ново златно доба.

Идеја месије је била активна у свим фазама браманске религије, али је највећи успон имала у периоду пред Христово рођење. Иако ни након тога није ослабила, умногоме је измењена под утицајем хришћанске религије. Немачки индолог Ричард Гарбе сматра да је овај утицај дошао сасвим природно, јер између хришћанства и хиндуизма (нарочито кришнаизма) постоји унутрашње сродство које се огледа у месијанској идеји као главној тачки обе религије. Овај утицај се множио даљим развојем хиндуизма.⁷⁰ Тако данас у Индији неки Исуса Христа поштују као једног од аватара.

⁶⁸ Испрва је будистичко учење прогоњено као јеретичко, а онда се дошло на идеју да се и буда сврста међу аватаре.

⁶⁹ Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 95

⁷⁰ Исто, стр. 97

2.3.5 Идеја месије у будизму

Иако је будизам, бар у својој изворној верзији, једина религија која одбацује идеју о Богу као Врховном бићу, из чега би следило да се ни њен оснивач не може сматрати пророком или Божијим изаслаником, веровање у месију је и у њеним оквирима веома живо. Оно се најпре везује за индијског принца Сидарту Гаутаму, који је у двадест деветој години живота, свестан испразности чулних уживања, напустио краљевски дом у потрази за истином и миром. У складу са древним схватањем да се овај циљ може постићи само уз строго испосништво, шест година је упражњавао све облике аскетизма. Међутим, како екстремно телесно одрицање није доносило духовно прочишћење, одлучио је да избегава обе крајности (самоугађање и самоуништење) и да крене „средњим путем“. Према будистичкој доктрини, он је на тај начин, током дубоке медитације, у тридесет петој години живота достигао стање потпуне будности, односно ослобођење ума, због чега му је додељен статус мудраца, вође и духовног учитеља - Буда. Након тога, „пробуђени“ Гаутама је до краја живота служио човечанству проповедајући своје учење широм Индије. „Циљ његове проповеди је спасење људског рода. И управо захваљујући том стеченом угледу 'Спаситеља', његова сотериолошка порука постаће 'религија', а историјска личност Сидхарте (Siddhartha), за веома кратко време преобразиће се у божанско биће.“⁷¹

Гаутама Буда није говорио о себи да је богочовек, већ само да је просветљени човек, али да је управо због своје пробуђености изнад богова. Он је проповедао да стање пробуђености није предодређено само за њега, јер је било буда и пре, а биће их и после. Међутим, према његовом изворном учењу, просветљење је могуће достићи само у људском телу, те човек не треба да очекује помоћ од богова које ће умилостивити приношењем жртава, већ је у обавези да се сам стара о свом пробуђењу. Гаутама је желео да понуди спасоносно учење свима, па и боговима, односно да укаже на пут који води до

⁷¹ Мирча Елијаде, *Историја веровања и религијских идеја – II*, Просвета, Београд, 1991, стр. 62

прочишћења, али је наглашавао значај индивидуалних напора, које је неопходно уложити да би се тај пут доследно следио.

Срж учења Гаутама Буде чине такозване четири „Племените истине“. Прва истина говори о патњи и болу. Гаутма Буда је веровао да је све патња, била она духовна, емоционална или физичка. Друга истина открива порекло те патње – реч је о жељи, апетиту, чежњи, која због своје незадовољности доводи до реинкарнације. Трећа племенита истина обзнањује да се ослобођење од бола постиже отклањањем апетита, што је равно нирвани. Четврта истина заправо представља метод за отклањање патње – суштина је у „Средњем путу“, који се „друкчије назива и 'путем од осам чланова', јер се састоји од: 1) правилног (или исправног) става или погледа, 2) правилног мишљења, 3) правилног говорења, 4) правилног делања, 5) правилног живљења, 6) исправног настојања, 7) правилно усмерене пажње, 8) правилне концентрације.“⁷² Како је истицао, неопходно је да сваки човек стреми ка овом циљу и заустави умножавање греха и незнања, који скраћују људски век и узрокују пропадање читавог универзума.

У будистичкој доктрини се верује да је у давној прошлости постојало златно доба, када су људи за владаре имали царево-светитеље. Ово блажено стање је трајало све до времена седмог цара, у ком је почело да се јавља зло. Уз опадање добра, скраћивао се и људски век - са осамдесет хиљада година, колико су људи живели у безбрижном периоду, сведен је на сто година, за време боравка Сидарте Гаутаме на земљи.

Будисти су уверени да им предстоји још теже раздобље, слично оном описаном у јудеохришћанској представи апокалипсе, у ком ће људи живети свега десет година. Тада ће завладати мржња, непоштовање, непријатељство, неморал, општи крах свих узвишених вредности. Врхунац овог мрачног раздобља ће представљати седмодневно време мача, када ће живот бити најочајнији, када ће се људи међусобно гледати и борити као дивље звери, када ће се због угрожености сопствене безбедности повлачити у шуме и пустиње. Ипак, како се верује, након тих седам дана, отвориће им се очи и увидеће да је грешка у њима самима. Уз покајање, напустиће своја скровишта, загрлити један другог и радовати се, чиме ће започети морално и физичко уздицања човечанства

⁷² Исто, стр. 78-79

све до оног стадијума у ком је било на почетку ере. Водећу позицију у овом периоду заузео месијански цар-светитељ Какавати-цар и појавиће се дуго очекивани месија, нови Буда – Маитреја Буда. „Тада ће се појавити Маитреја буда и понудити им своје учење о спасењу. Захваљујући духовној револуцији, која ће се тада одиграти, наступиће доба мира, хармоније и љубави.“⁷³

Бројна будистичка дела говоре о животу будућег Маитреје Буда, који је умногоме сличан животу Гаутама Буда. Верује се да он тренутно обитава на Тушита-небу, под личним именом Ађита и да ће се појавити као узвишени, просвећени учитељ истинског пута.⁷⁴ Његов долазак ће наводно пратити низ промена у физичком свету - на пример предвиђа се да ће се океани смањити толико да Буда Маитреја може слободно да их пређе. Свети списи најављују и да ће он, захваљујући својим врлинама, стање будности достићи у минималном року од седам дана. „Он ће проповедати науку, која је дивна на почетку, дивна у средини и дивна на крају, која је пуна значаја и брижљивости у спољњој форми, проповедаће ходање (науку о моралу), без недостатака и потпуно чисто и свето...“⁷⁵

Поред веровања у буде, будисти су развили веровање и у њихове раније егзистенције, које се појављују на земљи у разним облицима (човек, животиња, елементарна појава из мртве природе...) и називају бодисатвама. Иако је ова идеја била присутно и у почетном будистичком учењу, на значају је добила у његовом каснијем развоју, тачније када је оно из филозофско-моралног система почело да се претвара у религију.⁷⁶ У периоду пред Христово рођење у северном будизму у Индији, а убрзо и даље, почела је да јача школа Махајана (велика кола), супротно школи јужног будизма у Индији, такозваној Хинајани

⁷³ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 261

⁷⁴ Metteyya

http://www.vipassana.info/me_mu/metteyya.htm

приступљено 17.4.2017. год.

⁷⁵ Dighanikaya (Sakkavatti-Sihananada-Sutta) XXVI, 19-21, превод Р.О. Франке, цитирано према: Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 111

⁷⁶ Из наведеног произашла су нова виђења личности Готама Буда, као и нови елементи месијанске идеје у будизму. „Идеја о божанском Месији и спаситељу била је у веку пред Христовим рођењем у потпуном нацрту готова, и само је још требало сачекати време да је човеков дух својим урођеним силама и склоностима (нагонима) развије до њене веће пуноће. Она се у похришћанским вековима заиста и развила. Будистички народи су унели у будистички систем ранија своја веровања као материјал да се изгради – али по старом плану и на старој основи – нова будистичка зграда – религија.“- исто, стр. 115

(мала кола). Док се у Хинајани буда не обожава, већ се само следи његово учење, у Махајани долази до његовог обоготворења. У складу са тим, у каснијем северном будизму последњих пет буда (укључујући и Гаутама Буду) представљени су као божанства, која нису потпуно ишчезла у нирвани.⁷⁷ „Присталице новог пута називале су га 'путем Бодисатви'. Оне су се одликовале већом толеранцијом у погледу дисциплине и будологијом мистичније структуре. Опште је прихваћено да те новине представљају утицај лаичког култа. Идеал више није био усамљени архат у трагању за сопственом нирваном, већ Бодисатва, лаичка личност, узор самилости и саосећајности, који у недоглед одлаже своје ослобођење, како би на тај начин олакшао спасење других... Сада, међутим, постаје довољно само донети одлуку о постајању Будом 'за добро других', јер је Махајана потпуно изменила идеал адепта: циљ више није био нирвана, већ опонашање Буда.“⁷⁸

Временом је у даљем северном будизму вера у спасење света још више развијена и употпуњена. Један исти небески Буда – Готама Дијани-Буда добио је разичита имена - Амитаба у Тибету, Омита-Фо у Кини, Амида-Бутси у Јапану. По новијем учењу будиста из светлости и суштине овог човекољубивог бога, ком људи дугују одговарајућу љубав, рађају се све појаве Буда на земљи. Тачније, те појаве нису Буда већ Бодисатве, односно Дијани-Бодисатве, међу којима је најзначајнија она под именом Падмапани, што представља оног који има у руци (цвет) лотос. На Тибету ова Бодисатва је познатија под именом Авалокитесвара што значи Господ посматрања, Господ који милостиво гледа на људе. Он је на Тибету уздигнут на ступањ бога, најближи је људима који верују у његову доброту и спремност да им увек помогне.

Верује се да је врховни свештеник Далај Лама на Тибету инкарнација бодисатве Авалокитесваре. То је разлог што ужива велико поштовање и

⁷⁷ Сматра се да су они стварне духовне егзистенције, а нирвана као облик раја, место реалне, блажене егзистенције. Овакве Буда назване су заједничким именом Дијани-Буда што значи појава из рефлексије, нематеријалне Буда, небеска, духовна бића. Сваком од њих одговара по један земаљски Буда, чије је заједничко име Мануси-Буда, односно Буда људске врсте (земаљска појава Дијани-Буда). У складу са тим, Готама Буда је земаљска појава небеског Буда под именом Амитаба. Верује се да је Амитаба заправо бог из чега се закључује да је Готама Буда видљива и непосредна манифестација бога на земљи - исто, стр. 116-117

⁷⁸ Мирча Елијаде, *Историја веровања и религијских идеја – III*, Просвета, Београд, 1991, стр. 176-177

обожаване од стране следбеника који су прихватили учење да чим један Далај Лама умре Авалокитесвара се одмах инкарнира у детету које се родило у моменту његове смрти. Како би се тачно утврдило које је то дете, трага се за оним које је рођено под чудним околностима или које је по рођењу заузело редак положај, као што је, на пример, прекрштање ногу и слично или показује неке необичне особине.⁷⁹

Иако је без обзира на будистички утицај у северној Азији вера у безбројне духове остала нетакнута, вера у једног врховног бога попримила је будистички облик. Усмереност ове религије на личност Буде створила је на Тибету од Буде бога неба, а од старог бога неба Буду.⁸⁰

2.3.6 Идеја месије у Кини

Упркос рационалистичкој религији и утилитаристичком моралу, и у Кини је повремено на површину избијала месијанска идеја, али у стилу потпуно својственом за ову културу. Кинези су веровали у златно доба своје прошлости када је Жутом земљом владао Хоанг-ти, у ком је заживела стара идеја човечанства о непосредној вези праљуди са Богом. Они су са њиму у везу доводили и Сатурн, планету Жуте земље, која у Кини чак носи и исто име као ова митска личност – Хоанг-ти.⁸¹ После Жутог Господа, како су га још звали, и митски цареви Јау, Шун и Ју владала су, наводно, у сагласности са вољом Божијом, те су њихове владавине сматране готово недостижним идеалом. Због тога ови цареви и још неколико њихових наследника носе назив Светитељ. Али ни у Кини Светитељи се не везују само за прошлост. И Кинези су чекали новог, будућег вођу који ће уништити несрећно, а обновити златно доба, јер су, како се

⁷⁹ Далај Лама,
<https://www.dalailama.com/the-dalai-lama>
приступљено 9.5.2017.

⁸⁰ Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 119

⁸¹ У религијама старе западне културе златно доба се везивало за планету Сатурн. У римској митологији се оно назива владавином бога Сатурн – исто, стр. 59

верује, безбожни цареви својом разузданом владавином увели друштво у доба проклетства и беде.⁸²

Нарочито је у обнову златног доба веровао Конфучије, који се ради изградње праведног друштвеног поретка трудио да васпита неког од вазалних кнежева за улогу заслужног владара, односно месије. Према Конфучију, та особа би, уз његову моралну и духовну поуку и посредну помоћ Бога, својом унутрашњом снагом успела да се постави на чело царства и успостави златно доба. „Тежња за ослањањем на древне традиције и утицањем на савременике у жељеном правцу, позната је у историји свих друштава, то је својеврсна општесоциолошка закономерност. Међутим, специфичност конфучијанства била је у томе што је у његовим оквирима та природна тежња била хипертрофирана и временом постала сама себи циљ. Пијетет пред идеализованом прошлошћу када су се владари одликовали мудрошћу и способношћу, чиновници били несебични, одани, а народ живео у изобиљу, неколико векова после смрти филозофа постао је основни и стално активни импулс у друштвеном животу Кине.“⁸³

Конфучије је најпре био уверен да је управо он изабран од стране Бога да припреми пут за долазак месије, међутим, како је доживљавао све више неуспеха на том пољу, почео је постепено да губи ту веру. Сагласно старим канонским књигама, у периоду пред преображај света треба да се појави мистична птица звана Фонг на леђима светих корњача из Жуте реке (она се била појавила када је наступило потпуно безакоње за време последњег цара друге династије, за време оснивача треће династије - вазалног краља Вен-а, као и у златном добу почетка прве династије). С обзиром на то да до ових појава није долазило, Конфучијева нада се постепено гасила, а до кулминације његовог

⁸² „У старо доба беху уређивачи царства света увек светитељи. Када светитељи управљају царством, сунце и месец се не помрачују... Реке не плаве земљу. Воде речне и језера не пресушују; не руше се брда, нема земљотреса... Тица Фонг (кинески Феникс) долеће и не одлеће одатле, зверови не нападају, тице грабљивице не убијају... Сва се природа сагиба од доброте. Цветање царства, опстанак царства почива на темељу доброте. Зато нема ни награде, ни казне... Нема свађе, нема мржње; сви су вођени једном силом духа. И тако, морал (стари обичаји) влада без краја, слава влада без краја...“ – Li-gi. *Das buch der Sitte*, 5 cap. I, Theil, D5, превод Р. Вилхелм, цитирано према: исто, стр. 60

⁸³ Леонид С. Васильев, *Историја религија истока*, Ново дело, Београд, 1987, стр. 229

очаја дошло је приликом смрти његовог најбољег ученика. „Онда, када је Конфуче живео (крајем VI и почетком V века), било је већ одавно прошло златно доба. Али је он веровао да се време испунило, да је дошло време за обнову месијанског доба и да је он непосредна претеча овога доба. С тога је он ишао од кнеза до кнеза (који су били цареви вазали), не би ли можда у коме од њих открио генија, да би га васпитао за 'светитеља', тј. за спаситеља света. Али је свуда пожњео разочарење... Али, Конфуче није губио веру и наду, да ће се 'велики светитељ' ипак појавити.“⁸⁴

Без обзира на Конфучијево разочарење, и после њега Кинези су веровали да ће им Бог послати Великог Светитеља који ће их извести из хаоса. Иако месија није замишљен као оваплођење Бога или вишег духа, ипак се сматра да је близак Богу и далеко изнад обичног човека. Како тврди Радивој Јосић, ни Конфучијева вера никада није потпуно изгубљена јер се она, иначе код свих Кинеза, заснива на чврстим темељима: „Ова његова и његових следбеника вера није почивала на некој натприродној инспирацији, јер у њу нису веровали, већ на психолошкој потреби и простом израчунавању, заснованим на природној месијанској идеји и на вековном искуству људском. Историја прошлости кинеског народа не само да показује да се рај на земљи може успоставити ако је на челу народа (света) светитељ, него она показује и неку равномерну периодичност у наизменичном следовању сретних и несретних доба у животу човечанства.“⁸⁵

Конфучије у својим делима често употребљава реч тао, која је попут речи *logos* непреводива, али се најчешће преводи као пут. Употреба појма тао води у најдубљу прошлост кинеске религије.⁸⁶ Разни преводиоци су осим речи пут, као превод употребљавали и термине Бог, разум, природа, праоснов, поредак, логос...⁸⁷ Код Конфучија тао је духовни принцип који се налази у основи свих ствари, највиша трансцедентна истина, божанска светлост у сваком човеку, односно вечита манифестација божанског принципа, како у човеку тако и ван њега. Иако је тао апсолутан, јавља се као тао неба и тао човека. У првом случају

⁸⁴ Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 63-65

⁸⁵ Исто, стр. 65

⁸⁶ Још давно пре Лао-цеа у употреби је била ова реч.

⁸⁷ Погрешно је ипак тао доводити у везу са персоналним Богом.

он је највиша истина, у другом представља божанско у човеку које одговара божанском ван њега. Тао је као пут усмерен ка истини, али имати истину, односно бити истинит значи бити Светитељ. Према Конфучију и његовим следбеницима, прави Светитељи су само они кинески цареви у којима је остварен тао-идеал, а оваплођење очекиваног Највишег Светитеља, остварење тао-идеала, очекује се у лицу Сина Неба (цара). Све док Он не објави тао остали људи неће спознати његово саршенство.

У сврху обнове златног доба, Конфучије је сав свој рад посветио прикупљању и анализирању података из доба месијанских царева, када су наводно владали правда, срећа и истина. С истим циљем и на исти начин поступао је и његов следбеник Монг-Дзи, који се такође надао да ће образовањем једног надареног вазалног кнеза створити Светитеља. Он, као најтачнији интерпретатор Конфучијеве науке, био је уверен да се већ одавно навршило време доласка Цара света, у складу са учењем кинеске прошлости о појави правог Светитеља на сваких петсто година. Упркос томе, кнез је у неком моменту одустао од ове филозофије.⁸⁸

Као што су сви стари народи у цару видели спаситеља света тако је и код Кинеза он носио титулу Сина Неба, односно сина Божијег. Разлика је што се у њиховом случају цар не сматра инкарнацијом Бога већ само манифестацијом Неба – божанско-човечанском појавом. Он може изгубити свој надчовечански карактер уколико изневери позив за који се верује да је предодређен, односно ако се огреши о налог неба. Иако су сви цареви носили титулу Сина Неба, кинески мудраци су били свесни тога да је само мали број њих могао бити Светитеља. Такав статус стицао се животом у складу с Небом.

⁸⁸ Разочаран још једним неуспехом, овог пута да вазалног кнеза тадашње најзначајније државе Тси припреми за спасење света, Монг-Дзи је једном од својих ученика образложио да је његово незадовољство проузроковано чињеницом да је време за појаву Цара света тада већ увелико прекорачено, што значи да Бог не жели да мир и поредак завладају на земљи – Радивој Јосић, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931, стр. 66

2.4 Идеја месије у есхатолошким представама езотеричара

Поред развоја идеје месије у старим, светским религијама, она је незаобилазна и у есхатолошким представама езотеричара, које чине основу модерних тежњи ка стварању универзалне религије, пре свега, у оквиру New Age покрета познатог по синкретистичком обједињавању различитих религијских праваца.

Резултат својеврсне сублимације у New Age-у је пропагирање идеје о уласку човечанства у ново доба под називом Доба водолије, у ком ће завладати слобода, мир, слога, братство свих људи, односно једном речју благостање. Верује се да ће то бити време духовне обнове у ком ће бити срушене све границе и поништене традиционалне религијске вредности и у ком ће свако пронаћи свој пут самоостварења. За улазак у водолијашки период неопходна је првобитна појава спаситеља, такозваног Маитреје, који ће установити и универзално религијско учење.⁸⁹

⁸⁹ Идеја месије у есхатолошким представама езотеричара биће детаљније приказана у наставку дисертације.

3. НОВИ СВЕТСКИ ПОРЕДАК

Политичка, финансијска и интелектуална елита Запада све је сагласнија да се налазимо на прагу глобалне ере, односно да нам предстоји окончање формирања Новог светског поретка, који ће у наше животе унети драстичне промене. Откако је 1990. године, након завршетка Заливског рата, Џорџ Буш старији у обраћању нацији увео овај термин у званичну употребу, бројни утицајни друштвени актери почели су јавност да припремају за глобалистичко друштвено-политичко, економско, културолошко и еколошко уређење живота.

Са овог становишта, реч је о хуманом плану уједињења човечанства које ће се остварити рушењем државних, националних, верских и културних граница с једне стране и изградњом јединственог политичког, економског и религијског система с друге стране. Целокупна идеја наводно је заснована на правима појединаца која не смеју бити у власништву ни једне националне власти, а основни циљ ових тежњи јесте успостављање трајног мира. У складу са тим пред светску владу и економију поставља се задатак подизања стандарда живота свих становника наше планете, док јединствена религија треба да отклони неслагања и сукобе узроковане верским ставовима.

Међутим, без обзира на космополитски дух једног дела заговорника, Нови светски поредак представља погодну платформу за остварење амбиција интересних група које заступају интересе крупног капитала и све више се користи у ту сврху. Противници овог устројства истичу да се иза представе о светској заједници народа планира успостављање систематског механизма за управљање над њима, као и да се чак више и не скривају намере светске елите о изградњи тоталитарног друштва.

Енормно богатство слива се у руке неколицине моћника, а около тог центра шире се сиромаштво, болести, незапосленост, тероризам и уопште социјално незадовољство, које се коси са причом о ширењу и развоју вековних цивилизацијских вредности и права у оквиру Новог светског поретка.

Владари из сенке представљају опасност због своје уверености о предодређености за управљање светом. Покушавајући да створе униполаран поредак они гуше веру, сувереност, национални понос, уз наметање чисто

потрошачког менталитета. Некадашњи директор Уједињених нација Брок Числом то потврђује следећом изјавом: „Да би се успоставила светска влада, потребно је из умова људи уклонити индивидуализам, лично достојанство, оданост породичним традицијама, национални партиотизам, верске догме.“⁹⁰

Слично Числону и оснивач и директор Међународног друштва за екологију и културу Хелен Норберг-Хоц у свом раду „Притисак да се изврши модернизација и глобализација“ истиче негативан утицај концепта Новог светског поретка, износећи тврдњу да тежња за таквим идеалом подразумева одбацивање сопствене културе и сопствених корена, односно порицање сопственог идентитета. Све то неизбежно води у отуђеност, мржњу и бес. Она је уверена да су насиље и фундаментализам који се јављају у свету последњих деценија умногоме производ процеса стварања Новог светског поретка, као и да гламур и остали производи медија и рекламне индустрије врше све већи, негативан утицај на самопоуздање појединца - од поремећаја у исхрани, као што су анорексија и булимија, до насиља узрокованог жељом за скупим и престижним патикама и другим одевним предметима. Ово нарочито долази до изражаја на Југу, где је понор између стварности и западног идеала много дубљи, због чега су и психолошке последице много озбиљније.⁹¹

План градитеља Новог светског поретка је да деца блиске будућности служе једној светској влади и припадају јединственој светској култури како би се достигао жељени начин живота у планетарном духу. На том путу они бришу државне границе и разарају патриотизам; руше постојеће религије и стварају универзалну; традиционалну породицу представљају као изолационистичку и стварају нову, много ширу, у којој појединац свој дух подређује духу целине... Укратко, разграђујући друштво које почива на традиционалним вредностима, они граде систем глобалног ауторитаризма.

⁹⁰ Брок Числом, цитирано према: Graham L. Strachan, *Globalism, Neo-Tribalism And False Reality*, http://www.tysknews.com/Depts/New_World_Order/globalism.htm приступљено 10.1.2016. год.

⁹¹ Хелен Норберг-Хоц, *Притисак да се изврши модернизација и глобализација*, према: Џери Мандер, Едвард Голдсмит, *Глобализација, аргументи против*, СЛЮ, Београд, 2003, стр. 43-63

3.1 Хронолошки развој Новог светског поретка

Идеја Новог светског поретка, по појединим ауторима, вуче порекло још од Неврода и развија се преко грчких олигарха, Александра Великог, Персијских и Римских царева, Британске империје, Наполеона, Хитлера. Међутим, ипак се за почетак њеног остваривања узима период од пре нешто више од сто година, односно може се рећи да је устоличена у XX веку, најпре у Сједињеним Америчким Државама.

У наставку следи кратак хронолошки приказ дешавања која су обележила историјски развој овог устројства у наведеном раздобљу:

1912. – блиски сарадник председника Вудроа Вилсона пуковник Едвард М. Хаус објављује књигу „Филип Дру: администратор“ у којој промовише социјализам по замисли Карла Маркса, тачније тоталитарни систем будућности;

1913. – објављена је књига председника Сједињених Америчких Држава Вудроа Вилсона под називом „Нова слобода“, у којој износи следеће признање: „Од када се бавим политиком углавном сам мишљења других људи слушао у поверљивим разговорима. Неки од најзначајнијих људи у Сједињеним Америчким Државама, у области трговине и производње, плаше се неког или нечег. Они знају да постоји нека сила, врло организована, невидљива, којој ништа не промиче, која је одлично повезана и веома продорна, а коју не смеју гласно да осуде.“⁹²

Након тога, исте године, створене су Федералне резерве Сједињених Америчких Држава по плану групе банкара и политичара, укључујући пуковника Едварда М. Хауса, на тајном састанку на острву Џекил, на обали Џорџије. Оне су данас вероватно највећи дужник на свету;

30. маја 1919. – истакнуте личности Велике Британије и Америке оснивају Краљевски институт за међународне послове (РПА) у Енглеској и Институт за међународне послове у Сједињеним Америчким Државама;

⁹² Woodrow Wilson, *The New Freedom*, The Project Gutenberg of Ebook of The New Freedom, 2005.
<https://www.gutenberg.org/files/14811/14811-h/14811-h.htm>
приступљено 30.11.2015. год.

1921. – пуковник Едвард М. Хаус реорганизује Институт за међународне послове који постаје Савет за међународне односе (CFR);

15. децембра 1922. – CFR подржава светску владу у свом часопису „Foreign Affairs“. У истом, аутор Филип Кер изјављује: „Очигледно је да неће бити ни мира ни напретка за човечанство све док је земља подељена на педесет или шездесет независних држава, сем уколико се не створи неки вид међународног система. Прави проблем је проблем светске владе.“⁹³

1928. – објављена је књига Херберта Џорџа Велса под називом „Отворена завера: детаљни план за светску револуцију“, у којој се наводи следеће: „Политичке структуре описане у отвореној завери морају да ослабе, засене, продру у садашње владе, а затим да их потпуно замене. Отворена завера је природни наследник социјалистичких и комунистичких жеља; она може бити успостављена у Москви пре него у Њујорку. Карактер отворене завере ће сада бити јасно описан. То ће бити светска религија.“⁹⁴ Велс је тврдио да светски мир не може бити достигнут без формирања светске државе. Залагао се за контролу популације и уклањање „безвредних“ слојева становништва;

1931. – студентима Лењинове школе политичких сукоба сервира се следеће: „Једног дана почећемо да ширимо најтеатралнији мировни покрет који је свет икада видео. Капиталистичке земље, заглупљене и назадне упашће у замку пружене им могућности за стварање нових пријатеља. Наш тренутак ће доћи за тридесет година. Буржоазија мора бити уљуљкана у лажном осећају сигурности.“⁹⁵

1932. – објављено је неколико књига у којима се заговара идеја Новог светског поретка. Вођа Комунистичке партије Сједињених Америчких Држава Вилијем З. Фостер у свом делу „Ка совјетској Америци“ предвиђа да ће Државно министарство образовања бити један од начина да се развије ново

⁹³ Филип Кер, цитирано према: *A history of the New World Order – part I*, Michael for the Triumph of the Immaculate, <http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm>, приступљено 30.11.2015. год.

⁹⁴ Херберт Џорџ Велс, цитирано према: *A history of the New World Order – part II*, Michael for the Triumph of the Immaculate, <http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm>, приступљено 30.11.2015. год.

⁹⁵ Цитирано према: *Хронологија*, Нови светски поредак, <http://novusordosec.webs.com/>, приступљено, 14.1.2016. год.

социјалистичко друштво у Сједињеним Америчким Државама. Наиме, творац модерног америчког образовања је филозоф, психолог и мислилац Џон Дјуи, који је предавао на Колумбија универзитету и који је двадесетих година XX века боравио у СССР-у где је помагао у стварању совјетског система образовања;

Френсис Сиднеј Марвин у књизи „Нови светски поредак“ описује Лигу народа као први покушај ка Новом светском поретку. Он истиче да се нација мора подредити захтевима човечанства у целини;

Џорџ Каунте објављује „Смеју ли школе да граде нови друштвени поредак?“, где наводи да учитељи треба да теже да стекну моћ како би што боље искористили свој положај и на тај начин утицали на друштвене ставове, идеале и понашање будућих генерација. Такође, истиче да нас је развој науке и технологије увео у ново доба, у коме незаинтересованост мора бити замењена знањем, такмичење сарадњом, вера у Бога пажљивим планирањем, а приватни капитализам неком врстом социјалне економије;⁹⁶

Јавности је представљен „Мировни план“ Маргарет Сенгер која је оснивач америчке лиге за контролу рађања. У истом она позива на принудну стерилизацију, сегрегацију и рехабилитационе концентрационе логоре за „дегенерисану стоку“, у коју убраја црнце, Хиспаносе, америчке Индијанце и хришћане;

1933. – објављен је први „Хуманистички манифест“ у ком један од аутора Џон Дјуи заступа сједињавање свих религија и економски поредак заснован на социјализму и сарадњи. Још један од аутора тог манифеста, Чарлс Франсис Потер, три године раније изнео је свој став: „Образовање је најјачи савезник хуманизма и свака америчка државна школа је школа хуманизма. Шта може да учини недељна школа у цркви која се одржава једном недељно и посећују је само нека деца, да обузда плимину претходне школе засноване на хуманизму?“⁹⁷ Они су се потрудили да се у америчким школама укину молитва и читање Библије јер, наводно, вређају осећања мањина и атеиста, а такође спречавају и еманципацију човековог разума;

Објављена је књига „Облик ствари које ће доћи“ Херберт Џорџа Велса, која представља својеврсан нацрт будућности, односно судбине човечанства, у

⁹⁶ Према: исто

⁹⁷ Чарлс Франсис Потер, цитирано према: исто

којој ће у условима нестанка националне државе, владавине тоталитарне економије, ширења сиромаштва, општег незнања бити успостављен Нови светски поредак. У истом делу, Велс предвиђа да ће Други светски рат бити започет око 1940. год. намачко-пољским сукобом, као и да ће после 1945. год. доћи до опадања јавне безбедности у подручјима „инфицираним криминалом“. Наводно, план „модерне светске државе“ ће успети из трећег покушаја (око 1980. год.) након једног догађаја у Барси (Ирак). Он сматра да људи највише воле да се не труде и да не размишљају, те износи следећу тврдњу: „Иако је светска влада настајала јавно у току неколико година, иако су је се многи страшно плашили и говорили против ње, она нигде није наишла на организован отпор.“⁹⁸

Недуго после, председник CFR-а Лесли Гелб рекао је у Карли Роуз шоуу следеће на тему Новог светског поретка: „Ја о томе стално причам. Свет је сада један. Савет (CFR) може да нађе, одгаји и постави на право место људе који су потребни овој земљи. То ће бити један од најважнијих послова Савета док сам ја на његовом челу.“⁹⁹

Затим је председник Френклин Рузвелт написао писмо пуковнику Едварду М. Хаусу, у којем признаје: „Сушта је истина, као што Ви и ја знамо, да финансијери из највећих центара поседују Владу још од времена Ендрјуа Цексона;¹⁰⁰

1934. – окултиста Алиса Бејли објављује књигу „Стварање јавне хијерархије“. Њена размишљања и радове, наводно, усмерава тибетански, духовни ентитет Дјахал Кул. Иста ће после чинити темељ New Age покрета. Бејлијева сматра да постоји нова група људи која опслужује свет и за њу користи израз светлосна тачка, а такође тврди да управо ова година означава почетак организовања жена и мушкараца на изградњи Новог светског поретка који ће настати освајањем свих култура и цивилизација. Она истиче и да је стигао

⁹⁸ Херберт Џорџ Велс, цитирано према: исто

⁹⁹ Лесли Гелбс, цитирано према: *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама*, *otkrivenjejanovo*, <https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/> приступљено 17.11.2015. год.

¹⁰⁰ Френклин Рузвелт, цитирано према: *A history of the New World Order – part II*, Michael for the Triumph of the Immaculate, <http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm> приступљено 30.11.2015. год.

тренутак за откривање древних мистерија које су од изузетне важности у овом случају.¹⁰¹ Књигу је издала једна од невладиних организација Уједињених нација под називом Lucis Trast. Касније ју је користио некадашњи заменик генералног секретара УН Роберт Милер за писање дела „Основни светски наставни план“;

1939. – 28. октобра Џон Фостер Далс, који је касније постао државни секретар Сједињених Америчких Држава, износи идеју о формирању новог поретка полусуверених држава које ће припадати једној лиги или федерацији и у свом обраћању јавности предлаже да Америка буде предводница која ће остале државе повести ка овом циљу;

У „Новом светском поретку“ Херберт Џорџ Велс залаже се за заједничку државу за цео свет или нови поредак света састављен од социјалистичких демократија, док националистички индивидуализам назива светском болешћу. Такође, Велс предлаже да се нови светски поредак оствари кроз универзални закон и пропаганду, односно образовање;

1940. – књигу под називом „Нови светски поредак“ издаје и Карнегијева задужбина за међународни мир. Иста садржи изабрану листу референци за регионалне и једну светску федерацију, као и посебне планове за уређење света;

Крајем ове године у истоименом чланку, објављеном у Конгресним записима Сједињених Америчких Држава, позива се на изградњу светске федерације;

1942. – левичарски Институт за пацифистичке односе издаје књигу „Свет после рата“ П. Е. Корбета, у којој аутор износи план о формирању јединствене политичке организације: „Светска влада је крајњи циљ. Мора се прихватити да међународни закон има предност над државним законима. Процес мора бити потпомогнут брисањем националистичких текстова који се налазе у школским књигама и стављањем на њихово место текстова који објашњавају предност сврсисходнијих асоцијација.“¹⁰²

28. јун 1945. - председник Сједињених Америчких Држава Хари Труман залаже се за формирање светске владе у једном од својих говора: „Биће исто

¹⁰¹ Алиса Бејли, према: *A History of the New World Order*,
<http://www.mega.nu/ampp/timeline.html>
приступљено 18.12.2015. год.

¹⁰² П.Е. Корберт, цитирано према: исто

тако лако да се државе уједине у једну светску републику као што је нама лако да будемо у републици Сједињених Држава.“¹⁰³

Неколико месеци касније, 24. октобра на снагу ступа Повеља Уједињених нација. Истог дана, сенатор Глен Тејлор представља Резолуцију 183 Сената Сједињених Америчких Држава кроз коју промовише стварање светске републике и међународних полицијских снага;

1946. – први директор СИА-е и рођени брат Фостера Далса, Ален Далс објављује амерички стратешки програм за уништење СССР-а, односно директиву америчким службама безбедности под насловом „Доктрина америчке борбе против Истока“. Наиме, иако су циљна група у овом плану уништења били православни Словени, реч је о програму естаблишмента који је био окренут против свих народа света, па и против Американаца, а с обзиром на разоткривајућу моћ изјаве коју је Далс дао тим поводом иста ће бити цитирана у целости: „Рат је завршен, полако ћемо све изградити, и ми ћемо дати све што имамо, сво злато, сву материјлану моћ на магарчење и залуђивање људи. Човечији мозак, свест људи склони су променама. Посејемо ли тамо хаос, ми ћемо неприметно да им подметнемо лажне вредности и примораћемо их да те вредности и прихвате. Како? Ми ћемо наћи истомишљенике, своје савезнике и помоћнике у њиховој домовини. Мало по мало, ми ћемо одиграти грандиозну по свом обиму трагедију погибије свих православних Словена, и коначно, неповратно ћемо угасити њихову националну свест. Литература, биоскоп и позориште ће прослављати најнижа људска осећања. Ми ћемо на сваки начин подржавати оне који буду усађивали у човеков разум култ секса, насиља, садизма и издаје – једном речју сваке неморалности. У управљању државом, ми ћемо изазивати хаос и неред. Неприметно, но активно и постојано, помагаћемо деспотизам чиновника, корупцију и непринципијелност. Честитост и праведност биће исмевани, никоме неће бити нужни и биће сматрани остатком прошлости. Грубости и наглост, лаж и обмана, пијанство, наркоманија, издајништво, шовинизам и непријатељство према народима – све ћемо то култивисати у свест људи. И мали број, веома мали број људи ће схватити о чему се ради. Али, такве ћемо људе ставити у беспомоћан положај, исмевати се са њима, оклеветати их и

¹⁰³ Хари Труман, цитирано према: исто

прогласити их отпадницима друштва. Ми ћемо рушити духовне вредности, вулгаризовати и уништавати основе народне моралности. На такав начин ћемо расклимати покољење за покољењем, ловићемо људе у детињству и младалачком добу, увек ћемо главну ставку да бацамо на омладину, деморалисати, разврашћивати и обешчаћивати је. Ето, тако ћемо ми то да урадимо.“¹⁰⁴

Исте године бивши уредник Националног удружења за образовање Џој Елмер Морган објављује књигу под називом „Учитељ и светска власт“ где износи следећи став: „У борби за успостављањем одговарајуће светске владе, учитељ може много да учини да припреми срца и умове деце за глобално разумевање и сарадњу. У самом срцу свих агенција које ће обезбедити долазак светске владе морају стајати школа, учитељ и организовано школство.“¹⁰⁵

За председника Карнегијеве задужбине за мир изабран је Алгер Хилс који на тој функцији остаје до 1949. год. Почетком 1950. год. бива оптужен за лажно сведочење и осуђен на затвор након што је бивши уредник „Time“-а Витакер Чејмберс изнео податак да су обојица чланови Комунистичке партије;

1947. - Америчко образовно удружење, раније познато као Прогресивна образовна асоцијација, које је створио Џон Дјуи, позива на успостављање светског поретка у коме ће национални суверенитет бити подређен светској власти;

1948. – бихејвиорални психолог Бурхус Фредерик Скинер у свом делу „Валден II“ предлаже формирање савршеног друштва или новог и савршенијег поретка у ком би децу подизала и васпитавала држава уместо родитеља, тако што би деца од рођења учила да се понашају само на пожељан начин и имала само пожељне карактерне особине. Након тога, у периоду од шездесетих до осамдесетих година XX века, ове идеје постају широко прихваћене што узрокује да стручњаци за образовање развију методе „Појашњавање вредности“ и „Образовање базирано на резултатима“;

¹⁰⁴ Ален Далс, цитирано према: *План за погибину свих православних Словена*, <http://www.vaseljenska.com/misljenja/plan-za-pogibiju-svih-pravoslavnih-slovena/> приступљено 17.11.2015. год.

¹⁰⁵ Елмер Морган, цитирано према: *What Were the Important Dates in the New World Order Timeline?*, *Three World Wars*, <http://www.threeworldwars.com/nwo-timeline1.htm> приступљено 21.12.2016. год.

У листу CFR-а „Foreign Affairs“ сер Харолд Батлер анализира формирање Новог светског поретка на следећи начин: „До ког степена се живот држава, које су вековима сматрале да су јединствене и различите од других, може спојити са животом других држава? Колико су државе спремне да жртвују део свог суверенитета, без чега иначе не би било ефикасне економске и политичке уније? Нови свет настаје из претежно нејасних околности и можда указује на пут ка новом поретку који ће бити стварни почетак Уједињених нација, никад више угрожених лудацима, већ напротив које ће везивати заједничка вера.“¹⁰⁶

Председник UNESCO-а и фабијански социјалиста сер Џулијан Хаксли позива на радикалну политику еугенике у делу „UNESCO: његова намена и његова филозофија“, где наводи следеће: „Иако је тачно да ће било каква радикална еугеничка политика контролисаног рађања још годинама бити политички и психолошки немогућа, од велике је важности за UNESCO да увиди да је проблем еугенике најпажљивије проучен и да је јавно мњење о томе довољно информисано да ствари које су сада неприхватљиве ипак постану прихватљивије.“¹⁰⁷

Стручњаци за образовање из Сједињених Америчких Држава објављују прву верзију „Светског устава“ у ком се залажу за регионалну федерацију у циљу стварања светске федерације или светске владе. Све државе се позивају да предају своје оружје светској влади и да омогуће овој Светској федералној републици да преузима приватну имовину за своје потребе;

1949. – сенатор Уједињених нација Глен Тејлор предлаже необавезујућу Резолуцију 66, у којој се на почетку наводи следеће: „У циљу постизања свеопштег мира и правде, садашња Повеља Уједињених нација треба да се промени да би обезбедила стварање истинске светске владе.“¹⁰⁸ Коментаришући овај потез, сенатор Александар Вајли Резолуцију назива крајњим циљем, чијем се остварењу треба најискреније надати, и изјављује да је разумео да је предлог или да се промене Уједињене нације или да се промени или створи светски поредак неком другом конвенцијом. Сенатор Тејлор накнадно изјављује:

¹⁰⁶ Харолд Батлер, цитирано према: исто

¹⁰⁷ Џулијан Хаксли, цитирано према: исто

¹⁰⁸ Глен Тејлор, цитирано према: *Хронологија*, Нови светски поредак, <http://novusordosec.webs.com/> приступљено, 14.1.2016. год.

„Мораћемо значајно да жртвујемо наш суверенитет у корист светске организације, да би она могла да скупља порез који јој припада и којим би се издржавала.“¹⁰⁹

1950. – поткомитет Сената за међународне односе на дневни ред ставља поменути Резолуцију 66;

Исте године, међународни финансијер и члан CFR-а Џејмс Барбург износи поткомитету Сената за међународне односе свој став: „Имаћемо светску владу без обзира да ли се то неком свиђа или не - освајањем или пристанком.“¹¹⁰

1952. – у говору пред америчким удружењем јавних тужилаца у Лусвилу, у држави Кентаки, члан CFR-а Џон Фостер Далс изјављује да закони о међудржавним, билатералним и мултилатералним уговорима имају предност над Уставом Сједињених Америчких Држава и да међудржавни уговори не треба да буду у надлежности Конгреса, већ искључиво Председника. Наводно, они могу да пренесу надлежности држава (које чине Сједињене Америчке Државе) на федералну владу или на неко међународно тело, а могу и да оспоре права која Американцима гарантује Устав. Сенатор Џон Брикер предлаже амандман којим би се обезбедило да ниједан међудржавни, билатерални или мултилатерални, уговор не може да се стави изнад Устава, али он не бива изгласан због само једног гласа мање;

Светска асоцијација парламентарца за светску владу израђује мапу како би илустровала начин на који стране трупе могу да заузму територију и успоставе поредак у шест региона у које би Сједињене Америчке Државе и Канада били подељени у оквиру њиховог плана о формирању светске владе;

1953. – председник Фордове фондације Рован Гајтер изјављује на Конгресној комисији за истраживање ослобађања од пореза: „Ми који смо овде на извршном нивоу били смо активни или у OSS-у или у Државном секретаријату или у Европској економској управи. За све то време, и без пристанка, радили смо по директивама Беле куће. Ми и даље настављамо да се руководимо таквим директивама, а суштина је у томе да треба да уложимо све

¹⁰⁹ Александар Вајли, цитирано према: исто

¹¹⁰ Џејмс Барбург, цитирано према: *A History of the New World Order*, <http://www.mega.nu/ampp/timeline.html> приступљено 18.12.2015. год.

напоре да променимо живот у Сједињеним Америчким Државама на тај начин што ћемо учинити могућим сједињење са Совјетским савезом.“¹¹¹

1954. – холандски принц Бернارد оснива Билдерберг групу чији су чланови међународни банкари, бизнисмени и политичари, који ће се убудуће тајно састајати једном годишње;

1958. – објављена књига аутора Гренвила Кларка и Луиса Сона „Светски мир кроз светски закон“ у којој се залажу да Уједињене нације постану извршна светска власт, те да се преко њих разоружа цео свет и преузме улога светског полицајца и законодавца;

1959. – CFR позива на стварање новог међународног поретка. У Студији бр. 72 од 25. новембра истиче се да нови међународни поредак мора да одговори на тежње целог света за миром, друштвеним и економским променама, као и да њиме треба да буду обухваћене и земље које себе сматрају социјалистичким;¹¹²

Под покровитељством Фонда браће Рокфелер објављена је књига „Изазов за спољну политику Сједињених Америчких Држава средином двадесетог века“ где се објашњава да је пред Сједињеним Америчким Државама историјски задатак који не могу избећи и који треба радо да прихвате: „То је задатак да се помогне у обликовању новог светског поретка у свим сферама – духовној, економској, политичкој, друштвеној“.¹¹³

Исте године основана је Светска уставна и парламентарна асоцијација која израђује „Скицу светске владе на основу Устава светске федерације“;

1960. - председник Сједињених Америчких Држава Двајт Ајзенхауер потписује сенатску резолуцију бр. 170, којом се промовише идеја федералне Атлантске уније, након чега истраживач јавног мњења и благајник Комитета Атлантске уније Елмо Ропер држи говор под паролом „Циљ је влада целог света“ и наводи: „Постаје јасно да први корак ка светској влади не може бити

¹¹¹ Рован Гајтер, цитирано према: исто

¹¹² Према: *What Were the Important Dates in the New World Order Timeline?*, Three World Wars,

<http://www.threeworldwars.com/nwo-timeline1.htm>
приступљено 21.12.2016. год.

¹¹³ Цитирано према: исто

завршен све док не узнaпредујемо на четири фронта: економском, војном, политичком и друштвеном.“¹¹⁴;

1961. – Државни секретаријат Сједињених Америчких Држава израђује план разоружања свих држава и наоружавања Уједињених нација, што се приказује у документу бр. 7277 који носи назив „Од рата ка слободи: програм Сједињених Америчких Држава за свеобухватно и комплетно разоружање у мирољубивом свету“. План се састоји од три фазе, а циљ је да у последњој ниједна држава нема довољно војне моћи да се супротстави све јачим мировним снагама Уједињених нација;

1962. – објављена је студија „Свет под суштинском контролом Уједињених нација“, у којој члан CFR-а Линколн Блумфилд пише да би Запад могао да изгуби мотив за стварање светске владе уколико развој комунистичких земаља доживи значајан пад;¹¹⁵

Тадашњи гувернер Њујорка Нелсон Рокфелер објављује „Будућност федерализма“. У овом делу он тврди да је нови светски поредак неизбежан, јер се стари руши, а сви догађаји воде у том смеру. Истиче и да постоји грозница национализма, али да национална држава постаје све неспособнија да обавља своје политичке задатке у међународним односима. „Можда ће и пре него што будемо схватили, израсти основе за федералну структуру слободног света.“¹¹⁶

1963. – председавајући сенатског Комитета за међународне односе Џејмс Вилијам Фулбрајт, говорећи на симпозијуму који спонзорише Фонд за републику, односно левичарски пројекат Фордове фондације, предвиђа: „Владу ће убудуће бирати елите, влада коју бирају обични људи је могућа, али врло мало вероватна.“¹¹⁷

1964. – Бенџамин Блум објављује „Таксономију образовних циљева - приручник II“. Његова метода образовања полако постаје кључно средство глобалиста у процесу измене образовног система који убудуће треба да промовише промене основних ставова међу ученицима. Наиме, Блум је

¹¹⁴ Елмо Ропер, цитирано према: исто

¹¹⁵ Линколн Блумфилд, према: *A History of the New World Order*,

<http://www.mega.nu/ampp/timeline.html>

приступљено 18.12.2015. год.

¹¹⁶ Нелсон Рокфелер, цитирано према: исто

¹¹⁷ Џејмс Вилијам Фулбрајт, цитирано према: исто

претходно развио класификацију образовних циљева у когнитивном, афективном и психомоторном домену, од којих сваки има своје нивое усвајања информација. У оквиру когнитивног домена идентификовао је шест различитих нивоа учења: памћење, разумевање, примену, анализу, синтезу и евалуацију. У II делу „Таксономије образовних циљева“ аутор тврди да је учитељева способност да подстакне емоције изазивајући ученике да преиспитају своја убеђења велики део онога што зовемо добро предавање. Први покушај примене ове методе образовања извршен је у школама у Чикагу, где су ученици, пет година након тога, показали неуспех на тестовима, што је разбеснело родитеље. Ово није био једини случај, исти резултати забележени су свуда где је дошло до њене примене;

Објављена књига „Визије поретка“ Ричарда Вивера у којој описује напредне учитеље као тајно револуционарно друштво укључено у систематичан покушај да се подрију друштвене традиције и ставови;¹¹⁸

1966. – професор Керол Квигли, који је био ментор Била Клинтона на Џорџтаун универзитету и ком је Клинтон јавно одао признање за утицај који је имао на његов живот, објављује дело „Трагедија и нада“ у ком пише: „Заиста постоји, и то већ једну генерацију, међународна мрежа која делује у извесном смислу тако да радикална десница мисли да то раде комунисти. Уствари, ова мрежа, коју бисмо могли да назовемо Округли сто, нема ништа против сарадње са комунистима, нити са било којом другом групом и то често чини. Ја знам за операције ове групе јер је пратим већ двадесет година, а две године, у раним шездесетим, имао сам приступ њеним документима и тајним записима. Немам ништа против те групе нити против већине њених циљева и током живота сам јој био близак и знао којим средствима служи. Стављао сам примедбе, како раније тако и сада, на неколико њених идеја, али главна разлика у ставовима је да она жели да остане непозната док ја сматрам да је њена историјска улога довољно важна да та група треба да постане јавна.“¹¹⁹

¹¹⁸ Ричард Вивер, према: *Хронологија*, Нови светски поредак, <http://novusordosec.webs.com/> приступљено, 14.1.2016. год.

¹¹⁹ Керол Квигли, цитирано према: *A history of the New World Order – part II*, Michael for the Triumph of the Immaculate, <http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm>

1967. – будући председник Сједињених Америчких Држава Ричард Никсон јавно прижељкује нови светски поредак, што је нарочито изражено у тексту „Азија после Вијетнама“ објављеном у октобарском броју „Foreign Affairs“-а. Овде он пише о природној тежњи држава да унапреде регионалну сарадњу у циљу развоја и да то води ка стварању новог светског поретка;

1968. – Џој Елмер Морган објављује књигу „Приручник за америчке грађане“ у којој истиче да настајање Уједињених нација, као и потреба да се оне преобразе у много свеобухватнији облик светске власти, захтева од Американаца да покажу свој максимум у вршењу грађанских дужности, јер се оне све више проширују на активно учешће у светским проблемима;

Нелсон Рокфелер даје званичну подршку новом светском поретку када у извештају „Associated Press“-а износи одлуку да ће као председник радити на стварању међународног новог светског поретка;

1969. – чланови Удружења британских хуманиста објављују документ под називом „Брак и породица“ у ком признају да су истините оптужбе на њихов рачун да желе да сруше традиционалну хришћанску породицу. Управо то постављају себи за циљ;

1970. – кроз амерички образовни систем и масовне медије промовише се светски поредак. У „Размишљањима о новом светском поретку у деценији 1990“ аутор Иан Болдвин предвиђа увођење нове дисциплине у наставне програме широм света под називом светски поредак и ширење знања о истом путем медија на глобалном нивоу;

1972 – председник Сједињених Америчких Држава Ричард Никсон у посети Кини изразио је наду да ће сваки појединац допринети изградњи новог светског поретка;

Говорећи о успостављању светске владе, директор Канцеларије за менаџмент и буџет Рој Еш изјавио је да ће кроз две деценије институционални оквир за светску економију бити формиран и да ће аспекти индивидуалног суверенитета бити подређени супериорној власти.¹²⁰

приступљено 30.11.2015. год.

¹²⁰ Рој Еш, према: *What Were the Important Dates in the New World Order Timeline?*, Three World Wars,

<http://www.threeworldwars.com/nwo-timeline1.htm>

приступљено 21.12.2016. год.

1973. - интернационални банкар Дејвид Рокфелер оснива Трилатералну комисију и бира Збигњева Бжежинског за првог директора, а Цимија Картера позива да постане суоснивач. Картер након тога постаје председник Сједињених Америчких Држава, а Бжежински његов саветник за националну безбедност;

Објављен је „Хуманистички манифест II“ Пола Курца и Едвина Вилсона у ком се истиче да друштво стоји на прагу новог доба и да је у току истинска револуција. У њему се осуђују поделе по националној основи, а развој светског права и светског поретка се, наводно, заснива на транснациоалној федералној влади;

У извештају Римског клуба под називом „Регионални и адаптивни модел глобалног светског система“ цео свет се дели на десет краљевства;

1974. – бивши заменик помоћника државног секретара Сједињених Америчких Држава, члан Трилатералне комисије и CFR-а Ричард Гарднер у чланку објављеном у „Foreign Affairs“-у под називом „Тежак пут до светског поретка“ наводи да кућа новог светског поретка треба да се гради одоздо на горе, пре него одозго на доле и да ће крај борбе око националног суверенитета, који се уништава део по део, бити најделотворнији;

Генерална скупштина Уједињених нација, у извештају „Нови међународни економски поредак“ износи план о подели богатства богатих нација са сиромашнима;

На Светској конференцији религија за мир, одржаној у Белгији, Даглас Рош представља извештај који носи назив „Можемо да достигнемо нови светски поредак“;

1975. – на конгресу тридесет два сенатора и деведесет два представника Сједињених Америчких Држава потписана је Декларација о међузависности у којој се позива на уједињење како би се изградио нови светски поредак. Конгресмен Мерцори Холт одбија да је потпише уз образложење да захтева одрицање од националног суверенитета у сврху међународног организовања;

Државни секретар Сједињених Америчких Држава Хенри Кисинџер изјављује: „Наш народ је јединствено обдарен да игра креативну и одлучујућу улогу у новом светском поретку који се обликује свуда око нас.“¹²¹

1976. - Римски клуб објављује „Реконструкцију међународног поретка“ позивајући на нови међународни поредак, укључујући и економску прерасподелу богатства;

1977. – водећи едукатор Мортимер Адлер кроз дело „Велики филозоф: Интелектуална аутобиографија“ шаље поруку да је светска влада неопходна за мир у свету, баш као што је локална управа неопходна за успостављање локалног грађанског мира;

1979. – пензионисани републикански сенатор из Аризоне Бери Голдвотер објављује аутобиографију под називом „Без извињења“, у којој подржава Трилатералну комисију и њене напоре у консолидацији политичког, монетарног, интелектуалног и црквеног центра моћи, јер се, како наводи, све чини у интересу стварања мирније и продуктивније светске заједнице.¹²²;

1980. – Федерална агенција за ванредне ситуације Сједињених Америчких Држава добија велику моћ. У случају ванредног стања, као што су терористички напад, природна катастрофа, крах берзе и слично, она може да суспендује законе, мобилише читаву популацију, хапси и притвара грађане без налога, одузима имовину, па чак и да суспендује Устав. Овакве одлуке постају обавезујућа само потписом председника Сједињених Америчких Држава, не морају их одобрити сенатори или представници у Конгресу;

Мерилин Фергусон објављује књигу „Завера Водолије“ у којој износи виђење да је на делу мрежа истомишљеника на високим позицијама који теже заједничком циљу, односно стварању новог светског поретка;

1982. - 25. априла на насловним странама главних новина широм света објављује се да је Христ стигао, што се поклапа са почетком турнеје езотеристе

¹²¹ Хенри Кисинџер, цитирано према: Ralph Epperson, *The New World Order*, Public Domain, 2009.

https://archive.org/details/TheNewWorldOrder_342
приступљено 3.1.2017. год.

¹²² Бери Голдвотер, према: *What Were the Important Dates in the New World Order Timeline?*, Three World Wars,
<http://www.threeworldwars.com/nwo-timeline1.htm>
приступљено 21.12.2016. год.

Бенцамина Крима, који у својим говорима и интервјуима објашњава да се заправо не ради о Исусу Христу већ Господару Маитреји, Учитељу света. Према његовим речима, Маитреја испуњава очекивања свих народа. Кримове публикације почеле су да се издају у сарадњи са Одељењем за јавно информисање Уједињених нација;

1985. – председник Светског друштва будућности и почасни председник Планетраних грађана Норман Казинс најављује неизбежан долазак светске владе. Како истиче, никакви аргументи за или против не могу променити ту чињеницу;¹²³

1986. - 13. августа „Associated Press“ преноси вест да су људи расути по великом источном делу Сједињених Америчких Држава пријавили да су видели мистериозну светлост на ноћном небу, а становници Кентакија су рекли да су чули прасак и да су се њихове куће потресле. Поједини су, наводно, видели велику ватрену лопту и осветљено небо;

Дан касније и „USA Today“ описује исти догађај као спектакуларан приказ светлости који се протезао преко ноћног неба источно од Мисисипја и који је и астрономе збунио;

1987. – Артур Милер, уз помоћ фондације Рокфелер, објављује „Тајни Устав и потребу за уставним променама“ где истиче да је неопходна нова визија за планирање и управљање у будућности, односно глобална визија која ће превазилазити националне границе и елиминисати отров националистичких решења;

„Arizona Republik“ 3. јуна извештава да је оштар запањујући прасак потресао северни део Сан Дијега током ноћи, али да ни власти не знају шта је изазвало мистериозну експлозију;

Канцеларија Сједињених Америчких Држава за патенте стипендира патент физичара др Бернарда Истлунда који се односи на технологију за промену временских услова на одређеном подручју;

¹²³ Норман Казинс, према: *A History of the New World Order*,
<http://www.mega.nu/ampp/timeline.html>
приступљено 18.12.2015. год.

1988. – Господар Маитреја се, наводно, мистериозно појављује у Најробију;

У обраћању у Уједињеним нацијама вођа совјетског савеза Михаил Горбачов изјављује да је светски напредак могућ само кроз успостављање универзалног људског консензуса на путу ка изградњи новог светског поретка;

1989. – председник Сједињених Америчких Држава Џорџ Буш током говора на тему совјетско-америчких односа истиче да је циљ да Сједињене Америчке Државе појеле добродошлицу Совјетском Савезу назад у светски поредак, јер ће можда управо светски поредак у будућности бити породица свих народа;¹²⁴

1990. – Џорџ Буш формално уводи кованицу Нови светски поредак у политички жаргон у свом обраћању нацији пред Конгресом у септембру: „Криза у Персијском заливу нуди ретку прилику да се крене ка историјском периоду сарадње. Из ових проблематичних времена може да се изроди Нови светски поредак.“¹²⁵

1991. - 22. јуна на насловној страни листа британског недељника „The Economist“ објављена је слика земљине кугле, уз насловну тему која гласи: „Светски поредак у промени“;

Светски лидери окупили су се на још једном састанку Билдерберг групе иза затворених врата у Немачкој. Том приликом Дејвид Рокфелер је изјавио: „Захвални смо Washington Post-у, The New York Times-у, Time Magazine-у и другим великим публикацијама чији су директори присуствовали нашим састанцима и поштовали своја обећања о дискрецији готово четрдесет година. Било би немогуће да развијемо наш план за свет да смо били изложени светлима јавности током тих година. Али свет је сада више софистициранији и спремнији за светску владу. Наднационални суверенитет интелектуалне елите и светских банкара је сигурно бољи од националног самоодлучивања које је практиковано у протеклим вековима.“¹²⁶

1992. - „Конференција Уједињених нација о животној средини и развоју (UNCED) - Earth Summit“ одржана је у Рио де Жанеиру. Резултати овог Самита

¹²⁴ Џорџ Буш, према: исто

¹²⁵ Џорџ Буш, цитирано према: исто

¹²⁶ Дејвид Рокфелер, цитирано према: исто

су „Споразум о биодиверзитету“ и „Агенда 21“, које су Сједињене Америчке Државе оклевале да потпишу због претњи које су представљале њиховом суверенитету и економији. Истакнута је потреба да светско богатство буде прерасподељено ка земљама Трећег света, као и да ефикасно извршавање „Агенде 21“ захтева дубоку реорганизацију целокупног друштва. Један од учесника Самита еколог и истраживач Жак Ив Кусто изнео је и веома радикалне ставове, попут оног да се у сврху стабилизације светске популације мора елиминисати тристо педесет хиљада људи на дневном нивоу;¹²⁷

20. јула исте године магазин „Time“ објављује „Рођендан глобалне нације“ директора CFR-а и трилатералисте Строба Талбота – цимера Била Клинтона на Универзитету Оксфорд. Аутор тада износи виђење да ће национална припадност бити превазиђена, да ће све државе признати једну глобалну власт, да су све земље у основи само привремена друштвена уређења, без обзира колико трајне и чврсте могу изгледати;

1993. – одржана је друга Скупштина светских религија у Чикагу на којој се тражило уједињење свих религија у једну складну целину. Порука је и да би традиционална уверења монотеистичких религија, као што је хришћанство, морала бити драстично измењена, јер се сматрају неспојивим са достизањем појединачног просветљења ком се тежи;

1994. – Програм за развој Уједињених нација објављује извештај о хуманом развоју у ком се налази један део под називом „Глобално управљање за XXI век“. На почетку овог поглавља истакнуто је да проблеме човечанства више не могу решити националне владе. Наводно, неопходна је светска влада која најпре може бити успостављена јачањем система Уједињених нација;¹²⁸

1996. – на четиресто двадесет страна Уједињене нације објављују извештај „Наша глобална околина“ у ком се износи план за глобално управљање и позива на међународну „Конференцију о глобалном управљању“ која ће бити одржана 1998. год. у сврху представљања свету уговора и споразума које је потребно ратификовати до 2000. год.;

¹²⁷ Жак Ив Кусто, према: исто

¹²⁸ Према: *A history of the New World Order – part II*, Michael for the Triumph of the Immaculate, <http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm> приступљено 30.11.2015. год.

Од прекретнице 1990. год. када је Буш у званичну употребу увео термин Нови светски поредак, припреме за његово коначно успостављање постале су веома интензивне. О томе сведочи и Данило Лазић, пореклом из Босне и Херцеговине, који је у Сједињеним Америчким Државама магистрирао на ову тему: „Што се тиче Новог светског поретка морам рећи да је одмах после иступа Буша Старијег организована размена мишљења са водећим стручњацима из ове области, и то једном годишње. Обично би се окупило око сто педесет научника, аналитичара и других важних људи из целог света, и ми смо анализирали ситуацију. На крају расправе увек смо давали закључак, односно Извештај за политичаре и власнике великих компанија, као и неке аналитичке центре. Ту смо скицирали могуће правце деловања споменутих субјеката.“¹²⁹ Лазић је двадесет седам година радио у Пентагону на тајном пројекту Роналда Регана „Рат звезда“ и узео учешће у формирању светске владе: „Војна техника, према мом мишљењу, развија се у правцу вођења „ратова утицаја“, а да би се тај рат могао успешно водити свет мора бити уједињен, без граница и са једном светском владом. Овде је техника подстакла друштвене промене. У том смислу ми смо се бавили техничким и друштвеним предвиђањима. Морам признати да је сада све мало стало, јер је развој рачунара окренуо истраживања у области „рата утицаја“ у другом правцу, пошто компјутер већ симулира људски мозак, што значи да техника прелази из класичног у неklasични систем. Ту граница нема, што отвара нове могућности за „рат утицаја“. У сваком случају данас већ постоје техничке могућности за вођење 'рата утицаја', а да ли ће бити примењен у овом веку – то заиста не знам.“¹³⁰

3.2 Карактеристике Новог светског поретка

Креатори Новог светског поретка се током читавог периода његовог успостављања труде да своју визију оправдају истицањем добара које ће човечанство напослетку уживати. У ту сврху они користе аргументе којима се

¹²⁹ Данило Лазић у Зоран Милошевић, *У мисији Новог светског поретка*, Српски лист, Гласник српског клуба, <http://www.srpskilist.net/istorijski-osvrt/u-misiji-novog-svetskog-poretka> приступљено 3.2.2016. год.

¹³⁰ Исто

афирмишу „вредности“ које ово устројство са собом носи кроз успостављање светске заједнице, јединственог тржишта, светске социјалне и здравствене заштите и универзалне религије, као и путем решавања еколошких проблема и нуклеарних претњи.

3.2.1 Светска заједница

Заговорници Новог светског поретка непрестано пропагирају идеју рушења расних, националних, верских и културних разлика с циљем уједињења човечанства у једну заједницу. Инсистирајући на космополитизму и пацифизму, као средство за образложење потребе за светском заједницом они најпре бирају концепт глобалног села Херберта Маршала Мек Луана, јер је читав свет, наводно, управо то и постао, а сви смо ми грађани истог, без разлике. Наиме, Мек Луан у својим делима објашњава да је савремена технологија одговорна за ове промене, јер је срушила природне баријере удаљености, размишљања и језика.

Технолошко-информатичка револуција, у комбинацији са деловањем моћних наднационалних политичких и економских сила, убрзала је процес повезивања људи на глобалном нивоу. Под таквим утицајима другачије се преципирају време и простор. Уз убрзано развијање свести о међузависности, стиче се утисак да цео свет представља једно социјално поље.

Како би израдили скицу повезаности делова наше планете, поједини научници служе се аналогijом компјутера и неурологије те цео свет посматрају као организам са развијеним нервним системом. Међу њих се могу сврстати и они, попут чувеног хемичара Џејмса Лавлока, који овом процесу придаје метафизички карактер. Он у публикацији „Гејина времена“ употребљава управо термин Геја (англосанксонски израз *Gai*, грчки израз *Gea*) како би Земљу описао као богињу која оживљава док људска свест постаје јединствена.

И док су с једне стране у оваквом груписању мање националне државе, њихови суверенитети и демократија угрожени, односно умногоме ограничени, с друге стране велике светске силе добијају још већу моћ, јер управо оне ограничавају ове прве. Принципи демократског одлучивања преносе се у

светској заједници на транснационалне организације, а националне државе постају превазиђен оквир повезивања људи.

3.2.2 Јединствено тржиште

Бројни познати финансијски стручњаци све чешће говоре о међузависној глобалној економији која ће нације и валуте учинити јединственим у оквиру глобалног тржишта. Овим они индиректно покушавају да укажу на неопходност уједињења у светском систему, у складу са кретањима природних економских сила.

Либерално тржиште се представља и као решење неправедне расподеле богатства и природних извора, односно међунационалне зависти, што би могло утицати на нестанак међународних сукоба и ратова. Ово се уочава на примеру светске економске кризе током које се намеће мишљење да се проблеми сиромаштва, еколошке сигурности и ојачања друштвене структуре могу отклонити једино привредним растом, а да се исти може постићи једино брисањем привредних граница ради слободног протока робе и новца, тачније привредном глобализацијом.

Међутим, реалност је другачија. Без обзира на другачије званичне циљеве, ствара се све дубљи јаз између развијених и неразвијених земаља због ког је онемогућено успостављање стабилних међународних економских односа.

Кључну улогу у економској интеграцији света игра транснационални финансијски капитал ком су подређене готове све државе и читава организација рада. За компаније овог типа националне границе чине препреке које је лако савладати и због тога су ван њихове контроле. На овај начин, крупни капитал пресудно утиче на преобликовање економских односа у свету. Израдњом таквог тржишног система обесмишљавају се социо-економске државе и лакше потпадају под манипулативан утицај глобалних моћника. Услед наглог технолошког развоја индустријска производња је добила предност у односу на производњу која подразумева коришћење природних сировина. Упркос поседовању природних ресурса, многе земље заостају због своје индустријске неразвијености која условљава увоз технологије из супериорнијих држава. На овај начин оне потпадају под контролу мултинационалних компанија, јер

техничко оспособљавање за самосталну производњу није исплативо. У оваквом систему, главна тежња развијених је зарада која се најлакше остварује извозом готове технологије.

3.2.3 Глобална екологија

Еколошки аргументи у израдњи Новог светског поретка у први план истичу организације као што су Римски клуб и Greenpeace, уз образложење да у сврху спречавања непоправљивог оштећења светског екосистема заједнички морамо преузети бригу о целокупној екологији на планети Земљи.

Наводно, загађивачке индустрије себичних држава прете да директно угрозе животе милијарди људи. Као још већа опасност представљају се: смањење ознског омотача, ефекат стаклене баште, последице атмосферског загађења са утицајем на промену климе, индустријски отпад који се у милионима тона слива у водене токове, убрзано исцрпљивање природних сировина и енергената, утицај атомских централа и нуклеарног отпада на развој најтежих облика обољења у људског организму...

Главни кривац за лоше стање наше планете проналази се у индустријској револуцији, која је стварајући профит изазвала светску еколошку кризу. На овај начин еколошки аргументи постављени су у виду проблема који захтевају глобална решења, као што су усвајање универзалних правних прописа и подстицање развоја светских еколошких покрета.

Еколошка свест следбеника New Age покрета заснива се на веровању у узајамну повезаност људи са Мајком Земљом, односно на пантеистичком подстицању магијског општења човека и природе. Због тога је она прилагодљива и компатибилна са радикалним захтевима зелених.¹³¹ Они пропагирају идеју да је природа њихов бог.

У овом духу, представљајући се као хуманисти, као једно од решења еколошких проблема вође New Age покрета истичу смањење људске популације. Они верују да Земља пати од пренасељености, односно да нема довољно

¹³¹ Сергеј Чапнин, *Екологија Ере водолије, у Чувајте се да вас ко не превари – Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007, стр. 508

капацитета да прехрани човечанство. Још је Алиса Бејли проповедала следеће: „Нагласак ће у будућности бити померен са тежње за рађањем великих породица ка тежњи за рађањем квалитета и интелигенције у потомству. Ово ће укључити науку чију искривљену и езготеричну индикацију представља еугеника... Истинска промена која је нужна у људској свести појавиће се једино када сам људски род буде подвргнут ритмичном закону – под којим, на пример, животиња проживљава функцију, или сезонски закон под којим функционишу облици у биљном царству – преносећи овако читав концепт на виши циклус еволутивне спирале.“¹³²

Међутим, упркос пропагирању става о једнакости и универзалном братству, New Age лидери не планирају да предложеним мерама популационе политике подједнако обухвате све нације. Њихов приоритет је уништење инфериорних раса, што је у складу са ставом Хелене Петровне Блавацке да је човечанство „исте крви“, али не и исте суштине.¹³³ Она је процес селекције становништва описала на следећи начин: „Човечанство је дете цикличке Судбине и ниједан од његових саставних делова не може избећи својој несвесној мисији, нити се ослободити терета да ради заједно са природом. Тако ће човечанство, расу за расом, обављати своје назначено цикличко ходочашће. Поднебља ће се мењати, као што су већ почела да се мењају, свака тропска година ће за собом остављати по једну подрасу, само да би ова зачела нову, на узлазном луку, док ће низ других, мање срећних група – неуспеха природе – као и неку појединци, нестати из људске породице не остављајући трага за собом.“¹³⁴

Међу присталицама New Age покрета има оних који људски род виде као деструктивну паразитску врсту на површини планете. Они иду још даље од политике контроле рађања и сличних мера и сматрају да светско становништво треба постепено смањивати. У складу са тим Жак-Ив Кусто се залагао за уклањање три стотине педесет хиљада људи дневно¹³⁵, док је еколошки мислилац Ернест Каленбах веровао да би у овом потрошачком друштву само

¹³² Alice A. Bailey, *Education in the New Age*, Lucis Publishing Company, New York, 1954, стр. 133-136

¹³³ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том II – антропогенеза*, Metaphysica, Београд, 2007, стр. 510

¹³⁴ Исто, стр. 540

¹³⁵ Bahgat Elnadi, Adel Rifaat, *Interview With Jacques-Yves Cousteau*, The UNESCO Courier, новембар 1991., стр. 13

милијарду људи могло да опстане на Земљи, уз коришћење обновљивих извора енергије и технологије која делује мање штетно на животну средину.¹³⁶

3.2.4 Светска социјална и здравствена заштита

У области социјалне и здравствене заштите, заговорници Новог светског поретка као аргумент за његово успостављање најчешће користе причу о ангажовању средстава ради унапређења здравља, исхране и одевања сиромашних и становника Трећег света у његовим оквирима.

Такође, здравље се истиче као право које мора бити загарантовано свим становницима на нашој планети. У складу са тим основана је Светска здравствена организација чији је бивши, дугогодишњи директор Брок Чизолм узео учешће у изради основног плана успостављања новог устројства. Том приликом изнео је следеће сурово интересно виђење: „Да бисмо дошли до светске владе, неопходно је из свести људи уклонити њихов индивидуализам, оданост породичној традицији, национални патриотизам и верске догме... Гугали смо свакакве отрове које су нам давали родитељи, наставници, политичари, свештеници, новине и сви остали који су желели да нас контролишу. Ново тумачење и евентуално брисање концепта доброг и лошег који чини основу васпитања деце, интелигентно и разумно размишљање уместо вере у поузданост старијих, то су циљеви утирања пута за промене људског понашања.“¹³⁷

Упоредо са оваквим тенденцијама и званичном обавезивању на поштовање људских права, расте број екстремно сиромашних широм света. Велики број њих налази се у стању социјалне угрожености која може бити смртоносна. Сиромаштво је индиректни, док је лоше здравствено стање директни узрок око трећине смртних случајева у свету. Од краја хладног рата око четиристо милиона људи умрло је од последица болести попут: дијареје, неухрањености, перинаталних и материнских обољења, дечијих обољења,

¹³⁶ Ernest Callenbach, *Ecology: A Pocket Guide*, University of California Press, 1998. стр.23

¹³⁷ Брок Чизолм, цитирано према Ралф Еперсон, *Невидљива рука, увод у историју завере*, Институт за религијска истраживања Црне Горе, стр. 248, према оригиналу: *The Unseen hand, An Introduction to the Conspiratorial View of History*, Publish Press, Arizona, 1990, https://www.religija.me/?page_id=133 приступљено 26.2.2016. год.

туберкулозе, менингитиса, хепатитиса, маларије и других тропских обољења, респираторних инфекција, сиде, сексуално преносивих болести, дијабетеса, срчаних обољења. Овај број је готово дупло већи од броја жртава ратова, логора и осталих врста насиља у XX веку.¹³⁸

3.2.5 Нуклеарна претња

Као јак аргумент за успостављање новог устројства користи се и претња од избијања нуклеарног рата који би могао да доведе до глобалног уништења. Поред тога што употреба оваквог оружја изазива разарања великих размера, акценат се ставља на чињеницу да су њене последице дугорочне и да би њихово кумулативно дејство чак довело до уништења живота на нашој планети.

Овакве околности стварају повољну климу за сервирање приче о потреби жртвовања националног суверенитета зарад достизања светског мира. Према творцима Новог светског поретка, уколико се светске нације одрекну свог суверенитета и наоружања у складу са планом Уједињених нација, неће више бити опасности од глобалног рата и наступиће ера јединства и сигурности.

3.2.6 Универзална религија

У темеље Новог светског поретка уткана је идеја синкретичке духовности, односно концепција универзалне религије, која ће, наводно, ујединити супротстављене вере и културе и самим тим отклонити узроке нетрпељивости по овом основу.

Може се рећи да је претеча светске религије, односно покушај успостављања исте, оно што социолог Роберт Бела назива америчком грађанском религијом. Овај термин ушао је и у лексикон америчких друштвених наука крајем шездесетих година XX века, након објављивања Беловог чланка под називом „Грађанска религија у Америци“ у ком наводи да у Сједињеним Америчким Државама, не поричући друге религиозне традиције, постоји грађанска религија која је разрађена на идејно-садржајном ниову, а

¹³⁸ *Проблеми глобалног сиромаштва*, Пешчаник, <http://pescanik.net/problemi-globalnog-siromastva/> приступљено 15.2.2016. год.

институционализована на нивоу симболике и ритуала у друштвено-политичком животу.¹³⁹

У опису грађанске религије Бела полази од анализе инаугурационе беседе Џона Кенедија, у којој председник, упркос своје римокатоличке припадности, председник не помиње ни Христа, ни римокатоличку цркву, већ само уопштено и неодређено користи реч бог, ког је сваки следбеник слободан да самостално интерпетира.

За ово се не може пронаћи оправдање у чињеници да је вера приватна ствар јер се у том случају не би помињао ни бог. „Одвајање Цркве од државе не пориче постојање религиозне димензије, својствене политичкој стварности. Иако се питања личних религиозних веровања, обожавања и удруживања верујућих људи сматрају строго приватном ствари, ипак постоје одређени општи елементи религиозне оријентације које дели огромна већина Американаца. Они су играли одлучујућу улогу у развоју америчких институција и сада обезбеђују религиозну димензију целокупног америчког живота, укључујући и политичку сферу. Та религиозна димензија изражава се у целокупности веровања, симбола и ритуала, које називам америчком грађанском религијом. Инаугурација председника један је од најважнијих церемонијалних догађаја те религије. Она потврђује, поред свега осталог, религиозну легитимност највише политичке власти.“¹⁴⁰

Религиозна основа америчке политичке културе временом и у складу са развојем плуралистичких и демократских процеса у политици, све више се удаљавала најпре од пуританских корена, а затим и од протестантских идеја у ужем смислу. Руски политиколог Алексеј М. Салмин америчку државну синтезу види као надконфесионалну еманципацију државе која се ослања на друштво које се најпре сматрало хришћанским да би у наставку то прешло у само религиозну одредницу.¹⁴¹

¹³⁹Robert N. Bellah, *Civis Religion in America*, Religion American Style, New York, 1974., стр. 73

¹⁴⁰ Исто, стр. 75

¹⁴¹ Алексеј М. Салмин, према *Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 154

Идејни симболи грађанске религије, који уједно представљају и основу националне самоидентификације јесу обрасци слободе и изабраности америчког народа што подразумева и моралне захтеве према грађанима и националној политици. Овде се одмах назире коришћење омиљеног метода америчких политичара – паралела са старозаветном историјом. Може се протумачити да су Американци изабрани да донесу слободу. Међутим, и поред непосредне везе са хришћанским симболизмом изгледа да са нестанком библијских мотива из америчке политичке митологије нестаје и критичко поимање те изузетности и њено место заузима непоколебљива вера у апсолутност америчких вредности.

Грађанска религија је, не потирући општу религиозну наклоњеност, редуковала присуство конкретних конфесија до у идеолошком смислу неутралног минимума који је постао заједнички именитељ националне вере. На овај начин, припремљено је тло за пропагирање идеологије New Age покрета, пре свега приче о доласку мистичне фигуре, односно месије званог Маитреја, и даљи развој идеје универзалне религије.

4. NEW AGE ПОКРЕТ

Током припрема за успостављање Новог светског поретка као приоритетни задатак искристалисала се потреба за променом устаљених образаца размишљања и понашања људи. Свесни да је потпуна реализација ове визије немогућа без преобликовања свести људи, њени творци улажу изузетне напоре на том пољу, али успеси знатно заостају за онима који се постижу на политичком и економском плану. Из прегледа хронолошког развоја овог устројства и његовог учења може се закључити да главну препрека на том путу представља верско опредељење, упркос томе што је и оно само умногоме деградирано.

У складу са тим, као решење наметнула се идеја о изградњи универзалног верског учења, обликованог према мерилима Новог светског поретка. Зарад прихватање нове идеологије неопходно је разградити и поништити традиционалне религијске идентитете. То се покушава постићи наставком процеса секуларизације, који је, као што је наведено, започет још у ренесанси духовном реформом уз помоћ магије, астрологије, алхемије, тајних друштава... Централна мета је и тада било хришћанство, односно рушење јаког ауторитета који је црква уживала. Током дугог периода његовог слабљења и промовисања не само хуманизма, него и окултистичког учења, човек се удаљио од Бога и упао у замку магије, која ипак није успела да му надомести духовни губитак. Напротив, услед разочараности у такозвани световни хуманизам, код модерног човека пробудила се глад за алтернативним религијским учењем коју покушава да утоли на разне начине – од прихватања далекоисточних учења и езотерије до релаксације, чак и употребом наркотика.

Оваква дешавања створила су идеалне услове за изградњу нове инстант духовности, односно New Age покрета, који представља идеолошки темељ Новог светског поретка. За почетак његовог формирања узима се друга половина XX века, док зачетник није познат. Захваљујући апстрактним религијским уопштавањима веома брзо је стекао значајну популарност и прихваћеност од стране различитих слојева људи. Та особеност чини да се утицај овог покрета и даље шири на већину верских учења, друштава и култура.

Међутим, упркос овако широкој распрострањености, веома је тешко дефинисати шта New Age конкретно представља. Једна група аутора тврди да је реч о контракултурном покрету, друга да је у питању пут за освешћење и излечење модерног света, трећа да се ради о специфичном религијском систему, а има и оних који га категоришу као идеологију.

Како не постоји јасно одређење New Age-а, у покушајима његовог сужавања у што уже оквире осећа се снажно присуство контекста из ког потичу они који врше дефинисање. У складу са тим, следбеник овог покрета исти доживљава као револуционарни период историје који диктирају звезде; хришћанин у New Age-у види култ; историчар идеја га посматра као манифестацију дугогодишње традиције; филозоф га описује као монистички или холистички поглед на свет; социолог га категорише као верски покрет, а психолог га доживљава као вид нарцизма.¹⁴²

Главни проблем у одређењу јесте његова разноликост и многостраност, будући да он потиче из комбинације веровања различитог порекла. Ипак, у једном се већина слаже - овај покрет представља претњу традиционалним вредностима западне цивилизације, пре свега због своје заводљивости, јер како истиче проф. Воутер Ханеграф, израз New Age се као етикета неселективно лепи на све оно за шта се макар и интуитивно чини да се уклапа у овај концепт.¹⁴³

Потешкоће у дефинисању New Age-а истиче и културолог Јелена Ђорђевић која сматра да је у питању религија без основних дистинктивних црта, односно без уједињујуће институције, прописаних колективних ритуала и светковина. Према њенима речима, идеологија Новог доба је веома дискутабилна јер произилази из скупа крајње диспаратних и дисперзивних веровања. „Елементи тих нових религија лако се уклапају у неке доминантне развојне правце (пост)модерног друштва. Готово нечујно и несвесно умеју да се споје и са хришћанским веровањима и са научним дискурсом тако да Ново доба, по много чему, постаје невидљива религија коју појединци, суочени са тегобом и тескобом живота у технолошкој ери, нехотице интериоризују као врсту могућег 'спасења' у беспућу у коме се налазе. Нехотице, јер многи постулати Новог доба

¹⁴² Daren Kemp, *New Age: A Guide*, Edinburgh University Press, Edinburgh, 2004, стр. 1

¹⁴³ Wouter J. Hanegraaff, *New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, E.J. Brill, Leiden, New York, 1996, стр. 1

могу да се открију код оних који верују да су правоверни хришћани, као и код оних који су уверени да уопште не верују. Често, они се спонтано сажимају са (фолклорним) традицијама прехришћанске културе или се увлаче у лекарске ординације, психотерапеутске групе, козметичке салоне и интимне разговоре. Управо због тога што се нечујно увлачи у 'религијски', али и нерелигијски простор, Ново доба доживљава се као претња и опасност.¹⁴⁴

Не занемаривши потребу за систематизовањем овог учења, могло би се чак рећи да New Age заправо не уводи значајне новине, већ да чини комбинацију оживљених и постојећих религија и традиција, нарочито због чињенице да је настао као последица великог буђења паганства, магије и окултизма у интелектуалним круговима Европе и Америке током XX века. Реч је о споју источњачког мистицизма, модерне филозофије и психологије, хришћанства, научне фантастике, контра-културе педесетих и шездесетих година прошлог века.

У том духу, проф. Александар Дворкин, тврди да термин New Age обухвата две појаве: „У ужем смислу то је веома распрострањени окултистички неопагански покрет, основан на извесној идеолошкој бази. Међутим, о New Age-у се може говорити и у ширем смислу као о социокултурном феномену, тј. о идеолошкој основи савремене постхришћанске цивилизације. У овом другом смислу практично све секте тоталитарног типа припадају New Age-у, јер су све оне засноване на једној или више његових идеја, те према томе чине саставне делове овог феномена.“¹⁴⁵

Упркос томе што се не може прецизно дефинисати, за New Age се везују карактеристична веровања на основу којих се закључује о његовој суштини. Да би се она исправно схватила, неопходно је посматрати ово учење у контексту идеје Новог светског поретка, те не би требало да нас изненади чињеница да се међу присталицама New Age-а налази све више водећих светских политичара, научника и бизнисмена, који свој углед користе у сврху његовог промовисања.

¹⁴⁴ Јелена Ђорђевић, „Предговор“ у Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 95-96

¹⁴⁵ Александар Дворкин у *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Београд, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, 2014, стр. 249

Овај покрет веома привлачним чине бројне најаве о наступању новог астролошког доба, тачније Доба водолије. Он почива на астрологији и у складу са тим проповеда да се свет развија кроз низ великих астролошких циклуса, што је наводно могуће доказати астролошким методама. И сам назив New Age указује на повезаност ова два учења – њиме се означава прелаз из Доба рибе у Доба водолије, у ком ће свеопшта криза у којој се свет налази бити замењена миром, братством, толеранцијом, једном речју благостањем. Наводно, човечанство ће у Ново доба повести нови месија, такозвани Маитреја, а оно ће бити обележено коначним успостављањем универзалне религије која ће бити прихватљива за све људе. Појава спаситеља, односно ишчекивање његовог царства, у овом случају представља спону у изградњи јединствене духовности, што постаје очигледно уколико се узме у обзир да је идеја месије заступљена у већини верских учења, а да вера у његов долазак представља покретачку снагу њихових верника. Уколико би архитекте New Age погледа на свет успеле у намери да верницима наметну представу о новом харизматичном појединцу, специфичности појединачних религија биле би потиснуте. Управо то је разлог што се овај покрет одликује интензивним припремама за долазак Маитреје, првенствено путем медија.

У складу са наведеним, у фокусу интересовања New Age-а налазе се унутрашњи развој и мистична димензија људског постојања. Свештеник Георгије, из Грчке православне архиепископије у Сент Луису, масовну потрагу за унутрашњом духовношћу тумачи као одраз дешавања у последњих неколико деценија. Међу њима он истиче учешће традиционалних цркви и организованих религија у борби за грађанска права, у немирима на универзитетима и у вијетнамском рату током шездесетих и седамдесетих година. Уследиле су осамдесете које су поред благостања и стабилности на универзитетима, у индустрији и војсци, донеле и страдање земаља Трећег света. То је било време обарања законитих влада, конфликта, револуција у Латинској Америци, тероризма, бомбардовања недужних... Након пада Берлинског зида и распада Совјетског савеза дошло је до ратова између народа који су до тада, наводно, складно живели, повећање трговине наркотицима, генерално кризе на свим пољима. „Последица тога је да је све више људи почело да види себе како живе

у веома бесмисленом свету. Одатле и потраге и стремљења ка дубљем смислу живота, који се тражи ван традиционалних конфесија. Тако се и јавља Ново доба, које треба да нас спасе. Али тај покрет није тако благотворан и хуман, како желе да нам га представе. Напротив, он је демонски, разоран и опасан. Једна од његових покретачких идеја је лажно учење о реинкарнацији.¹⁴⁶

Поред визије радикалних промена како на личном тако и на колективном плану, New Age учење се одликује и еклектичким карактером. Сваком следбенику даје слободу да сам развије сопствену комбинацију веровања и пракси, из различитих културних и духовних традиција, које ће упражњавати на путу личног развоја. Нагласак је на индивидуализму и личном искуству. Ипак, већина њих верује да постоји извор, раван божанству, из ког потиче све у универзуму и који све повезује у једну целину, што покрет смешта у холистички оквир.

Под утицајем монизма и холизма, New Age одбацује дуализам добра и зла, због чега се све оно лоше што се човеку дешава не тумачи као резултат зла, већ као животне лекције из којих треба извући поуку.¹⁴⁷ Према Кинђићевом тумачењу, зло се овде не представља само као неизбежно, већ и као неопходан подстрек за убрзавање духовне еволуције. Ова коцепција подразумева да је „...онај ко се уздигао изнад пуког релативног, индивидуалног становишта ега до божанске позиције целине и вечности у стању да сагледа смисао и улогу тзв. зла у тоталитету постојања. За разлику од чулног, недуховног човека, који ономе што га угрожава приписује квалитет зла, а ономе што му годи квалитет добра, мудрац схвата да су тзв. добро и зло релативне људске категорије.“¹⁴⁸ Овакво виђење повлачи са собом и изостављање моралних категорија греха и кривице из

¹⁴⁶ Свештеник Георгије, Грчка православна архиепископија, град Сент Луис, САД, „Православље и религија Новог Доба“ у *У лавиринтима таме, Од сајентологије до сатанизма, Православље и секте*, књига IV, ур. проф. Љубо Милошевић, Svetosavlje.org, 2012.

<https://svetosavlje.org/u-lavirintima-tame-od-sajentologije-do-satanizma-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-iv/>

приступљено 7.3.2016. год

¹⁴⁷ Wouter J. Hanegraaff, *New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, E.J. Brill, Leiden, New York, 1996, стр. 236-237

¹⁴⁸ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 188; Иако је морал нижи од духовности, он је неопходан степен на путу њеног достизања. Види: Исто, стр. 219-223

новодошког учења. Представа о добру и злу у оквиру New Age-а замењена је естетским доживљајем хармоније света¹⁴⁹, односно уверењем да за оне који су се уздигли изнад супротности добра и зла моралне норме више не важе.¹⁵⁰

За оног ко је с оне стране добра и зла све је дозвољено. У име духовног раста човек се не мора обазирати на спутавајуће моралне норме. Према пророцима New Age покрета чак је и убиство оправдано, што се може видети на примерима пројекта „очишћења Мајке Земље“ и залагања за право на абортус. Желећи да умире следбенике, који су осетили нелагодност оправдавањем убиства, они наводе да ће се истребљени поново вратити на Земљу, у складу са законом о пресељењу душа. Што се абортуса тиче, верује се да душа детета може да сачека следећу инкарнацију, те да је ово дозвољен чин, који се препоручује уколико су потенцијални родитељи заузети сопственим духовним растом.¹⁵¹ У овом контексту тежи се и ка укидању појма дужности, а у први план истиче се хтење за самореализацијом.¹⁵² Следбеници New Age-а граде етику на убеђењу да ће човек почети да се понаша морално онда када заволи сам себе, те се представа о дужности доживљава као препрека. „Пошто се код човека притом могу појавити свакакве жеље, њуејцери сматрају да нема никаквог моралног закона који би био обавезан за све – свако је слободан да одлучује шта је за њега добро, а шта лоше.“¹⁵³ На том путу човек треба да избегава послушност Божијој вољи и да буде попустљив према себи, јер ће наводно само на тај начин постићи

¹⁴⁹ Вјечеслав Алексеј, Андреј Григорјев, *Схватање „Њу ејџа“ – религија антихриста?*, у *Чувајте се да вас ко не превари – Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007, стр. 211

¹⁵⁰ Иако је и у хришћанству, баш као и у далекоисточним религијама, духовност изнад моралности, степеница моралног усавршавања се не сме прескочити. Указавши да јога заступа становиште да је неопходно морално усавршавање пре аскетске праксе, Кињђић примећује: „Ако духовни трагалац није моралан, ако у њему влада себичност, велика је опасност да ће аскезом достигнуте натприродне моћи (*siddhi*) употребити на штету другог, а самим тим на властиту духовну штету. У православној традицији се наглашава да је делатни врлински живот предуслов созерцања.“ - Зоран Кињђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 220., стр. 220. Кињђић као критеријум препознавања да ли је неко заиста духовна особа наводи моралност. Уколико у некоме ко се издаје за духовну особу „уочимо непревладани его, а поготово уколико се он неморално понаша, можемо бити сигурни да се не ради о духовној особи, ма колико се она разметала својим тобожњим духовним даровима“ - Исто, стр. 220

¹⁵¹ Вјечеслав Алексеј, Андреј Григорјев, *Схватање „Њу ејџа“ – религија антихриста?*, у *Чувајте се да вас ко не превари – Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007, стр. 206

¹⁵² Исто, стр. 208

¹⁵³ Исто, стр. 210

духовни раст за којим жуди.¹⁵⁴ Такође, уколико одлучи да умре по свом избору, еутаназија и самоубиство су према мишљењу појединих новодопских учитеља потпуно прихватљиви.¹⁵⁵

Различите групе New Age покрета повезане су и заједничним ставом о људским душама, које су се наводно након првобитног боравка у духовном свету нашле заробљене у свету материје. По угледу на гностике и манихејце, следбеници живе у уверењу да је зарад поновног преласка на виши ниво постајња потребно да се фокусирају на спиритуално учење и напредак у физичком свету. Новодопци снажно верују у реинкарнацију и карму, и доживљавају их као кључне делове еволутивног процеса, који од најмање свесног нивоа постојања, попут минерала, тече све до достизања сопствене божанске природе. Бројни New Age аутори неретко говоре о полубожанским, нељудским ентитетима који помажу људима у спиритуалном развоју. Верује се да они приликом успостављања контакта са следбеницима најчешће „бирају“ технику каналисања, у којој се особа – медиј повезује са нематеријалним, духовним бићем и од њега прима поруке. Називају их разним именима као што су учитељ, ванземалац, дух умрле особе, традиционални светац, водич, мајстор, Хијерархија, Санат–Кумара, Тибетанац, али се једно име посебно издаваја - Маитреја.

Оваквом развоју New Age покрета значајно су допринеле друштвене околности с краја XX века. Као одговор на контракултуру шездесетих и седамдесетих година популаризована су разнородна учења која су обележила то доба, а нека од њих представљена су у делима Алана Вотса, прозном опусу Олдоса Хакслија, романима Ричарда Баха, главним текстовима западног херметизма... Субкултуре западне Европе и северне Америке изазвале су експлозију покрета. Сексуална револуција, рокенрол култура, маховна конзумација дроге, били су окидачи таквог исхода. Американци су прихватајући учења источних религија постали својеврсни учитељи личног развоја и одбацивања рационалног и опипљивог, како би покрет био лакше прихваћен и

¹⁵⁴ Ли Пен, *Мрачна апокалипса*, у *Чувајте се да вас ко не превари – Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007, стр. 260

¹⁵⁵ Исто, стр. 263

наметнут масама. Медитирање, вегетеријанство, опште повезивање са природом, каналисање истичу се као кључне праксе овог покрета.

Захваљујући овако повољној клими, New Age је добио статус једног од најзначајнијих верских феномена на Западу током XX века. У његовом окриљу пробудиле су се старе езотеричне групе и изнова пронашле своје место у западној култури. Током тог периода, својим езотерично-метафизичким карактером привукао је стотине хиљада присталица, што не изненађује с обзиром на податке да се крајем 1980-их, између три и пет милиона Американца идентификовало као њу ејџер или је прихватило веровања и праксе New Age-а, да више од петине одраслих на Западу верује у астрологију, као и да исти број практикује неку врсту медитације.¹⁵⁶

Међутим, док с једне стране New Age ужива поштовање следбеника пропагирајући братство целог човечанства, у ком ће владати љубав, хуманост, толеранција, различитост, у коме неће бити искључивости, сукоба и ратова, у коме ће ишчезнути спољашње револуције, а одиграти се само унутрашње, спиритуалне револуције, с друге стране, критичари га оптужују за културни империјализам, комерцијализам, злоупотребу светских верских учења, тривијализам, обмањивање човечанства...

4.1 Концептуални оквир New Age покрета

New Age одбацује монотеистичке религије, као догматске, институционалне и искључиве, те се оријентишу првенствено на езотеричне и окултне доктрине, распрострањене широм света, али и на парцијално прихваћене модерне научне и паранаучне моделе, као и мистичне елементе различитих верских традиција. Реч је о компилацији учења која је усмерена на широке народне масе, јер пагански култови заправо никада нису сасвим изгубили своје следбенике, тј. њихове праксе су подземно преживљавале покушај монотеистичких религија да их искорене. Сходно томе, у сврху што

¹⁵⁶ John Gordon Melton, *New Age movement*, <https://www.britannica.com/topic/New-Age-movement#ref703968> приступљено 14.5.2017. год.

приближнијег одређења овог покрета, потребно је посматрати га из угла његових градивних елемената, односно кроз упознавање њихових кључних карактеристика.

4.1.1 Спиритизам

Спиритизам је карактеристичан за најпримитивније религије, а у његовој основи лежи веровање у могућност успостављања везе са духовима преминулих особа. Почетак његове популаризације на Западу везује се за средину XIX века, када је Иполит Леон Денизар Ривај, познат под псеудонимом Ален Кардек, објавио дело „Књига духова“, у ком поставља темеље овог покрета. У књизи се обрађују теме бесмртности душе, будућег живота, постојања духова, али се такође излажу и морални принципи, Бог се представља као универзална космичка енергија. Кардек је промовисао рационално проучавање спиритизма те одатле сеже приписивање научног карактера његовом раду.

У складу са Кардековим ставом да је дух душа човека која је вечна, за разлику од физичког тела, бројни спиритистички документи поручују да се са тим душама може комуницирати ментално, посредством медијума, који преноси поруке духова преминулих, физички, помоћу табле са словима и бројевима „Qui-ja“, односно плочице која крећући се по њој исписује одговоре на питања постављена духовима, као и путем неке друге физичке манифестације попут покретања предмета, јављања гласова и слично.

За спиритизам се везује први документовани случај натрпиродних феномена, који се догодио 1848. год. у кући породице Фокс у селу Хајдвил у америчкој савезној држави Њујорк. Наводно, већ по уселењу почеле су се јављати чудне појаве - и дању и ноћу могло се чути лупкање, видети померање намештаја и сл. Истраживачи су установили да до тога долази услед утицаја духова. Фоксови су били принуђени да се преселе у оближњи град, али су и тамо пријавили чудне догађаје.¹⁵⁷ Међутим, како су све ово искористили за

¹⁵⁷ *Spiritism*, Catholic Encyclopedia,
<http://www.newadvent.org/cathen/14221a.htm>
приступљено 11.3.2016. год.

самопромоцију и јавно упражњавање спиритизма, тако су кренуле сумње у веродостојност њихових тврдњи.¹⁵⁸

Средином XIX века, након постепеног опадања доминације рационализма и скептицизма, спиритизам је стекао велику популарност у Сједињеним Америчким Државама и Европи. Као облик нове религије раширио се у Бразилу и Аргентини, а његова најистакнутија врста је channeling.

4.1.1.1 Channeling

Channeling или, у преводу, каналисање подразумева постојање одређене особе као канала за духовна бића, односно њихово усељавање у одређену особу преко које та духовна бића комуницирају са овоземаљским светом. За овај вид спиритизма везује се појам медијума. Реч је о духу који наводно говори преко неке конкретне особе, која у тој ситуацији мења глас и понашање, пада у транс и углавном се ничега не сећа.

Џудит Најт из Вашингтона најпознатији је домаћин ове врсте. У њеном телу, према веровању, гостује ратник по имену Рамта који је живео пре 35.000 година у Атлантиди. Верује се да је он уз помоћ магије освојио свет и постао махатма на Тибету и да сада борави на седмом небу, изнад свих духова и богова. Преко Најтове он обелодањује своју древну мудрост и у стању је да сатима одговара на питања, износи своје ставове, пророчанства... Према Рамти не постоји таква појава као што је Бог Судија, будући да га је немогуће задовољити, а страх од таквог строгог бића спутава човекову креативност. Осећање кривице је лажно, покајање је изузетно штетно. Рамта поручује да се ни у ком случају не треба осећати кривим. Следбеници плаћају стотине долара само да „виде“ Рамту

¹⁵⁸ Слично је и са бројним демонским предсказањима која најпре заводе својом „тачношћу“, а затим подметањем лажи одводе следбенике у пропаст. Тако су готово општепозната постала предвиђања у сновима обичних људи или прорачанска предосећања видовњака која је обелоданио Божидар Д. Бенедикт, међу којима су: „прекогниција“ убиства америчког председника Џона Ф. Кенедија и британског премијера Спенсера Пирсвала, разрешења злочина идентификовањем починиоца, предвиђање авионских и бродских несрећа, страдања деце и одраслих услед болести и елементарних непогода... - Божидар Д. Бенедикт, *Паралелни свет – фантазија или стварност?*, Ленто, Београд, 2005, стр. 95-112. Поред тога у истом делу истичу се и „видовите“ поруке покојника, као што је случај радио-теннисара и коцкара Цека Берија из Сакраманта који је водећи се упутствима преминулог коментатора коњских трка најпре профитирао кладећи се, да би затим изгубио целокупну имовину – Исто, стр. 244-245

и чују његова откровења. Међутим, и када није у контакту са њим, верује се да преко Цудит Најт делује, јер је формирала секту рамтиста. Због Рамтиних савета многи људи су остали без целокупне уштеђевине, као у случају с почетка осамдесетих када су након његове изјаве да сви треба да купују арапске коње многи доживели финансијски крах. Ни многа изречена пророчанства се нису обистинила, а међу њима ни оно о глобалној катастрофи и дуго очекиваном успостављању нове ере 1988. год.¹⁵⁹ Он је предсказао и да ће ускоро ступити у бој против хришћанског Бога Јахвеа, као и да ће га победити.¹⁶⁰

Велику популарност стекла је и књига „Сетова књига – Сетов материјал“ настала на основу искустава које су Џејн Робертсон и њен супруг имали током и након извођења огледа са плочом за примање спиритистичких порука. Том приликом, крајем 1963. год. Робертновој се, наводно, јавио дух по имену Сет, односно запосео је њено тело и почео да саопштава поруке. Посредством ње, Сет је држао предавања о животу, откривао је садржаје запечаћених писама, дијагностиковао је болести... Кроз све његове поуке протежу се идеје да не постоји Бог у хришћанском смислу, већ да је он свеprisутна енергија, али да постоји реинкарнација.

Сама садржина ових псеудодуховних порука сугерише хришћанском вернику да се заправо не ради о неким узвишеним духовним бићима, већ о палим духовима, тачније демонима. Према хришћанском учењу, ни у спиритизму, ни у каналисању не одиграва се комуникација са душама покојника, односно са махатмама, већ са палим анђелима који настоје да нас обману и упропасте. Пут ових водича је пут пропасти.¹⁶¹

Channeling је веома заступљен у Америци где се одржавају бројни курсеви медитација на којима се нуди могућност успостављања контакта са духовима-водичима. Кроз један од њих, тачније „Силва метод“ (Silva Method Mind Control), прошло је више од шест милиона Американаца.¹⁶² Првобитно се

¹⁵⁹ Robert Basil, *Not Necessarily the New Age: Critical Essays*, Prometheus Books, New York, 1988, стр. 12

¹⁶⁰ Исто, стр. 22

¹⁶¹ Спиритизам је забрањиван још у старом завету. Бог наређује да се из народа истребе они који се баве призивањем душа умрлих.

¹⁶² Александар Дворкин у *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Београд, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, 2014, стр. 262

ова техника звала „Силва метод контроле ума“, али ју је хипнотизер Хозе Силва преименовао у „Силва метод“, претпоставља се, из разлога негативне конотације коју је прва формулација са собом носила. Ова врста медитације нуди технике контроле спавања, буђења, стања будности, тумачења снова, огледала ума за решавање свих проблема и сл.

4.1.2 Теозофија

У ширем смислу теозофија представља знање о божанском до ког се дошло помоћу непосредног сазнања или духовног опажања, док се њено уже и чешће коришћено значење односи на учење које је развила Хелена Петровна Блавацка, следбеницима позната као Мадам Блавацка или скраћено Х.П.Б. Као таква, теозофија је шири појам од спиритизма, јер поред њега обједињује елементе хипнозе, гностицизма, источних и египатских митова, окултистичких метода, астрологије, езотеричне антропологије, фрагменте источних религија.

„Теозофија у преводу значи Божанска Мудрост или Мудрост богова. Према теозофским појмовима, Теозофија је Мудрост коју почиње схватати наша свест када се 'пробуди' на будистичком нивоу. Главни преносилац ове Божанске Мудрости са будистичког нивоа у овај свет је Маха-гуру или Велики Учитељ, на истоку назван Бодисатва, а у теозофској литератури Учитељ Света. Адепти дају овој Великој свести име – Учитељ Деваса и људи, Маитреја, док је на западу познат као - Учитељ анђела и људи. Сви Адепти које покажемо кажу за себе да су само 'прах' под Његовим ногама. Тако је велика разлика између Њега и њих. Инкарнација овог Великог Учитеља је инкарнација Аватара, који се неколико пута појављивао у историји човечанства. Нажалост, Теозофија и сва света писма истока и запада, само делимично преносе ову написану Мудрост Богова. Највећа је препрека томе интелект, односно мозак човека. Теозофија се данас преноси у другачијем облику него света писма прошлости, иако је унутрашњи садржај увек исти.“¹⁶³

¹⁶³ Звонимир Фрлан, *Написана и ненаписана теозофија*, <http://www.teozofija.net/knjige/napisana.htm> приступљено 13.4.2016. год.

Према Блавцкој, појам теозофија вуче порекло још од александријских филозофа, који су познати као љубитељи истине, такозвани филатеји, од *phil* што значи љубитељ и *aletheia* што значи истина. Сам назив у употребу су увели Амоније Сакас и његови ученици у III веку пре наше ере, када су утемељили еклектички теозофски систем с намером да ускладе све религије, секте и народе уз помоћ јединствене етике утемељене на вечним истинама.¹⁶⁴

Ово учење заузима кључну улогу у западном езотеризму, који проповеда да у скривеном знању из древне прошлости лежи тајна просветљења. Теозофија наводно само разоткрива стару истину неупућенима. У складу са тим, може се рећи да она заправо представља специфичан ток древне мисли или традиције. Њени следбеници се првенствено баве проучавањем божанства, свемира и човечанства, као и њихових узајамних односа, тежећи да у свему пронађу дубљи смисао.

На први поглед теозофија је веома слична будизму, међутим, како наглашава Блавацка у свом делу „Кључ теозофије“, треба бити опрезан и не мешати ова два учења, иако је њихова етика готово идентична. „Велика разлика између Теозофије и егзотеричког будизма је што будизам, представљен Јужном Црквом потпуно негира: (а) постојање било каквог божанства и (б) било какав свестан посмртни живот или чак било какву самосвесну преживљавајућу човекову индивидуалност... Али ма колико то учење било величанственије и племенитије, више филозофско и више научно, чак и као мртво слово од учења било које друге цркве или религије, Теозофија ипак није будизам.“¹⁶⁵

Теозофи стоје на становишту еволуционизма – уче да се човечанство развија кроз миленијуме на физичкој, менталној и духовној равни. Они не верују у стварање, већ периодичан „прелазак“ свемира са субјективног на објективни ниво. Божанство, човек и човечија душа у овом систему чине једно са апсолутним јединством. Човек је представљен као Божија искра или делић Божанства. Својим развитком кроз процес реинкарнације он се постепено враћа свом извору – Богу. Карактер појединачних инкарнација одређен је кармом, која се сматра универзалним законом повратне правде, јер наводно непогрешиво

¹⁶⁴ Helena Petrovna Blavatsky, *The key to theosophy*, The theosophical publishing company, New York, 1889, стр. 1-2

¹⁶⁵ Исто, стр. 14-15

исправља неправду и с непристрасношћу награђује и кажњава. Пребивање у нирвани је врхунац и крај тог процеса. Сви наредни нараштаји свој допринос еволуцији дају кроз аватара или врховног Учитеља света који преузима постојеће људско тело, као што се већ дешавало у случају Буде у Индији, Хермеса у Египту, Зороастера у Персији, Орфеја у Грчкој и Христа у време његовог крштења на Јордану. Верује се да ће се овај аватар ускоро појавити у још савршенијој форми.

Према теозофском становишту човечија душа је бесмртна, а њена величанственост безгранична. Она је део универзалне душе. Принцип који представља извор живота борави у нама и око нас, бешумно, невидљиво, безмирисно, и може га осетити само онај који се искрено ка томе усмери. Сваки човек је сам свој законодавац те сам одлучује о свом животу, награди и казни.

Темељна поставка овог учења је и да сви људи имају исто духовно и физичко порекло, односно да читав људски род почива на једном бесконачном, нествореном и вечном принципу, што проузрокује ланчане реакције како међу појединцима, тако и међу народима.

Антоан Фавре је у књизи под називом „Теозофија, имагинација, традиција“ читаву теозофску доктрину поставио на три основна стуба :

1. Божанско-људско-природни троугао: симболише потребу за инспиративном анализом како његових појединачних углова, тако и утицаја који врше једни на друге. То подразумева истраживање суштине божанства; порекла и смрти човека и његовог положаја у односу на божанство и природу; природе као живог, интелектуалног и материјалног ентитета. У оквиру теозофије, три краја овог троугла и њихови међусобни односи синтетизују се кроз интелект и имагинативне процесе ума;
2. Примат митског: односи се на употребу мноштва креативних имагинација, симбола, митова, синхронизација уз помоћ којих креативни ум кроји универзалну реалност;

3. Приступ врховним световима: представља инсистирање на унутрашњем буђењу, активирање људске моћи директног повезивања са Божанским светом и потребу истраживањем свих нивоа реалности.¹⁶⁶

У Њујорку је 1875. год. основано Теозофско друштво под крилатицом „Нема религије изнад истине“, што довољно говори о ставу његових оснивача, међу којима су пре свега Блавацка и Хенри Олкот, да све светске религије почивају на једној истини. Они су веровали да је ова религијска мудрост била јединствена још у антици, и истицали су да се упоредним проучавањем и анализом различитих веровања недвосмислено долази до закључка да су сва утемљена на јединственој теозофији.¹⁶⁷ Главни циљ је наводно био стварање братства између свих људи на земљи, упркос раси, вери, положају који заузимају у друштву, полу и свим осталим разликама. Поред тога, међу приоритетима налазило се и откривање неистражених закона природе и латентних људских способности. Друштво се временом поцепало и раширило по целом свету, нарочито у периоду између 1907. и 1933. год. када је на његовом челу била Ани Безант. Изворна организација, након коначних подела и престојавања 2011. год. броји свега неколико огранака, који се и даље придржавају циљева које је поставила Блавацка. Међутим, кроз различите новоосноване организације, теозофска школа је активна у преко педесет држава широм света.

Изданак теозофије је и Школа Аркане коју је 1923. год. основала наследница Блавацке Алиса Бејли. Једна од њених грана јесте Либерална католичка црква коју су после Другог светског рата формирали теозофи који су се отцепили од Старокатоличке цркве у Холандији. У складу са називом, у оквиру исте не проповедају се никаква уверења или доктрине. Практиковање обреда коришћених пре реформи II ватиканског концила учиниле су је привлачном за наивне католике и англиканце.

Из теозофског веровања да је све Бог и да је Бог све произилази да свака религија потенцијално може да учествује у изградњи Новог доба, као и да све треба да се уједине ради пуноће истине, јер ништа није изван Бога – чак ни зло

¹⁶⁶ Antoine Faivre, *Theosophy, Imagination, Tradition*, State University of New York Press, Albany, 2000, стр. 7-8

¹⁶⁷ Helena Petrovna Blavatsky, *The key to theosophy*, The theosophical publishing company, New York, 1889, стр. 4

не може бити одвојено од Њега. За теозофију се слободно може рећи да је претеча New Age покрета. „Ниједна организацији или покрет нису толико допринели New Age покрету као што је то учинило Теозофско друштво... Оно је било најјача сила која је ширила окултну литературу на Западу у XX веку.“¹⁶⁸

4.1.3 Кабала

Кабала је мистично-филозофски систем настао на основу усмених предања, који су под тим именом у XII веку устоличили Јевреји, како они семитског порекла, тако и Хазари који су прихватили кабалистички јудизам и проширили га по Европи. С озбиром на то да су многи Јевреји у вавилонском ропству прихватили део веровања Вавилонца, може се рећи да ова мистична струја вуче вавилонско порекло, а у њој се осећају и утицаји гностицизма, неоплатонизма, суфизма, зороастризма.

Иако је у почетку само незнатна мањина прихватила нови тип јудизма, убрзо је ова езотерична дисциплина, позната и под називом „наслеђена традиција“, задобила поверење већине Јевреја. „Филозофија је претила да Бога претвори у неку далеку апстракцију, али Бог мистика био је способан да дотакне и она страховања и бриге који леже дубље од рационалног. Тамо где су мистици престола били задовољни гледајући славу Бога са спољње стране, кабалисти су покушали да продру у унутрашњи живот Бога и у људску свест. Уместо да рационално размишљају о природи Бога и метафизичким проблемима његових односа са светом, кабалисти су се окренули машти.“¹⁶⁹

Кабалу одликује усмереност ка проналаску божанског у унутрашњости свих ствари, она учи да је смисао живота примање радости и испуњење које је Бог наменио људима, до ког се може доћи само уз неопходан духовни напор. У њеним оквирима сам Бог је представљен као непознатљив и безличан, а осмишљен је и начин на који Он такав себе обзнањује људима. Кабалист Јехуда Ашлаг је сликовито дефинисао како само учење чији је следбеник био, тако и тај процес: „Ова мудрост није ни више ни мање, него след извора (корена) који се

¹⁶⁸ Gordon J. Melton, *New Age Encyclopedia*, Farmington Hills, Michigan, 1990, стр. 458-461

¹⁶⁹ Карен Армстронг, *Историја Бога*, Народна књига – Алфа, Београд, 1995, стр. 268

спуштају по принципу узрока и последице по непроменљивим, одређеним правилима, спајајући се у јединствени, узвишени циљ који се описује као Откровење Његове Божанствености Његовим бићима на овом свету.¹⁷⁰

Према веровању кабалиста, скривени Бог се манифестовао у облику десет аспеката, такозваних сефирота божанске стварности, од којих је сваки имао симболично име и садржавао целу мистерију Бога. Сваки сефирот симболисао је по једну фазу спуштања Бога у овоземљаски свет, и њихово уобичајено набрајање гласи:

1. врховна круна;
2. мудрост;
3. разум;
4. љубав или милосрђе;
5. моћ (претежно исказана у строгом суђењу);
6. саосећање (понекад категорисано као лепота);
7. издржљивост;
8. сјај;
9. основа;
10. краљевство.¹⁷¹

Темељ свих кабалистичких магијских ритуала је представа о дрву живота којим се објашњава пут до Бога.¹⁷² Састоји се од три стуба, односно десног – женског, левог – мушког и средњег стуба, што се поклапа са деловима људског тела: највиши сефирот одговара глави, најнижи стопалима, средњи плексусу итд. За магијску праксу је карактеристично да се одвија од највишег сефирота према најнижем, док је код медитацијске праксе обрнуто. Према кабалистичком учењу, магијска пракса служи да мења и ствара свет, а медитацијска техника да развија личне способности.

¹⁷⁰ *Шта је (и шта није) кабала?*, Vnel Baruh Институт за едукацију и истраживање кабале, Израел, <http://www.kabbalah.info/sr/what-is-kabbalah/what-is-kabbalah/%C5%A1ta-je-i-%C5%A1ta-nije-kabala> приступљено 6.4.2016. год.

¹⁷¹ Карен Армстронг, *Историја Бога*, Народна књига – Алфа, Београд, 1995, стр. 269-271

¹⁷² Ted Falcon, David Blatner, *Judaism for Dummies*, Wiley, John & Sons, New York, 2001, стр. 78

Текст под називом „Зохар“ је кључни извор кабалистичког учења, у ком се стварност посматра као симболичка алузија на Божији, унутрашњи живот. Настао је у XIII веку као једно од тумачења Торе, а писан је у форми разговора између групе пријатеља, духовних учитеља и ученика, с тим што је аутор његовог највећег дела Моше де Леон. „Зохар“ је намењен онима који се налазе на високом духовном нивоу, који су већ стигли до сржи своје душе, односно који су достигли духовну целовитост. У њему су приказана сва духовна стања кроз која човек пролази на том путу. С друге стране, они без овог искуства у „Зохару“ виде збирку алегорија и легенди које је могуће интерпретирати на различите начине.

Кабала је основни елемент у многим окултистичким школама. Она претпоставља да речи, знаци и бројеви имају магичну моћ, као и да постоји могућност да се кроз познавање њеног учења предвиди будућност и утиче на исту. Кабала моћ приписује и амајлијама, призивању духова, магичним формулама и другим натприродним поступцима. Она се налази у основи астрологије, тарота, алхемије, нумерологије и ритуалне магије. Као и за бројне друге окултне системе европске традиције високе магије, и за кабалу су се везивале враџбине, чија је сврха била навођење невидљиве групације духова да спроведе у дело магове жеље.

4.1.4 Гностицизам

Гностицизам је древно езотеријско учење, које постоји упоредо са великим светским религијама. Он је постојао и пре хришћанства, а као покрет развијао се готово паралелно са хришћанством, све док га оно није потиснуло када је стекло статус званичне религије Римског царства. Термин потиче од грчке речи *gnosis*, што значи знање или спознаја, и углавном се односи на потрагу за непосредним мистичким сазнањем о божанском или натприродном. Сам термин су у употребу увели западни научници у XIX и XX веку с циљем груписања мноштва разноликих група из ранохришћанског доба које су искакале из званичног хришћанског система.

Како истиче Дарко Ђого, управо је овај алтернативни карактер гностицизма довео до његове савремене популаризације. „Гностицизам је у

очима његових савремених симпатизера 'алтернатива': једно лепше, хуманије, толерантније виђење од онога које је над њиме тријумфовало – од мукотрпне и тешке историје католичког хришћанства са свим амбиваленцијама његовог односа према човеку и друштву. Ипак, интенционалност једног имагинарног, гностицизму инхерентног плурализма више говори о томе да је у питању ауто-пројекција модерне него гностицизам сам.¹⁷³

Једна од главних одлика гностицизма је моменат спасења, због чега се назива и сотиролошком религијом.¹⁷⁴ Међутим, то је уједно и оно што га суштински одваја од хришћанства. У оквиру овог учења спасење није догађај који се очекује, већ се до њега стиже кроз стицање мистичког, езотеричног знања. Гностици верују да се човек може спасити само ако се окрене себи, односно свом сопству, и ако успе да мистичким сагледавањем спозна Бога. Њихова идеја је била да се на мистично-езотеријски начин истраже теолошке догме. „Гностици су се бавили основним питањима постојања или „бића-у-свету“ (Dasein), а то су: ко смо ми (као људска бића), одакле смо дошли и куда идемо, у историјском и духовном смислу.“¹⁷⁵

У гностицизму се људи посматрају као божанске искре, односно душе заробљене у материјалном свету, а верује се да је материју створило несавршено, односно зло биће Демијург, који се неретко доводи у везу или поистовећује са Јахвеом, Богом Старог завета. За разлику од хришћана који сматрају да су Бог Старог и Новог Завета иста особа, гностици их конфронтирају. „Материја је синоним зла, те је сходно томе тело тамница душе. Сам материјални свет нити је добар, нити је настао стваралачким чином Свевишњег. Физички свет је настао као последица катаклизме унутар божанске сфере, а његов творац је демијург, биће далеко ниже од трансцендентног, непојмљивог Бога... И мада гностици праве разлику између истинског, безименог, трансцендентног Бога и демијурга, творца грубог, материјалног света, а неки од њих поистовећују Бога са добром, а демијурга са злом, ту се ипак не ради о противстављености двају вечних, а поготово не равноправних начела. Нема сумње да је, самим тим што све настаје

¹⁷³ Дарко Ђого, *Гностички мит и мит о гностицизму*, ПФБ Свети Василије Острошки, Агенција за издаваштво Бернар, Београд, 2015, стр. 14

¹⁷⁴ Исто, стр. 133

¹⁷⁵ Hans Jonas, *The Gnostic Religion, Beacon, Boston*, 1958, стр. 334

из Бога еманацијом, демијург секундаран, да је у основи гносе заправо монистичка поставка.”¹⁷⁶

Према тумачењу Дарка Ђога, гностици свет сматрају наказним јер се заснива на репродукцији и обнављању живота, чиме се само продужава ропство духа у материји и подстиче развој физичких апетита, а њихово задовољавање води ка деструкцији и даљој репродукцији.¹⁷⁷ „Гностику је за трагику човека 'крив' свет; хришћанину – човек сам. У прву је удобније веровати јер не захтева одговорност.“¹⁷⁸

У оквиру гностицизма разликују се три категорије људи, у складу са тим да ли код њих преовладава *hyle* што значи материја, *psyche* што значи душа или *pneuma* што значи дух. Одатле сеже подела на хилике, психике и пнеуматике. Према тумачењу Зорана Кинђић, прве две категорије људи наводно је самостално, својим дахом оживео Демијург, након што је створио материјални свет, због чега они нису предоређени за спасење - за хилетике се везују телесне страсти и потпуна незаинтересованост за онострано, док психици теже да досегну божанско, али безуспешно. Што се треће категорије људи тиче, они су настали као последица поткрадања духовних елемената Софије у Демијургов дах, односно уз помоћ Божијег учешћа, те пред њима стоји могућност спасења. „Божја интервенција из више сфере одиграва се, по гностичком схватању, ако не због свих људи, а оно макар ради спасења божанских искри у душама пнеуматика.“¹⁷⁹

Један од најпознатијих гностичких учитеља Валентин, сматрао је Софију или мудрост створитељем света. У складу са гностичким учењем да трансцендентни Бог еманира низ еона који заједно чине пуноћу божанског бића, он Софију види као последњи еон, који је услед незнања и охолости пореметио божански поредак, због чега је избачен из плероме. Нако тога, она је наводно родила анђеле који су творци првог неба, њихови потомци створили су друго небо и на тај начин се сменило триста шездесет и пет генерација анђела и исто

¹⁷⁶ Зоран Кинђић, *Дуалистичко учење о добру и злу*, Црквене студије, Међународни центар за православне студије, Ниш, 2016, бр. 14, стр. 79

¹⁷⁷ Дарко Ђога, *Гностички мит и мит о гностицизму*, ПФБ Свети Василије Острошки, Агенција за издаваштво Бернар, Београд, 2015, стр. 33

¹⁷⁸ Исто, стр. 131

¹⁷⁹ Зоран Кинђић, *Дуалистичко учење о добру и злу*, Црквене студије, Међународни центар за православне студије, Ниш, 2016, бр. 14, стр. 80

толико небеса док није створен физички свет. „Софија је, према Валентину, последњи, најмање савршен еон, који у том несавршенству рађа Демидурга, а преко њега и материјални свет. Тај недостатак испољава се и као Софијин 'пад' из Плероме, која је последица њеног покушаја да непосредно спозна божанску величину.“¹⁸⁰ Међутим, упркос томе, у гностицизму се верује да је она успела да сачува божанску природу.

Гностици сматрају да је истински остварен човек саздан само од чисте енергије Духа и да се не одликује телесном природом. За њих је наша реалност, односно читав свет само привид, место инертне материје која је склона пропадању. Према овом учењу, спасење лежи у самоспознаји, односно спознаји божанске искре сопствене божанске природе, што води ка њеном ослобађању. Као главни циљ пред сваког ко је достигао гнозу поставља се растакање сопственог ега и утапање личности у безличном божанству.

До друге половине XX века о гностичком учењу биле су доступне само интерпретације хришћанских отаца (Иринеј Лионски, Јустин Филозоф, Ориген из Александрије...), све док нису пронађени изворни гностички списи у Наг Хамадију.¹⁸¹

У текстовима ове збирке износи се оштра критика хришћанске цркве због наводно искривљеног излагање Христове истине, и намеће се став да је праву истину могуће пронаћи управо у њиховим духовним увидима. Док хришћани верују у једну, једину апостолску истину коју проповеда црква и која ће се кроз лична откривења само потврдити, гностици сматрају да су у поседу дубљег увида, да су им од апостола наводно пренета тајна знања...¹⁸² Гностичка јеванђеља говоре о постанку човека и космоса на начин потпуно другачији него

¹⁸⁰ Милан Вукомановић, *Рано хришћанство, од Исуса до Христа*, Чигоја, Београд, 2003, стр. 202-203

¹⁸¹ Међу највећим открићима јесте библиотека Наг Хамади, која се налази у горњем Египту и за коју се сазнало 1945. год. Списи се разликују по аутору, месту и времену настанка, али се верује да већина њих потиче из IV века. Непосредно по открићу текстови су продавани на црном тржишту, неки су и уништени, а тек 1975. год. обједињени су у Коптском музеју у Каиру у збирку од преко 1.000 станица. Библиотека Наг Хамади садржи дванаест књига или кодекса, а изузев девете, свака се састоји од збирке краћих дела што чини укупно педесет и две расправе. Најпознатије дело је Јеванђеље по Томи, у ком нема биографских података о Исусу, већ је он представљен просто као учитељ, који међу својим следбеницима шири непроцењиво важне езотеричне мудрости.

¹⁸² Елејн Пејгелс, *Гностичка јеванђеља*, Рад, Београд, 1981, стр. 60-61

онај који је изложен у Књизи Постања. Целокупна космогонија је прожета учењима предхришћанских мистичних култова, неоплатонистичке филозофије, те подсећа на учења далекоисточних религија.

Чињеница да у текстовима збирке Наг Хамади Исус Христос и остали протагонисти Новог завета нису представљени у складу са званичним учењем цркве, с једне стране прави велику пукотину између хришћана и гностика, а с друге стране повезује гностике и присталице New Age покрета. Ово се пре свега односи на гностичко негирање Христове било божанске било људске природе, Његовог васкрсења, а неретко чак и Његове улоге Спаситеља. „Неки гностици дословно схватање васкрсења називају 'вером будала'. По њима васкрсење није јединствен догађај у прошлости – оно, напротив, симболизује како се Христово присуство може схватити у садашњости. Важна је духовна визија, а не буквално виђење. Гностици тврде да многи сведоци догађаја из Христовог живота нису видели њихово значење.“¹⁸³

Бројни гностици су порицали чак и саму људску природу хришћанског Спаситеља, верујући да је Он заправо био чисто духовно биће. Међутим, овакав став учинио је њихово учење мање прихватљивим за следбенике. „Што човек чини физички – једе, пије, живи сексуалним животом или га избегава, спасава свој живот или га се одриче - све су то битни елементи у човековом религијском развоју. Али гностици, који су сматрали 'унутрашњи дух' битним делом сваке особе, одбацивали су такво физичко искуство, било да је пријатно или болно, као одвраћање од духовне реалности – у ствари, као илузију. Зато није чудно што се много више људи поистовећивало са правоверном сликом него са 'бестелесним духом' гностичког предања. Не само мученици него сви хришћани који су подносили патње током две хиљаде година, који су се плашили смрти и били суочени с њом, нашли су потврду вредности свог искуства у причи о људском Исусу.“¹⁸⁴

У многим текстовима из Наг Хамадија појмом Бога обухваћени су и мушки и женски принцип, па се тако уместо монотеистичког, „мушког“ Бога у гностичким јеванђељима помињу Бог Отац и Бог Мајка. Разнолике описе

¹⁸³ Исто, стр. 50

¹⁸⁴ Исто, стр. 138

божанске Мајке Елен Пејгелс је поделила у три категорије. У првој категорији, она чини део првобитног пара, у другој, божанска Мајка је представљане као Свети Дух, док је у трећој она оличење мудрости - Софија.¹⁸⁵ Овакаво религијско виђење знатно је утицало на третман који су жене уживале у друштвеним и политичким структурама у оквиру већине гностичких група. За разлику од данашњих схватања, „...жене су сматране равне мушкарцима, неке су биле поштоване као пророци; друге су радиле као учитељи, путујући проповедници, исцелитељи, свештеници, можда чак и бискупи.“¹⁸⁶ У складу са тим, гностицизам се у очима савремених читалаца показао као учење које афирмише феминизам.¹⁸⁷ „Испричана најчешће у форми мелодраме у којој главну улогу игра Марија Магдалена, ова визија жели да реконструише једну небивалу могућност: хришћанство по мери феминизма или цендер коректности.“¹⁸⁸

За разлику од хришћанског учења у ком је грех представљен као узрок људске патње, ови гностички текстови на то место стављају незнање, односно самонезнање које је равно самоуништењу. Као што је већ наведено, из овог стања излази се путем самоспознаје, а потреба за учитељем попут Исуса само је привременог типа. Према тумачењу Елејн Пејгелс, гностици заправо прихватају ауторитетете да би научили како да их превазиђу, јер када човек једном сазри више му нико није потребан и он постаје раван учитељу. „Ученик који спозна самог себе може, дакле, открити чак и оно што Исус не може учинити... Он самостално, у тишини медитације, сазнаје оно што му је потребно да зна.“¹⁸⁹

¹⁸⁵ Исто, стр. 87-91

¹⁸⁶ Исто, стр. 98

¹⁸⁷ Питер Браун се противи феминистичком тумачењу гностицизма. Он сматра да је код већине гностика, баш као и код њихових савременика, мушко изнад женског. Довољно је обратити пажњу на валентиновску традицију, да би се схватило да се гностици не разликују суштински од својих савременика. Валентин је користио поларност полова како би проповедао процес искупљења који се састоји из две фазе. „Духовна начела чија је пометеност изродила све оно што је у васељени било непотребно поново ће стећи стабилност. Она су била флуидно женско коме ће облик дати доминантно мушко... биће укинута и сама поларност између мушког и женског. Женско ће постати мушко... женско је оличавало све што је отворено, несврховито, лишено облика и смера. Оличавало је све оно што ваља уобличити тако што ће бити подвргнуто чврстим, јасним обрисима мушког.“ – Питер Браун, *Тело и друштво*, Слио, Београд, 2012, стр. 179.

¹⁸⁸ Дарко Ђого, *Гностички мит и мит о гностицизму*, ПФБ Свети Василије Острошки, Агенција за издаваштво Бернар, Београд, 2015, стр. 33

¹⁸⁹ Елејн Пејгелс, *Гностичка јеванђеља*, Рад, Београд, 1981, стр. 167

На основу наведеног, може се закључити да је крајња консеквенца гностичког учења модификовано хришћанство без Христа, које и екуменизам жели да створи. „С времена на време се чини да је мера актуелизовања гностицизма директно пропорционална фрустрацији од хришћанства.“¹⁹⁰

4.1.5 Вавилонска мистеријска религија

У основи религије Новог доба проналазе се елементи древног вавилонског паганизма, из ког потичу и бројне друге доктрине (за пример се могу узети Египат и Грчка). Како се Вавилон сматра прапостојбином древних учења која до данас опастају, уз одређене модификације тако се у овом светлу могу посматрати: човекобоштво, егоцентричност, карма, реинкарнација, нумерологија, левитација, парапсихолошке вештине, астрална путовања, култ природе, шаманизам, мантре, хипнозе, визуализација, астрологија, наркоманија, еволуционизам, окултни симболи, промењена стања свести...

Вавилонска религија се великим делом практиковала путем тајанствених симбола па се због тога и назива мистеријском. Њу су пратиле магија, окултизам и мистика, у коју су били упућени само иницијати, тј. мудраци и жреци. О њој су писали многи, углавном непознати аутори. Она је успела да се увуче у бројне религијске системе и рашири по целом свету. Може се претпоставити да разлог толиког помињања Вавилона, града који је још за време Александра Великог почео да пропада и који је и данас гомила рушевина, лежи у веровању да је у њему зачета побуна против Бога.

Према Библији, у време након потопа, када су људи почели да одлазе с истока, нашли су равницу у земљи Сенарској и тамо су се населили.¹⁹¹ Баш ту био је град Вавилон, први град саграђен након потопа. По предању, градитељ Вавилона је Неврод, унук Хама, сина Нојевог.¹⁹² Постао је моћник, први владар, а почетак његовог царства беше Вавилон. Међутим, упркос томе што је омогућио цивилизацијски напредак, у јудеохришћанској традицији сматра се да

¹⁹⁰ Дарко Ђого, *Гностички мит и мит о гностицизму*, ПФБ Свети Василије Острошки, Агенција за издаваштво Бернар, Београд, 2015, стр. 140

¹⁹¹ 1. Мој 11.2

¹⁹² 1. Мој 10.8-10.10

је био безбожни владар. И његово име долази од речи *marad* што значи „он се побунио“.¹⁹³ Такође, у „Јеврејској енциклопедији“ Нимрод¹⁹⁴ је окарактерисан као онај који је навео људе да се побуне против Бога.¹⁹⁵ Он је захтевао да га људи обожавају, покренуо их је против Бога и постао зачетник верског учења супротног оном који је Бог желео.

Негативан утицај вавилонске мистеријске религије на хришћане истиче и Ралф Вудроу: „Хришћанство се нашло лицем к лицу с вавилонском многобожачком религијом, која је била у различитим облицима укореењена широм Римског царства. Рани хришћани су одбијали да имају било шта заједничко с њеним обичајима и веровањима. То је био један од разлога због ког су постали предмет окрутних прогонстава. Многи су на темељу лажних оптужби, бацани лавовима, спаљивани на ломачама, и били мучени и убијани на разне друге начине.“¹⁹⁶

Може се повући паралела између оног што је хтео Нимрод грађом куле у Вавилону и постављањем себе као глобалног месије, и оног што данас желе припадници *New Age*-а, односно екуменска религија са једним владарем, Маитреја, кога хришћани поистовећују са Антихристом.

4.1.6 Контракултура шездесетих година XX века

Културна револуција се развила средном шездесетих година прошлог века у Калифорнији, на челу са хипицима као њеним представницима. Овај покрет је одбацивао амерички начин живота, материјалистичке вредности потрошачког друштва и залагао се за слободу и креативност. Мир, братство и љубав истицане су као главне вредности. Екологија је све више добијала на

¹⁹³ Adam Clarke's Bible Commentary,
<http://www.godrules.net/library/clarke/clarke.htm#commentary>
приступљено 16.4.2016. год.

¹⁹⁴ Нимрод и Неврод су два имена за исту особу.

¹⁹⁵ JewishEncyclopedia.com
<http://www.jewishencyclopedia.com/search?utf8=%E2%9C%93&keywords=nimrod&commit=search>
приступљено 16.4.2016. год.

¹⁹⁶ Ралф Вудроу, *Вавилонска мистеријска религија, идеологија отпалог хришћанства*, Metaphysica, Београд, 2009, стр. 9-10

значају, док су наука и техника оптуживане за угрожавање природе. Веома битно место заузимала је и посвећеност трагању за (псеудо)мистичним.

Под контракултуром шездесетих година XX века углавном се подразумевају експерименти рађени у правцу такозваног проширења свести. Важну улогу у њима играли су наркотици, а пропагатори њихове употребе у ту сврху убрзо су постали идоли омладине. Најпознатији су: Тимоти Лири, Олдос Хаксли, Џон Лили, Ричард Алперт, који се након повратка са поклоничког путовања из Индије прогласио гуруом под именом Рам Дас и предано је промовисао источњачку технику медитације.

У то доба New Age покрет је називан и културом дроге. Професор психологије на Харварду Тимоти Лири је конзумирајући психоделична средства, пре свега лигеринску киселину, познатију као LSD, покушао употребу наркотика да прогласи светом тајном, јер они наводно побуђују мистичне силе људске психе, а на том темељу желео је и да оснује Психоделичну цркву. Међутим, како је психоделични покрет доживео распад тако је и он касније променио мишљење. На основу личног искуства, закључио је да наркотици нису ефикасно средство за трансформацију свести, те се окренуо се источњачком мистицизму.¹⁹⁷

4.1.7 Унутрашње ја

За New Age се везују и изрази унутрашњи простор и унутрашње ја, односно овај покрет као један од главних задатака својим присталицама намеће откривање унутрашњег духовног простора и ступање у контакт са сопвеним, унутрашњим духовним ја. У ту сврху учитељи се залажу за разне методе и технике – од ванрелигиозног, неурولينгвистичког програмирања до Силва методе контроле ума.

Следбеници овог учења верују да узрок свих несрећа које се дешавају човеку лежи у губитку контакта са унутрашњим ја, које функционише одвојено

¹⁹⁷ Александар Дворкин, *Култови „Нове Ере“*, у *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Београд, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, 2014, стр. 258

од његове свесне делатности, те да повратак унутрашњем ја уводи човека у космичку свест, у којој пронађено ја ишчезава стапајући се са универзумом.

Тежња ка проналаску унутрашњег ја може се упоредити са хиндуистичком релацијом *brahman* – *atman*. *Brahman* представља свеобухватност бивствовања и налази се у основи свега што постоји. Према хиндуистичком веровању, из овог вечног и бескрајног принципа све извире и у њега се све враћа. С друге стране, *atman* чини свест, сопство, дух, душу која је идентична са *brahmanom*, односно универзалном свешћу. У Упанишадама спасење је представљено као пут до духовног увида у тајне бића и сједињење са Богом, што подразумева спознају да је индивидуално сопство заправо само манифестација непропадљивог космичког принципа.

New Age списатељица Мерилин Фергусон у својој књизи „Револуција мозга“ искуство сагледавања властитог сопства описује на следећи начин: „Губитак граница ега и неочекивана идентификација са читавим животом који прожима Васиону; необично осећање боја; вибрације; електрични осећаји; осећање ширења свести; ишчекивање страха, нарочито страха од смрти; громовити звуци; ветар; осећање ослобођености од физичког тла; блаженство; дубоко проницање у суштину свега постојећег; осећај ослобођења; мешање осећања (синестезија), када се боја чује а звук се види у бојама; осећај да сва ова доживљавања јесу једина реалност, а уобичајена свест је само бледа сенка истинског битисања.“¹⁹⁸

4.1.8 Реинкарнација

У основи New Age-а налази се и веровање у реинкарнацију, односно периодично поновно враћање душе у ново тело све док се не догоди просветљење. Према овом учењу, Бог се спушта у своју супротност – материју, путем посредника, односно у форми минерала, микроорганизама, биљака, животиња па све до људских тела, да би исту, потпуно прожету Божијом природом, поново вратио себи.

¹⁹⁸ James W. Sire, *The Universe Next Door*, IVP Academic, Downer Grove, 1988, стр. 178

Схватање живота као цикличног процеса јавило се у Индији још око осамсто година пре Нове ере и у блиској је вези са концептом карме. Наводно, закон карме нас изнова враћа назад у нову инкарнацију, све док не исплатимо кармичке дугове и постепено, еволутивним процесом, у себи не откријемо урођену божанственост.¹⁹⁹ „Ми не можемо избећи последице својих поступака. Прошлост у потпуном смислу производи садашњост и будућност. Закон карме је принцип који остварује правда у људским односима... Без тог објашњења људи би се осећали као жртве неке неизмерне неправде. То помаже такође ономе који трпи да се смири, јер осећа да својим трпљењем измирује неки стари дуг. Онога коме је добро чини љубазним, јер и он мора да буде добар да би то поново заслужио.“²⁰⁰

И у будизму је ова идеја прихваћена, с тим што у његовим оквирима не постоји душа која би се могла селити из једног живота у други, већ наставља да делује само кармичка енергија човекових дела, као једино бесмртно у њему. Будизам одбацује постојање трајног идентитета личности. Према овом учењу, реинкарнистички процес не треба доживљавати као механичко смењивање, јер, како каже Радакришнан, иако прошлост одређује садашњост, будућност остаје отворена и зависи од праваца наше воље.²⁰¹ Верује се да је нама дата могућност да побољшамо своју судбину. Точак препорађања се окреће све док не постигнемо највише стање, када карма престаје да делује. Тада више нема борбе и сва претходна дела бивају поништена, јер је досегнут идеал. „Стање слободе је изнад добра и зла. Често се говори да моралност губи трансценденталну вредност ако се на моралне поступке гледа као на сметњу за коначно блаженство, толико што неизбежно повлаче за собом награду и тако одржавају круг постојања.“²⁰²

Вера у пролазак душе кроз различита тела код многих древних народа произилази из тумачења природних процеса рађања и смрти, као и преношења породичних особина на децу. Према закону карме, након што човек изврши све

¹⁹⁹ *Езотеријски појмовник*, Share interantional, http://www.share-international.net/you/background/glossary/g_main.shtml приступљено 21.4.2016. год.

²⁰⁰ Сервепали Радакришнан, *Индијска филозофија I*, Нолит, Београд, 1964, стр. 318

²⁰¹ Исто, стр. 319

²⁰² Исто, стр. 320

накнаде у овом животу наступа смрт. „Смрт није ништа друго до рођење, чија је колевка у пламену.“²⁰³

Учење о реинкарнацији широко је прихваћено, било да се говори о сељењу душе - *metempsychosis*, поновном бивању – *punarbhava* или поновном рађању – *palingenesia*. Како наглашава Душан Пајин у књизи „Смрт и реинкарнација“, његово схватање има неколико варијанти, у зависности од опсега и смисла отеловљења и могућности ослобађања од поновних реинкарнација.

Веровање у реинкарнацију се посебно истиче код старих Грка, за које се везује појам *metempsychosis*. По орфичко-питагорејском учењу, душа се може селити и у животиње и биљке, а не само у људска тела. Питагора је тврдио да се сећа свих својих инкарнација.²⁰⁴

Присталице New Age покрета сматрају да је откривање унутрашњег ја, којем непрестано теже, неодвојиво од сагледавања ранијих живота, као и да увид у прошле животе омогућава разрешење конфликта са људима у овом животу. Овде до изражаја долази значај који се у учењу о реинкарнацији придаје сећању, јер нам оно наводно даје шансу да исправимо све нечисто из претходних инкарнација, а уколико успемо да се на тај начин вратимо на почетка времена, отвара нам и пут за улазак у нирвану. „Преживети поново своје прошле животе, значи схватити их и, на неки начин, 'спалити' властите 'грехове', то јест, целину

²⁰³ Исто, стр. 320

²⁰⁴ „Хераклид Понтски прича да је Питагора обично за себе говорио да је већ био на Земљи као Еталид и да су га сматрали Хермесовим сином, и да му је Хермес рекао да може бирати који год дар жели, само не бесмртност. Тако је он измолио да и у животу и у смрти сачува сећање на све што је доживео. И зато је у животу могао свега да се сети, а после смрти је сачувао исто памћење. Током времена његова је душа ушла у Еуфорба, а њега је ранио Менелај. Еуфорб је причао да је некад био Еталид и да је добио од Хермеса тај дар; затим је причао о путовањима своје душе, како је путовала тамо и амо, у колико биљака и животиња је доспела, све што је доживела у Хаду, и све што су друге душе тамо морале да претрпе. Кад је Еуфорд умро, његова је душа прешла у Хермотима; овај је, у жељи да провери приче, сам отишао у Аполонов храм у Бранхиди, где је препознао штит који је Менелај на свом повратку из Троје посветио Аполону. Штит је био тако искварен и натруо да је од њега стао само слој слонове кости. Хермотим је после смрти постао Пир, неки делски рибар, и он се опет свега сетио: како је најпре био Еталид, после тога Еуфорб, затим Хермотим и најзад Пир. И пошто је Пир умро он је постао Питагора, и сећа се свега што смо испричали.“ - Диоген Лаертије, *Животи и мишљења истакнутих филозофа*, Београдски издавачко-графички завод, Београд, стр. 268

властитих чинов почињених у незнању и законом кармана преношених из егзистенције у егзистенцију.²⁰⁵

Западни теоретичари реинкарнације најчешће одбацују хинудистичко веровање о сеоби душа из једне форме живота у другу, њихово веровање да се човек може родити као животиња или биљка, и тврде да је душа већ изашла из области нижих животних форми и да се њено обитавање ограничава само на људска бића. Учење о реинкарнацији је прихватљиво за људе на Западу јер нуди наду на још много живота, што је привлачно за оне који се боје ишчезнућа после смрти, а одбацује помисли о вечним мукама.²⁰⁶ У његовим оквирима, рај и пакао се схватају као привремена астрална боравишта, а не као вечне дестинације. Сваки трећи Американац верује у реинкарнацију или је одушевљен њеним поставкама. Међу њима су песници, политичари, лекари, адвокати, професори, студенти који напуштају традиционалне конфесије и окрећу се западним тумачењима источњачке паганске мисли.²⁰⁷

4.1.9 Монизам

Монизам представља метафизичко или филозофско уверење да је све јединствено, да постоји само један принцип стварности, тј. једна супстанција. Разлике између облика само су привидне, у суштини, оне заправо и не постоје.²⁰⁸

Монизам омогућава јединство духа и материје, телесног и духовног. Овде нема места за Бога као личност. „За разлику од монотеизма, који подразумева веровање у једног јединог персоналног Бога, монизам заступа концепцију једног аперсоналног божанства... Будући да је апсолут безграничан, да заправо једино

²⁰⁵ Мирча Елијаде, *Јога: бесмртност и слобода*, БИГЗ, Београд, 1984, стр. 191

²⁰⁶ За разлику од Далеког истока, где се на непрестано реинкарнирање негативно гледа, западњаци га данас позитивно вреднују, јер им омогућује наводно продужавање земаљских задовољстава.

²⁰⁷ Свештеник Георгије, Грчка православна архиепископија, град Сент Луис, САД према *У лавиринтима таме, Од сајентологије до сатанизма, Православље и секте*, књига IV, ур. проф. Љубо Милошевић, Svetosavlje.org, 2012.

<https://svetosavlje.org/u-lavirintima-tame-od-sajentologije-do-satanizma-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-iv/>

приступљено 25.4.2016. год.

²⁰⁸ *Рјечник филозофских појмова*, filozofija.org

<http://www.filozofija.org/rjecnik-filozofskih-pojmova/#M>

приступљено 3.5.2016. год.

он истински постоји, а све разлике су само привидне, он не може бити личност.²⁰⁹

Све што постоји наводно је само манифестација божанског, једног. Човек се присно повезује са целином природе и космоса, и само је један његов део, што му у неку руку гарантује бесмртност. Са овог становишта, све произилази из једне пра-супстанце, пра-енергије, пра-јединства, све је неутрална укупност, признаје се само јединство божанске енергије. „Чувена упанишадска мисао Tat twam asi – то си ти, плод је мистичког монистичког увида.“²¹⁰

Вера у аперсонално божанство из ког све произилази најпре се везује за Индију. Према Сервепали Радакришнану овде је монизам почео да узима примат још онда када монотеизам није могао да задовољи позније мислиоце веда, односно када није могао да им пружи одговоре на питања о суштини живота и васионе. „Ма каква да је емоционална вредност личног Бога, истина поставља другачији узор и захтева другачији предмет обожавања.“²¹¹ Радакришнан, заступник монизма, сматра да је древни човек био свестан да није у стању да достигне трансцендентну универзалност духа, али да ипак због своје обавезе да на неки начин опише вечно, ствара идоле попут личног Бога. Међутим, како личност подразумева разлику између „себе и не-себе“, није могуће применити је на бићу које обухвата све што постоји. Уз аргумент да са коначним, ограниченим Богом наводно не можемо имати радост мира, сигурност победе и поуздање у крајњу судбину васионе, Радакришнан монизам проглашава суштински истинском религијом: „Монистичка концепција је такође способна да развије највиши религиозни дух. Само се ту молитва Богу замењује контемплацијом о највишем духу који управља светом, љубављу која га сигурно и издашно прожима. Узајамна симпатија духа дела и духа целине остварује највишу религиозну емоцију. Таква идеална љубав према Богу и медитација о пуноћи лепоте и доброте испуњавају дух космичком емоцијом. Истина је да таква религија изгледа сувише хладна или интелектуална човеку који је није

²⁰⁹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 56-57

²¹⁰ Исто, стр. 57

²¹¹ Сервепали Радакришнан, *Индијска филозофија I*, Нолит, Београд, 1964, стр. 64

достигао нити осетио њену снагу, али се ниједна друга религија не може филозофски оправдати.²¹²

Монистичко учење се често дели на атеистички, теистички и монизам квантитативне различитости. Први подразумева да је све што постоји производ материје, односно да је материја све. У другом се спознаје јединство Бога и света, субјективног и објективног, апсолутног и релативног. Квалитативна различитост поручује да смо сви ми релативни и да релативно није апсолутно, али да у свести божанске љубави можемо бити са Богом недељиви.

Џонатан Стоун истиче значај ове доктрине као саставног елемента Новог светског поретка: „Ја осећам да се приближава Светски Поредак у коме ће се наука стопити са монистичком филозофијом и нова свест ће захватити читав свет. Једина карактеристика Светског поретка биће кредо: Сви су једно.“²¹³

4.1.10 Холизам

Термин холизам потиче од грчке речи *holos* што значи све. Сковао га је Џен Смутс још 1926. год. и први пут употребио у књизи „Холизам и еволуција“, како би дефинисао теорију по којој је целина више од пуког збира делова. Он је истицао да физичка стварност и природа теже ка све сложенијим целинама и да се то може уочити на свим нивоима свега постојећег.²¹⁴ Смутс је до закључака долазио повезујући Ајнштајнову теорију релативности и Дарвинову теорију еволуције.

Од тада се суштина холизма сажима у изреци да је целина више од збира својих делова. Међутим, како тврди Џозеф Р. Де Жарден, испод површине овог обичног увида крије се дубока филозофска сложеност. „У једном смислу – који би се могао назвати 'метафизичким холизмом' – ова тврдња може значити да целине постоје независно од својих делова, или да су исто толико реалне.

²¹² Исто, стр. 67

²¹³ Александар Дворкин, *Култови „Нове Ере“*, у *Избави нас од лукавога: православје и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2014, стр. 277

²¹⁴ Jan Christiaan Smuts, *Holism and evolution*, https://archive.org/stream/holismandevoluti032439mbp/holismandevoluti032439mbp_djvu.txt приступљено 15.5.2016. год.

Метафизички холизам тврди да су целине реалне, можда и реалније од својих саставних делова... Други смисао холизма могао би се назвати 'методолошким или епистемолошким холизмом'. За разлику од метафизичког холизма, ова верзија се не бави тврдњама у вези с тим шта постоји или шта је реално. Уместо тога, методолошки холизам се усредсређује на то како најбоље разумети или доћи до сазнања о разним феноменима... Коначно, оно што можемо назвати 'етичким холизмом' сугерисало би да би морално уважавање требало проширити и на целине. На пример, баш као што признајемо да корпорације уживају извесни правни положај независно од правног положаја својих појединачних чланова, етички холиста тврди да се морално достојанство такође може проширити на релевантне врсте не-појединаца.²¹⁵

Под холизмом се подразумева да духовни и физички свет нису одвојени делови већ да чине јединствену целину, као и да организам као целина усмерава физичко-хемијске процесе у живом бићу.

Са биолошке тачке гледишта у холизму се полази од претпоставке да је организам јединство живог бића, које значи много више од чистог збира његових делова, и које усмерава физичко-хемијске процесе.

Према психолошким поставкама холизма, сложене појаве као што је психички живот људи, треба разумевати проучавањем целине, а не њених фрагмената.

Што се социолошког аспекта тиче, холизам је начело према ком друштвене појаве треба проучавати као стварност која претходи деловању појединаца и одређује га. Друштвене норме, вредности, организације, деловања не чине прост скуп већ посебну целину у којој су неракидиво повезани.

Прихваћеност холизма у New Age покрету може се објаснити подршком коју пружа изградњи визије глобалног јединства. Јединство свих ствари је наводно духовно доступно онима који су спремни да стварност виде онаквом каква јесте. Присталице овог покрета сматрају да су поделе, супротности, разлике само привид. Када човек једном стекне увид у метафизичко јединство постаје једно са природом, као и са Богом. Енергија чини целокупну стварност,

²¹⁵ Цозеф Р. де Жарден, *Еколошка етика, увод у еколошку филозофију*, Службени гласник, Београд, 2006, стр. 279-281

а њене вибрације су одраз постојања јединственог духа. У том контексту индијски гуру Парамаханса Јогананда је описао своје наводно просветљење. Како је навео у књизи „Аутобиографија једног јогија“, тело му је било као мртво, али се никада није осећао више живим. Идентитет више није осећао само у оквирима свог тела, већ се проширио и на све околне атоме. Истакао је и да је тада уочио да материјални свет чини само згуснута енергија, јер су се сви чврсти облици разлили у светлуцавом титрању енергије. Цео свемир је доживео као део свог бића. Чуо је како Божији глас одјекује попут вибација космичког мотора.²¹⁶

Холизам чини основу и алтернативне медицине развијене у оквиру New Age-а. Како се са овог становишта људско биће посматра као саставни део уређеног космичког поретка, тако се болест третира као последица нарушавања равнотеже и несклада у том систему, односно као нарушавање хармоничног протока енергије.²¹⁷ Према тумачењу Фритјофа Капре, природни баланс живих организама подразумева склад између самопотврђујућих и интегришућих склоности, те да би био здрав организам мора одржати своју аутономност, али и бити способан да се уклопи у веће системе. „Појединачни организми узајамно делују и саобраћају једни с другима синхронизујући своје ритмове и интегришући се тако у веће ритмове у својој околини. Дакле, бити здрав, значи бити у синхронији са собом – телесно и душевно – и с околним светом.“²¹⁸

Капра истиче да је за објашњење нарушавања баланса веома користан појам стреса. „Стрес представља неравнотежу организма, која настаје као одговор на утицаје из околине. Повремени стрес је битан вид живота, јер непрестано узајамно деловање између организама и околине често укључује повремене губитке флексибилности... Ове пролазне фазе неравнотеже чине саставни део начина, на који се здрави организми суочавају са својом околином, али дуготрајнији или хронични стрес може бити штетан и значајно утицати на развој многих болести.“²¹⁹ Он даље закључује да свака од ових болести носи поруку до чијег значења (да у нечему грешимо, да смо дисхармонични) можемо

²¹⁶ Парамаханса Јогананда, *Аутобиографија једног јогија*, Бабун, Београд, 2009, стр. 131-132

²¹⁷ Човек се не посматра као машина већ као енергетско психосоматско биће, које је уклопљено у своју природну средину.

²¹⁸ Фритјоф Капра, *Вријеме преокрета*, Глобус, Загреб, 1986, стр. 377

²¹⁹ Исто, стр. 378

доћи кроз самоиспитивање. На овај начин узрок проблема се подиже на свестан ниво и отвара се могућност његовог решавања што поново говори у прилог међузависности духа и тела на свим нивоима здравља и болести.²²⁰

У складу са наведеним, нови правци лечења заснивају се на поновном успостављању и одржавању равнотеже организма, уз уважавање међусобне зависности здравственог стања појединаца и друштвених и еколошких система у којима обитавају.²²¹

4.1.11 Астрологија

Првобитно је појам астрологија коришћен за означавање дела физике који се данас именује појмом астрономија, да би касније почело да се односи искључиво на истраживање утицаја звезда на животе људи и свет генерално. Астролози сматрају да је судбина сваког појединца одређена распоредом који су звезде заузеле у тренутку његовог рађања.²²²

Ова псеудонаука особине људе и њихове интеракције у друштву доводи у директну везу са положајем и кретањем планета и других небеских тела. Астролози сматрају да све што се догађа у великој мери може бити протумачено као судбински одређено констелацијом небеских тела.

Иако је астрологија веома распрострањена у читавом свету, поготово на далеком истоку, западна астрологија има порекло у Вавилону чији су становници поштовали звезде као свемоћне богове. Они су веровали да богови преносе црте свога карактера на онога ко се рађа за време њихове небеске владавине и да му додељују посебну заштиту. Данас је она нека врста вештине праћења кретања небеских тела и тумачења симболике коју иста са собом носе, а све у сврху предвиђања будућих догађаја и евентуалног тумачења оних из прошлости.

²²⁰ Исто, стр. 380

²²¹ За разлику од западне медицине која се одликује механистичким погледом на свет, источњачка медицина се заснива на холизму. У први план се истиче неометан проток енергије (ch'i, prana), што се постиже акупунктуром, јогом, окретањем чакри истом брзином у истом смеру...

²²² Рјечник филозофских појмова, [filozofija.org](http://www.filozofija.org)
<http://www.filozofija.org/rjecnik-filozofskih-pojmova/#M>
приступљено 4.5.2016. год.

Колико је значајна улога коју астрологија игра у New Age-у говори податак да су назив покрета и његови главни постулати преузети од ње. Ново доба представља једно од астролошких раздобља.²²³

4.2 Водеће личности New age покрета

С обзиром на то да нема прецизне дефиниције New Age покрета, немогуће је утврдити не само када је настао, него ни ко су његови оснивачи. Међутим, може се рећи да су на развој ове својеврсне мреже алтернативне идеологије, која се шири светом и прожима различите форме људског деловања²²⁴, поред следбеника из културног, политичког, економског, религиозног живота, још значајније утицале најистакнутије личности горе наведених учења, односно градивних елемената New Age-а.

4.2.1 Хелена Петровна Блавацка

Живот и дела оснивача теозофског покрета Хелене Петровне Блавацке били су својеврстан „окидач“ за далекосежну промену свести људи у правцу будуће изградње и прихватања New Age погледа на свет, тачније била су извор надахнућа овог покрета.

Блавацка је рођена у руској племићкој породици 1831. год.²²⁵ Била је образована, полиглота, хуманитарац. Удала се већ 1848. год. како би избегла контролу породице, али с обзиром на то да је за њу брак био само фиктиван, убрзо је покушала да се разведе, што јој није полазило за руком, те је побегла и напустила Русију. Од тада почиње њен нови живот.²²⁶ Наводно, по одласку, у Лондону је срела свог духовног учитеља, који јој се, како је сама истицала, још од детињства јављао у сну. Он јој саопштава да је пред њом важан задатак, за

²²³ Астролошки карактер New Age покрета биће детаљније приказан у 5. поглављу дисертације.

²²⁴ Мијо Никић, *Криза New Age-а*, Обновљени живот, Филозофско-теолошки институт Дружбе Исусове, Загреб, 2001, Vol. 56, бр. 3, стр. 373

²²⁵ Bruce F. Campbell, *Ancient Wisdom Revived: A History of the Theosophical Movement*, University of California Press, Berkeley, 1980, стр. 2-3

²²⁶ Marion Meade, *Madame Blavatsky: The Woman Behind the Myth*, Putnam, New York, 1980, стр. 66-67

који мора да се припрема три године на Тибету.²²⁷ Само за улазак на тешко приступачан Тибет било јој је потребно седамнаест година. Након обуке она напушта ово место и започиње, бар тако је она мислила, служење човечанству. Учитељи су јој дали задатак да открије људима скривена учења о устројству свемира, природи и човеку.

Биографи Хелене Блавацке истичу њене следеће моћи: предвиђање будућности, читање затворених писама, одговарање на питања која су јој постављали мислима, премештање текста и слике са једне стране на другу, вођење разговора са духовима умрлих, поседовање разних медијумских техника. На овој листи нашао се и податак да су јој се на чудесан начин јављали гласови, звукови, музика, поруке, телепатски трикови...

У складу са упутствима учитеља 1873. год. она је отишла у Њујорк, где је, годину дана касније, срела сарадника и будућег животног сапутника Хенрија Олкота.²²⁸ У истом граду, они су 1875. год. основали Теозофско друштво с циљем стварања универзалног братства свих народа, раса, припадника различитих вероисповести. Њена теозофија била је покушај синтезе браманизма, будизма и окултизма у једну нову религију. Неколико година потом, овај „духовни препород“ почео је да се шири светом.

Блавацка је у основи свих тајни космичких закона проналазила Бога и тврдила да Он не може припадати само једном народу. Према њеном учењу, Христос, Мухамед и Буда представљају само велике учитеље човечанства. У својој „Тајној доктрини“ она је тврдила да је јудаизам религија мржње и злобе према свима и свему изван себе.

Својом првом књигом коју је 1877. год. објавила под називом „Разоткривена Изида“ остварила је велики успех, који се приписује томе што су први пут, наводно, откривене тајне знања, доказ универзалног корена свих светских религија, дешифровани симболи, митови.

Упркос томе, 1885. год. у извештају лондонског Друштва за проучавање психичких појава Блавацку су прозвали „варалицом века“ и оптужили је за многе грехе. Међутим, век касније, 1986. год. у оваквом извештају изнети су

²²⁷ Nicholas Goodrick-Clarke, *Helena Blavatsky*, North Atlantic Books, Berkeley, 2004, стр. 4

²²⁸ Gary, Lachman, *Madame Blavatsky: The Mother of Modern Spirituality*, Jeremy P. Tarcher/Penguin, New York, 2012, стр. 92-98

результати нових истраживања који говоре да је она ипак претходно неправедно оптужена.

У Лондону, 1888. год. завршила је своје главно дело „Тајна доктрина“, у ком обрађује религијско-филозофска питања, попут узрока појаве свемира, космичке еволуције светова, космичке еволуције човека и износи синтезу учења древних народа. У „Тајној доктрини, Синтеза науке, религије и филозофије, том I – космогенеза“, езотеричну филозофију она дефинише на следећи начин: „Штавише, езотерична филозофија мири све религије, разодева сваку од њене спољашње, људске одежде, и показује да су корени сваке од њих идентични са коренима свих других великих религија. Она доказује неопходност једног апсолутног Божанског Принципа у природи и не пориче Божанство, као што не пориче ни Сунце. Езотеријска филозофија никада није одбацила Бога у природи, нити Божанство као апсолутно и апстрактно Биће. Она једино одбија да прихвати било ког од богова такозваних монотеистичких религија, богова које су створили људи по својој слици и прилици – богохулне и жалосне карикатуре Вечно Несазнатљивог.“²²⁹ За њу је „Тајна доктрина“ заправо сама суштина свих религија: „Разне религиозне схеме, које су изникле из ње у свом почетку, сада су наведене да се слију у свој изворни елемент, одакле су израсле, развиле се и материјализовале све мистерије и догме.“²³⁰

Теорија Блавацке почива на споју древне религије мудрости и херметичке филозофије. На овој изворној вери, према њеном мишљењу, засноване су све светске религије. Она је у теозофском покрету видела револуционарни потенцијал, односно наду да ће успети да пробуди и рашири идеје античке религије широм света и самим тим потисне све остале вероисповести. С тим циљем, тежила је формирању универзалног братства читавог човечанства, подстицала компаративно проучавање науке, филозофије и религије, истраживала необјашњиве законе природе и латентне моћи човека.

Одбацила је хришћанско виђење Бога и трудила се да оно буде замењено идејом о безличном божанству, односно божанском принципу из кога потиче све у свемиру и у које ће се на крају све и вратити. Наводно, на почетку времена

²²⁹ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том I – космогенеза*, Metaphysica, Београд, 2006, стр. 16

²³⁰ Исто, стр. 7

било је апсолутно ништавило из ког су створени универзум, Земља, различита жива бића... У првом тому „Тајне доктрине“ Блавацка је заговарала идеју „коренских раса“, уз помоћ којих је заправо представила фазе у еволуцији човечанства. Према њеном виђењу, прва таква раса створена је од чистог духа и живела је на континенту који је назвала Вечна света земља. Друга је била истог порекла и настањивала је подручје у близини Северног пола. За трећу коренску расу, која је наводно живела на континенту Лемурија, територија данашње Аустралије, везала је помрачење првобитне духовности и формирање људског менталног склопа. Како је истицала, након овог периода, виша бића су се спустила на ниво телесног човека, карактеристичног за четврту коренску расу, коју је одликовала и психичким моћима и поседовањем напредне технологије. Та раса је наводно живела на континенту званом Атлантида и због золупотребе своје моћи доживела је пад. Аријевци у њеном систему чине пету коренску расу и распрострањени су широм света. Блавацка је предвидела да ће шеста раса припремити терен за долазак Маитреје, након чега ће се Спаситељ коначно појавити у седмој раси. Тада ће се Земља наводно очистити од свих нечистоћа и поново постати духовни *logos*.

Према учењу Хелене Блавацки, човек се састоји од божанске искре, астралног тела и физичког тела. Њиме влада следећих седам принципа: штула Шарира; Прана; Носилац Пране; Кама Рупа, која се дели на два дела - хтења, осећања итд. и Вицнанама; Духовна душа и Атма.²³¹ Верујући у карму, сматрала је да је она много јача основа за морално деловање појединца од хришћанске догме. Све до боравка у Индији истицала је да ће људи након физичке смрти увек и изнова бити реинкарнирани назад на Земљу, али је након тог путовања у еманципацији душе од циклуса смрти и поновног рађања видела крајњу сврху човечанства.²³²

Хелена Петровна Блавацка је умрла 1891. год. у Енглеској. Тада су теозофске ложе постојале у свим већим градовима Европе и Америке, и мада нису имале велики број чланова њихов утицај на окултни свет и будући New Age покрет превазишао је очекивања. Верује се да ниједна организација није имала

²³¹ Исто, стр. 208

²³² Nicholas Goodrick-Clarke, *The Western Esoteric Traditions: A Historical Introduction*, Oxford University Press, Oxford, 2008., стр. 225

толики утицај на настанак и развој овог покрета, као што је то случај са Теозофским друштвом, које је било главни актер у дистрибуцији окултне литературе на Западу током XX века.²³³ Занимљиво је да је она у значајној мери утицала на Гандија који се са њеним учењем упознао током студија у Лондону.

4.2.2 Ани Безант

Наследник Блавацке је Ани Безант (1847-1933. год.), познати теозоф, социјалиста и активиста за женска права. Удала се 1867. год. за англиканског свештеника Френка Безанта са којим је добила двоје деце. Шест година касније развела се и постала члан Националног секуларног друштва у Великој Британији.²³⁴

У том периоду живота, Ани Безант се спријатељила са Чарлсом Бредлауом, једним од оснивача Либералне католичке цркве. Они су 1870. год. уређивали недељник „Национални реформатор“ у ком су се залагали за синдикално организовање, национално образовање, право жена да гласају, контролу рађања. Последња тема је изазвала скандал и због ње су изведени пред суд, али су ослобођени оптужби.²³⁵

Убрзо се пробудило њено интересовање за теозофију, а пре свега за карму и реинкарнацију. Као млада новинарка Безантова је добила задатак да за лондонски „Review of reviews“ анализира „Тајну доктрину“. Одушевила се оним што је прочитала у Блавацкиној филозофији, уверена да је у њој пронашла одговоре на многа животна питања. Она је 1890. год. упознала Блавацку и од тада заинтересованост за теозофију још више и брже расте, док занимање за световне ствари иде низлазном путањом. Као члан Теозофског друштва и предавач, значајно је допринела ширењу ових идеја широм света, а нарочито у Индији.²³⁶ Постала је и председник овог друштва 1907. год., у време када је

²³³ Gordon J. Melton, *New Age Encyclopedia*, Farmington Hills, Michigan, 1990, стр. 458-461

²³⁴ *Annie Besant (1847–1933), Historic figures*, BBC,
http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/besant_annie.shtml
приступљено 3.6.2016. год.

²³⁵ Исто

²³⁶ *Anni Besant, An autobiography*,
<http://www.gutenberg.org/files/12085/12085-h/12085-h.htm#CHIV>
приступљено 3.6.2016. год.

његово међународно седиште било у Ченају. Након смрти Блавацке она је постала најутицајнија особа у области теозофије, а поједини аутори сматрају да је популаризација овог покрета заправо њена заслуга.

За Ани Безант фундаментална истина свих религија заузимала је највишу позицију. Сматрала је да њу поседује и шири једно врховно биће, те да је изузев њега, у свим његовим манифестацијама, све пролазно и мање битно. Међу тим манифестацијама, односно обличјима у којима се оно јавља када долази да помогне човечанству, као најсветије истицала је аватаре.²³⁷ У њеном учењу аватари су представљени као резултат еволуције човека, чији развој далеко премашује људске границе. Они су потпуно ослобођени од ега и као такви чине једно са врховним бићем. Поред огромне љубави према врховном бићу, аватари наводно осећају и неприкосновена љубав према свему што на свету постоји. Одликују их и посвећеност и спремност да служе универзуму.

Наспрам аватара налази се обичан човек кога, према мишљењу Безантове, од спознаје универзалне истине и правог смисла живљења деле наметнути, уски оквири размишљања, пре свега религија којој припада. Због тога свако треба да тежи да се ослободи ових окова и допусти да се у њега усели божански живот „јер је сваки син човека син божији“.²³⁸

Према Безантовој све религије потичу из истог корена, све имају исте доктрине, као и традицију божанско-људског оснивача, све проповедају исту моралност и све користе исте симоблизам.²³⁹ Она је истицала да у основи свих религија лежи Божанска Мудрост, која представља свеукључујућу истину. Њу наводно поседују Божански Учитељи, који су послали Христа, Буду, Мухамеда и остале пророке, да у складу са овим драгоценим наслеђем граде нове расе. Међутим, како је веровала, проблеми настају јер неке религије све више одступају од ове универзалне истине и постају ограничене. „Дошло је коначно време када је велико Братство предвидело да је сазрело доба у коме религије света треба да поврате оно што су изгубиле током историје, и схватити када

²³⁷ Annie Besant, *Avatars*, The Project Gutenberg of Ebook of Avatars, <http://www.gutenberg.org/files/28262/28262-h/28262-h.htm> приступљено 21.5.2017. год.

²³⁸ Исто

²³⁹ Ани Бесант, *Седам великих религија*, *Metaphysica*, Београд, 2015, стр. 235

треба истоветност у разноликостима спољашњих форми; тада долази последња порука, порука Божанске Мудрости, у сопствено име, свету. Дакле, шта та порука значи за свет? Она представља, као што нам то историја говори, велики корак напред за цивилизацију и промену типа цивилизованости.²⁴⁰ Ова порука треба да нас увери да су све вере исте и да нас разувери да је она којом смо приклоњени једина исправна.

Ани Безант је највише критиковала званично хришћанство, истичући да је реч о примитивном учењу које интелект заглупљује, а срце не прихвата.²⁴¹ Као алтернативу она је нудила езотерично хришћанство у ком се огледа пут божанске мудрости, који подједнако припада свим религијама.²⁴² Поништавајући ауторитет цркве и Библије, пре свега Новог завета, залагала се за окретање ка окултизму, односно повратак „знању“ као једином правом ауторитету.

Периодична појављивања аватара Безнатова је осликала као бескрајан ланац понављања „рођења након рођења, манифестације након манифестације“.²⁴³ Попут Блавацке, она је веровала да је основна сврха успостављања друштвеног система припрема човечанства за долазак „носиоца истине“, односно изасланика духовне хијерархије који управља људском еволуцијом и који ће читав свет увести у ново доба. Њега теозофи називају врховним учитељем.

Безантова је веровала да ће улазак у ту нову еру бити означен великим религиозним имулсом. „...он нас води ка вишем друштвеном ступњу; он представља зору једног лепшег света; он значи корак напред према Богу; и пошто свака цивилизација носи знак спиритуалног покрета који му је претходио и најављивао га, окруживао га и водио, знаћемо да долазећа цивилизација неће

²⁴⁰ Исто, стр. 241

²⁴¹ Annie Besant, *Esoteric Christianity, or The Lesser Mysteries*, The Project Gutenberg of Ebook of Esoteric Christianity, or The Lesser Mysteries, <http://www.gutenberg.org/files/26938/26938-h/26938-h.htm> приступљено 3.6.2017. год.

²⁴² Ани Бесант, *Седам великих религија*, Metaphysica, Београд, 2015, стр. 248: „Нема нечег таквог као што је јерес. Постоји само једно светло које осветљава истину на нешто другачији начин, како бисмо могли да појмимо и начинимо нашу истину нешто богатијом када нам наш брат каже нешто што пре нисмо знали.“

²⁴³ Annie Besant, *Avataras*, The Project Gutenberg of Ebook of Avataras, <http://www.gutenberg.org/files/28262/28262-h/28262-h.htm> приступљено 21.5.2017. год.

бити такмичарски настројена према овој претходној, већ ће је допуњавати у братској љубави, неће бити утемељена на расном антагонизму већ на јединству раса, на разумевању између различитих раса. Та цивилизација не познаје одбачене, она не познаје уљезе. Она не познаје странце; свако је укључен у њену свеобухватну љубав; и цивилизација која тек треба да се роди биће цивилизација братства, где ће људи волети међусобно и под многим формама обожавати оног Једног, Неподељеног.²⁴⁴

Она је истицала да су све вере једно, да имају исто порекло и да воде до истог циља.²⁴⁵ Такође је пропагирала да нема нечег таквог као што је јерес. „Постоји само једно светло које осветљава истину на нешто другачији начин, како бисмо могли да појмимо и начинимо нашу истину нешто богатијом када нам наш брат каже нешто што пре нисмо знали.“²⁴⁶

На прелазу из XIX у XX век Ани Безант је била убеђена да је наступило време у ком ће се појавити спаситељ човечанства и на ту тему је одржала бројна предавања широм света. Након прве посете Индији 1893. год. преселила се у ту земљу, где се укључила у политику и заједно са Ледбитером усвојила дечака Јиду Кришнамуртија, кога је прогласила новим месијом, инкарнацијом Буде, аватарем или учитељем света за Ново доба. Како би га што већи број људи прихватио као таквог основали су Ред источне звезде, који је убрзо окупио велики број следбеника. Препознавши у њему изузетне особине, Безантова и Ледбитер су га припремали за месијанску улогу,²⁴⁷ уз помоћ бројних учитеља. Због Кришнамуртијевог образовања и њиховог покушаја да кроз њега отелотворе месију, дечак је, заједно са братом за ког је био изузетно везан, киднапован и тајно одведен у Енглеску. Међутим, тако ригорозан режим му није пријао и већ тада је почео лагано да се опире и губи интересовање за своју

²⁴⁴ Ани Бесант, *Седм великих религија*, Metaphysica, Београд, 2015, стр. 244

²⁴⁵ Исто, стр. 247

²⁴⁶ Исто, стр. 248

²⁴⁷ Кришнамурти је био узрок разлаза Безантове и Штајнера: „Са њом је неколико година сарађивао Штајнер, али су се затим разишли због једног питања: Ана Безант је тврдила да Христос треба да се оваплоти у хиндуистичког младића Кришнамурти, који је пролазио кроз специјалан психолошки и окултни тренинг у теозофском друштву, а Штајнер је говорио да Христос неће доћи на земљу у физичком, већ у етерском телу и због тога се скептички односио према 'мисији Кришнамурте'.“- Архимандрит Рафаил Карелин, *Хришћанство и модернизам*, Духовник библиотека, <https://www.youtube.com/watch?v=n9xzTGBNBN4> приступљено 17.10.2017. год.

наводну животну мисију.²⁴⁸ Иако је Ани Безант улагала напоре да то прикрије, сам Кришнамурти се 1929. год. одрекао намењене му улоге и напустио теозофију,²⁴⁹ мада је до краја живота покушавао да игра улогу „обичног“ духовног учитеља, представљајући веру као једну од главних кочница човека. „Постоје хинду вера, хришћанска вера, будистичка вера – небројане секташке и националне вере, разне политичке идеологије, сви заједно у међусобном сукобу настојаће да једно друго пониште. Јасно се може уочити да вера раздваја људе, стварајући несношљивост; да ли је могуће живети без вере? Човек то може утврдити тек ако је у стању да проучава себе у односу према вери. Да ли је могуће у овом свету живети без вере – не мењајући их, нити надомештајући једну на другу, већ бити потпуно слободан од свих вера, тако да човек сусреће живот увек изнова сваког минута? Ово је на крају крајева истина: имати способност сусретања свега увек изнова, из трена у трен без условне реакције прошлости, тако да не постоји кумулативни ефекат који делује попут запреке између човека и онога што јесте.“²⁵⁰

4.2.3 Алиса Бејли

Поред тога што је аутор многобројних дела из области теозофије Алиса Бејли (1880 - 1949) је упамћења и по томе што је један од првих писаца који је употребио термин New Age.

Највећи део живота провела је у Сједињеним Америчким Државама као писац и предавач у области езотерије. У фокусу интересовања били су јој медитација, исцељење, духовна психологија... Бавила се и верским темама, не

²⁴⁸ Након десет година он се вратио у Индију и прихватио посла – тада је написао бројне чланке и књиге. Братова болест их је одвела у Калифорнију ради опоравка, где је наводно доживео трансцендентно искуство које је касније описивао у бројним предавањима широм света. Током једног од тих путовања његов брат је преминуо што је додатно утицало на развој његове филозофије. Ту промену је осећао све већи број следбеника свих националности, који су у њему видели спаситеља човечанства. Кришнамуртијева становишта, пре свега жестоко порицање духовних ауторитета, све више су одударала како од светских верских учења, тако и од теозофског система. Он је веровао да свако на свом духовном путу треба да следи самог себе. Ово је уздрмало организацију Ред источне звезде и довело до подела.

²⁴⁹ Bette Stocbauer, *Беспутно путовање Јуде Кришнамуртија*, Share international, <http://www.share-international.net/hrv/dodatne teme/ucenje/krishnamurti.htm#vrh> приступљено 27.5.2017. год.

²⁵⁰ Јида Кришнамурти, *Дух и слобода*, Графос, Београд, 1987, стр. 45-46

заобилазећи хришћанство, с тим што су се њени ставови потпуно разликовали од традиционалних. Бејлијева је имала визију успостављања универзалне религије у оквиру предстојећег Доба Водолије.²⁵¹

У својој аутобиографији Бејлијева је навела да је као дете била несрећна и да је три пута покушала да изврши самоубиство. Након свега тога, као петнаестогодишњој девојчици, јавио јој се странац који јој је рекао да треба да развије самоконтролу и да се припреми за посао који јој је предодређен.²⁵²

Често је истицала да јој је сва њена дела телепатски диктирао, како га је првобитно звала, Тибетанац, а касније је именован као дух Цвал Кул.²⁵³ Основна идеја на којој почива њено учење јесте духовна еволуција кроз мноштво инкарнација све до уласка у Ново доба, где неће бити хришћанске вере. Према њеном мишљењу, свако треба да тежи општењу са духовима-водичима, а као могућа средства за осварење тог циља истицала је медитацију, конзумирање халуциногенних дрога, астралне пројекције и сл.

Алиса Бејли се 1917. год. упознала са радом Хелене Петровне Блавацке и Теозофског друштва, а 1918. год. постала је члан Езотеријске секције овог друштва.²⁵⁴ Тада је, наводно, схватила да постоји план којим руководе виша бића, односно представници човечанства који су превазишли материју и постали божанска бића. Веровала је да се на нашој планети смењују расе и да се припрема пут за прелазак у натчовечанство, односно стварање нове Атлантиде.

Убрзо потом удала се за Националног секретара Друштва Фостера Бејлија са којим је 1922. год. основала издавачко друштво под називом „Lucifer Trust“ које је касније, због притиска јавности у Америци, преименовано у „Lucis trust Publishing Company“. Ова организација је данас добро позиционирана. Најпре, лоцирана је на Вол Стриту, а има подружнице у Женеви и Лондону. Налази се на

²⁵¹ Alice A. Bailey, *The Unfinished autobiography*, Twenty-Four Books of Esoteric Philosophy, Lucis Trust, 1979.

http://www.mysticknowledge.org/17-The_Unfinished-autobiography.pdf
приступљено 5.6.2016. год.

²⁵² Исто

²⁵³ Исто

²⁵⁴ Joy, Mills, *100 Years of Theosophy, A History of the Theosophical Society in America*, 1987, стр. 62

листи невладиних организација Уједињених нација као саветодавна организација у економском и социјалном свету.²⁵⁵

Бејлијева је позната и по инвокацији која је за ширу употребу објављена 1945. год. Реч је о средству за остваривање поменутог плана изградње нове Атлантиде. Наиме, сматрала је да је кључна тачка у овом процесу удруживање медитаната у „троуглове“, који имају моћ да призивају снаге светлости и добре воље, уз изговарање текста који јој је издиктирао њен дух-водич. Ова својеврсна молитва, за коју би се чак могло рећи да је осмишљена са намером да замени „Оче наш“, преведена је на осамдесет светских језика и гласи:

„Из тачке светлости у Уму Божјем
Нека светлост лије у умове људи.
Нека светлост сиђе на земљу.

Из тачке Љубави у срцу Божјем
Нека се љубав излива у срца људи.
Нека се Христ врати на земљу.

Из средишта у коме се познаје воља Божја
Нека сврха води малене људске воље -
сврха коју Учитељи знају и служе јој.

Из средишта које зовемо људском расом
Нека План Љубави и Светлости буде спроведен
И нека запечати врата иза којих станује зло.

Нек Светлости и Љубави и Моћ обнове План на земљи.“²⁵⁶

²⁵⁵ *List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1. September 2014.*

<http://csonet.org/content/documents/E-2014-INF-5%20Issued.pdf>

приступљено 10.7.2016. год.

²⁵⁶ *The Great Invocation*, Lucis Trust,

https://www.lucistrust.org/the_great_invocation

приступљено 28.6.2017. год.

Битно је нагласити да Христ овде не представља хришћанског Спаситеља већ новог месију, Маитреју, уједињитеља човечанства. У Маитреји неки виде отелотворење Христове, а неки Будине свести, док неки тврде да су то само различити термини за исту божанску свест.

Бејлијеву су иначе оптуживали за тоталитаризам, фашизам, ционизам, нацизам, расизам, мржњу према јудизму и хришћанству.²⁵⁷

4.2.4 Јелена и Николај Рерих

Николај Константинович Рерих (1874 - 1947) био је сликар, књижевник, филозоф, чије су уметничке слике изложене у галеријама и музејима широм света и који је неколико пута био номинован за Нобелову награду. Његова супруга Јелена Иванова Рерих (1879 - 1955) била је филозоф и писац, заслужна за покретање културног и просветитељског стваралаштва у Сједињеним Америчким Државама. Њих двоје су се упознали 1899. год. и од тада су функционисали као једно.²⁵⁸

Николај Рерих је рано почео да се интересује за хипнозу и остале спиритуалне радње, чак се за његове слике каже да имају хипнотички израз.²⁵⁹ На иницијативу Јелене Рерих, почетком XX века, њих двоје су почели да истражују источне религије и алтернативна верска учења, као што је теозофија. Колики је она познавалац дела из области теозофије била говори и податак да је превела два тома „Тајне доктрине“ Хелене Петровне Блавацки са енглеског на руски језик. Може се рећи да су они наставили тамо где је Блавацка стала.

Након краја царског режима, односно фебруарске револуције 1917. год., Николај је активно учествовао у уметничкој политици, покушавајући да скрене

²⁵⁷ Yonassan, Gershom, *Antisemitic Stereotypes in Alice Bailey's Writings*, Internet Archive, WayBackMachine,

<https://web.archive.org/web/20071012013627/http://pinenet.com/~rooster/bailey.html>
приступљено 9.6.2016. год.

²⁵⁸ *Biography*, Charitable Foundation named after Helena Roerich,
<http://www.found-helenaroerich.ru/eng/biography/>

приступљено 11.6.2016. год.

²⁵⁹ Victoria Klimentieva, *Nicholas Roerich: in searh of shambhala*, The University of Texas at Austin, 2009.

<https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/ETD-UT-2009-08-358/KLIMENTIEVA-THESIS.pdf>

приступљено 12.6.2016. год.

пажњу нове власти на потребу изградње кохерентне културне политике и заштите уметности и архитектуре од вандализма. Међутим, по доласку Лењина на власт, Рерих се разочарао и изгубио је наду у политичку будућност Русије, те је почетком 1918. год. са породицом емигрирао у Финску. Он је кроз свој рад исказивао велико неслагање са бољшевичким режимом и бојазан да ће исти резултирати уништавањем руског уметничког наслеђа. У Скандинавији су се задржали до средине 1919. год. када су се преселили у Лондон, где су се прикључили Теозофском друштву, а касније и основали своју школу мистицизма под називом Агни јога, коју је Руска црква званично осудила на Архијерејском сабору 1994. год. Реч је о својеврсном филозофском систему који је усмерен ка духовној и културној еволуцији човечанства, који називају и системом животне етике.²⁶⁰ Рерих је имао намеру да са својим сарадницима уједини уметнике широм света у циљу грађанског активизма.

Након бројних путовања која су уследила, опчињени теозофском мистиком, Рерихови су развили миленаристичка очекивања. Имали су идеју о успостављању духовне и геополитичке уније у Азији, наводно засновану на порукама које су добијали од древних духовних мајстора. Њоме су привукли и државног секретара за пољопривреду Хенрија Воласа, који је спонзорисао њихову експедицију по Азији.²⁶¹ Експедиција је званично имала за циљ истраживање непознатих предела, али се нагађало да је прави разлог био проналазак митског града Шамбала, који се, према убеђењу теозофа, налази на том подручју у планинама. Тада је било живо и веровање у легенду о чинтамани камену, односно стени из свемира, која представља источњачки камен мудрости, а коју је требало вратити у Шамбалу како би се обезбедили свеопшти мир и напредак.

Овај брачни пар је веровао да је улазак у Ново доба неминовност, те да је прошло време црквеног хришћанства и да је Исус Христос био само један од гуруа. Према Рериховој, човечанство се креће путем усавршавања до потпуног

²⁶⁰ *Agni Yoga Society*,
<http://www.agniyoga.org/index.php>
приступљено 14.6.2016. год.

²⁶¹ Andrei Znamenski, *Utopian in Power: Henry Wallance, Roerich and the Sacred Union of the East*
<https://www.youtube.com/watch?v=-TPfQ2EMeLo>
приступљено 15.6.2016. год.

преображаја. Свака религија носи са собом део мудрости и садржи мистичко језгро, које је доступно само посвећеницима. Она у Луциферу види духовног водича, односно просветитеља.²⁶²

Музеј Николаја Рериха у Њујорку и данас негује и интензивно промовише њихово учење.

4.2.5 Димитрије Митриновић

Песник, теоретичар, филозоф, преводилац, критичар, револуционар Димитрије Митриновић (1887 - 1953) најистакнутији је српски теозоф, пореклом из Херцеговине. Још као студент стекао је статус водећег младог књижевника и почео је да ради за часопис „Босанска вила“. Био је један од идеолога Младе Босне и већ почетком XX века залагао се за помирења Истока и Запада и уједињење народа Европе.

Од почетног политичког прагматизма удаљавао се ширењем идеја културне синтезе Европе и универзалне утопије уједињеног човечанства. „За време боравка у Минхену 1914. год., непосредно пред почетак Првог светског рата, Димитрије Митриновић је неочекивано започео једну од оних необичних месијанских акција за спасење светске културе и цивилизације, каквима су се, некада раније, у сасвим друкчијим приликама и са различитим побудама, бавили и други наши велики пустолови духа, сањари и обузети жељом да човечанство избеаве од вечних зала и искушења... Митриновић је на немачком језику израдио нацрт општег преображаја света на принципима свечовечанског братства, културног прожимања Истока и Запада и духовног препорода Европе.“²⁶³ Око овог програма, који је назвао „Основе будућности“, убрзо је окупио ондашње истакнуте европске интелектуалце, са којима је извршио његову реконструкцију, што је резултирало издвајањем три главна правца деловања. Као први циљ постављено је развијање „Савеза крви“, који је подразумевао братство и уједињење људи „најдубљих животом“ и „најчовечанскијих у крви“. Други циљ је била „Аријска Европа“, односно изградња нове европске цивилизације и

²⁶² Helena Roerich, *Living Ethics and the teaching for a New Epoch*, Nicolas Roerich Museum, New York, 2013, стр. 69

²⁶³ Предраг Палавестра, *Догма и утопија Димитрија Митриновића*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003, стр. 242

културе. Трећи циљ је био оснивање „Парламента Нација“ са задатком да после рата успостави праведнији друштвени поредак у форми савеза европских држава.²⁶⁴

У том периоду, због својих политичких убеђења био је принуђен да се пресели у Лондон, где је крајем 1914. год. покренуо и уређивао недељник „The New Age“, који је касније прерастао у часопис „Нова Британија“. „The New Age“ је у то време био сврстан међу најзначајније часописе због радикалне политичке мисли и подршке коју је пружао Социјалистичком удружењу. Серија чувених чланака о утопистичким и месијанским идејама у оквиру Новог доба била је кључна у изградњи угледа који је Митриновић уживао као теозоф.

У Енглеској, 1926. год. упознаје Алфреда Адлера, након чега оснива огранак Међународног удружења за индивидуалну психологију у овој земљи, што је умногоме утицало на јачање његове позиције у друштву. Са Адлером је делио идеје, попут оне да је појединачна тежња за моћи највећа препрека усаглашавању, али је њихова сарадња убрзо прекинута због политичких несугласица.²⁶⁵

Митриновић је веровао да свет пролази кроз три откривења: прво је претхришћанско или паганско, у ком се божанство види као присутно у свету; друго је хришћанско, у ком је божанско приказано у личности Исуса Христа; треће је откривење Новог Доба, у ком је божански елемент присутан у свакој особи, односно сваки човек је бог.²⁶⁶ „Треће откривење је зато поновно рођење човека, свесног своје космичке улоге, то је захтев за анђеоском трансценденцијом појединачних ограничености. То је заправо благовест новог еона, смрт људске и рађање божанске егзалтације. Васкрснуће и вечни живот указује нам се као зора, јер стиже ново доба наслеђа и обиља, машина и цивилизације. Треће откривење је откривење новог доба, које припада човеку и космосу.“²⁶⁷

²⁶⁴ Исто, стр. 246

²⁶⁵ Дражен Пекушић, *Свечовек Димитрија Митриновића*, <http://pulse.rs/svecovek-dimitrija-mitrinovic/> приступљено 18.6.2016. год.

²⁶⁶ Исто

²⁶⁷ Димитрије Митриновић, *Трећа сила*, Уметничко друштво Градац, Београд, 2004, стр. 114

Током трагања за идеалним принципима духовног развоја читавог човечанства, разрадио је тезу да појединац нипошто не сме да се препушта судбини, већ има обавезу да својим делима кроји своју стварност. Он је одбацио дејство сила еволуције и веровао да је све што се дешава човечанству, било добро или лоше, лична одговорност појединаца, јер је човеков дух покретач свесног живота. Према његовом учењу, будућност човечанства лежи у заједници појединаца, те је неопходно уједињење одговорних, самосвесних, посвећених људи у сврху изградње универзалног човечанства као пандана божијег ентитета. „Тако се засебним током, утопијска мисао Митриновићева надовезала на бројна претходна откровења и апокалиптичка предвиђања, посебно у области религиозне мистичне филозофије, која је будућност људског рода видела првенствено у деловању духа, у јачању духовне сфере човекове, просветљене узвишеношћу апсолутних спознаја. Круг у који се може сместити Митриновићева утопијска мисао обележен је, пре свега, Платоновим учењем о духу, везаним за идеал општег, највишег добра, које се остварује у савршеној људској заједници.“²⁶⁸

У складу са својим веровањем да је циљ људске историје планетаран и заједнички, Митриновић је тежио развоју човечанства у духу јединствене заједнице народа, раса и вера. Имао је визију света као живог организма. „Живот и Организам назван Свет није саздан само од духа и облика, већ и од материје и материјала. Наша земља није само глобус и коагулација гаса, она је и организам и биће. Планета земља је организам и целина и као таква она би била комплетна и перфектна ако би људска врста Човек уочавао њену сврху и основни принцип. Људска врста Човек је и сам свет и организам. Земља и Човек су једно и исто биће, једна јединствена јединица универзума.“²⁶⁹

Према његовом учењу, у свету делују три силе. Прва сила је сила континуитета, односно општа тежња да све остане онакво какво јесте. Другу силу чини настојање да се нешто промени, и обично се јавља у виду побуне против целине. Трећа сила представља међусобни однос делова и функција у дејству, помоћу ње целина се прилагођава новој потреби на коју указује

²⁶⁸ Предраг Палавестра, *Догма и утопија Димитрија Митриновића*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003, стр. 263

²⁶⁹ Исто, стр. 43-44

узнемирани организам. Она у пракси превазилази, наизглед непомирљиве, прве две силе.²⁷⁰ Како је истицао Митриновић, сврха треће силе је да успостави функционални индивидуални и колективни поредак човека, ради ослобођења личности. Тај поредак је представио у виду економске, политичке и културне федерације на светском нивоу. „Без светског поретка нема трајне сигурне личности, па према томе ни слободе личности. Без слободе личности, ма како добро био уређен, људски живот је бесмислен.“²⁷¹

Митриновић је ширио идеје о свечовеку и свечовечанству, где је друго садржано у првом. У свечовеку је сажео хришћанског Богочовека и Ничеовог натчовека²⁷², док је свечовечанство представио као целину, оно једно. „Тврдњу да је човечанство једна врста треба допунити тврдњом да је човечанство Један Човек; а ово опет треба употпунити тврдњом да је сваки човек тај Човек. Сваки је човек истовремено индивидуалан и универзалан, и Човек и Човечанство. Испод индивидуалне свести и иза наших индивидуалних органа и функција лежи колективна, расна, а можда чак и дубља свест, у којој се свако од нас креће, живи и има своје биће.“²⁷³

Термин свечовек користио је и Свети владика Николај Велимировић. Он се током боравка у Енглеској, где га је српска влада упутила за време Првом првог светског рата у циљу уједињења Срба и јужнословенских народа, спријатељио са Митриновићем, те се претпоставља да је под његовим утицајем написао „Речи о свечовеку“, као одговор на Ничеову доктрину о натчовеку.²⁷⁴ „...Свечовек је Распети Бог у свему. Све што постоји на земљи крстови су Распетог Бога. Свечовек је оно што не лаже у лажову, и не краде у лопову, и не пали у паликући; што не руши у освајачу, и не блуди у блуднику, и не плаши се у плашљивцу, и не тврдичи у тврдици, и не стрепи у самртнику... Једини натчовек је Свечовек.“²⁷⁵ Међутим, њихова сарадња била је краткотрајна.

²⁷⁰ Исто, стр. 105

²⁷¹ Исто, стр. 109

²⁷² Под овим Ничеовим термином подразумева се највиши облик тежње за стицањем моћи, која одређује смисао живота. Акцент је на личној афирмацији, на супрот потчињавању натприродном свету.

²⁷³ Димитрије Митриновић, *Трећа сила*, Уметничко друштво Градац, Београд, 2004, стр. 35

²⁷⁴ Занимљиво је да је овај спис Николаја Велимировића објављиван у наставцима у часопису „The New Age“.

²⁷⁵ Свети Владика Николај Жички, *Речи о свечовеку*, Svetosavlje.org, 2006.

Николај Велимировић је након што је изабран за владика охридског, под духовним вођством монаха са Свете горе, доживео дубоку личну трансформацију. Проевропске идеје и симпатије према екуменском покрету, заменио је проповедима о успостављању друштва на темељима православне хришћанске традиције. Како је сам истицао у својим делима, као покајник, уз осећање стида, вратио се изворној вери.²⁷⁶

Митриновић је позивао и на поновно разматрање мудрости из прошлости, што је подразумевало истраживање радова у области религије, филозофије, социологије, психологије и уметности из свих периода историје.²⁷⁷ У том духу, а с циљем неговања и развоја учења које је за њим остало, након његове смрти, при Универзитету у Бредфорду, основана је фондација под називом Нова Атлантида.

Уживао је велику популарност у Енглеској, која је почела да опада тек када се на културној позорници појавио Георгије Гурђијев.

4.2.6 Георгије Гурђијев

Георгије Иванович Гурђијев био је један од најпознатијих руских метафизичара; филозоф, мистик, композитор, утицајни духовни учитељ с почетка XX века, чији датум рођења није познат, али се претпоставља да је то било у распону између 1866. и 1877. год. Преминуо је 1949. год.²⁷⁸

Радозналост, односно жеља за откривањем скривене истине навела га је на путовања широм света. Искуства која је тада стекао преточио је у књигу под

<https://svetosavlje.org/reci-o-svecoveku/6/>

приступљено 23.10.2017. год.

²⁷⁶ Упркос томе, Свети Николај Велимировић је и даље гајио поштовање према Митриновићу, што се види у спису „Индијска писма“, Владика Николај Велимировић, *Индијска писма*,

https://www.rastko.rs/svecovek/duhovnost/vlnikolaj/vlnikolaj-indijska_pisma.html

приступљено 21.11.2017. год.

²⁷⁷ Dimitrije Mitrinovic and New Atlantis Foundation Library and Archive, University of Bradford

<http://www.bradford.ac.uk/library/special-collections/collections/dimitrije-mitrinovic-and-new-atlantis-foundation-library-and-archive/>

приступљено 16.6.2016. год.

²⁷⁸ Michael Pittman, *G. I. Gurdjieff: Armenian Roots, Global Branches*, Cambridge Scholars Publishing, UK, 2008., стр. 1

називом „Сусрети са изузетним људима“. Свако поглавље названо је по једној од тих особа, а описани су сусрети са дервишима, факирима, есенима...

Гурђијев је сматрао да човечанство живи на веома лошем месту у универзуму. Маханички закони који делују на нашој планети умногоме умањују шансе за самореализацију, иако је сваки појединац предодређен да подигне ниво свог бића. Из тог разлога, да би напредовао човек мора најпре да спозна истину о општим условима свог постојања и да уложи велики напор. Затим је потребно да се упозна са истином о општим условима свог живота. Када достигне тај ниво разумевања, неопходне су му инструкције оних који су се већ ослободили ове врсте заточеништва и да та средства користи у сарадњи са другима.²⁷⁹ „Једна од препрека са којом се сусрећу они који теже да се ослободе јесте и та што човечанство на овој планети постоји са одређеним циљем, а тај се циљ не би остварио ако би више од одређеног процента људи достигло изузетан ниво бића – заправо ток супстанци од највиших светова ка најнижим нивоима био би тешко поремећен ако би се општи ниво човечанства подигао. Биосфера служи као преносник енергије на критична места у универзуму који непрекидно еволуира, она служи као мост који премошћава јаз између Сунца и сунчевог система и нашег сопственог месеца.“²⁸⁰

Гурђијев је сматрао да већина људи живи своје животе у стању хипнотишућег „будног сна“, у ком је изгубљен, утопљен, без засебне свести. Као главну препреку за достизање виших нивоа свести он издваја идентификацију, у којој је човек изгубљен за себе самог, јер је сва пажња усмерена ка споља. У оваквом стању човек је обузет негативним емоцијама, које су често скривене под маском углађености. Он наводи и да је читаво човечанство обухваћено низом лоших стања, међу којима су: ниске страсти, понос, мржња, охолост, очајање, досада...²⁸¹

„Према Гурђијеву, свако људско биће се рађа са некаквом суштинском природом. Ова 'суштина' није *tabula rasa*, празна или аморфна маса, мада има празних области на којима утицаји животних искустава остављају свој отисак. То је истински индивидуални идентитет, са властитим тенденцијама и

²⁷⁹ Кетлин Риордан Спит, *Рад Гурђијева*, IP Esotheria, Београд, 1994, стр. 33-34

²⁸⁰ Исто, стр. 34

²⁸¹ Исто, стр. 64-65

предиспозицијама, већ обојен конфигурацијом звезда и планета у тренутку његовог рођења, који ће ако се не угуши, израсти у свест о себи одраслог доба. У овом процесу практично свако од нас, као царев син, принц Дат у древној суфи алегорији, пада у обамрлост која представља обично будно стање и заборавља своје порекло и судбину.²⁸²

Упркос овако лошој слици човека, Гурђијев га не лишава наде; он му оставља могућност да се попне на више лествице свести, у складу са својим потенцијалима. У ту сврху развио је дисциплину под називом Дело или Метод, засновану на древним религијама и учењима о самосвести и човековом месту у универзуму. Како овај пут буђења свести обједињује путеве факира, монаха или јогија на које је наилазио, али и како се разликује од њих, назива се још и четврти пут.²⁸³ Пут факира захтева мало знања и подразумева опонашање. Пут монаха је пут вере и посвећености. Пут јогија је пут знања. У оквиру четвртог пута нема трајних институција, он се јавља у складу са временом, местом и људима, на њему се трагач одриче одрицања. Гурђијев је током живота отварао и затварао разне школе у којима су се следбеници ових идеја подучавали Делу.

Он је познат по антихришћанском ставу, а његови следбеници шире идеје да су све религије у суштини једнаке и да имају заједничко скривено језгро. Верује се да се у свим верским обредима може наћи дубљи езотерични смисао.

4.2.7 Вилхелм Рајх

Вилхелм Рајх (1897 - 1957) је био психијатар и психоаналитичар, познат по изучавању сексологије и доприносу сексуалној еманципацији. Он је творац израза сексуална револуција, а поједини аутори га чак сматрају и њеним иницијатором.²⁸⁴ Припада другој генерацији психоаналитичара, одмах након Сигмунда Фројда, али радикалнијој од њега.

Дао је значајан допринос сексуалној еманципацији и уопште сексологији, а у центру његовог интересовања било је истраживање, како је сам назвао,

²⁸² Исто, стр. 67

²⁸³ *Gurdjieff International Review*,
<http://www.gurdjieff.org/>
приступљено 17.6.2016. год.

²⁸⁴ James, Strick, *Wilhelm Reich, Biologist*, Harvard University Press., 2015, стр. 2

енергије оргона.²⁸⁵ Према Рајховим тврдњама, ова енергија је свепристуна, она испуњава атмосферу и сва жива бића, плаве или плаво-сиве боје је и од ње зависе временске прилике, боја неба, гравитација, емоције и сексуалност. Веровао је да је реч о првобитној космичкој енергији, која је одговорна за уређење материје.

Како је тврдио, неослобођена енергија у људском телу ствара физичке блокаде, односно својеврстан оклоп који се може пробити сексуланим уживањем. Истицао је да се у овој ситуацији налази већина људи због ригидних моралних норми којима робује.²⁸⁶ Залагао се за ослобађање од притиска традиционалне хришћанске религије, која људе оптерећује концепцијом греха.

Вилхелм Рајх је промовисао адолесцентну сексуалност, употребу контрацепције, абортус, Бога је везивао за оргон, а себе називао Христом. Због свог радикализма избачен је и из психоаналитичког друштва и из комунистичке партије, а преминуо је у затвору где се налазио због преваре – продавао је апарате који наводно сакупљају оргон.²⁸⁷ Међутим, његове идеје нису престале да живе, а нарочито су до узражаја дошле у оквиру хипи покрета.

4.2.8 Ширли Меклејн

Великој популаризацији New Age покрета, пре свега међу америчком и британском омладином, у значајној мери допринела је холивудска глумица, плесачица, певачица Ширли Меклејн (рођена 1934. год.). Књиге у којима она излаже историјат свог духовног трагања, од сумњи у хришћанство до сусрета са медијумима, продају се у великим тиражима широм света. Називају је и најпознатијим савременим пророком Новог Доба.

Меклејнова чврсто верује у реинкарнацију и често наглашава да је и сама проживела осећај изласка из сопственог тела. Она чак тврди да је у претходном

²⁸⁵ Jon Roeckelein, *Reich's Orgone/Orgonomy Theory*, Elsevier's Dictionary of Psychological Theories, Elsevier, 2006, стр. 24

²⁸⁶ Myron Sharaf, *Fury on Earth: A Biography of Wilhelm Reich*, St. Martin's Press, New York, 2011, стр. 15-16

²⁸⁷ Wilhelm Reich, *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Wilhelm-Reich> приступљено 19.6.2016. год.

животу, у Атлантиди, била брат тридесет пет хиљада година старог духа по имену Рамта, који је, наводно, запосео америчког мистичног учитеља и аутора Џуди Зебру Најт.²⁸⁸

Поред рада у области духовности и метафизике, до изражаја долази и њено интересовање за неидентификоване летеће објекте. Током гостовања у телевизијском шоуу Опре Винфри, у априлу 2011. год. изјавила је да су она и њен комшија дуго посматрали бројне инциденте неидентификованих летећих објеката на њеном ранчу у Новом Мексику.²⁸⁹

О популарности Ширли Мекленј говоре и подаци објављени у часопису Time крајем 1987. год., да је до тада својих пет књига на тему новог Доба продала у више од осам милиона примерака, као и да је њеним предавањима присуствовало и до хиљаду двеста људи, који су у ту сврху издвајали по триста долара. Између осталог, они су од ње могли да чују да је Бог само осећај, а не реалност, да свако може да буде Бог, сатворац космоса, али да мора проникнути у себе. Изјавила је и да под дејством психо-акупунктуре може општити са животињама и бићима које назива „вишим сушаствима“.²⁹⁰

Меклејнова је била изложена јавној критици због помињава Јевреја и хришћана у негативној конотацији, односно тврдњи да су жртве нацистичког холокауста страдале због своје лоше карме.²⁹¹

4.2.9 Бенцамин Крим²⁹²

Шкотски уметник и езотериста Бенцамин Крим (1922 - 2016) један је од најистакнутијих Маитрејиних гласноговорника. И он је оставио значајан траг у савременом развоју New Age покрета.

²⁸⁸Bryan Farha, *A Critical Analysis; Paranormal Claims*, Maryland: University Press of America, Lanham, 2007, стр. 2-3

²⁸⁹*Hollywood Legend Shirley MacLaine*, oprah.com., 11 April 2011.
<http://www.oprah.com/oprahshow/Hollywood-Legend-Shirley-MacLaine/>
приступљено 20.7.2016. год.

²⁹⁰*The New Age, Starring Shirley MacLaine, faith healers, channelers, space travelers and crystals galore*, Time magazine, december 7, 1987, Vol. 130, No. 23

²⁹¹Jennifer Deutschmann, *Shirley MacLaine Suggests The Holocaust Was A Form Of Karma*, *Inquisitr.com*, Retrieved 10. January 2016.
<http://www.inquisitr.com/1849094/shirley-maclaine-holocaust/>
приступљено 21.7.2016. год.

²⁹²Више о учењу Бенцамина Крима у 7. поглављу дисертације

Још као малолетник почео је да се занима за окултизам. Проучавао је различите езотеријске теорије, а главни акценат био је на учењу Алисе Бејли. Тиме је стекао уверења да постоје мајстори мудрости, односно група усавршених људи који су надзорници божанског плана за ову планету. Како је тврдио, са једним од њих телепатски је ступио у контакт још 1959. год.²⁹³

Према Криму, та група просветљених људи увешће човечанство у нову еру, односно у Доба водолије. Њихов предводник биће Учитељ света, такозвани Маитреја - спаситељ кога очекују све велике религије, а који од јула 1977. год. наводно борави у Лондону.²⁹⁴

Како је, бар према свом веровању, Крим био у непрестаној комуникацији са мајсторима мудрости, тако је информације које је добијао презентовао широм света током својих бројних предава, интервјуа и телевизијских гостовања. Захваљујући својој позицији уредника магазина Share international, који се бави политичким, економским, социјалним и духовним променама до којих долази на глобалном нивоу, лако је могао да допре до великог броја потенцијалних следбеника. У складу са тим, припадници New Age покрета у Криму виде Маитрејиног посредника, који је био у непрестаном телепатском контакту са њим и који им је пренео његове бројне поруке. Тим путем спаситељ којег признају „објаснио“ им је и начин свог деловања: „Нисам дошао да установим нову религију. Дошао сам да подучим умећу Само-остварења, које нити је идеологија нити религија, али користи људима свију религија као и онима без религије. Желим да кроз вас изразим оно што ја јесам, зато сам дошао. Само је сопство битно. Ви сте то Сопство, бесмртно биће. Патњу проузрокује поистовећење са свиме и свачиме што није Сопство. Упитајте се ‚Ко сам ја?‘. Видећете да сте се поистветили или са материјом (телом) или са мишљу (умом) или са осећањима (духом). Али ви нисте ништа од тога. Ум, дух и тело су храмови Господњи. У овим храмовима Сопство доживљава врховно биће и постаће Господње.“²⁹⁵

²⁹³ Benjamin Creme, *The Reappearance of the Christ and the Masters of the Wisdom*, Tara Press, London, 1980, стр. 14

²⁹⁴ *Questions and answers*, Share International, http://www.share-international.org/magazine/old_issues/2009/2009-07.htm приступљено 10.12.2016. год.

²⁹⁵ *Маитрејина учења*, Share International

4.2.10 Дејвид Спенглер

Један од оснивача савременог New Age покрета је амерички теозоф и самопроглашени практични мистик Дејвид Спенглер (рођен 1945). Специфичан је по томе што се његово виђење умногоме разликују од укоренееног становишта Алисе Бејли и њених следбеника да ће Ново доба наступити независно од људског труда. Спенглер верује да је улазак у ову еру условљен активностима човечанства, те да људи заправо иницирају овај улазак користећи нове таласе духовне енергије (који се везују за астролошке појаве као што је кретање Земље ка Добу водолије).²⁹⁶ Битну улогу у овом процесу он приписује и Луциферу који наводно делује у сваком од нас откривајућу нам пут Христа. „Луцифер је дошао да нам да коначни дар целовитости. Ако га прихватимо бићемо слободни.”²⁹⁷

Наиме, Спенглер разликује Исуса, као обично људско биће, и Христа, коме приписује четвороструки идентитет – Бодисатва, индивидуа за себе, универзални дух и космички принцип. Према његовом мишљењу, Исус је био човек кроз ког се Христ приказивао три године и изврши снажан утицај на човекову еволуцију на земљи. Након тог периода, Христ је наводно напустио Исусово тело, јер је у потпуности постигао своју мисију.²⁹⁸

Спенглер је тврдио да осећа присуство духовних ентитета, још од детињства, као и да је имао мистично искуство сједињавања са космосом. Метафизичке теме су биле у центру Спенглеровог интересовања и у адолесцентном периоду, али није се озбиљније њима бавио све док није напустио студије биохемије и почео да гради каријеру духовног учитеља. Кључан моменат у његовом раду представља селидба у комуни Фајндхорн²⁹⁹ 1970. год., где је разрадио основне идеје New Age покрета. Остао је у овој заједници до 1973. год. када се вратио у Сједињене америчке државе и наставио

<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-ucenja.shtml#Samo-ostvarenje>
приступљено 11.12.2016. год.

²⁹⁶ John Gordon Melton, *New Age movement*,

<https://www.britannica.com/topic/New-Age-movement#ref703968>

приступљено 14.5.2017. год.

²⁹⁷ David Spangler, *Emergence: The Rebirth of the Sacred*, Dell Publishing, New York, 1984, стр. 45

²⁹⁸ David Spangler, *Reflections on the Christ*, Findhorn Publication, Scotland, 1977, стр. 6

²⁹⁹ Детаљније о комуни Фајндхорн у 7.1.3 поглављу дисертације.

интензивно да се бави развојем новодопског покрета.³⁰⁰ Њему се приписују заслуге за трансформацију комуне Фајндхорн у центар духовног образовања следбеника.

По повратку у Сједињене америчке државе написао је бројне књиге и окупио много људи, међу којим и вође старијих окултних и метафизичких организација, око New Age-а. Он тврди да слика новог доба заправо није ништа ново.³⁰¹ Како припадници овог покрета не верују у смрт, већ у реинкарнацију, односно поновно рађање човека све док не постане сличан богу, Спенглер сматра да ће се управо то и десити у новој епохи. „Ново доба је у суштини време у светској историји када ће се остварити усидрено Христово откривење. У односу на човека, то значи да је реч о времену када ћемо научити да будемо једно са Богом. Да сами будемо Христ.“³⁰² Он је чак отишао толико далеко да је сам себе прогласио Богом: „...могу да кажем скроз истинито, поштено, искрено и стварно, 'ја сам Бог'“.³⁰³

Спенглер је упозоравао да ће сви који не прихвате Ново доба сносити последице, јер неће моћи да живе у миру унутар себе и са светом око себе. Како је истицао они ће „...изгубити, на неко време, свој приступ етеричним нивоима моћи и способност да контролишу или утичу на догађаје на Земљи. Можда ће они бити у позицији да посматрају и користе се овим догађајима (што је прилично вероватно), али неће имати моћ утицаја. Биће померени из активног стања ка релативно пасивном.“³⁰⁴

Међутим, упркос овом оптимистичном виђењу New Age-а, Спенглер је временом постао веома критичан према оном у шта се покрет претворио, а нарочито према комерцијалним и сензационалистичким садржајима којима обилује.

³⁰⁰ Steven Sutcliffe, *Children of the New Age: a history of spiritual practices*, Routledge, 2003, стр. 122

³⁰¹ David Spangler, *Emergence: The Rebirth of the Sacred*, Dell Publishing, New York, 1984, стр. 19

³⁰² David Spangler, *Reflections on the Christ*, Findhorn Publication, Scotland, 1977, стр. 29

³⁰³ Исто, стр. 62

³⁰⁴ David, Spangler, *Revelation: The Birth of a New Age*, Lorian Press, Middleton, 1976, стр. 164

У својим новијим радовима Спенглер истиче практичну или инкарнациону духовност, коју дефинише као истраживање и слављење појединца и његових јединствених духовних и креативних способности. Ова духовност не подразумева верску праксу већ раст, развијање и обликовање самих себе и света око себе у складу са нашим намерама. Инкарнација овде представља уметност стварања целовитости, односно целину између духа и материје, душе и личности, себе и других, појединца и света, бића и светости. „Инкарнациона духовност је онда студија и пракса ове уметности. То је вешто средство за јачање љубавних и целовитих функција инкарнације, где год да је пронађемо: у нама, у другима, у свету, у партнерству у областима изван духа.“³⁰⁵

Дејвид Спенглер је тренутно на функцији директора Лориан асоцијације и Лориан центра за инкарнациону духовност, које је основао са истомишљеницима у сврху духовног и образовног уздизања следбеника.

4.3 Главне одлике New Age покрета

Иако је New Age учење несистематизовано и опширно, могуће је издвојити неколико његових главних карактеристика, које су заједничке различитим струјама. Њиховим тумачењем долази се до главних поставки овог покрета:

- Све религије су равноправне, мање-више подједнако истините и веродостојне и представљају различите путеве ка истом циљу – Богу. Како би било прихватљивије, учење New Age-а има додирне тачке са свим постојећим верским учењима. Маитреја је тај који ће успоставити нову религију која ће учити путу самоиспуњења, ком се човечанство неће опирати јер тада више неће бити под значајнијим утицајем традиционалних доктрина;
- Бог је безлична, свеприсутна сила, која представља извор добра, али и зла. Он није личност већ виша космичка енергија, односно безлични дух

³⁰⁵ *What is Incarnational Spirituality?*, Lorian association, <https://lorian.org/world-work/what-is-incarnational-spirituality/> приступљено 18.5.2017. год.

који прожима космос и испољава се у свему постојећем. Потребно је срушити представу Бога коју је уобличио Библија, а наметнути ону у којој целокупна природа, звезде, Сунце, могу бити обожавани као Његове манифестације. Све што постоји образује једно, свеопшти ум, свеопште биће, унутрашњи глас, вишу свест, интуицију и сл.;

- Исус Христос је само један од духовних вођа, односно космичка енергија, учитељ Новог Доба и просветљена особа која је схватила да је сама бог, тј. да је сама суштински божанство. Насупрот томе што Христос за хришћане представља јединородног Сина Божијег, јединог Спаситеља, за New Age он је само један од бројних спаситеља који се јавио човечанству, и који је иначе био породичан, смртан човек. Постоје легенде да је Он преживео распињање на крсту, да је доживео дубоку старост и умро у Индији. Исус наводно није једини Богочовек, већ је Он тек један од аватара, гласник ког су послали виши духови да људима донесе откровење. Равни Њему су Буда, Заратустра, Мухамед, Конфучије и остали спаситељи који ће наступањем Доба водолије бити обједињени у једној духовној особи по имену Маитреја. Наступање Нове ере и долазак спаситеља су неодвојиви и представљаће кључни догађај у животу свих људи на планети јер ће, услед глобалне трансформације свести, доћи до њихове еволуције на виши духовни ниво, штавише у божанство;
- Човек је потенцијално савршено биће, које у себи може пронаћи све што му је потребно за световни и вечни живот. Он је сам бог јер истог носи у себи, он је створитељ сила који поседује све божанске моћи, али је још увек несвестан те чињенице те је потребно пробудити га. Човек треба да тражи и следи духовна вођства директно од духова, а као канал за повезивање са натприродним служе му: спиритизам, тарот карте, хиромантија, магија, астрологија... Тежња за стицањем духовних знања и натприродних моћи може бити веома привлачна људском егу и развијати жељу за стицањем додатних моћи, а за узор се могу узети древни краљеви у Вавилону, египатски фараони, индијски краљеви и цареви, све до римских царева који су себе сматрали за богове и захтевали обожавање и

клањање. Човек је у стању да доспе у натприродни свет духовним усавршавањем током многих реинкарнација;

- Нема Божијег суда, човек треба да се плаши само лоше карме, неизвесне будућности новог рођења. Мир и љубав су коначна стварност, а грех и зло не постоје као темељне категорије јер је бог, као космичка енергија, далеко изнад добра и зла, тј. с оне стране добра и зла. Како је све што се дешава у животу човека углавном судбински предодређено, нагласак није на личној одговорности, те човек не треба себе да спутава кајањем због учињених недела. Човек само треба да настоји да се ослободи страсти незнања, и по закону карме ће, пре или касније, доћи до савршенства, нирване, ослобођења од циклуса рађања и сједињења са савршеном енергијом;
- Смрћу се не улази у вечни живот. Живот је циклично понављање сличних живота према вечном савршенству, а вечни живот је одредиште духа који ће се једног дана стопити са космичком енергијом;
- Библија није Богом надахнута истина, већ књига коју су написали људи. Иако јој треба одати признање као делу које садржи мудре животне принципе и духовно корисна учења, она не може да се пореди са древним езотеријским списима. Темељ све истине је древна мудрост Вавилона, Египта и Грчке, те New Age учење треба да садржи доктрине и симболе који потичу из тих култура;³⁰⁶
- Циљ је развој самосвести и брисање границе између материјалног и духовног света кроз осећај јединства са космосом. Да би људско биће достигло ово просветљење, неопходно је да само себе преиспита и да прође кроз психолошку промену путем мистичких искустава. Препоручује се упражњавање окултних вежби као што су: медитација, јога, спиритизам, астрална путовања;
- Научна медицина је наводно неделотворна и потребно је заменити је алтернативном. Холистичке методе имају примат јер је неопходно исцелити цело тело, а не само појединачне органе. Међу њима су:

³⁰⁶ New Age у томе има претече. Ђордано Бруно је веровао да хришћанство треба заменити египатском религијом, а Плитон античким грчким политеизмом;

акупунктура, лечење кристалима, терапија енергетским масажама, вегетеријанске дијете, лечење лековитим биљем, методе духовне самопомоћи.

4.4 Хармонично сједињење

Један од кључних догађаја у историји New Age покрета јесте такозвано хармонијско сједињење, односно глобално синхронизована медитација одржана 16. и 17. августа 1987. год. на више места у свету, међу којима су Стоунхенџ у Енглеској и мост Голден Гејт у Сан Франциску. Том приликом се велики број људи удружио у молитви и медитацији у сврху обележавања почетка земљиног прочишћења и сједињавања са духовима – вишим интелигенцијама које управљају светом.³⁰⁷

Са астролошког аспекта хармонично сједињење се представља као почетак промене енергије Земље од ратоборне ка мирољубивој.³⁰⁸ Припадници New Age-а верују да је реч о чишћењу Земље од оних који не прихватају вредности овог покрета, јер је овај енергетски помак прекретница за глобалну карму и довољно је јак да уместо атмосфере сукоба створи атмосферу сарадње на светском нивоу. Према Ширли Меклејн, овај догађај чини „прозор светлости“ који омогућава приступ вишим подручјима свести.³⁰⁹

Аргуелас је након свега изјавио да је хармоничним сједињењем започето одбројавање последњих четврт века до краја света, који је, очигледно погрешно тумачећи календар Маја, прогнозирао за 2012. год. Том приликом, пред следбенике New Age покрета, укључујући и себе, поставио је бројне задатке као

³⁰⁷ Иницијатор је био Хозе Аргуелас који је најавио да New Age има 144.000 „ратника дуге“ спремних да владају планетом када за то дође час. У оквиру многих протестантских секти верује се да њихови чланови спадају у 144.000 изабраних, тј. спашених. Корен идеје о хармоничном сједињењу може се пронаћи у његовој књизи „Мајански фактор“, где акценат ставља на критични период, који се у складу са његовим тумачењем календара Маја, поклапа са периодом одржавања догађаја хармоничног сједињења, одлучујућег за трансформацију света.

³⁰⁸ Ethan Todras-Whitehill, *Touring the Spirit World*, New York Times, 29. April 2007. <http://www.nytimes.com/2007/04/29/travel/29spirituality.html>, приступљено 20.7.2016. год.

³⁰⁹ Lisa Anderson, *Getting Cosmic With Shirley*, Chicago Tribune, 19. August 1987., http://articles.chicagotribune.com/1987-08-19/entertainment/8703030024_1_shirley-maclaine-new-age-seminars/3 приступљено 21.7.2016. год.

што су: ојачање и уједиње свих организационих јединица покрета; укључивање што већег броја медија у пропаганду покрета; раздирање националних држава; чишћење Земље од свих који се противе успостављању јединственог верског учења; успостављање везе са духовним учитељима; прерасподела светских добара; постављање Господара Маитреје на престо. Он је сматрао да би након овог краја историје требало да наступи нови циклус у трајању од пет хиљада сто двадесет пет година.³¹⁰

Како је тада све било усредсређено на мир и хармонију каснији догађаји, попут уједињења Немачке и распада СССР-а, од стране присталица New Age-а доводе се у везу са предстојећим хармоничним сједињењем. Мора се проћи кроз порођајне очишћујуће муке да би се мир успоставио у целом свету, те су у том смислу тумачена страдања људи у Ираку, Југославији, Сомалији, Авганистану, на Кавказу, при чему није било осећања сажаљења према жртвама.

4.5 „Библија“ New Age покрета

Међу бројним књигама везаним за учење New Age-а, као својеврсна Библија овог покрета издвојило се дело Ричарда Баха под називом „Галеб Џонатан Ливингстон“, које је доживело огромну популарност у целом свету. Према сведочењу самог аутора, садржај му је издиктирало биће које му се јавило у виду птице, односно реч је о channelingu.³¹¹

Бах у овој савременој бајци на метафорички и симболички начин приказује своје виђење суштине живота и покушава да мотивише читаоце да следе пут спознаје његовог главног јунака, јер како поручује: „Можемо се издићи из незнања, можемо постати вешта, паметна и савршена бића. Можемо бити слободни.“³¹²

³¹⁰ 144,000 Needed to Establish Field of Trust, *Times Daily*, 15. August 1987.
<https://news.google.com/newspapers?nid=1842&dat=19870815&id=8V8eAAAAIBAJ&sjid=LskEAAAAIBAJ&pg=5771,2464174>
приступљено 21.7.2016. год.

³¹¹ Richard Bach, *The author*, Jonathan Livingston Seagull,
<http://www.jonathanlivingstonseagull.com/the-author/>
приступљено 11.8.2016. год.

³¹² Ричард Бах, *Галеб Џонатан Ливингстон*, Поезија ноћи,
<https://www.poezijanoci.com/proza/knjige/galeb-dzonatan-livingston.html>
приступљено 20.8.2016. год.

Галеб Џонатан Ливингстон је представљен као необичан члан своје заједнице који је, мимо правила исте, свакодневно истраживао границе својих могућности. Он није желео да лети само у потрази за храном, његов циљ је био да постигне највеће брзине и савлада најкомпликованије окрете. Иако је покушавао да удовољи молбама родитеља да се уклопи у јато, бивао је све несрећнији и све више се повлачио у себе. Још увек окован наметнутим нормама, на свом путу, поред успона, доживљавао је и разне падове, али је пратећи унутрашњи глас дошао до формуле свог успеха. Синуло му је да треба само да пресавије дуга крила и лети врховима. Не размишљајући о опасности, вино се у висину и постигао рекорд у летењу у односу на све друге галебове. Међутим, убрзо је наишао на неразумевање и изненађујуће реакције свог јата које га је јавно осрамотило и због ове непослушности изопштило, пославши га на Далеке стене. Иако сам, спознавши нови смисао живота, живео је боље. Једне ноћи јавила су му се два галеба која лете брже и од њега. Они су га повели са земље на небо међу изабране, где је наставио да вежба уз помоћ инструктора и научио све о животу. Достигавши невероватне брзине пожелео је да се врати своме јату и помогне им да науче исто што и он – да буду слободни. Вратио се на Далеке стене на којима је срео још изопштених галебова које је подучавао неколико месеци након чега су заједно отишли у своју првобитну заједницу. Упркос почетном опирању све више галебова желело је да научи да лети на њихов начин. Убрзо, Џонатан Ливингстон им је за инструктора одредио једног од својих првих ученика, а он је отишао даље да шири своје знање међу другим јатима.

Бахово дело се потпуно уклапа у концепцију New Age покрета у ком је живот процес сталног трагања и поновног откривања оног што човек заправо зна, јер је сам бог. „Ствар је у томе да знаш да је твоја права природа савршена, као и неисписан број, истовремено свуда у времену и простору.“³¹³

³¹³ Исто

5. ДОБА ВОДОЛИЈЕ

Свесни да им, нарочито духовно утемељени, ставови верника традиционалних религија не иду у прилог, творци Новог светског поретка покушавају да својим циљевима дају „природнији“, прихватљивији карактер, смештајући их у контекст приче о судбоносној прекретници пред којом се човечанство налази. Истичући у први план идеју о скором уласку друштва у нову фазу историје, односно у ново астролошко доба звано Доба водолије, они у извесној мери прикривају своју основну замисао, а њену имплементацију чине неприметнијом.

И сам појам New Age преузет је из астрологије, која дели небо на дванаест знакова зодијака кроз које Земља пролази док кружи око Сунца.³¹⁴ До те појаве долази јер осовина Земљине ротације са еклиптичком равни, којом обележава ту путању, прави угао од $23^{\circ}28'$ тако да се раван небеског екватора не поклапа са еклиптичком равни. Пресек те две равни представља такозвану линију раводневнице са две тачке једнаког трајања дана и ноћи сваке године - око 21. марта и око 22. септембра. Управо пролећна равностодневница има кључну важност за астрологију јер се јавља редом у свим знацима зодијака, приликом узајамног кретања Земље, Сунца и Месеца, дуж еклиптичке путање. Њено померање врши се у супротном смеру од смера кретања Сунца, због чега се оно назива прецесијом равностодневничких тачака. На тај начин, уместо да из Водолије прелази у знак Рибе, Овна, Бика и тако редом, пролећна равностодневница из Бика, прелази у Овна, а затим Рибу... Процењује се да јој је за прелазак целе еклиптичке путање потребно двадесет пет хиљада седамсто шездесет година. Овај период подељен је у дванаест зодијачких сазвежђа што значи да се пролећна равностодневница у сваком од њих задржава по око две хиљаде сто четрдесет шест година, које обједињено астролози називају великим годинама. Према наводима присталица New Age-а, тренутно се ова равностодневница налази у прелазној тачки из сазвежђа Рибе у сазвежђе Водолије. Слично астролозима, и они паралелно посматрају ове фазе прецесије и развој људске цивилизације,

³¹⁴ Првобитно је астрологија почивала на геоцентричном учењу.

приликом чега су дошли до закључка да велике епохе људске историје одговарају великим астролошким годинама.³¹⁵

Посматрано с аспекта астрологије, за почетак рачунања времена узима се 10.000. година пре Нове ере. У складу са тим, прво доба било је Доба лава (оквирно трајање: 10.000-8.000. год. пре Христа), познато и као Златно доба. Оно означава излазак из Леденог доба, односно глобално отопљење на Земљи. У овом периоду, до изражаја нарочито долази обожавање Сунца, као извора живота.

Затим следи Доба рака (оквирно трајање: 8.000-6.000. год. пре Христа), које се назива и добом Велике мајке. За њега се везују настанак пољопривреде, припитомљавање животиња, развој матријархат, слављење Геје...

Потом је наступило Доба близанаца (оквирно трајање: 6.000-4.000. год. пре Христа), које се због развоја писаног језика и трговине назива и Добом комуникације. Верује се да су у овом периоду људи почели да уочавају своју дуалистичку природу, као и да се током истог родио политеизам.

Након овог, уследило је Доба бика (оквирно трајање: 4.000-2.000. год. пре Христа), које се, пре свега, одликује усмереношћу ка земљи. Поред тога што је пољопривреда доживела убзрани раст, радови на земљи подразумевали су и извлачење метала, од којих су се правили алати и оружје. Такође, у овом раздобљу се увећао број култова које су људи обожавали.

Пето по реду је Доба овна (оквирно трајање: 2.000-рођење Христа), које носи назив и Доба рата и ватре. Ову фазу карактеристишу надметања и освајања, која су резултирала ширењем моћних царстава, као и верске борбе монотеиста и политеиста.

Последње у низу је Доба рибе, које је на измаку, а у ком ми тренутно живимо. Оно је снажно обележено хришћанством и порастом духовности. Астролози нису уједињени у мишљењу до када ће ово доба трајати, али већина најављује да је његов крај све ближи и да се већ може осетити јак утицај Доба водолије. С друге стране, они упозоравају да следбеници најпре треба да пронађу унутрашњу равнотежу између духовног и материјалног, како би били

³¹⁵ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 18-20

спремни да достигну ниво који Ново доба захтева, што доводи у питање „природни“ след прецесионог кретања Земље, на ком заснивају своје тврдње.

Верује се да свако од ових великих доба карактерише појава нових духовних вођа чија је мисија да поведу свет на виши степен духовног развоја. У складу са учењима (пост)модерних спиритуалних покрета, неки од њих су били оснивачи највећих религија, док су другима додељивана имена попут Махатма, Велики, Хијерархија, Унутрашња владавина светом, Тајно Бело братство, Велика Бела Ложа Учитеља Мудрости...

За предстојеће Ново доба, односно Доба водолије, предвиђа се да ће бити обележено новом светском религијом. Седма ера ће, наводно, чинити врхунац човечанства, у ком ће владати љубав, хармонија, јединство, а у исту ће га повести нови Учитель – Господар Маитреја. Најпре би требало да наступе свеопште промене у свету, које ће довести до убрзане еволуције људске свести, поспешивања моћи и перцепције чула вида, савладавања астралне вештине путовања кроз различите димензије, појаве различитих духовних сила... Следбеници ових идеја шире убеђења да ће се окончати ратови, мржња и нетолеранција, да ће их заменити Миленијум мира и братство свих људи, а све у границама једне светске владе и једне универзалне религије.

Расположење које прати причу о уласку у Доба водолије изражено је у америчком мјузиклу и филму „Коса“, кроз духовну побуну, стил живота у хипи заједници, преиспитивање изграђеног система вредности, откривање нових могућности... У песми под називом „Водолија“ сажете су све наде и очекивања како Западног света током шездесетих година XX века, тако и свих следбеника идеје Новог доба у периоду који је уследио:

„Када је Месец у седмој кући
И када се Јупитер поравна са Марсом
Тада ће мир завладати планетама
И љубав ће управљати звездама.

То је свитање Доба водолије

Хармонија и разумевање
Саосећање и изобиље поверења
Нема више лажи, ни подела
Златни, живи снови визија
Мистично, кристално откривење
И истинско ослобођење ума – Водолија

То је свитање Доба водолије.³¹⁶

Као кључни узрок свега наведеног истиче се промена изложености Земље утицају небеског окружења, до које ће доћи у Новом добу. Сматра се да током сваког зодијачког знака на њу утичу различите космичке силе, које суштински одређују ток историје, из чега произилази да је еволуција превасходно резултат детерминизма космичког порекла.³¹⁷ Према астролошком становишту, водолија је повезана са Ураном посебном снагом која зрачи. Уран, наводно, утиче на људе да „мисле“ срцем, како би били спремни да сруше постојећа ограничења и, кроз могућности које нуди нова ера, пронађу пут до своје суштине. Ове зрачеће снаге заправо усмеравају људска бића да се врате свом божанском пореклу. Верује се да ће Доба водолије бити период ослобођења, јер ће сваки човек добити шансу да спозна праву сврху свог постојања.

Сви следбеници деле мишљење да ће у ери водолије човечанство доживети препород. Предвиђа се да ће у потрази за новим знањима и искуствима, тежећи ка „вишим“ циљевима, људи проширивати своју свест и развијати духовну снагу до потпуног преокрета, који подразумева издизање из времена и простора и превазилажење материјалног света.

Поборници ових идеја сматрају и да већ можемо осетити утицај водолије, односно њене рефлектујуће таласе³¹⁸, свуда око нас. Они нам, наводно, просветљују ум и омогућавају комуникацију без граница путем интернета,

³¹⁶ Aquarius, *Hair*,
<https://www.youtube.com/watch?v=EhbxI5eVnM4>
приступљено 12.6.2017. год.

³¹⁷ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 20-21

³¹⁸ Симбол водолије чине два таласа постављена један испод другог, представљајући начин на који се енергија појединца усклађује са енергијом универзума. Они означавају и преношење идеја, расположења...

телевизије, телефона, сателита... На овај начин ствара се виртуелни свет, што се тумачи као симулација духовне свеприступности, тачније нове свести, коју човек може достићи уколико на позитиван начин одговори на водолијашке импулсе.

Подела времена на астролошка доба присутна је од постања света, једино су се разликовали начини рачунања дужине и смењивања истих. Каталог свих планета и звезда у галаксији везује се за Халдејце; откриће прецесије за грчког географа, астронома, астролога и математичара Хипарха, који је на основу тог каталога утврдио промену њихових позиција; утврђење положаја звезда и њихова подела за старогрчког математичара, географа, астронома и астролога Клаудија Птолемеја, који је своју теорију изнео у више астролошких расправа. Као најзначајнија књига астрологије и древне астромоније сматрана је његова књига „Тетрабиблос“. Код грчких филозофа, али и бројних њихових претходника, онострано је представљено у виду сфера, као облика божанског утицаја, који се спуштају ка нама по успостављеној хијерархији. Својим схватањем издваја се и римски филозоф, политичар, правник и реторичар Цицерон, који у делу „Република“ (поглавље „Сципинов сан“) износи своје виђење поретка духовног универзума, непосредно везаног за судбину целог човечанства. Према његовом тумачењу потребно је двадесет шест хиљада година да би се завршио један циклус обиласка свих звезда и њихових планетарних система. У Цицероновој представи прву сферу чини Бог, затим следе сфере Сатурна, Јупитера, Марса, Сунца, Венере, Меркура, Месеца, а последња, девета је сфера Земље у којој је све, изузев душе, смртно. Однос човека и универзума стална је тема и у митологијама многих цивилизација.

На основу наведеног, поред тога што се увиђа да се све данашње знање у овој области темељи на древном наслеђу, може се закључити и да је оно, упркос почетном залету и развијености, касније стагнирало па чак и уназађено. Ова тема је изложена прилагођавању и претварању у догму, попут разних духовних покрета и доктрина (као што је теозофија) који су се градили и развијали на основу прекрајања астрологије.

У циљу стварања најпогоднијих услова за брзо и лако прихватање идеје Новог светског поретка и свега најављеног, творци овог устројства користе се и симболима Новог доба, односно Доба водолије, којима покушавају да делују на

човечанство. О њиховој значајној улози говоре тврдње бројних стручњака да човек од свог постања живи у свету симбола. Према психологу Жарку Требјешанину, наш интимни, унутрашњи и духовни свет саздан је од мреже симбола, неопходних за упознавање сложеног, противречног психичког живота. Он истиче да модеран човек није ни свестан утицаја који симболи имају на њега: „Савремени појединац у западној култури верује да се ослободио сујеверја и инфантилног веровања у магијску моћ древних митских и религијских слика и симбола попут ватре, камена, мача, неба или дрвета, а не схвата колику моћ над његовим умом имају 'скривени убеђивачи' у рекламним порукама, које управо манипулишу афективном вредношћу симбола и слика.“³¹⁹

Идеолози New Age покрета сматрају да ће енергија симбола, који прикривени или нападно премрежују свет, извршити пресудан утицај на свест људи.

5.1 Симболизам Доба водолије

Симболи су свуда око нас, они се налазе у основи сваке културе и усмеравају наш дух према непознатом и бесконачном. У складу са мишљењем Мирче Елијадеа, они који користе симболе постижу разумевање универзалног: „Симбол преводи људску ситуацију у космологијски однос и, реципрочно, прецизније, открива међузависност између структура људског постојања и космичке структуре. То значи да се примитивни човек не осећа 'изолованим' у Космосу, да је 'отворен' према Свету који му је симболички 'близак'.“³²⁰ Елијаде поистовећује преображавање индивидуалног искуства човека помоћу симболизма са његовим отварањем према Духу.

Употребом симбола подстиче се човекова потреба за новом духовношћу, која се јавља услед незадовољства прозаичношћу модерног друштва. Они треба да ослободе свест људи, односно да је истргну из постојећих вредносних оквира и усмере ка потрази за новим путем спасења. С обзиром на то да симболи чине културе отворенима, како каже Мирча Елијаде, захваљујућ њима успоставља се

³¹⁹ Жарко Требјешанин, *Речник Јунгових појмова и симбола*, HESPERIAedu, Београд, 2008, стр. 8

³²⁰ Исто, стр. 8

комуникација међу различитим историјама. Као пример за то, он истиче уједињење средњовековне Европе под заставом хришћанства које је, наводно, успело да усклади са собом народне паганске верске традиције. Елијаде сматра да су локални култови уједињени посредством хришћанске хагиографије: „Захваљујући христанизацији, богови и култна места широм Европе не само да су добили заједничка имена, него су у извесном смислу поново пронашли и своје властите архетипове...“³²¹ И упркос томе што он верује да се нешто слично неће десити у будућности на нивоу читавог света, савремена дешавања као да говоре супротно.

Симболизам Доба водолије је мистичан и за шире масе веома привлачан. Карактеришу га слике нестварне природе, неба са неколико планета, девојака са погледима пуним чежње, али пре свега општи симболи који остављају најјачи утисак. Њихова употреба у овом случају, између осталог, може да се објасни веровањем окултних револуционара да они имају одређену енергију којом снабдевају своје следбенике.

У оквиру New Age покрета, окултни симболи се стављају на различите секуларне идоле и припадници им се клањају. Такође, интензивним гледањем у њих, наводно, врше се хипнозе и улази се у стање трансa слично оном које се постиже приликом медитације уз помоћ мандале у хиндуизму. Алиса Бејли сматра да се посредством симбола успоставља веза са хијерархијом духова и да се душа усавршава; Фостер Бејли истиче да њихово стваралачко коришћење буди одређене енергије које се могу употребљавати; мислиоци др Роберт Лајтман и Карл Цеписк препоручују буђење архетипских слика употребом Ји Ђинга, нумерологије, тарота, руна и астрологије; Бенџамин Крим упућује на визуализацију Буде у лотос-положају.³²² Постоји и пракса терапије симболима, коју је увео један од водолијаша Дик Сатфен, приликом које се гледаоцу приказује снимак са различитим симболима како би му се пробудиле подсвесне енергије, док се у позадини све време чује хипнотичка музика. И издавачка кућа

³²¹ Мирча, Елијаде, *Слике и симболи: огледи о магијско-религијској симболици*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад, 1999, стр. 203

³²² *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама*, otkrivenjejeovanovo, <https://otkrivenjejeovanovo.wordpress.com/> приступљено 23.8.2016. год.

„Lucis Trast“ у књизи „Зраци иницијације“ даје опис симбола који помажу наступање Новог доба.

Може се претпоставити да су наведена тумачења умногоне утицала на то да креатори Новог светског поретка изаберу симболе као невербална, а делотворна средства за преобликовање свести људи и придобијање за своје идеје. У складу са тим, уз спознају о њиховом пореклу и значењу другачије ћемо посматрати многе рекламе, филмове, обележја политичких партија, плакате и томе слично. Ови медијски облици неретко у себи садрже сатанистичке поруке које делују испод прага људске свести.

5.1.1 Троугао

Троугао је, по езотеристима, израз просветљења и успињања. Он симболише стабилност, интелектуални и духовни ред, хармонију, креативност; он је геометријски облик броја три који у оквиру овог учења представља природу васионе, односно небо, земљу и људску врсту, или тело, ум и душу. Верује се и да троугао садржи семе вишег знања и мудости, јер емитује енергију броја три. Тај број следи након броја један, који се односи на покретачку снагу или акцију, и броја два, који се везује за отварање и сарадњу са околином.

„Истостранични троугао симболизује божанско, склад, размеру. Пошто до сваког постанка долази дељењем, човек одговара истостраничном троуглу подељеном на два дела, тј. одговара правоуглом троуглу. Тај троугао, по Платоновом мишљењу у Тимеју, представља и земљу. Трансформација истостраничног троугла у правоугли доводи до губљења равнотеже.“³²³

Упркос томе, троугао може да има и негативно значење. За разлику од квадрата или круга чије се значење не мења, с које год стране били посматрани, у случају троугла оно је двојако. Уколико је усмерен ка горе његово значење је соларно и представља мушки принцип, док усмерен ка доле има лунарно значење и представља женски принцип. С једне стране троугао симболизује неприкосновну стабилност, с друге стране он означава конфликт. Контрадикторност се огледа и у шестокракој звезди коју чине два укрштена

³²³ Жан Шевалије, Ален Гербран, *Речник симбола*, Stylos, Нови Сад, 2013, стр. 992

једнакостранична троугла. Она је позната као јединство супротности и чине је четири основна елемента: ватра, вода, ваздух и земља (торугао окренут врхом нагоре представља ватру; троугао окренут врхом надоле представља воду; троугао ватре окрњен основицом воде обележава ваздух; троугао воде окрњен основицом ватре обележава земљу). И у алхемији два троугла имају различита значења, нпр. они симболишу дух и душу, есенцију и супстанцију, форму и материју.

То су разлози због којих троугао означава непрестани покрет и динамику. Он усмерава, покреће енергију, наводи нас на преиспитивање жеља, отварање питања о суштини живота, истраживање своје личности. Троугао уједно симболише и моћ јер две супротности повезује у нешто треће које у себи задржава њихове особине. Ови елементи се представљају и у виду три слоја – физички, ментални и астрални, а верује се да само неко ко поседује знање и моћ може да их обједини. Његова појава означава да се налазимо пред избором чији успех зависи од успеха у спајању те две супротности.

Троугао симболише и ватру, у складу са његовим обликом пламена, због чега представља тежњу издизања ка јединству свих ствари. Његова основа, у овом случају, означава хоризонтално ширење.

Иако је троугао изворно био симбол устројства свемира, касније су га преузели следбеници Луцифера и променили му значење. Према Алиси Бејли врх троугла има темељ на небу из ког произилазе два протока силе. Тај темељ, наводно, чини митолошко место Шабала, односно боравише Господара света, Сатане.³²⁴ Алберт Чечворд је у троуглу видео симбол божанског тројства египатске религије Сета, Шуа и Хоруса (Хорус је био творац, а Сет разоритељ); сатаниста из Сан Франциска Мајкл Авино подигао је Сету храм и оформио секту под истим називом - „Сетов храм“, чиме његов култ оживљава; Хелена Блавацка је сматрала да је звучни еквивалент троугла мантра АУМ којом су богови створили свет.³²⁵ Визуализација троуглова у уму је метода коју поједини

³²⁴ Alice A. Bailey, *Discipleship in the New Age – Volume II*, Twenty-Four Books of Esoteric Philosophy,

http://www.mysticknowledge.org/11-Discipleship_in_the_New_Age_Vol-2.pdf
приступљено 8.8.2016. год.

³²⁵ *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама*, otkrivenjejanovo,
<https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/>

New Age писци препоручују за успостављање веза човечанства са „духовном хијерархијом“. Они сматрају да је наша планета премрежена „троугловима енергија“, који ће довести до појаве царства Новог доба, када довољан број људи уђе у водолијашку мрежу.

Симбол троугла саставни је део свих логоа институција које су повезане са Новим светским поретком.

5.1.2 Сунце

Човек вековима слави светлост, енергију, живот, стварање и све остало што се доводи у везу са сунцем. У складу са тим, оно је представљено разним симболима било у материјалном смислу, као извор живота, звезда која греје, осветљава и слично, било у духовном смислу као *logos* који својим зрацима покреће наш унутрашњи живот.

Теозофија, као окосница New Age покрета, поменути *logos* категорише као вечно, мудро, свемоћно добро, са пророчким способностима, које воли људе. У овој езотеричној доктрини под појмом сунце подразумевају се просветљење и отклањање таме и мрака, који имају задатак да човекову мисао усмере ка споју и сједињењу микрокосмоса и макрокосмоса. Као опозит сунцу постављена је тама. Верује се да се тамо где се она јавља као симбол краја живота убрзо опет појављује сунце као свевидеће, моћно божанство из средишта бића и интуитивног знања.

Симбол сунца означава непрекидно трагање појединца за светлом у њему самом што би требало да подстакне ширење човекове свести и отварање могућности за надоградњу или наметање нових сазнања.

С друге стране, према традиционалној симболици, захваљујући сунцу човек је прихватио свој положај у свету и научио да поштује ауторитете.

Блавацка је истицала да је сунце „велики магнет“, „велико око“; Џон Раднолф Прајс под њим подразумева „соларни логос“ и позива људе да уђу у нову фазу светлости; Артур Кларк је сматрао да се оно јавило како би спречило рат између Сједињених Америчких Држава и СССР-а и да је његово име било

Луцифер.³²⁶ Барабара Мак Вотерс је сунце и земљу прогласила божанским бићима. Хамураби је, наводно, законе примио од бога сунца.

Сунце је кључни симбол и у вавилонској религији, а у већини култура је представљено као божанство које омогућава живот, што је условило присуство магије и окултизма и приношење људских жртава, заробљеника, деце, девојака... Нпр. позната је прича о крвожедном богу сунца и рата Молоху, који захтева од родитеља да му жртвују новорођенчад и децу, најчешће као живе спаљене. Обожавање овог бога и данас мучи Сједињене Америчке Државе.

За разлику од наведеног, у Библији је сунце симбол паганства, иза ког стоје побуњени анђели: „Ако се нађе код тебе, у којем од мјеста твојих, које ти да Господ Бог твој, човјек или жена да учини зло пред Господом Богом твојим, преступајући завјет његов. И отиде те служи другим боговима, и клања им се, или сунци, или мјесецу или чему год из војске небеске што нијесам заповједио...“³²⁷ Поред класичног симбола, постоји и симбол сунца у другом облику. Реч је о **црном сунцу** – *sol niger*, чија је ознака црни круг. Он представља дух сунца који се, наводно, јавља приликом његовог проласка кроз подземни свет. Према веровању, црnilо црног сунца је интензивно колико и светлост Сунца. Овај симбол је представљен као „тамни близанац“ сунчевог божанства који је развојем стекао статус ривала свом брату у борби светла и таме, односно добра и зла. Црно сунце симболише богове подземног света, пале анђеле, Сатану. У средњовековној алхемији црно сунце чинило је материју у свом првобитном стању.

5.1.3 Петокрака/пентаграм

Звезда са пет кракова исте дужине који су међусобно постављени под углом од 36^0 степени чини петокраку. Она се геометријски добија обележавањем пет једнако удаљених тачака на обиму круга те спајањем по две узастопне тачке дужима. Пентаграм настаје у случају повезивања колинеарних страница.

³²⁶ Исто

³²⁷ 5. Мој. 17.2-17.3

Број пет, који означава јединство неједнаких делова, налази се у основи многоструке симболике пентаграма. Због овог броја, односно својих пет кракова који усклађују број три, као мушки принцип, и број два, као женски принцип, пентаграм симболише андрогиност.

Пентаграм представља и један од кључева који отварају пут до тајне и служи као знак распознавања међу члановима тајног друштва. Питагорејски пентаграм служи као средство за враћање и стицање моћи.

Ово је стар симбол из ког је произашло касније значење петокраке. У езотерији се верује да пентаграм чини скуп пет кључних елемената – земље, воде, ваздуха, ватре и духа, а да петокрака означава њихово јединство и целовитост. Пентаграм представља и човека са најбитнијим тачкама на телу, односно са главом и екстремитетима, и као такав симболише целовиту личност, људски микрокосмос.

Сматра се да пентаграм и петокрака помажу човеку да открије своју праву вредност, изгради самопоштовање, поспеши здравље, унутрашњи развој, пронађе унутрашњи мир, срећу и благостање. Они су присутни и у сатанистичким и вештичарским култовима и магији па су тако Келтски жреци пентаграм звали вештичијим стопалом, а у црној магији има назив ђавоље стопало или јарећи папак. Према окултистима, пентаграм са два крака окренута ка горе представља сатанистички симбол и означава Мендесовог јарца, а у супротном случају симболише савршено биће, као на Да Винчијевој слици Витрувијанског човека.

Петокрака у различитим бојама је саставни део бројних државних застава. Најпре је у ту сврху искоришћена на првој застави Сједињених Америчких Држава од проглашења независности. Она је на себи имала тринаест белих петокрака, кружно постављених, на плавој подлози, окренутих ка споља, што је симболисало ново сазвежђе на плавом небу. Црвена петокрака нашла се међу симболима комунизма и на застави сваке од република Совјетског савеза. У белој боји, на црвеној подлози са белим полумесецима појављује се на застави Османског царства, након чега је овај симбол прихваћен и као муслимански верски симбол.

У прилог тези о свеприступности ових симбола иду и приче да се петокрака налази у основи званичног симбола олимпијских игара. Она је, наводно, умало постала званични олимпијски симбол, али је у циљу веродостојнијег одражавања духа међусобне повезаности пет континената пет кракова звезде замењено са пет кругова који се међусобно пресецају.

5.1.4 Дуга

Природни феномен који се попут светлости појављује у облику лука на хоризонту назива се дуга. Њу чини седам различитих боја: љубичаста, тамноплава, светлоплава, зелена, жута, наранџаста и црвена и управо је такав облик разлог што су се развила веровања да је њена природа материјална и/или магијска. Такође, недостижност и необјашњивост јављања ове појаве изградиле су бројне митове о њој.

Дуга је симбол сусрета неба и земље, завета измеђи нижих и виших бића, мира и смирености. Поред тога, свака њена боја означава различито стање свести. Према Књизи Постања, Бог је после потопа створио дугу као знак савеза са људима, као обећање да више неће бити потопа. Она од тада симболише благослов, обећање, наду, охрабрење да Бог воли људе и сва створења на земљи.

Упркос томе, дугу присталице New Age-а често приказују као симбол Нове ере или друштвене промене. У овом покрету она обележава самопоуздање, иморализам, божанство, јединство различитости и уједињења разнородних елемената. У складу са тим, дуга симболише апсолутни мир и прихватање. Верује се да њених седам зрака човек визуализује као огањ. Примера ради, Олдоуз Хаксли је забележио у својим делима да је користећи опојна средства у циљу „проширења свести“, тачније приликом употребе LSD-а, имао доживљај дугиних боја.

5.1.5 Круг

Круг чини проширена тачка, а и једно и друго одликује заједничка симболика. Њима се означавају савршеност, испуњеност, перфекција, хомогеност, одсуство разликовања и подела. С обзиром на његов облик – без

почетка, краја, углова и страница, кругу је одувек придавано значење јединства, сједињења и бескраја. Он се сматра светим и универзалним симболом у ком се налази порука вечности. И његову унутрашњост и његову спољашњост карактеришу покрет и динамика, он симболише временске циклусе, смену годишњих доба, тачније читав космички ритам.

Описујући везе створеног бића с његовим узроком хришћански филозоф и мистик Псеудо-Дионисије Ареопагит служио се управо симболизмом центра и концентричних кругова, јер се удаљавањем од средишта јединства све дели и умножава. Што су кругови узајамно ближи разлика је мања, а што су даље од центра, разлика међу њима је већа.

У алхемији, круг је централна тачка из које све полази и користи се за истицање значаја неког процеса. Налази се у готово свим езотеријским делима и ритуалима. И у Индији се за круг везује снага. У окултизму уцртавањем у круг знаци добијају моћ. Поборници New Age покрета сматрају да круг има јак психолошки ефекат јер помаже човеку да своје ја утисне у универзум и самим тим се изједначи са свим што га окружује. На тај начин човек, наводно, схвата да је тачкица или кружић међу милион других, који има своју мисију и без ког свет не би могао да функционише и не би био исти.

Симбол круга, посредно или непосредно заузима значајно место у оквиру Новог светског поретка. Обрнути крст спуштених крака, затворен у кругу чини симбол мира, који је настао током кампање Уједињених нација за нуклеарно разоружање. Пет континената на знаку Олимпијских игара представљено је кроз пет међусобно испреплетених кругова различитих боја (жути, зелени, плави, црвени и црни), што симболизује сусрет спортиста са свих страна света. С обзиром на то да се кругови налазе на белој позадини, они са овом бојом обележавају све нације света. У окултизму круг парира крсту и везује се за Сатану, као што се крст везује за Христа. Крст смештен у три концентрична круга представља хуљење Свете Тројице, што потрђује и Кроули, сматрајући овакав симбол знаком звери, односно антихриста. Њега је користио за обележавање жена које су га обожавале као врховног жреца Сатане. Круг добија и необичну улогу крајем Другог светског рата, када су се прошириле гласине о округлим летећим телима, познатијим као летећи тањери. Према Јунговом

објашњењу, реч је о пројекцији психичког садржаја (целине) који одувек означава круг, односно те приче су покушај несвесне колективне психе да помоћу симбола круга излечи расцеп у овом апокалиптичном добу.³²⁸

5.1.6 Свастика/кукасти крст

Свастика је древни симбол човечанства чији назив потиче од санскритске речи *svas, suasti* што значи срећа, благостање. Заступљен је у средњој Европи, источној Азији, Средњој Америци, Индији... Основно значење овог симбола је настајање универзалних циклуса и токова енергије. Верује се да преломљени краци свастике наговештавају симболично кретање, односно динамично кружење око средишта које представља стожер појавног света.

У гвоздено доба свастика је представљала врховно божанство. Данас, поред наведеног, она симболише и четири стране света и четири годишња доба. Поред је са људском фигуром и сматрају њеним графичким симболом. Наиме, постоје десна и лева свастика – прва се креће у смеру казаљке на сату, док је кретање друге у супротном смеру. Због тога, оне симболишу мушко и женско, Сунце и Месец, силе неба и негативне силе Земље. С обзиром на њена два облика, свастика означава сједињење мушког и женског принципа. Супротни смерови кретања свастике представљени су и као два навоја једнаке спирале, два тока јинг и јанг космичке енергије.

У хиндуистичкој иконографији, замену за свастику чини точак, али је првенствено ознака за божанство Ганеше. На овом месту, закривљени делови крста укажу на то да је пут принципа заобилазан. У Кинеској традицији ствастика симболише четири смера четвртастог простора и хоризонтално ширење из средишта, а представља и број десет хиљада, тачније свеукупност битисања и свега појавног. Као симбол добра и среће свастика се јавља у светској уметности. Поред тога, користи се и као знак реинкарнације или поновног рођења.

³²⁸ Carl Gustav Jung, Marie L. von Franz, Joseph L. Henderson, Jolande Jacobi, Aniela Jaffè, *Човјек и његови симболи*, ЗГП Младинска књига, Љубљана, 1973, стр. 249

Као један од најчешће коришћених симбола свастика се среће у свим цивилизацијама, па и у најранијим раздобљима: на вазама старе Троје, на слици Диониса Загреја у Помпеји, на зиду библиотеке у Хонцоу у Кини, на печату старог Кнососа пре три хиљаде година, на мачевима јапанских самураја, у Мексику, на гробној плочи из Зенице из IV века. И нацисти су свастику изабрали за свој симбол јер су њихов врх чинили припадници окултизма. Међутим, они су превидели да је свастика такође и кабалистички знак који је био присутан и код Јевреја, због чега се налази на синагоги Капернаума, на Јосифу и Марији у манастиру Хора (мозаик Кахрија Цами у Цариграду). Користили су је и припадници реда „Златне зоре“ Алистера Кроулија. Пре Другог светског рата компанија Соса-Сола свртала је свастику међу своје главне симболе, а налазила се и на бројним разгледницама из Сједињених Америчких Држава. Још многи верују у снагу овог симбола па га тако употребљавају гностици, разне секте, теозофи, розенкројцери...

5.1.7 Змија

Змија се убраја међу најснажније архетипове у човековом колективном несвесном и представља важан, амбивалентан симбол са сложеним значењем. Она означава снагу, плодност, мудрост, здравље, али и супротно симболише зло, лукавост, демонизам. Узрок оваквог двојног карактера лежи у везивању змије за душу предака, односно за подземни свет. Змији се приписује припадност земљи и подземљу и због тога се помиње у контексту нечистих сила.

Неретко, змија симболизује сам живот. То се уочава и на примеру Калдејаца који су за ова два појма користили само једну реч. Верује се да се видљива змија појављује само као краткотрајно отеловљење невидљиве, изванвременске змије, тачније господара почетка живота који влада свим снагама природе. Змија се чак сматра и старим богом, који се налази на почетку свих космогенеза, који даје живот и одржава га. Уколико се овај симбол посматра на примеру човека, она означава душу и либидо. У области психоанализе постоји тумачење да змија отелотворује инфериоран и мрачан део човечије психе – оно ретко, несхватљиво, тајновито.

С једне стране, змија је примарни симбол трансформације, открића тајни живота, стваралачке моћи, бесмртности, измицања, енергије, с друге стране она симболише уништење, руинираност, дегенерацију, грех.

Змија која једе властити реп јавља се као симбол у алхемији и представља силу која се непрестано циклички рађа, као и природу, активни, демијуршки принцип божанске моћи, обнављање и вечност. Змијом са крилима означава се променљивост, оном без њих стабилност, а разапетом учвршћивање променљивог или несталног. Алхемичари змију користе и као симбол женског у мушком. И у Индији она је посебно, спиритуално биће које просветљује. Египатски фараони су је носили на глави. Она је знак јединства Доњег и Горњег Египта. Кинези се клањају великој, крилатој змији. Предмет обожавања Астека и Маја је перната змија. Код старих Грка Аполон Питијски се јавља у облику змије. Верује се да се вештице служе симболиком змије. За гностике она означава знање и коришћена је као симбол супротстављања злом богу, створитељу материјалног света. Гностичка секта Офита обожавала је змију, а њени чланови су веровали да је она „просветлила“ Еву и Адама. У хришћанству змија се јавља са лошим предзнаком; она је својом лукавошћу намамила Адама и Еву на грех, због чега представља заступницу човекових нагона, као и оличење Сатане.

5.1.8 Пирамида

Пирамида је просторни и ватрени симбол за који се верује да у свом седишту генерише специфичну енергију. Она је израз уздигнућа земаљске равни до ког долази издизањем четири угла земље из дводимензионалног хоризонталног плана у тродимензионалну вертикалну фигуру, односно пирамиду. Због тога, она је симбол центра света и означава стару свету планину, а њеним врхом обележава се духовни подвиг.

Пирамида се посматра као материјализација идеалне архетипске форме. За овај симбол се уско везује космичка енергија живота. Како је у складу са херметичким учењем сваки спољњи облик уско повезан са одговарајућом енергијом и садржајем, тако се у самом облику пирамиде, наводно, огледа посредовање више, позитивне енергије. Хермес Трисмегистос је поистовећивао

врх пирамиде са демијуршком Речју. Као првобитна нерођена моћ која је произашла из Оца и која управља свим створеним, она је у свему савршена и плодна.

У мистеријским учењима пирамида је инструмент за достизање виших, измењених стања свести, средство за медитацију, буђење животне енергије, успостављање духовног спокојства. Због њеног оваквог статуса, верује се да је мотив изградње пирамида био нагон душе за вишим сазнањима живота, просветљењем, превазилажењем ограничене смртне људске природе.

Овај симбол се сматра синтезом различитих сила. Њену основу чини квадрат због чега означава земљу, њен врх је тачка почетка и краја свих ствари, а међу њима су странице у облику троугла које их повезују те као такви представљају ватру и небеско откривање. Из наведеног произилази мишљење да она представља довршено дело стварања.

Симболизам пирамиде праћен је контрадикцијама. На пример, у културама које су очувале сећање на облик пирамиде она се с једне стране доводи у везу са земљом у мајчинском смислу, а с друге стране је и асоцијација на смрт јер је место пребивања предака. У симбол пирамиде утиснуто је и значење хумки којим су се прекривала тела упокојених. Заправо, реч је о каменим хумкама које максимално повећавају магијска јемства. Верује се да хумка представља брег који је изронио из првобитних вода током настанка Земље. Према митској логици не постоји само једно, прво такво свето место где је започето стварање света, већ је свако од места на ком је подигнут храм прво, с обзиром на чињеницу да се храмови граде на тим изворним светим местима.³²⁹ Због свега тога пирамида симболише постајање те се верује да се помоћу овог симбола можемо супротставити смрти.

На местима где су паганска религија и окултизам званичних свештеника били на врхунцу (Египат, Сумер, Вавилон, Мексико, Перу) грађене су пирамиде. Слична повезаност може се уочити у случају Алистера Кроулија који је у једној од пирамида извео ритуал призивања Хоруса и том приликом му се, наводно, приказало биће које му је најавило да ће ускоро сванути Ново доба, коме ће

³²⁹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016, стр. 32-33

претходити разорење старе вере, тј. хришћанства.³³⁰ Претпоставља се да је слично „искуство“ дало подстицај идеји о постављању симбола пирамиде са свевидећим оком на новчаницу од једног долара. Један од оснивача велике нације Чарлс Томпсон на захтев Конгреса 1782. год. осмислио је коначан дизајн великог печата Сједињених Америчких Држава. Иако никада није у потпуности разјаснио шта га је навело на то, истакао је да његов симболизам означава почетак нове америчке ере, што уствари значи Нови светски поредак. На новчаници од једног долара уписане су на латинском те речи. У овом случају, пирамида се може тумачити као структура власти у којој одвојени део са свевидећим оком чини елита која управља чврстом хијерархијом.

³³⁰ *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама*, [otkrivenjejanovo](https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/), <https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/> приступљено 29.8.2016. год.

6. ГЛОБАЛНИ МОЗАК ПЛАНЕТЕ ЗЕМЉЕ

Поборници New Age-а верују да се упоредо са преласком у Доба водолије дешава још једна појава – стварање глобалног мозга планете Земље. Реч је о метафоричком представљању завршетка процеса уједињења човечанства путем формирања мреже информација и комуникацијских технологија.

Како на светском нивоу долази до све веће густине насељености тако интеракција међу људима расте, што постаје очигледно на примеру информатичког повезивања. Примат су узели медији, пре свега интернет, телефонске везе, сателити, који су својим убрзаним развојем довели до стварања електронске мреже изнад површине Земље, која продукује утисак органске целине. У оквиру New Age покрета на њу се гледа као на огромни, мислећи мозак и гаји се веровање да је у току процес стварања мождане коре наше планете, што представља врхунац еволуције започете пре пет милијарди година када је она, претпоставља се, рођена.³³¹

Појам глобални мозак први пут је употребио Питер Расел 1982. год. у књизи „Буђење планета: глобални мозак“. Истражујући фазе еволуције, уз помоћ сазнања из области физике, експерименталне психологије и компјутерских наука, он је дошао да закључка да се човечанство налази на раскршћу, односно пред новим еволуцијским успоном који ће бити значајан као и само настајање живота из мртве тачке. Користећи тезу о Земљи као живом организму, аутор приказује даљу еволуцију као сложен и организован процес који води буђењу Земље и формирању њеног глобалног мозга.³³²

Расел сматра да је предстојећа интеграција човечанства у јединствену целину, односно надорганизам попут глобалног мозга, природни след његовог развоја, који је од Великог праска текао у више еволуцијских равни. Геа као живо биће са свим на себи, у себи и око себе чиниће тада мислећи организам који ће се на принципу рада кретати ка високоенергетском друштву. Као таква, она ће постати свесно биће и достићи еквивалент људске свести. Након тога ће се наводно појавити пета еволуцијска раван, такозвано Земаљско поље, а с

³³¹ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 21-22

³³² Peter Russell, *Буђење планета: глобални мозак*, Глобус, Загреб, 1989, год., стр. 49

обзиром на то да бројне планете у галаксији поседују свесни живот, у перспективи се може замислити и шеста еволуцијска раван која се одликује галактичким надорганизмом. Он иде још и даље у својим предвиђањима и верује да би у том случају целокупан свемир постао живи систем у оквиру ког око десет милијарди галактичких надорганизама међусобно комуницира и креће се у смеру формирања универзалног надорганизма који би представљао седму еволуцијску раван. Тиме би се затворио круг универзума.

Иако свестан могућности другачијег исхода, као што је уништење човечанства еколошким или другим катастрофама, Расел је оптимистичан и залаже се за глобалистички приступ, који је у складу са New Age учењем. Наиме, он заступа тезу да ће човечанство постати планетарни рак уколико људи наставе да делују по принципу похлепе и деструкције, као и да је једини начин да се ова трагедија спречи уједињење у солидарну целину целокупног бивствујућег.

Расел истиче да интернет повезује читав људски род у једну светску заједницу, што заједно са спиритуалним буђењем ширем света обликује колективну свест, те да кључну улогу у обликовању будућности има исправна слика коју човечанство може и треба да створи о себи. Та визија се представља као водилца која усмерава појединце на добру страну. О великом интересовању за ову тему говори податак да је његово дело преведено на десетак светских језика.

Идеја глобалног мозга у оквиру New Age учења може се посматрати и као оживљавање и наставак хипотезе Геје биолога Џејмса Лавлока, према којој Земља има посебан облик живота који управља самим собом и налази се у активном узајамном односу са бићима који на њој бораве. Она је попут циновске хомеостазе у којој биосфера свој опстанак обезбеђује сталним регулисањем атмосферског окружења.³³³ Овде се Геа односи на ентитет Земљине биосфере, атмосфере, океана, копна. Она је саморегулациони систем који одржава оптимално физичко и хемијско окружење за живот на планети. У основи ове теорије лежи поставка да комплетно животно окружење представља комплекс

³³³ James E. Lovelock, Lynn Margulis, *Atmospheric homeostasis by and for the biosphere: the gaia hypothesis*, Tellus, 1974, 26:1-2, стр. 2-10, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3402/tellusa.v26i1-2.9731?needAccess=true> приступљено 1.9.2016. год.

различитих облика живота који су у константној интеракцији – како међу собом, тако и са оним делом планете који сматрамо неживим.

Прва Лавлокова књига на ову тему објављена је 1979. год. под називом „Геа: нови поглед на живот на Земљи“. У њој он наводи бројне примере процеса планетарне равнотеже који обезбеђују стабилност услова живота не би ли доказао тачност својих тврдњи, али није изазвала интересовање научне јавности какво је очекивао. Међутим, другом књигом „Геина времена“, која је издата 1988. год., изазвао је бројне полемике.

„Кроз теорију Геа ја сада видим да се материјални систем Земље и живих организама развија у правцу саморегулације. У таквом систему активне повратне спреге функционишу аутоматски и соларна енергија одржава адекватне услове за живот. Ти услови су константни само краткотрајно и развијају се синхронизовано са развојним потребама биоте. Живот и његова околина толико су повезани да еволуција подразумева Геју, а не да су организми и животна средина одвојени.“³³⁴ Планета се понаша као јединствен организам јер индивидуални облици живота заједнички регулишу хемијске процесе у атмосфери, температуру на површини Земље и у води, смањење количине ултравиолетних зрака и сл.

Као одговор на бројне критике, почетком осамдесетих година прошлог века Лавлок је, у сарадњи са Ендром Вотсоном, покушао да докаже тачност својих тврдњи рачунарском симулацијом под називом „Свет белих рада“, односно мисаоним експериментом који илуструје својство „израћања“ система у ком се одвија спајање живог света са неживим. Ова математичка парабола подразумева да најпре замислимо планету сличну Земљи чија се биосфера састоји само од две врсте белих рада – црних и белих. Температура је једина варијабла од које зависи стопа њиховог раста. Црним цветовима више одговара хладнија, док белим више одговара топлија клима. Претпоставимо да се током више стотина милиона година појачава интензитет Сунчевог зрачења, у том случају црни цветови се приближавају својој оптималној температури и њихов број се увећава. Ово узрокује позитивну повратну спрегу, јер површина те

³³⁴ James Lovelock, *The Ages of Gaia: A Biography of Our Living Earth*, Oxford University Press, 1995, стр. 19-20

планете постаје све тамнија те ниво светлости који планета одбија почиње да опада, услед чега температура додатно расте све до тачке када премашује адекватни опсег за црне цветове, а достиже опталан ниво за беле цветове. У таквим околностима бели цветови се умножавају на штрб црних што поново утиче на ниво светлости који планета одбија, али сада у обрнутом смеру стварајући негативну повратну спрегу која тежи снижавању температуре на планети. Сва ова кретања имају за последицу дугорочну стабилизацију средње температуре, на коју милијардама година не може да утиче ни повећање интензитета Сунчевих зрака. Међутим, на концу и бели цветови се прегревају и губе могућност да штите планету од даљег загревања. Тада у биосфери долази до колапса и настаје пустиња.³³⁵

На овај начин Лавлок и Вотсон су сликовито желели да покажу да ће и наша планета мењати околину како би сачувала свој живот. Уколико неки од подсистема не функционише како треба прети опасност од урушавања читавог система. Из тога произилази да нпр. глобално загревање не може да уништи планету, али би могло да изазове успостављање нове равнотеже у којој би људски род био колатерарна штета.

Према Лавлоковој теорији, Геа је хомеостатички интегрисани систем. Упркос томе што показује неке од особина живих организама реч је о аналогiji. Она не подразумева поседовање свести, већ просте саморегулишуће процесе. Међутим, присталице Новог доба у развијању ове хипотезе иду још много даље јер верују да Геа излази из вегетативног стања и постаје истински живот свестан себе. „Она сада поседује централни нервни систем у коме ће свако људско биће представљати један неурон.“³³⁶

И амерички аутор Ховард Блум својом књигом „Глобални мозак“ поручује да интелигенција човечанства проистиче из великог планетарног ума, али и да као део тог друштвеног учења треба посматрати и еволуцијске, биолошке, емоционалне и перцептуалне механизме.

³³⁵ Andrew J. Watson, James E. Lovelock, *Biological homeostasis of the global environment: the parable of Daisyworld*, *Tellus B: Chemical and Physical Meteorology*, 1983, 35:4, стр. 284-289
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3402/tellusb.v35i4.14616?needAccess=true>
приступљено 3.9.2016. год.

³³⁶ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 23

Међу заговорницима ових идеја је и иноватор и футуриста Реј Курцвел који је у свом делу „Доба интелигентних машина“ предвидео да ће компјутери надмашити људску интелигенцију, те да ћемо у надлазећим деценијама на располагању имати телефоне који преводе, екзоскелетну протетику, аутомобиле који ће самим собом управљати и сл. Он сматра да човечанство улази у нову еру коју назива сингуларност. Тим појмом обележава се фузија између интелигенције човека и машине која ће омогућити креирање нечега већег од нас самих што представља чвориште у еволуцији наше планете и човечанства. За Курцвела је то време када људска цивилизација постаје једно, то је наша судбина као део предодређености еволуције да наставља експоненцијални раст снаге интелигенције у смеру онога што људска бића могу и морају бити. Следећи ниво, наводно чиниће појачање наше интелектуалне снаге посредством технологије – нпр. једна апликација шаље милијарде наноинформација у људски мозак што представља нашу апсолутну виртуелну реалност. Курцвел поручује да ако желимо бити у стварној стварности исту морамо перципирати као наноинформације. Према његовом мишљењу ми већ улазимо у тај виртуелни простор где ћемо пронаћи све – од сексуалних и сензуалних доживљаја до пословних преговора.

Присталице New Age-а сматрају да није случајно што до енцефализација наше планете долази у овом периоду јер еколошка криза хара, а организам мајке Земље пати. Он, иако располаже регулационим могућностима, није у стању да решава тешке ситуације те је неопходно да се Геа опреми чулним пријемницима који ће јој омогућити да детектује еколошку угроженост и стекне способност разумевања, истраживања, доношења одлука, односно да изгради глобалну вољу. Све то обезбедио би јој глобални мозак, тачније човечанство свесно себе, уједињено у акцији. Теоретичари овог покрета чини се иду толико далеко да сматрају да је Геа сама иницирала ову електронску револуцију. Како наводе, док је индустријска револуција водила у смрт (нуклеарна енергија, аутомобили...) мајка Земља је својом великом мудрошћу подстакла револуцију која ће спасити свет (електроника, комуникације, информатика...).³³⁷

³³⁷ Исто, стр. 24-25

7. ИДЕЈА МЕСИЈЕ У NEW AGE ПОКРЕТУ

New Age пориче дуализам духовног и материјалног, идеју трансцедентног Бога, као и спасење посредством Исуса Христа и Цркве. У складу са основним кредом „све је Једно, једно је Бог, Бог је све“, у оквиру овог учења указује се на то да нема посредника између човека и Бога и да свако може бити попут Христа тиме што ће се духовно пробудити, као и да искупљење не подразумева Христову жртву, јер су сви способни да искупљење и откровење доживе сами путем разних техника које овај покрет нуди. Реч је углавном о комбинацији психоанализе са паганским ритуализмом, прочишћењем, отварањем људског ума ка могућностима којих није свестан када је заробљен личношћу појединца. Са становишта овог покрета, свако напредовање човека, било на физичком или психичком плану, доживљава се као још један корак даље ка ослобађању духовних сила које у себи крије. Крајњи циљ је да сви следбеници открију божанственост своје људске природе, а на том путу треба да се ослоне на подршку духовног учитеља, који ће се наводно појавити у блиској будућности.

Без обзира на постојање бројних подорганизација New Age-а, све се одликују истим веровањем у нову еру и нови долазак Господа, који се најчешће именује као Маитреја. Присталице овог покрета одбацују Јеванђеље и сматрају да Бог није личност, да није самобитан, да је Исус Христос само савршен човек. Насупрот хришћанском учењу да је Христос јединородни Син Божији и једини месија, друго лице Свете Тројице, за присталице овог покрета Он је само један од духовних вођа, један међу бројним спаситељима који су се појавили у човечанству, односно да је пука космичка енергија. Исус који је ходао по земљи за њих је само један од учитеља, који је био породично, смртно људско биће. New Age Христа посматра као једног од аватара, као гласника послатог од виших духова да донесе људима духовно откривење, а као равноправне њему сматра и Буду, Мухамеда, Конфучија, Хијерархију, Санат-Кумара, Тибетанца, Учитеља, ванземаљца, духа умрле особе, традиционалног свеца и бројне друге спаситеље човечанства који ће бити обједињени у једној духовној особи названој Маитреја. Његов долазак, односно коначно откривање очекује се током

наступања Доба водолије, а следбеници ових идеја верују да он већ живи међу нама и да се неколико пута појављивао у јавности. Поред тога, како сведоче, они неретко ступају у контакт са њим путем каналисања. За пример се могу узети два савремена пророка New Age-а која трде да су успела да ступе у телепатску везу са овим спаситељем – Дејвид Спенглер³³⁸ и Бенцамин Крим³³⁹.

Поборници концепта Новог доба Маитреју доживљавају као ујединитеља човечанства, који ће их извести из кризе и створити цивилизацију на принципима економске и социјалне правде и глобалне сарадње. Верује се да ће управо он мотивисати милионе људи да се покрену из стања духовне учмалости и свет направе бољим местом за живот.

Већина њих има представу о Маитреји као о физичкој личности. У том духу је пророчица Алиса Бејли истицала да нови Господ Маитреја само што није дошао и донео са собом нови светски поредак. Његов долазак био је објављен 1982. год. када су се у новинама појавили наслови да је Христос већ са нама и да се спрема да успостави нову светску владу и јединствену религију. Неколико година касније појавили су се слични наслови да би се испоставило да је за њихово објављивање Бенцамин Крим издвојио двеста хиљада долара. Путовао је по Сједињеним Америчким Државама и проповедао своју веру 1986. год. Њему као медијуму је, наводно, било откривено да је Маитреја много миленијума живео у једном планинском селу на Хималајима и да је 7. јула 1977. год. начинио себи тело у које се инкарнирао те да тренутно живи у сиромашној лондонској четврти Ист-Енду и да се спрема да се покаже целом свету. Подразумева се да ће он када до тога дође позвати људе на праведност, милосрђе, преображај политичких и економских структура читавог света и корените промене. Десиће се и разна исцељења, а захваљујући његовом просвећеном управљању свет ће ући у нову еру. Према Криму, преображење света зависиће од квалитета наше реакције. Сам Маитреја неће преображавати

³³⁸ Texe Marrs, *Dark Secrets Of The New Age: Satan's Plan For a One World Religion*, Westchester, 1987, стр. 19

³³⁹ Gustav Niebuhr, *New York Times Interview*, The New York Times Company, July 1996. http://www.share-international.org/background/bcreme/BC_NYTintv.htm приступљено 3.10.2016. год.

свет, већ ће помоћи човечанству дајући му надахнуће и само ће га подстаћи да изврши суштински преображај.³⁴⁰

Према Кинђићевом тумачењу месијанских очекивања New Age-а, како би се Маитреја појавио, од сваког следбеника овог покрета очекује се да у медитацији буде усредсређен на његов долазак: „Када New Age учење прихвати довољан број људи и када у медитацији буде учествовало довољно медитаната високог нивоа свести, биће створени услови да се Спаситељ појави. Он ће, прекорачујући уске границе појединих религија, постати творац нове светске религије, која ће објединити оно најбоље из њих.“³⁴¹

Такође, има и оних следбеника New Age покрета који овог месију не виде у људском облику, већ верују да се он потенцијално налази у сваком од нас и да је на нама да га откријемо у себи. У том контексту, Барбара Маркс Хубард проповеда да је при нашем планетарном рођењу сваки човек позван да спозна месију у себи, као и да се Христо-свест или космичка свест побуђује у милионима хришћана и нехришћана. Она истиче да је приликом свог планетарног рођења осећала благо присуство Христа, што произилази из чињенице да је он свуда око нас и у нама. „Светлост која је окружила Земљу и пробудила нас јесте Христова светлост. Светлост која се пробудила и живи у нама јесте Христова светлост...“³⁴²

7.1 Најаве Маитрејиног доласка

Иако у оквиру учења New Age покрета Маитреју доживљавају на различите начине, вера у њега и његов долазак је неприкосновена. Сагледавањем слике на ширем плану све је повезано - религија, политика, економија, уметност, музика, спорт налазе се на задатку припремања тог тренутка. Окултно-езоретијске вође улажу велике напоре како би што већи број људи широм света уверили у Маитрејину моћ. Најупечатљивији примери следе у наставку.

³⁴⁰ *Маитрејина појава*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-pojava.shtml>
приступљено 27.9.2016. год.

³⁴¹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 262

³⁴² Barbara Marx Hubbard, *The Revelation: Our Crisis is a Birth (Book of Co-Creation)*, Foundation for Conscious Evolution, First Edition, 1993., стр. 56

7.1.1 Символ Сион

Неретко се симболи Новог доба пакују у амблеме с намером да се допре до милијарди људи широм света и, служећи се прикривеношћу, делује на њихову подсвест како би се омогућило лакше претварање идеја у реалност. Као пример може послужити случај симбола Сион који доспео у жижу пажње јавности након претњи Ирана да ће се повући са Олимпијских игара у Лондону 2012. год. Разлог је била наводна ционистичка симболика упакована у амблем олимпијских игара, јер је лого садржао реч Zion/Сион. Олимпијски комитет је одмах негирао ове тврдње уз објашњење да се ради о случајности.

Као што је познато, Сион упућује на Јерусалим. То је брдо на ком је јеврејски краљ Давид саградио свој двор, а касније Соломон храм Јахвеу. Најпознатији део Јерусалима је брдо Сион са ког се, према Библији, јавља Бог те се сматра и његовом гором, а уједно је симбол за оне који служе Богу. У псалмима Давидовим се између осталог поручује: „Појте Господу који живи на Сиону...“³⁴³ Појам Сион се у Библији употребљава више од стопедесет пута, где од физичке творевине прераста у духовну.

Први пут се спомиње у Другој Самуиловој: „Али Давид узе кулу Сион, то је град Давидов.“³⁴⁴ Према Старом завету, Сион је најпре означао кулу, а када ју је Давид освојио добија значење града. Након што је Соломон саградио храм у Јерусалиму значење Сиона се проширило и на храм и подручје око њега да би на крају њиме били обухваћени цео Јерусалим, јудејска земља и Израелски народ. И у Новом завету Сион има духовну димензију, односно значење Божијег краљевства, небеског Јерусалима.³⁴⁵ Апостол Петар у Исусу Христу види његов угаони камен.³⁴⁶

Супротност Сиону представља Вавилон. Док је Сион симбол Божијег града, Вавилон је оличење противљења Богу. Без обзира на то што Вавилон данас чине само рушевине у Ираку, које је Садам Хусеин хтео да обнавља, у Библији се он помиње као сила последњег времена која жели да узурпира Сион

³⁴³ Псал. 9.11

³⁴⁴ 2 Сам. 5.7

³⁴⁵ Јевр. 12.22

³⁴⁶ 1 Пет. 2.6

и стави га под своју контролу. Иако су Вавилонци једном заузели Јерусалим, а цар Навуходоносор разорио град, Вавилон је после пораза од Персије почео физички да нестаје, а духовно није престајао да живи као симбол побуне против Бога. „И платићу Вавилону и свијем становницима Халдејским за све зло које учинише Сиону, на ваше очи, говори Господ.“³⁴⁷

New Age естаблишмент има намеру да симболичним освајањем великог града успостави систем глобалне владавине, какву је Нимрод имао на уму када је градио кулу. Узурпирање Сиона значило би уједно победу над хришћанским Богом. Према Библији, вавилонски цар, који би по својим особинама могао да се уклопи у концепт вође Новог доба, жели да седи на овој Гори зборној и то на северној, односно Божијој страни. У Књизи пророка Исаије он влада злим системом и није представљен као људско биће већ као неко ко жели да се изједначи са Богом и заузме његов престо. „И шта ће се одговорити посланицима народнијем? Да је Господ основао Сион и да ће у њ утјецати невољници народа његова.“³⁴⁸

Такође, у Другој посланици Солуњанима, помиње се још једна личност која ће се представљати као месија како би задобила наклоност људи. Реч је о Христовом противнику ког ће послати Сатана с намером да заузме његово место, што значи Сион. Његов циљ је да завлада светом. „Онога је долазак по дејству сатанину са сваком силом и знацима и чудесима лажним.“³⁴⁹

Симболику олимпијских игара је истраживао Рик Клеј и на свом блогу износио запажања, а непосредно пред његову неразјашњену смрт, објављени су и интервјуи које је имао на ову тему. Наиме, званични узрок смрти је самоубиство, наводно извршено услед адреналинског шока због популарности. Поред симбола Сион, он је открио и друге игре симболима у оквиру исте Олимпијаде. На пример, скретао је пажњу на назив званичног пића игара - „Aquarius“ (водењак) чиме се обележава почетак новог астролошког раздобља. Истицао је и да се све станице Олимпијаде, укључујући и Олимпијско село, налазе на значајним географским и културним местима и древним светилиштима. Такође, и у главном моту је пронашао поменути симболику. Ради

³⁴⁷ Јер. 51.24

³⁴⁸ Иса 14.32

³⁴⁹ 2 Сол 2.9

се о речи „Passion“ знаковито одвојеној на начин где је Гора зборна очигледна – PAS-SION.³⁵⁰

Клеј је предвиђао да елита Новог доба планира да за време Олимпијских игара у Лондону пласира и додатни шоу програм с циљем груписања што већег броја оваца у исти тор како би лакше преузела контролу над целим светом и окончала успостављање Новог светског поретка. Реч је о пројекту „Плави зрак“.³⁵¹

Појам Сион се нашао и у амблему олимпијских игара у Пекингу 2008. год., али тада није дошло до побуне зато што је био скривенији. Претпоставља се да следбеници New Age покрета бирају овакав пут до циља јер је са људима најлакше манипулисати када су или успавани или заузети пословима или када се забављају.

7.1.2 Пројекат „Плави зрак“ (Project Blue beam)

Имплементација религије Новог доба може се пратити и на примеру NASA пројекта под називом „Плави зрак“, који за главну идеју има приказивање холографских тродимензионалних слика месија, које ишчекују различите верске групе, високо у атмосфери како би се изазвали исти психолошки ефекти код следбеника свих религија. План је да се, кроз три фазе реализације пројекта, преко сателита „приказују“ Исус Христос, Мухамед, Кришна и остали у складу са одређеном локацијом на земљи, као и да том приликом људи чују божије обраћање.

Канадски новинар Серж Монаст је још 1994. год. говорио о овом, како је истицао, тајном плану глобалне финансијске елите. Поред интервјуа које је дао, своје говоре је снимео на видео траци. Убрзо је преминуо, а околности тог догађаја (одузимање старатељства над ћерком од стране државних органа, хапшење и срчани напад дан после пуштања на слободу) изазвали су сумњу код

³⁵⁰ Rik Clay, *The complete 4 hour interview - Zion 2012*, Olympics.mp4
<https://www.youtube.com/watch?v=ipohhLbqPGI>
приступљено 5.9.2016. год.

³⁵¹ Исто

дела јавности. Чак се долазило до закључака да су псеудо-срчани напади методе изазивања смрти у оквиру пројекта „Плави зрак“.³⁵²

Према Монастовим речима, значај ове идеје лежи у чињеници да је прихватање универзалног верског учења кључно за успостављање Новог светског поретка: „Злогласни NASA пројекат „Плави зрак“ састоји се од четири корака која воде ка спровођењу New Age религије, са Антихристом на челу. Морамо имати на уму да New Age религија представља темељ нове светске владе без које би диктатура Новог светског поретка била немогућа.“³⁵³

У првој фази пројекта требало би да буду поништена сва археолошка знања напрасним проналаском разних археолошких артефаката који ће говорити у прилог томе да су данашње представе о човековом пореклу и целокупној историји човечанства погрешне. Доћи ће до појаве вештачки изазваних земљотреса на прецизно одабраним местима на којима ће се та нова открића показати људима и доказати да су фундаменталне религијске доктрине лажне. Реч је о тачкама на земљи за која се верује да крију мистериозне тајне. Циљ је да све нације поверују да су традиционална верска учења вековима погрешно тумачена и интерпретирана. Монаст је тада истицао да су психолошке припреме у току, а као неке од примера издвојио је филмове „2001: A Space Odyssey“ и „Парк из доба Јуре“ и серије „Звездане стазе“ и „Ратови звезда“, које се баве инвазијом из свемира, тврдњама да је Божија реч лажна...³⁵⁴

План је да другу фазу пројекта, која се састоји из два корака, чини симулација краја света уз такозвану свемирску представу великих размера са тродимензионалним оптичким холограмима и звуковима и ласерску пројекцију вишеструких холографских слика у различитим деловима света. У складу са преовлађујућом религијском припадношћу, различита подручја примаће различите слике месија, а „божији глас“ чуће се на неколико језика. Ни једна појединачна област неће бити заобиђена. Компјутерским анимацијам и звуцима подржаваће се и осећај дубине простора те ће сваки следбеник имати осећај да

³⁵² W. B. Howard, *Matters of deep concern to us all*,
http://www.despatch.cth.com.au/Despatch/vol91_Concern.html#REPORT
приступљено 25.8.2016. год.

³⁵³ Serge Monast, *Project Blue beam*, Educate-Yourself,
<http://educate-yourself.org/cn/projectbluebeam25jul05.shtml>
приступљено 26.8.2016. год.

³⁵⁴ Исто

се његов спаситељ заиста појавио. Након тога, пројекције свих месија сјединиће се у једно и биће откривено ново тумачење тајни. Заправо циљ је да се свету прикаже нови Христ, звани Маитреја. Према Монасту, он представља Антихриста који ће објаснити да су старе религије криве за верску нетрпељивост и ратове, због чега их треба укинути и отворити пут стварању универзалне религије новог доба.

Како Монаст тврди, све ово биће могуће захваљујући дугогодишњем раду и достигнућима тајних служби.³⁵⁵ Совјети су, наводно, развили напредан рачунар у који су унели физичко-психолошки запис до ког су дошли испитивањем анатомије, електро-механичке композиције људског тела, електричних, хемијских и биолошких карактеристика људског мозга. Рачунар је опремљен и са свим језицима света, као и њиховим значењима, а дијалекти су убачени посредством сателитских предајника. Рачунари ће координисати сателите, а одређени софтвер, спреман за ову намену, покренуће свемирску представу. Совјете Монаст назива народом Новог светског поретка и иде толико далеко да чак верује да су прибегли изазивању суицидних мисли код особа које не желе да се повинују прописима овог поретка уз помоћ електронских таласа.³⁵⁶ Отпор ка универзалној религији и новом спаситељу резултираће губитком људских живота у невиђеној размери. Свемирска представа, наводно, одиграће се у време апсолутне политичке анархије и хаоса створених у условима економске и моралне катастрофе светских размера.

Трећа фаза пројекта назива се телепатска електронска двосмерна комуникација и подразумева емитовање визулених и сублимираних порука преко торњева за мобилну телефонију. Оне би биле упаковане у таласе екстремно ниских фреквенција (ELF) или таласе врло ниске фреквенције (VLF) које би човек могао чути у својој глави као „божије поруке“ или своје властите мисли. Путем сателита би се на небу постављале холограмске слике, а на исти начин би се, у складу са потребама контролног система, вршило и ментално

³⁵⁵ Исто

³⁵⁶ Распадом Савеза Совјетских Социјалистичких Република његова тврдња губи на уверљивости. У америчким протестантским сектама била је популарна представа да Савез Совјетских Социјалистичких Република оличава Гог и Магог, док Сједињене Америчке Државе имају месијанску улогу. Као атеистичка земља Савез Совјетских Социјалистичких Република се није бавио New Age пројектима. Након његове проспасти и ревитализације православља у Русији, она је постала главна препрека New Age-у.

програмирање људи. Монаст истиче да су ови сателитски таласи снабдевени подацима из меморије рачунара о сваком људском бићу на нашој планети на његовом језику. Исти ће се затим испреплести са природним размишљањем људи у сврху формирања такозване експазивне вештачке мисли. Тим путем биће омогућено да се брзо и лако радикално промени понашање појединаца.

На овај начин ће се подстицати и распадање демократских облика политичких система, а друштво ће тежити алтернативним методама политичке идеологије. Та алтернатива је већ испланирана у виду Новог светског поретка. С обзиром на то је њиме потребно заменити постојеће системе, традиционални начин размишљања, понашања и веровања биће проглашен застарелим, а појединац модификован да у потпуности буде на располагању том поретку.

Монаст је предвиђао да ће Нови светски поредак бити утемељен на сарадњи влада Русије, Велике Британије и свих земаља Комонвелта, Сједињених Америчких Држава и Европске уније, а да ће главне полуге чинити:

- Међународна војска;
- Светска банка као глобални економски генератор;
- Светска влада под окриљем Уједињених нација;
- Светска банка за заштиту животне средине, као финансијер свих зелених покрета који ће тим путем бити стопљени у јединствени међународни покрет „зелених“, контролисан из једног центра;
- Светска религија - све црквене доктрине биће уништене, синкретизоване и замењене новом религијом која се везује за почетак Доба Водолије;
- Целокупно човечанство класификовано у само седам раса;
- Светска пољопривреда и снабдевање храном прецизно дефинисано кодексом којим ће се тачно одредити прехранбене потребе становништва.³⁵⁷

Погодне услове за наметање овакве организације, односно за ограничавање слободе кретања и одлучивања, створило би изазивање масовног усхићења и страха те, наводно, одатле потиче идеја о глобалном ширењу бојазни од тероризма, елементарних непогода, напада неидентификованих летећих

³⁵⁷ Serge Monast, *The Goals of Project Blue Beam*, Educate-Yourself, <http://educate-yourself.org/cn/projectbluebeamintoandnworeview.shtml> приступљено 29.8.2016. год.

објеката и ванземаљаца... Последично, ово представља и оправдање за стварање посебних служби контроле цивила.

Монаст упозорава да су они који не верују у ову врсту технологије и сматрају да пројекат „Плави зрак“ представља научну фантастику највише изложени опасности јер неће имати времена да се припреме за одупирање.³⁵⁸

7.1.3 Комуна Фајндхорн

Шкотска комуна Фајндхорн је једна од најуспешнијих замисли New Age покрета. Она представља светски познати спиритуални центар, односно духовну, међународну заједницу за холистичко учење са визијом изградње нове људске свести и стварања позитивне и одрживе будућности.³⁵⁹

Овај Ватикан Новог доба, како комуноу називају, 1962. год. основали су Питер и Ајлин Кеди и Дороти Меклин који су, према подацима са званичног сајта, годинама следили духовне стазе и увежбавали се да следе божију вољу.³⁶⁰ Ово је званична година формирања, а порекло замисли сеже и до педесетих година XX века, у доба узаврелости New Age – када су се ујединиле кипуће послератне идеје. Најпре су њих троје 1957. год. дошли у североисточну Шкотску како би управљали једним хотелом. Руководилац је био Питер, а послове је обављао ослањајући се на своју интуицију и слушајући савете наводног унутрашњег божанског извора који је запосео Ајлин. Упркос успеху који су остварили, бројни инциденти довели су до тога да након неколико година њихов радни однос буде прекинут, а како нису имали где да оду преселили су се у оближње приморско село Фајндхорн где су становали у камп-приколици. С обзиром на то да нису имали средстава за живот Питер је почео да узгаја поврће. Иако је земљиште било лоше, а локално становништво подругљиво настројено, труд се исплатио. Ајлин је током једне од медитација

³⁵⁸ Serge Monast, *Project Blue beam*, Educate-Yourself, <http://educate-yourself.org/cn/projectbluebeam25jul05.shtml> приступљено 26.8.2016. год.

³⁵⁹ *Findhorn foundation*, <https://www.findhorn.org/aboutus/vision/> приступљено 1.9.2016. год.

³⁶⁰ *Findhorn foundation*, <https://www.findhorn.org/aboutus/vision/history/> приступљено 1.9.2016. год.

добила савет од унутрашњег гласа да врт треба пустити да се развија природно те да када изненада осете да је неко место право за одређено поврће послушају своју интуицију. Затим је Дороти истом приликом сазнала да су силе природе нешто што се осећа, за чиме се посеже и да је један од послова сваког слободног човека да их осети и да се руководи у складу са њима. Предложено је да почну на тај начин сарађивати са природом. Она је, наводно, открила да је у стању да интуитивно контактира са духовима биљака, а како се тај процес развијао схватила је да заправо није била у контакту са духом поједине биљке већ са светлосним бићима читаве врсте која се називају деве. Резултат је био запањујући – расло је огромно поврће, лековито биље, цвеће. Како су се шириле вести о овој заједници тако је она почела да расте. Комуна Фајндхорн је постала место где људи долазе како би доживели различите начине повезивања сами са собом, са другима, са нашом планетом и са природом. Крајем 1980-их започета је реализација пројекта „Екосело“ успостављањем ветрогенератора и изградњом еколошких објеката. „Екосело“ је представљено као еколошки, економски, културно и духовно одржив систем. Деценију касније, тачније 1997. год. Фондација Фајндорх је од стране Уједињених нација званично призната као невладина организација која учествује у њиховом раду.

Данас ову заједницу чине тридесет две организације и око четиристо тридесет чланова који истичу да су следећи оснивачки принципи и даље у средишту свих њихових активности:

- Слушање унутрашњег гласа и деловање у складу са тим извором мудрости: разни облици медитације користе се у ту сврху, из чега произилази и осећај заједничке мотивације;
- Сарадња са интелигенцијом природе: слушање унутрашњег гласа, уз контактирање интелигенције природе, примењено је на засађивање прве баште у комуни, односно на производњу хране што је уродило плодом. Даљим напретком у пракси припадници ове заједнице дошли су до закључка да су у ко-креацији са природом;
- Служење свету: претходна два принципа установљена су у сврху пружања услуге свету. Циљ је да се кроз промену свести, слушајући унутрашњи глас и делујући у складу са природом, изазову позитивне и

одрживе промене у свету. Одатле је комуна себи као задатак поставила учење, праксу, истраживање и демонстрирање у овој области.³⁶¹

Упркос овако идиличној слици, за комуноу Фајндхорн везују се бројне контроверзе, међу којима се истиче прича о неидентификованим летећим објектима и ванземаљцима. Изузев спорадичног бављења овом темом у аутобиографији Питера Кедија, она се не помиње у осталој литератури заједнице, а с обзиром на то да је троје оснивача комуне од почетка везало веровало у контакте са ванземаљцима, може се закључити да касније одрицање од истог представља промену смера у правцу прилагођавања New Age тржишту. Прво место које су заузиле каналисане поруке свемирске браће заузели су дубљи рад са девама и духовно усмеравање. Организовање добродошлица ванземаљским бићима се тренутно не налази на листи активности заједнице Фајндхорн која све више добија комерцијални карактер.

Питер Кеди је прошао кроз бројна религиозна, филозофска и окултна веровања све до помодне мистике. Званично се женио пет пута и имао је много „пријатељица“ током својих путовања по New Age стазама. На једном од њих, упознао је Ен Едвардс која се бавила каналисањем под спиритуалним именом Наоми. Она је, наводно, из света духова примила информацију да су њих двоје предодређени за сарадњу још из претходног живота. Наоми је била и први сензитивац који је успоставио контакт са ванземаљцима које је Кеди срео. Он је преко ње до 1954. год. прикупио бројне телепатски каналисане поруке, од којих су поједине назване и порукама свемирске браће, а удружено са другима који су путем каналисања комуницирали са ванземаљцима током педесетих година XX века дошао је до „сазнања“ да се ванземаљци плаше за судбину планете Земље. Веровали су да ванземаљци упозоравају да ће доћи до глобалне еколошке катастрофе уколико човечанство не промени свој рушилачки однос према сопственом окружењу. Кеди је примио и унутрашњу поруку да треба да састави извештај о сазнањима до којих је дошао. Исти је назвао „Упознавање природе и сврхе Неидентификованих Летећих Објеката“. У њему је истицао ко и шта се крије иза све већег броја виђења неидентификованих летећих објеката. Проблем

³⁶¹ Findhorn foundation,
<https://www.findhorn.org/aboutus/vision/founding-principles/>
приступљено 1.9.2016. год.

је настао када је извештај од осам хиљада речи речи требало дистрибуирати на адресе двадесет шест људи које је Ајлијин вођа из спиритуалног света одабрао. Једнима су примерци послати поштом док су другима непосредније уручивани па је тако бишвем британском премијеру Клементу Етлију његова тетка донела извештај, а доказаном заговорнику постојања летећих тањира, спиритуализма и вилењака лорду Даудингу Кеди лично је донео примерак у његов лондонски клуб. У време захуктавања Хладног рата педесетих година XX века расло је Кедијево интересовање за летеће тањире и начин на који ванземаљске посаде могу спасити Земљу од потенцијалне нуклеарне катастрофе. Ајлин је путем каналисања примила поруку која се састојала од само једне речи – лукано. Наводно се та реч појавила у њеном унутрашњем оку исписана ватреним словима. Није им било познато значење ове речи па су се обратили Наоми за савет. Она је кроз каналисање открила да је Лукано име капатана свемирског брода са Венере који жели да ступи у контакт са Кедијевима. Од тада сензитивци Кедијеви су истицали да су свакодневним каналисањем размењивали поруке са Венеријанцима. Они су веровали да ће посада свемирског брода са Луканом на челу доћи да одведе одабране људе са земље, међу којима су видели и себе па су често одлазили на место где је летећи тањир требало да слети – на обалу близу Фајндхорна, и чекали. Њихова вера је била тако чврста да је Питер рашчистио простор иза хотела и припремио га за слетање летећег тањира. До тога никада није дошло, али су медији истражили све о активностима Питера Кедија и објавили много прича о чудним становницима хотела називајући их „Безимени“.³⁶²

И поред негативног контекста у који се комуна смешта већ годинама, она привлачи велики број туриста, а локалној заједници на годишњем нивоу доноси преко пет милиона фунти и обезбеђује посао локалном становништву. Британци су духовно везани за њу, о чему сведочи и награђивање једног од оснивача Ајлин Кеди МВА наградом за достигнућа на пољу духовног трагања. Фајндхорн има и углед New Age универзитета. Хиљаде људи годишње тамо похађа курсеве за које издваја и по хиљаду петсто фунти.

³⁶² *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама, otkrivenjejanovo, <https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/> приступљено 29.8.2016. год.*

7.1.4 Формације у житу

Формације у житу представљају тајанствену појаву. У питању су различити облици које се јављају у пољима житарица.³⁶³ Овај феномен је најпре био познат у облику кругова у житу који су откривени 1978. год. у Великој Британији, а касније су слични случајеви уочени у Ирској, Холандији, Шпанији, Португалу, Италији, Бугарској, Сједињеним Америчким Државама, Канади, Аустралији, Јапану, Србији, Хрватској, Русији, на Новом Зеланду... Поред овог званичног почетка, може се пронаћи податак да су се кружне формације јављале и током 1960-их, пре свега у Аустралији и Канади, као последица наводног слетања неидентификованих летећих објеката.³⁶⁴ Догађаји попут овог понављају се сваког лета с том разликом што се из године у годину симболи умножавају и постају све загонетнији.

Стручњаци су понудили различита објашњења појаве формација у житу. Једни су веровали да је реч о електромагнетним силама, други да жито нападају гљивична обољења, трећи су ово посматрали као војну акцију, четврти као последицу олујних ветрова, помињали су се и могући физикални, ботанички, метеоролошки, технолошки, геолошки, психокинетички процеси... Међутим, тврдње су остале недоказиве, јер су објашњења била на метафизичком нивоу, а јављањем све комплекснијих облика овог феномена они који су покушавали да га расветле само су прилагођавали своје теорије. Тако је нпр. физичар и метеоролог Теренс Мајден у почетку кругове у житу приписивао вртлогу ветрова да би касније у своје објашњење укључио и електрификоване силе и вишеструки торнадо.³⁶⁵ С друге стране, било је и оних који су се определили само за тумачење знакова те су се отворила питања да ли заиста постоји нека порука, какви су мотиви оних који је шаљу, да ли неко хоће да упозори на

³⁶³ *Crop Circle*, English Oxford Living Dictionaries
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/crop-circle?q=crop+circle>
приступљено 5.9.2016. год.

³⁶⁴ Laurie Eddie, *The Skeptics SA Guide to: Crop circles*, Skepticssa.org.au, Skeptics SA, 4. November 2004.

<http://www.skepticssa.org.au/html/cropcircles.html>
приступљено 5.9.2016. год.

³⁶⁵ Jenny Randles, *Crop Circle*, in *The Mammoth Encyclopedia of Extraterrestrial Encounters*, Story, RD, Constable & Robinson Ltd, London, 2002, стр. 176

нешто, јесу ли у питању неки посебни планови, имају ли они неке везе са мрачним прогнозама евентуалних климатских катастрофа на земљи или је то наговештај краја једне и почетка друге епохе у развоју наше планете? Неки су веровали да је реч о порукама које нам шаљу ванземаљска бића.

И док су се експерти аргументима сукобљавали, на напоре обе ове групације бачена је још већа сумња када су 1991. год. Даг Бауер и Дејв Чорли у медије пласирали вест да су заправо они одговорни за све - наводно су уз помоћ једноставних алата као што су даска од дрвета, канап, бејзбол капа и жица направили кругове у житу. Како би то доказали, пред новинарима су направили један, а пре него што је, како се истиче, откривено да је реч о превари, његову аутентичност потврдио је чак и истакнути „експерт“ за питање тајанствених кругова Пат Делгадо, који је био ангажован као радарски експерт при NASA-и и који је био уверен да се ради о непознатој енергији или високоразвијеној, недокучивој интелигенцији.³⁶⁶

Број кругова се повећава из године у годину, а нико до сада није успео да види како се пиктограми стварају, иако су многи из јужне Енглеске проводили време на пољима покушавајући да сазнају нешто о томе. Сведочења неких од њих говоре да се стабљике бешумно повијају, али да није уочено шта то проузрокује. Такође, запажено је да на местима где су виђени кругови ништа није могло да расте. Упркос испитивању земљишта није откривен узрок неплодности, већ је само код ретких закржалих стабљика уочен недостатак фосфата и нитрата и већи проценат хранљивих материја него што је уобичајено.

У оваквим условима преовлађују веровања да формације у житу поседују трансцедентни смисао, а као најважнији аргумент овог становишта, који довољно говори о веродостојности истог, истиче се да су многи од пиктограма толико сложени да ни једно људско биће не би могло да их створи.³⁶⁷ Према мишљењу Бенцамина Крима, кругове у житу, изузев малог броја кривотворених

³⁶⁶ William E. Schmidt, 2 'Jovial Con Men' Demystify Those Crop Circles in Britain, New York Times, 10. September 1991.

<http://www.nytimes.com/1991/09/10/world/2-jovial-con-men-demystify-those-crop-circles-in-britain.html>

приступљено 6.9.2016. год.

³⁶⁷ A.Thomas, према *Crop Circles*, Skeptics SA,

<http://www.skepticssa.org.au/html/cropcircles.html>

приступљено 6.9.2016. год.

људском руком, праве наша браћа са Марса и Венере из свемирских летелица: „Они коју су у НЛО-има визуализују облик који желе створити, те својим усредоточеним умовима одређују облик сваког појединог круга. Потом се возилима приближе површини поља и својом технологијом, управљаном умом, стварају узроке. Ради се о комбинацији врло развијене технологије мисли; машине реагују на њихове мисли. Цео тај процес траје тек неколико секунди, што важи и за најкомпликованије узорке.“³⁶⁸ Он сматра да ови кругови представљају део процеса енергизације Земље и да ванземаљци на физичком ниову дуплирају бројне вртлоге који већ постоје у мрежи Земљиног магнетног поља који ће постати батерије чију ће енергију човечанство у будућности, након развијања технологије светлости, употребљавати као нови извор енергије.

Ипак, слично као са претходним случајевима, и овај феномен може се посматрати као део плана за дискредитовање и брисање хришћанства и припрема за долазак Маитреје. Најјачи аргумент следбеника New Age-а и заговорника тезе о натприродном карактеру ове појаве, уједно је и њихова највећа слабост. Уз помоћ специјалне технологије могуће је направити формације у житу, што је и потврђено разним симулацијама. Такође, чињеница да се јављају на забаченим, усамљеним местим, која пружају довољно времена и простора за експериментисање, додатно даје повода за сумњу. Чак и Бенџамин Крим признаје да постоје додире тачке између Маитреје и кругова у житу: „Житни кругови настају деловањем феномена који називамо НЛО-и. Постоји веза између Маитреје и НЛО-а. Ти НЛО-и углавном долазе с Марса и Венере. Наша Хијерархија је у вези с Хијерархијама Марса и Венере. Све Хијерархије у нашем Сунчевом систему међусобно су повезане. Све планете у нашем Сунчевом систему су, без изузетка, насељене, међутим да одете на Марс или Венеру, наравно, тамо не бисте видели никог, јер тела њихових становника саздана су од материје виших етеричких нивоа. Када бисте имали развијен виши етерички вид, видели бисте их као сасвим нормалне, можда мало другачије, али не тако јако другачије људе од нас.“³⁶⁹

³⁶⁸ *Кругови у жити*, Share international,
http://www.share-international.net/hrv/dodatne teme/cuda/krugovi_u_zitu.htm
приступљено 6.9.2016. год.

³⁶⁹ Исто

7.2 Господар Маитреја и како га препознати?

Кључна идеја на којој почива New Age покрет јесте продуковање представе о новом месији око ког ће се окупити сва верска учења и што већи број верника. Како је, у складу са тим, неопходно учинити да различити путеви воде у једном смеру, личност таквог спаситеља представља сублимацију личности свих учитеља или оснивача светских религија. Упркос томе што га оловљавају бројним именима, једно се издвојило те га многи знају као Господара Маитреју.³⁷⁰ „Њега генерацијама очекују све велике религији. Хришћани га знају као Христа и очекују његов скорији повратак; Јевреји га очекују као Месију; хиндуси у њему траже следећег Кришну; будисти га очекују као Маитреју; и муслимани му се надају као имаму Махдију или Месији.“³⁷¹

Господар Маитреја се помиње још 1883. год. у раду теозофског писца Алфреда Перца Синетија под називом „Езотерија будизма“³⁷², а касније је замисао о његовој личности разрађена у делима Хелене Петровне Блавацке и осталој теозофској литератури. У овом контексту он је представљен као напредни духовни ентитет и високи члан скривене духовне хијерархије, такозваног Мајстора древне мудрости, који преноси знање и надгледа еволуцију човечанства. Маитреја треба да преузме улогу Учитеља света. Иако његов теозофски концепт има додирних тачака са оним у будизму, разлике преовлађују, а заснивају се на утицају New Age-а и езотеричких група и покрета на први.

Током даљег развоја учења о Маитреји својим идејама истакао се следбеник Алисе Бејли и оснивач организације „Share interantional“ Бенаџамин Крим. Попут свих тобожњих мајстора мудрости, припадници New Age покрета Крима доживљавају као директног Маитрејиног ученика, уверени да је био у непрестаном телепатском контакту са њим.

³⁷⁰ Следбеници New Age покрета су се определили за име сродном оном који су будисти, у складу са учењем о постојању низа Буда, додели будућем Буди - Маитреја.

³⁷¹ *Who is Maitreya?*, Share International, http://share-international.org/maitreya/Ma_main.htm приступљено 20.9.2016. год.

³⁷² Alfred Percy Sinnett, *Esoteric Buddhism*, Trübner, London, Google Books Search, 1883, Retrieved 2011, стр. 144

У овом контексту Маитреја је весник новог света. Он долази због преке потребе за темељном трансформацијом стања у коме се тренутно налазимо. Неопходне су нам промене у односу према планети на којој живимо, у еколошкој равнотежи, у економском систему, у међуљудским односима, односно морамо дубље разумети свет око нас и ускладити се са њим. Маитреја ће наводно предводити групу савршених људи, са којима ће служити за добробит човечанства, дајући нам смернице којима ће бити обухваћен сваки аспект нашег живота. Његови ученици ће нам бити на располагању са свим својим знањем и искуством, кројећи оквир нашег „дубљег“ размишљања. Ми најпре морамо да осетимо да смо једно са целокупним људским родом и да желимо промене, а онда ће нам бити обезбеђена помоћ за то. Како део Маитрејиних следбеника, међу којима је и Крим, верује да се овај спаситељ већ појавио на појединим местима, не чуди што се истичу и следеће, наводно његове, речи: „Ја сам једини архитекта Плана. Ви, моји пријатељи и браћа, сте вољни градитељи светлог храма истине“.³⁷³ Овај храм истине се тумачи као нова цивилизација.

Најважнији задаци који се постављају пред Маитреју јесу спашавање милиона људи од сиромаштва правилном расподелом ресурса и спречавање даљег уништавања наше планете. Он ће, наводно, са својим ученицима указати на хитност реаговања на ова горућа питања и пружити помоћ човечанству у превазилажењу еколошких и социјалних проблема. Овим би био успостављен однос поверења што би довело до потпуног препуштања вођства Маитреји у решавању различитих националних и међународних конфликта и проблема. То се већ може уочити на примеру веровања следбеника да ће он решити сукобе на Блиском истоку, јер ће се приликом његовог доласка припадници различитих вера ујединити и прихватити га као Учитеља света. Маитреја ће људима донети правду, а само у стању правде они могу да науче да живе једни поред других.

Према Кримовом предању, иако су Маитреја и његови ученици савршена духовна бића, они су и једноставни људи као сви ми, али људи који не греше и који имају развијен смисао за хумор, једноставан приступ и умеју боље од нас

³⁷³ Frequently asked questions about Maitreya, Share International, http://share-international.org/maitreya/Maitreya_faq.htm приступљено 25.9.2016. год.

самих да успоставе унутрашњу духовну сарадњу свих других људи. Маитреја воли човечанство упркос себичности и похлепи већине људи, и у њему види светлост божанства. „Он је на челу краљевства душа и он види душу човечанства, као и да је душа у сваком људском бићу. Без обзира на то колико себично или мрско ми можда делујемо, он види да је светлост божанства у нама, на које се може ослонити.“³⁷⁴

Крим најављује да ће се Маитреја најпре појавити у Америци, а затим у Јапану, јер ове земље имају најугицајније медијске мреже, што ће омогућити да га чује највећи број људи широм света. Након тог дана објаве, Маитреја ће, наводно, направити ходочаће широм света.

Како истиче Крим, човечанство заправо нема избора - прихватање Маитреје пореди са опредељењем за живот или смрт. Он предвиђа да ће Учитель света наступити са следећим речима: „Имате избор. Изаберите живот, ако сте разумни, и створите сјајну, златну цивилизацију, бољу од оне коју је свет икада видео. Или се суочите са уништењем.“³⁷⁵

На новодопском сајту организације „Share interantional“ наводи се и сто четрдесет порука које је, како се верује, Крим примио од Маитреје у периоду између септембра 1977. и јуна 1982. год. У њима Маитреја поручује човечанству да је близу тренутак у ком ће угледати његов лик, да је његова манифестација довршена, да је он већ у свету, да његова љубав већ тече кроз све људе. Његово појављивање треба схватити као знак почетка Новог доба, у ком ће нам показати лепоте и чуда која прелазе чак и границе маште. Маитреја обећава и миленијум мира.

Према најавама, он ће доћи у јеку великих политичких, економских и социјалних криза и позваће човечанство на промене и глобалну сарадњу зарад спашавања света. Најпре ће се залагати за задовољење основних друштвених приоритета од који су најважнији:

1. Обезбеђење довољних количина хране за све људе;
2. Обезбеђење крова над главом, односно склоништа за све људе;

³⁷⁴ Исто

³⁷⁵ Исто

3. Обезбеђење адекватног образовања и здравствене заштите као природног права за све људе.³⁷⁶

Маитреја је наводно, посредством Бенцамина Крима, поручио да ћемо знати да се налазимо у преображеном свету тек када ови приоритети буду заживели. Уједно, он их је детаљније изложио на следећи начин:

1. Одговарајући кров и склониште за све;
2. Здравствена заштита и образовање као опште прихваћено право;
3. Постизање и очување еколошке равнотеже у свету;
4. Социјална, политичка и економска правда за све;
5. Успостављање мира;
6. Увођење система расподеле;
7. Уклањање кривице и страха – чишћење срцаца и ума човечанства;
8. Образовање човечанства законима живота и љубави;
9. Увод у мистерије;
10. Улепшавање свих градова;
11. Уклањање баријера за путовање и размену људи;
12. Склапање базе знања која ће бити доступна свима.³⁷⁷

Како се верује у New Age круговима, Маитреја неће покушати да установи нову религију, већ ће његов циљ бити да следбенике подучи умећу самоостварења. Кључни предуслови за то су честит ум, искрена осећања и неприањање. Они воде ка миру и срећи, а напослетку и спасењу. „Само је Сопство битно, Ви сте то Сопство, бесмртно биће. Патњу проузрокује поистовећење са свиме и свачиме што није Сопство. Упитајте се 'Ко сам ја?'. Видећете да сте се поистоветили или са материјом (телом) или са мишљу (умом) или са осећањем (духом). Али ви нисте ништа од тога. Ум, дух и тело су храмови Господњи. У овим храмовима Сопство доживљава врховно Биће и постаће Господње.“³⁷⁸

³⁷⁶ *Маитрејини приоритети*, Share International, <http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejini-prioriteti.shtml> приступљено 15.12.2016. год.

³⁷⁷ Исто

³⁷⁸ *Маитрејина учења*, Share International <http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-ucenja.shtml>

Овај спаситељ наводно поручује да не препуштамо другима своје самопоштовање и достојанство, као и да не дозволимо да нас неко засени, јер ни он не баца поданике у засенак, већ им само преноси своје искуство. „Чак и када ме budete видели, немојте јурити за мном. Ако будете јурили за мном изгубићете ме. Уколико ме славите ви не знате ко сам ја. Нико ме не може имати само за себе – ја припадам свима.“³⁷⁹

Присталице New Age покрета су уверене да Маитреја већ три деценије преко својих ученика и путем медија преноси предвиђања светских догађаја. Како се истиче, он то чини у циљу расветљавања једног од кључних духовних закона који владају нашим животима – закона узрока и последице, јер само помоћу њега можемо разумети стање свеопште кризе у којој се налазимо. Међу првим предвиђањима која је изнео налазе се крах берзанских тржишта широм планете, који ће бити започет у Јапану; смене великих светских државника; природне катастрофе, пре свега земљотреси и глобално загревање; развој технологије светлости, која ће се пре свега користити у лечењу као замена за хируршке интервенције и уз помоћ које ће ум, тело и дух бити лечени у моменту; појава чуда које свет до сада није видео, а које људски ум не може да појми, што заправо подразумева најаву дешавања која се везују за Маитрејине појаве, рад, учење... Овде се првенствено мисли на његову наводну појаву у Најробију, пред шест хиљада људи, где је најавио време владавине неба; исцељујуће изворе у околини Мексика, Немачке и Индије, које посећује велики број Маитрејиних поклоника; такозване светлосне крстове, који код оних који их угледају изазивају лични преображај.³⁸⁰

Следбеници поручују да нам нико неће представити Маитреју, да је препознавање ствар сваког појединца. Како је, наводно, Маитреја отелотворење космичке енергије, у мери у којој се иста изражава у нама бићемо у стању да га препознамо. Верује се да ће се истаћи ширином и дубином учења, огромном духовном снагом, ауrom чистоће и светости, огромном љубављу и способношћу да несебично служи човечанству. Многи ће га несвесно следити и без спознаје о

приступљено 23.12.2016. год.

³⁷⁹ Исто

³⁸⁰ *Маитрејина предвиђања*, Share International

<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitreja-predvidjanja.shtml>

приступљено 27.12.2016. год.

његовом присуству, а увећавањем броја оних који га следе све више ће се отворати могућност да Маитреја буде свима непосредно откривен. Најављује се да ће у скоријој будућности они који знају где се он налази моћи да скрену пажњу медија на то место.

Најављује се да ће након Маитрејине коначне појаве уследити значајан догађај, назван Даном објаве, током ког ће се он непосредно обратити читавом човечанству, путем сателитске телевизијске мреже. Тада ће телепатски и у тишини, све људе позвати на мир, правду, правилну расподелу и слично. Свако ће моћи да види његово лице, али не и да чује његов глас, јер он неће говорити - свако ће га чути изнутра на свом језику. „Енергија коју он утеловљује, Христово начело, истовремено ће огромном снагом потећи срцима читавог човечанства. Рекао је, 'Биће као да грлим свет. Људи ће то чак и физички осетити.' То ће у срцима људи изазвати интуитиван одговор на његову поруку. Истовремено ће се на физичкој равни свуда по планети десити на стотине хиљада спонтаних исцељења. Тако ћемо на три начина знати да Маитреја јесте Христ, Учитељ света, који је дошао свим групама, како религијским, тако и нерелигијским, као едукатор у најширем смислу, да нам помогне да испунимо своју судбину утеловљених Богова.“³⁸¹

Маитреја ће у тим данима наводно понудити човечанству да изабере да ли ће наставити да уништава само себе или ће прихватити његово учење и створити свет по његовим мерилима солидарне расподеле. Како се верује, од тога ће зависити будућност читаве планете.³⁸²

Крим сматра да се Маитреја већ појављивао, а да је то први пут било у јулу 1977. год. на Хималајима. Наводно, од тада живи у Лондону попут обичног човека који се бави савременим политичким, економским и социјалним проблемима.³⁸³ Он је тврдио и да је током неколико месеци 1987. год. Маитреја интензивирао своје деловање, као и да се 1988. год. лично или путем снова јавио лидерима разних земаља. Наводно се и током 1990. год. више пута појављивао и

³⁸¹ *Маитрејина појава*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-pojava.shtml>
приступљено 27.9.2016. год.

³⁸² Исто

³⁸³ *Маитрејина појава*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-pojava.shtml>
приступљено 27.9.2016. год.

говорио о својој мисији, учењу и плановима, а годину дана након тога креће његово редовно појављивање свуда по свету, пред великим групама људи, што достиже врхунац 2010. год. када је дао свој први интервју на једној америчкој телевизији. Према Кримовим речима, том приликом он није најављен као Учитељ света већ као обичан човек, како би обезбедио да га људи следе и подржавају.³⁸⁴ Ово је у складу са веровањем следбеника да он по вољи може мењати своју појаву, па тако може бити стар или млад, мушкарац или жена, плав или црн, како би свако могао да се поистовети са њим. Јавности је чак представљен и феномен појављивања Маитрејине руке у огледалу једног купатила у Барселони 2001. год. Наводно ју је открила мајка сарадника Share international-а у том граду, што је у тој организацији протумачено као најаву све скоријег Маитрејиног доласка. И у овом примеру се огледа невероватна снага утицаја ових идеја на поклонице, о чему сведочи следеће тумачење: „...ова слика има изванредна исцељујућа својства, али не онако како бисте помислили. Када су у питању исцељујуће воде, које је Маитреја намагнетисао својом енергијом, сама вода је натопљена енергијом сазвезђа Водолије. У случају фотографије Маитрејине руке, енергија није остала у фотографији, него се може зазвати од Маитреје када се стави рука преко ње, или се просто посматра. Тако заправо зазивате његово исцељење или благослов или помоћ, шта год да је могуће по кармичком закону. Исти ефекат може да се произведе чак и са фотокопијом фотографије.“³⁸⁵

Још је Блавацка у својој „Тајној доктрини“ говорила о неминовности доласка месије Новог доба: „Једноставна тајна је да постоје циклуси у већим циклусима, који су сви садржани у једној калпи од четири милиона и триста двадесет хиљада година. На крају овог циклуса се очекује појава Калки Аватара – Авата чије име и одлике су тајни, који ће изаћи из Шамбале, „Града Богова“, који је за неке народе на западу, за неке на истоку, а за неке на северу или југу. И то је разлог што су, од индијског ришија до Вергилија, и од Заратустре све до

³⁸⁴ *Маитрејин први интервју*, Share International, <http://www.share-international.net/you/maitreja/maitreja-znamen-zvezda-press.shtml#88> приступљено 27.9.2016. год.

³⁸⁵ *Маитрејина рука*, Share International, <http://www.share-international.net/you/maitreja/priblizavanje-maitreje.shtml> приступљено 28.9.2016. год.

последње Сибиле, сви још од почетка пете расе предсказивали, опевали и обећавали циклични повратак Девике – Вирго, констелације – и рођење божанског детета који на нашу земљу треба да врати златно доба.“³⁸⁶

Са езотеријског становишта човек је обоготворио сам себе, а по неким ауторима и материју. Отуда се може рећи да се у оквиру New Age покрета пропагира и атеизам. „Никаква философија, никакво богословље, нису свету донели ништа што би било једнако благој вести атеизма. Част и слава тим напредним борцима прогреса, тој почасној авангарди армије слободе. Част и слава ономе ко је у својој ревности за човека заборавио Бога.“³⁸⁷

³⁸⁶ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том III – окултизам*, Metaphysica, Београд, 2013, стр. 447

³⁸⁷ Ани Безант, према Ђакон Андреј Курајев, *Игре са Луцифером*, у пр. проф. Љубо Милошевић, *Царство Божије и царство празнине, Православље и духовност Њу Ејџа, Православље и секте, књига 7*, svetosavlje.org, 2011.
<https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavlje-i-duhovnost-nju-ejdza-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-vii/>
приступљено 2.8.2016. год.

8. NEW AGE ПОКРЕТ СА СТАНОВИШТА ХРИШЋАНСТВА

8.1 Антихришћанска атмосфера у оквиру припрема за долазак Маитреје

Упркос идеализованој представи о New Age учењу, коју следбеници сервирају широј јавности, треба да се запитамо да ли је све заиста тако или се у позадини можда крије превара која ће многе одвести у богоотпадништво и духовну пропаст?

По свему судећи, уједињавање човечанства се планира из тајних одаја пребогатих чланова езотеријских друштава, којима су лични интереси испред општег добра, те се у сврху њиховог остварења изазивају чак и вештачке кризе, како би човечанство лакше прихватило једну светску владу, економију и религију, као једино могуће решење. Ка истом циљу води, свесно или несвесно, и активност разних гуруа, који под маском учитеља личног развоја пропагирају потребу одбацивања рационалног и препуштање вишем вођству. Сви они заправо манипулишу масама, како би улазак у Ново доба приказали природним, неизбежним, па и рационалним.

С обзиром на то да хришћанство чини највећу сметњу на том путу, једно од главних стремљења New Age-а постала је његова дискредитација, све до потпуног одбацивања и омражености од стране некадашњих верника. Хришћани се карактертишу као духовно слепи и ускоумни, заостали у традиционалним схватањима, етикетирају се као непожељни и најнижи слој друштва. То се постиже на много начина, а један од њих је оснивање организација које наводно бране хришћанство, а заправо на насилан начин „негују“ његове вредности, чиме га деградирају. На пример, у том духу разбијање прве Геј параде у Београду окарактерисано је као дивљање православних фашиста. Уношење сумње у ваљаност хришћанског учења врши се посредством романа, филмова, документарца који наводно на научној основи доказују да је све оно што смо знали о Исусу Христу мит - по неким верзијама није ни постојао, по другима јесте, али је био обичан преварант, по трећима он је класичан учитељ који није страдао на крсту, већ је имао породицу, децу и водио нормалан живот у Индији, Француској или Кини... Мистеријско New Age учење се масама пласира у пријемчивијем облику демаскирања „хришћанске обмане“. Библијски и

филозофски центар Новог доба из Калифорније издао је чак шест томова богохулних тумачења Светог писма. Слично томе, како теорија еволуције није дала очекиване резултате, намећу се приче Зехарија Сичина о ванземљаском пореклу људи, као и Дејвида Ајка који на место естаблишмента ставља гуштере из четврте димензије, са посебном моћи претварања у људе.

Неморалност у традиционалним римокатоличким црквама само провоцира додатне нападе на хришћанство, што даје повода за ширење приче да је постојећа Библија фалсификат, док се оригинал наводно чува и крије у Ватикану. Проглашена је и као антифеминистичка књига, која не дозвољава еманципацију жена и од њих ствара робиње.

Онима који верују у Исуса Христа јасно је да је све ово само део припрема за долазак Антихриста који ће се, као што је предсказано, појавити када охладни љубав међу људима и ишчезне права вера. Отуда многи хришћани мисле да ће се Антихрист јавити управо у наступајућем Добу водолије и озваничити Нови светски поредак. Маитреја је обећао да ће се појавити после краха светске берзе, коју је сам прорекао, и да ће унети ред у хаос, што наводи на закључак да моћници заједно раде на стварању хаоса, како би будући ред завели поробљавањем читавог света.

У овоме се препознаје испуњење последњих пророчанстава из Откровења Јовановог о Сатанином плану. По светим оцима, тај план ће добрим делом бити успешан – јасно се проричу долазак једне светске владе и једног вође, као и брутално прогонство хришћана зато што одбијају да се покоре Антихристу и приме жиг звери. Међутим, према Светом писму, оно што езотеристи граде корак по корак вековима, срушиће се другим доласком Христа. Њихов труд ће бити само само још једна неуспела побуна против Бога.

Да је све ово руковођено једним ентитетом – ђаволом, покушали су да докажу истраживачи живота мајке New Age-а Хелене Петровне Блавацке, па је отуд обелодањена њена повезаност са Карбонарима, тајним револуционарним друштвима из Италије, који су имали блиске везе са дубоко окултним тајним Црним племством, као и њено чланство у египатском окултном тајном друштву Братство Луксора... И сама је износила чињенице у прилог томе. У књигама „Разоткривена Изиди“ и „Тајна доктрина“ тврдила је да је била у телепатској

вези са Скривеним господарима , односно надљудима из Централне Азије, са којима може ступити у везу само онај који познаје езотеријске тајне и зна одређене магијске ритуале. Трећи том „Тајне доктрине“ добрим делом Блавацка је посветила критици хришћанства и ниподаштавању Библијских истина и личности. „Мистична хришћанска догма је средишња матица која окружује и гута сваки стари пагански симбол... хришћанство – агностичко хришћанство, савремена реторга које је заменила алхемичарски котао за дестилацију – оцедило је од сваког разматрања и признавања Кабалу, тј. хебрејски Зохар и друга рабинска мистичка дела. И сада се дошло до следећег: познавалац заинтересован за тајна знања мора да поверује како читав циклус симболичких „стarih дана“, свака длака из силне браде Макропрозопуса, упућује искључиво на историју о радном току живота Исуса из Назарета.“³⁸⁸

И у другом тому истоименог дела Блавацка се служи разним псеудодуховним оружјем у борби против хришћанства, па као присталица кабале истиче: „Чињеница која је добро позната сваком савесном проучаваоцу кабале је следећа: што се више у њу удубљује, то је убеђенији да уколико се кабала – или оно што је од ње остало – чита у светлости источњачке езотеријске филозофије, њено проучавање води једино до открића да монотеизам, у правцу у коме га прате јудаизам и хришћанство, није ништа узвишенији од древне астролатрије, коју данас оправдава савремена астрономија.“³⁸⁹

С обзиром на велики утицај који Блавацка има на New Age учење, може се рећи да се у њеним делима налази замeтaк идеје о неопходности дискриминације хришћанства на путу успостављања Новог светског поретка. Она је сматрала да Библија и основе хришћанства заправо овековечују сећање на древне религије Вавилона и да оправдавају окултну традицију халдејских магова.³⁹⁰ Свој антихришћански став децидно је изнела и када је најавила да ће

³⁸⁸ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том III – окултизам*, Metaphysica, Београд, 2013., стр. 224-225

³⁸⁹ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том II – антропогенеза*, Metaphysica, Београд, 2007, стр. 52

³⁹⁰ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том I – космогенеза*, Metaphysica, Београд, 2006, стр. 22

„Тајна доктрина“ једном постати праведна Карма цркава, која је више против хришћанства од најзаклетијих представника материјализма и атеизма.³⁹¹

Блавацка је феминизам прогласила посебним видом борбе против Бога и утицала на то да много жена одбаца хришћанство. Под утицајем њених прича да је у питању варварска религија која ниподаштава женски пол, многе жене су помислиле да је алтернатива патријархалном хришћанству екофеминизам, који обнавља култ велике Мајке Земље. Својим езотеријским учењем, инспирисала је бројне ауторе да пишу романе на ову тему, а један од њих је и „Црвени шатор“ Аните Дајамант. У њему су следбеници Бога Израеловог представљени као силоватељи, убице и они који понижавају жене.

Са хришћанске тачке гледишта, Блавацка је била опседнута нечистим духом. Ма колико се свако помињање демона и феномена опседнутости чини ненаучним, а самим тим и неприхватљивим за просвећено доба, готово у свим светским религијама говори се о нечистим силама. Ако су хришћани у праву у својој процени псеудодуховне делатности Блавацке, она нема никакве везе са Божијим деловањем, а поготово не са истином и светошћу. Медијумски перформанси слични онима које је она изводила познати су Православној цркви још од времена Христа, а због тога што су представљали духовну опасност за душе опседнутих изискивали су егзорцизам и молитву, а ни у ком случају дивљење.

Блавацка је 1884. год. била оптужена за превару и кривотворење. Друштво за психолошко истраживање, односно један од његових представника Ричард Хогсон против ње је спровео истрагу која јој је задала тежак ударац – и то не само њој него и теозофији, због чега је она напустила Индију и отпутовала у Лондон где је наставила са даљим организацијским и списатељским деловањем.

Веровања слична Блавацкој промовисала је и Алиса Бејли, која се ослањала на тобожње Господаре и Велико бело братство. Поносила се својим медијумским вештинама у које и данас верују њени следбеници, упркос томе што је познато да је психотерапеут Карл Густав Јунг, након контакта са њом, закључио да су јој се „посетиоци“ једноставно јавили из подвести. Бејлијина

³⁹¹ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том II – антропогенеза, Metaphysica*, Београд, 2007, стр. 279

организација „Lucis Trust“ је данас веома добро позиционирана институција у Уједињеним нацијама - она има саветодавни положај, што јој омогућује делотворну повезаност с међународним телима, као и место на заседањима. С обзиром на ову улогу, незаобилазан је њен утицај на значајне послове и националне вође по целом свету. „Lucis Trust“ и теозофија су повезани и кроз изразито религиозну организацију под називом „Храм разумевања“, која се такође налази у Њујорку и заузима исти положај у Уједињеним нацијама (у Економском и Социјалном савету).

У сврху деградирања хришћанства формирана је и Либерална католичка црква, која је, иако не проповеда никаква уверења или доктрине, ексклузивном употребом обреда који су упражњавали пре литургијских измена на II ватиканском концилу учинила себе привлачном за наивне вернике који се опиру модернистичком духу, а нису у могућности да примете суштинска одступања од вековима старих начела Хришћанске цркве.

Један од оснивача ове цркве, Чарлс Ледбитер, својим начином живота додатно је ојачао њен антихришћански карактер. Као у случају Блавацке, за њега се везују бројни скандали и неморално понашање. Ледбитер је чак био и избачен из редова ове цркве након што је откривено да је подржао мастурбацију међу својим дечама из олтара. Међутим, неколико година касније Ани Безант се потрудила да га врати у унутрашњи круг, што јој је и пошло за руком.

Стварању атмосфере кокетирања са хришћанством, а заправо суштинског ниподаштавања, допринео је и догађај такозваног „Хармоничног сједињења“. Иницијатор Хозе Аргуелас је током те сеансе децидно користио мотиве из Библије при карактерисању New Age-а, што је нарочито очигледно у броју који је употребио за „ратнике дуге“ – сто четрдесет четири хиљаде. Управо је то (симболички) број Божијих изабраника који ће се, према Откровењу Јовановом, у последња времена појавити на Сиону као следбеници Јагњетови. Будући да се присталице овог покрета регрутују управо из секуларизоване хришћанске средине, употреба неких хришћанских израза или мотива доприноси пријемчивости езотеријског учења идеолога New Age-а.

Много тога на овом псеудодуховном догађају није личило на молитву за мир и хармонију, што је иначе изнето као првенствени мотив. Најпре, то свакако

не може бити идеја уништења свих оних који се противе успостављању новог поретка.³⁹²

И симболи Доба водолије (нарочито они наведени у петом поглављу дисертације) користе се у исту сврху, што омогућавају њихово паганско и древно порекло и карактеристична повезаност са окултизмом и езотеријским тајним друштвима. Док су с једне стране, симболи из ове групе све заступљенији на логоима институција, мегакорпорација, Европске уније, војних команди, образовних система, удружења и осталих организација које имају задатак у изградњи Новог светског поретка, с друге стране, тежи се изbacивању хришћанских симбола из институција Западне Европе. Европска унија је одбила предлог да уставно истакне своје хришћанско порекло. Окултна симболика New Age-а данас је модернизована и прилагођена науци, технологији, бизнису, секуларизму, модерним комуникацијама...

Иако је New Age учење несистематизовано, а начела магловита, у њима се јасно може уочити прикривена, а некада и отворена намера борбе против хришћанске вере. Овај покрет гласно проповеда да је човек сам Бог јер истог носи у себи, иза чега се назире стара прича из Еденског врта у којој Ђаво обећава Еви да ће им се, уколико прекрше Божију реч, отворити очи и да ће постати попут богова.³⁹³ Овим се утире пут једном од главних циљева New Age - изазивање људи на побуну против истинитог Бога убеђивањем присталица да су они сами део свеобухватног, аперсоналног божанства. Идеја да је човек сам бог веома је привлачна за његов его. Но глад за стицањем натприродних моћи можда је и већа. Уколико Сатана успе да усади семе ове јереси у човеков ум, практично је већ добио битку. Тада и не слутећи опасност, човек постаје слуга принца таме. У оваквом духовном стању, у којем долази до надимања човековог ега, спреман је да уради све што се од њега тражи, па чак и да другима и себи одузме живот ради „вишег циља“ – ово је нарочито карактеристично за секте и култове.

И у учењу New Age-а да човек треба да тражи и следи духовна вођства директно од духова крије се изокретање његове природне тежње. Наиме, тежња ка упознавању натприродног је Богом дана у сваком човеку. Према

³⁹² Више о овом догађају у 4.4 поглављу дисертације.

³⁹³ 1 Мој. 3.5

хришћанству, она се налази у нама јер ми у себи носимо Божији лик и имамо потребу да се уподобимо Богу. Ова жеља нас подстиче на трагање за Богом, а црква је ту да нам укаже на прави пут посредством својих светих тајни. Ту не би требало да буде лажне мистике, тајних знања, хијерархије, повлашћених, очаравајућих натприродних појава за фасцинирање маса... С друге стране је Сатана који се труди да ову човекову жељу изокрене у своју корист и што више га удаљи од Бога.

У противљењу Богу тактика Сатане није више да отворено пропагира атеизам (са тим се покушало у периоду просветитељства, пре свега промовисањем теорије еволуције), јер је у сваком човеку усађена клица религиозне свести, већ залагање за духовно погрешну религију. То се осликава у начелу New Age покрета да све религије и верски учитељи заправо уче исто и имају један заједнички циљ. Више се не доказује да Бог не постоји, већ се настоји да се као Бог обожава нешто друго, а највише сам Маитреја. Пут до Бога се приказује на различите, наводно равноправне начине – од паганства до спиритизма, пантеизма и екуменске религије, преко астрологије и анимизма, заборављајући на јудеохришћанско учење да су пагански богови заправо демони. Маитреја људима нуди нешто што није ни религија у традиционалном значењу, ни идеологија, већ оно што наводно доноси некакву духовну корист, и то како онима који су религиозни тако и онима који то нису.

New Age учитељи заступају монистичку позицију с оне стране сваке дуалности, па и с оне добра и зла. У монистичким оквирима верује се да истински постоји само безгранични апсолут, док су све разлике само привидне.³⁹⁴ Уз овакав став према Богу као према безличном апсолуту, равнодушном према добру и злу, моралне норме губе значај, па се онда чак и за баханалије, инцест, перверзију налази оправдање. Руски New Age часопис „Пут ка себи“ иде тим путем, што је очигледно на примеру објављене поруке духа званог Золи преко свог „канала“: „Секс и сексуални однос, било између двојице мушкараца, двеју жена или између мушкараца и жене, све је то општење... Ако постоји поштовање између оца и ћерке, оца и сина, мајке и ћерке, мајке и сина, и ако су сви они у узрасту који могућава наслађивање сексуалним односом,

³⁹⁴ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 56-57

гледано са висина нашег схватања у томе нема апсолутно ничег недоличног... А ако се ради о деци која још нису достигла узраст у коме су психички способни за сексуални однос, тешко је говорити о поштовању. Па ипак, и у таквим односима постоји сагласност. Дете и друга индивидуа, која врши такозвано обешчашћивање, договорили су се да то заједно доживе... То је узајамни чин, узајамно деловање карме и енергије.³⁹⁵ Према Золијевим речима, осећање стида или одвратности које се може појавити после инцеста или хомосексуалног акта јавља се као последица конзервативног утицаја јудео-хришћанске религиозне традиције те саветује да људи, и ако је и дошло до таквог чина, пре свега треба да се потруде да се ослободе осећања кривице, јер проблем ствара застарели, традиционални систем вредности који је додуше и у наше време преовлађујући у друштву, али који ће у будућности бити превазиђен. Тачније, проблем није у самом чину него у осећању кривице којим је тај чин праћен. Хришћански појмови греха и кривице „криви“ су за неприхватљиве слободе и спонтаности у сфери сексуалности.

Да ништа није препуштено случају говори и постојање препорука за одгајање деце у духу New Age покрета, присутних још код Алисе Бејли, која их је наводно добила од духа водича Цвала Кхула. Касније је ова тема још више разрађивана па тако Џошуа Хелперн у књизи „Деца свитања: визија нове породице“ поручује да деци треба пуштати New Age музику док су још у мајчином стомаку.³⁹⁶ Свака жена би након сазнања о трудноћи требало да се захвали богињи-мајци дуге, али такође и да сама одлучи о судбини плода. Сходно томе, и абортуси су потпуно дозвољени јер, према учењу реинкарнације, онај који је убијао у претходном животу има право да искупи своје грехе након смрти. Додуше, не треба губити из вида да је отплаћивање лоше карме веома болно, и да би било најпаветније уздржавати се од злочина. Овим се крше основе хришћанског учења које строго забрањује убиства, а децидно и абортусе.

³⁹⁵ Путб к себе. 1992. N° 2. С. 32. према Александар Дворкин у *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2014, стр. 279

³⁹⁶ Благотворни утицај молитве и слушања класичне музике у пренаталном периоду заступају и хришћански психолози и духовници.

Пророци New Age-а износећи планове неопходног чишћења Мајке-Земље, хладнокрвно правдају убиства. Они тврдњом да смрти у суштини и нема, умирују људе и стварају атмосферу да поверују да ће се они који треба да буду истребљени у процесу успостављања Новог доба поново вратити на земљу на основу закона о пресељењу душа. Они абротус сматрају дозвољеним уколико су родитељи посвећени сопственом духовном узрастању, занемарујући питање одговорности за лишавање живота нерођеног детета. Према Халперну, дечаке треба обрезати. Што се имена тиче, деци треба давати имена паганских божанстава. Ни сликовнице нису заобиђене. Оне би требало да подучавају децу како да користе кундалини (змијску) енергију, како да певају и медитирају, како да маштом визуализују предмете и своје властите духове вође, за које не слуте да су заправо демони.

У складу са тим, у оквиру изградње Новог светског поретка тежи се таквом васпитању које ће помоћи у остваривању плана да деца будућности служе једној светској влади и припадају јединственој светској култури. Да би се то остварило, неопходно је разорити патриотизам, поништити државне границе, ујединити религије. Како се традиционална породица противи циљевима New Age покрета, чине се напори да се она представи као себична, изолациона, искључива, а да се формира нова врста породице у којој ће појединац потчинити своју личност духу целине. Заправо, децу ће учитељи припремати за даљи живот у хармонији. Младима се не сме дозволити да верују у васкрснуће и суд Божији, да прихвате грех и кривицу, већ им треба наметнути веровање у реинкарнацију и карму, које ће управљати њиховим понашањем. Они треба да као спаситеља света прихвате Маитреју и да узму учешће у замени хришћанства једном синкретистичком општеприхваћеном религијом. На овај начин деца ће постати свесна да ће они који одбију Нови светски поредак бити не само маргинализовани, него и уништени, те ће посредно своје родитеље приморати да и сами учествују у изградњи истог.

Изучавалац New Age феномена Текс Марс упозорава родитеље на потенцијалне знаке сатанистичког понашавања код деце, међу којима су: депресија, губитак сна, параноичан страх, немир, ниподаштавање Бога и цркве, занимање за реинкарнацију, спиритизам, парапсихологију, употреба окултних

симбола, конзумирање дрога, недостатак емпатије, нагла побуна против ауторитета, поседовање окултне и магијске литературе, самоповређивање, претерано занимање за хевиметал, суицидна размишљања и сл.

Присталице New Age-а су нарочито заинтересоване за улазак у систем образовања. Поред тога што су формирали мрежу образовних центара, они настоје да продру у систем државног образовања. Један од њихових идеолога пише следеће: „Уверен сам да борбу за будућност човечанства треба почети и тријумфално завршити у школским учионицама. Ту борбу треба да воде учитељи који правилно схватају своју улогу весника нове ере. Школске учионице треба да постану арена конфликта између иструлелог леша хришћанства и нове свести.“³⁹⁷

На овај начин негирају се начела и вредности које је Исус Христос оставио у Јеванђељима, негира се, мења и брише и Божији закон дат у десет заповести. Циљ је да се верује у било шта осим у Исуса Христа као Спаситеља.

Присталице New Age покрета својим основним циљем сматрају победу над „хришћанским фундаменталистима“, чије мишљење сматрају антихуманистичким, а следбенике нетолерантним и искључивим. Бројни су начини за вођење ове борбе, али се може уочити да су сви они заправо коцкице једног мозаика, односно јединственог плана из ког се црпе инструкције. У грубој подели фаза дискредитације хришћанства, на првом месту налази се проглашење хришћана заосталим, након чега следи изазвање криза на светском нивоу како би се застрашило човечанство и на тај начин постало спремно за прихватање свега онога што ће му се даље презентовати у облику спаса и фигуре спаситеља. Током тог хаоса појавиће се велики вођа као спаситељ. Реч је о Маитреји који ће путем медија бити пропагиран широм наше планете, а чија ће улога бити да успостави јединствену религију. План је да сви буду обележени његовим жигом, а ко му се не покори биће гоњен.

Све личи на сценарио проблем – реакција – решење. Овоме најбоље могу послужити крах берзе, банкрот и економска криза, а битну позицију заузимају и контролисани ратови. Нису искључиве ни вештачки изазване природне

³⁹⁷ Према Marss T. Dark, *Secrets of The New Age, Satan's Plan For a One World Religion*, Crossway Books, USA, 1988, стр. 233

катастрофе, што је још уверљивије уколико се узме у обзир да технологија за њихово изазивање већ постоји. Такође, могуће је да ће нам се званично представити стварни ванземаљци, односно силе које већ вековима манипулишу из једне области постојања која је изван наше перцепције. Мисија такозване свемирске браће била би да нам помогну у нашој еволуцији, да спрече да све уништимо и уједине нас и помогну нам да се попнемо на виши ниво свести. У сваком случају, припреме су већ увелико у току. Ово постаје јасније уколико се подсетимо на затварање олимпијских игара у Лос Анђелесу 1984. год., када су затварање пратили летећи тањира и светлосни ефекти. Такође, причом о крају света 2012. год. створена је масовна хистерија с истим циљем.

Вероватно би све ово деловало безазлено да актери New Age покрета нису истакнуте личности и организације које значајно утичу на креирање наше реалности. Међу њима се најчешће наводе: шеф мултинационалне компаније „W. R. Grace“ Питер Грејс, власник CNN-а и шеф „Друштва за бољи свет“ Тед Тарнер, угледник Демократске партије Сједињених Америчких Држава Гери Харт, бивши вођа СССР-а Михаил Горбачов, који је један од челника еколошког покрета Новог Доба „Зелени крст“... До упокојења ту су припадали и Вили Брант и Курт Валдхајм. Идеје New Age-а заступљене су у свим слојевима друштва захваљујући и пропаганди од стране Уједињених нација, а нарочито UNESCO-а. О утицају који исте имају на ову организацију говори податак да је UNESCO 1991. годину прогласио годином Блавацке.

С обзиром на то да у недостатку поузданих информација представе о овим плановима остају на нивоу нагађања, упориште треба потражити у Библији која поручује да ће се Христос вратити на земљу да уништи Антихриста, а да силе које владају земљом желе да помешамо представе о њима.

8.2 Међурелигијским дијалогом ка прихватању New Age-а

Док се с једне стране, теологија традиционалних хришћанских цркава углавном оштро супротставља New Age учењу, с друге стране саме цркве прихватају многе идеје које промовише овај покрет, што се нарочито одражава у савременом екуменизму који јача кроз Светски савет цркава и међурелигијске дијалогe. Додуше, строго говорећи, назив „црква“ проблематично је користити

за протестантске верске заједнице, будући да су лишене апостолског прејемства и већине светих тајни. То се односи и на римокатоличку цркву, која је уводећи нове догме отпала од једне свете саборне цркве. Све чешће се могу видети саслужења, односно заједничке службе верника различитих конфесија, где се потенцира да све разлике треба занемарити у име братске љубави. Међутим, опасно је одустати од истине у име наводне љубави, јер нас тај пут лако може одвести у јерес и прелест.³⁹⁸ Екуменизам је постао изузетно важан и користан за New Age, јер се релативизацијом истине чини први корак у стварању „новог хришћанства“, које ће касније равноправно да пригрли и све остале вероисповести, односно нехришћанске религије.

Екуменски покрет су основали протестанти крајем XIX и почетком XX века с циљем поновног уједињења раздвојених хришћана. За разлику од унијаћења, основна идеја је била успостављање бољег разумевања и ближег односа међу хришћанским конфесијама, уз истицање заједничких одлика, што свакако чине вера у Исуса Христа и ослањање на Библију. Поред тога, мотив је била и потреба за хришћанском сарадњом на међународном нивоу, тачније превазилажење деноминационализма који је разарао мисионарску делатност. Иако је екуменизам неколико деценија представљао скуп протестантских покрета, тежња ка стварању јединственог органа уродила је плодом тек када је формиран Светски савет цркава.

Кључна теза протестанског екуменизма је била да ни једна од конфесија не може претендовати да се назове Једном, светом, саборном, апостолском црквом, јер су све оне деноминације настале неоправданом поделом изворно јединственог хришћанства. У име заједништва, определили су се за компромисан став да нико не сме претендовати на ексклузивност свог учења. Додуше, нису се представници свих конфесија сложили са овом поставком, али се у суштини екуменизам на њу свео. Ово релативизовање истине у име јединства снажно је повезало New Age и овај покрет.

„Сам избор термина „екуменски“ за назив покрета за уједињење хришћана, одржава специфично, западно, спољашње схватање принципа

³⁹⁸ Детаљније о прелести у 9. поглављу дисертације.

саборности и јединства цркве.“³⁹⁹ Са становишта православне цркве, хришћанска целокупност, васељенскост разликује се од саборности, односно католичности. Црква се у целости назива васељенском, те се тако дефинисан појам не може односити на њене одвојене делове, али њени делови појединачно и сваки верник могу бити названи саборним. Екуменизам произилази из саборности цркве због чега заправо представља њен материјални израз. Цркву васељенском не чини прост скуп делова или свих помесних цркава, већ је таква увек и свуда. За православне хришћане екуменичност је израз унутрашњег јединства са истином и целовитости и нераскидивости духовног искуства цркве, а за инославне екуменизам представља полазну претпоставку и формални услов јединства.

Скрећући пажњу на то да је подела, а не јединство највећи екуменски проблем, поједине помесне православне цркве су приступиле екуменским организацијама у намери да заузму како критичку тако и конструктивну позицију. Колико је њихова намера да сведоче истину и наведу отпале да се врате у њено окриље имала успеха сведочи чињеница да су повремено помесне православне цркве иступале из Светског савета цркава и враћале се у њега.

Занимљиво је да су савремени православни светитељи критички усмерени према екуменизму. Тако у књизи „Православна црква и екуменизам“ свети Јустин Ћелијски износи следећи став: „Екуменизам је заједничко име за псевдохришћанства, за псевдоцркве Западне Европе. У њему су срцем својим сви европски хуманизми, са папизмом на челу. А сва та псевдохришћанства, све те псевдоцркве нису друго већ јерес до јереси. Њима је заједничко еванђелско име: свејерес. Зашто? Зато што су у току историје разне јереси негирале или унакажавале поједине особине Богочовека, Господа Христа, а ове европске јереси одстрањују васцелог Богочовека и на његово место стављају европског

³⁹⁹Основни принципи односа Руске православне цркве према инослављу, званични документ Руске православне цркве, према Владимир Димитријевић, *Кораца у празно (Кратка хронологија екуменизма)*
<http://borbazaveru.info/content/view/3348/1/>
приступљено 6.10.2016. год.

човека. Ту нема битне разлике између папизма, протестантизма, екуменизма, и осталих секти, чије је име легион.⁴⁰⁰

У XX веку су сви свети православне цркве, као и многи теолози, који су на почетку гајили наду у корист од екуменизма, били његови изразити критичари и сматрали су га духовном издајом и недозвољивим компромисом. Откривен је низ заблуда и грешака у актуелном екуменистичком компромису, указано је на погрешан, безблагодатни приступ Светом писму, осуђени су разни синкретички експерименти, те је закључено да се екуменизам од почетне идеје јединства претворио у покрет за издају Христа и стварање светске религије. То је био разлог да чланице попут Јерусалимске, Грузинске и Бугарске цркве одлуче да напусте једну од главних екуменистичких организација - Светски савет цркава, а да остале помесне цркве изразе забринутост због промене карактера и све већег удаљавања од хришћанских извора учесника из инославних средина.

Првим скупом поштовалаца New Age-а у екуменистичкој пракси сматра се прва међурелигиозна „Молитва за мир“, која је одржана 1986. год. у Асизију, а предводио ју је папа Јован Павле II. Учешће су узели: православци, римокатолици, муслимани, пагани, сики, монофизити, хиндуисти, будисти, ђаинисти, заратустријанци, конфучијаници, таоисти, баптисти, методисти, лутерани, реформатори, англиканци, јудаисти, спиритисти, анимисти...⁴⁰¹

Оваплоћење екуменске идеје и њено разоткривање представља Парламент светских религија који се одржавао у Чикагу од 28. августа до 5. септембра 1993. год., на ком су присуствовале вође и делегати готово свих вероисповести. Поред традиционалних религиозних група, учешће су узели и хуманисти, метафизичари, пагани, бахајци, зороастријанци... Међу неопаганима нашли су се представници братства Изиде, лицеја Венере исцелитељице, духа Земље, света богиње, светилишта круга. Сваки дан је почињао и завршавао се службом, молитвом, медитацијом, а на крају су вође великих светских религија заједно призивале благослов за XXI век. Међутим, представници Чикашке епархије Грчке православне цркве опозвали су своје представнике због

⁴⁰⁰ Свети Јустин Телијски, *Православна црква и екуменизам*, Фондација „Пријатељ Божији“, http://www.prijateljboziji.com/_pravoslavna-crkva-i-ekumenizam-justin-popovic/1113 приступљено 23.6.2017. год.

⁴⁰¹ Исто

присуства неопагана. Како је наведено, за православне хришћане било је неприхватљиво успостављање односа узајамног разумевања са онима који не исповедају веру у Бога или више биће.⁴⁰² У првим вековима хришћанства свети мученици су пре бирали смрт и ужасне муке него да приступе олтару паганских идола, а савремени екуменистички покрет захтева од учесника не само да поштују паганске религије већ и да их сматрају истинским путем ка спасењу.

Још једна непријатност за припаднике хришћанства десила се приликом обраћања протестанта-евангелисте Џералда Барнија, који је изјавио да ова религија у будућности неће моћи да постоји, за шта је био поздрављен аплаузом.⁴⁰³

Иако су религиозна уверења била разноврсна, на скупштини која се састала с циљем разматрања главне резолуције парламента из 1993. год., односно документа под називом „Ка новој светској етици“, нису била дозвољена различита мишљења – забрањено је било уношење измена у документ. Пажња је била посвећена питањима економске, еколошке и политичке кризе, осуђени су дискриминација полова, експлоатација човекове животне средине и примена насиља; похваљени су економска једнакост, заштита људског достојанства и отпор без насиља. Бесмислено је то што се нигде није помињала реч Бог јер би, како је образложено, њено различито поимање изазвало неспоразуме. Тако да је општи реферат заснован на принципима који су прихваћени као минимална етика и које могу да проповедају сви људи добре воље, без обзира на то да ли су религиозни или нерелигиозни.⁴⁰⁴

После ове седнице постало је јасно да је централна тачка екуменског покрета савез свих религија. Све вероисповести се доживљавају као

⁴⁰² Михаил Верл, *Екуменизам, „Ново доба“ и парламент светских религија*, у Царство Божије и царство празнине – православље и духовност Њу ејџа, (Православље и секте, књига VII)

<https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavljje-i-duhovnost-nju-ejdza-pravoslavljje-i-sekte-knjiga-vii/13/>

приступљено 23.10.2016. год.

⁴⁰³ *Christian News, Lutheran News, Inc., New Haven, 20.9.1993.*, стр. 15

⁴⁰⁴ Михаил Верл, *Екуменизам, „Ново доба“ и парламент светских религија*, у Царство Божије и царство празнине – православље и духовност Њу ејџа, (Православље и секте, књига VII)

<https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavljje-i-duhovnost-nju-ejdza-pravoslavljje-i-sekte-knjiga-vii/13/>

приступљено 23.10.2016. год.

равноправне форме једне вере, што даје значајан подстрек припадницима New Age-а да промовишу своју синкретистичку концепцију. Сличност ова два покрета лежи и у њиховом прихватању теозофије. На основу одредби екуменизма може се закључити да је теозофија имала значајну улогу у његовој изградњи. На овај начин он се све више удаљава од хришћанства, о чему сведоче и многе његове савремене тежње. За пример се може узети намера екумениста да створе нове литургијске стилове, што се са становишта хришћанства тумачи каткад не само као новотарство, него и као богоборство и христорство. То се огледа у дозвољавању и подржавању праћења богослужења ултрамодерном оркестарском, џез и рок музиком, као и извођењем плеса. У складу са тим и омадински журнал „Risk“ из Женева, који издаје Екуменистички савез цркава, пропагира „живи литургијски стил“, јер је, наводно, ударање у бубњеве добро као и звук црквених звона.⁴⁰⁵ Хришћани су одувек на црквено појање гледали као на средство за распламсавање молитвеног расположења; оно помаже приближавању душе Богу и открива онима који се моле други, виши свет, док звук бубњева подсећа на паганске ритуале. Архимандрит Рафаил Карелин сматра да ова музика, баш као и савремена апстрактна уметност, означава испадање из космичких ритмова. „Рок и поп музика представљају дисонантну лавину звукова, конвулзије и агоније, слику првобитног хаоса и будуће богоостављености. После концерата рок и поп музике одвијају се сцене масовне психозе и хистерије, кад долази и до убистава и самоубистава. Доказано је да звуци сличне музике чак и на знатној удаљености код животиња могу да изазову болест и смрт. Такође постоје подаци да мелодична музика поспешује раст биљака, а да их хаотични звуци гуше и заглушују.“⁴⁰⁶

Да New Age учење у црквама наилази на све мање оспоравања види се и у службеном документу римокатоличке цркве под називом „Исус Христ доносилац воде живе“, који је почетком фебруара 2003. год. јавности представило Папско веће за културу и Папско веће за међурелигијски дијалог. Реч је о изношењу званичног става римокатоличке цркве по питању New Age-а,

⁴⁰⁵ *Risk*, Geneve, 1969., vol. V N.N. 3/4, стр. 4

⁴⁰⁶ Архимандрит Рафаил Карелин, *Хришћанство и модернизам*, Духовник библиотека, <https://www.youtube.com/watch?v=n9xzTGBNBN4> приступљено 29.6.2017. год.

с циљем да се верници упознају са овим покретом као културним феноменом и да се помогне римокатолицима да спознају истинско католичко учење и духовност, како би исправно вредновали овај савремени феномен. Најпре се приказује New Age учење, а затим следе анализа и смернице за његово истраживање у поређењу са хришћанским учењем.

У овом документу New Age се представља као покрет који се темељи на старим гностичким и езотеричним идејама, на тежњи да човек у самом себи, помоћу разних метода, открије божанство. Иако је присутан и критичан став, преовлађују похвале и правдање појаве овог покрета, првенствено потребом савременог човека за духовношћу коју у оквиру хришћанске религије није успео да задовољи.

8.3 Релативизација лика Исуса Христа

Већ више од два века Исус Христос је мета све жешћих напада. Његов статус се оспорава неупоредиво јаче него што је то случај са Будом, Конфуцијем, Заратустром, Мухамедом и осталим великим верским учитељима. У скоројјој историји ово нарочито долази до изражаја у оквиру New Age-а, а сваким даном постаје све интензивније. Новодошки покрет је екстреман у ниподиштавању личности и божанства Исуса Христа с циљем да се човечанство увери да Он није јединородни Син Божији, да није једини Спаситељ, те да се на то место може поставити и Маитреја.

Следбеници New Age учења начелно не негирају Исуса Христа, али га доживљавају као космичку енергију, божанског аватара, једног од учитеља, једног од аспеката божанства и слично. Они на бројне начине покушавају да релативизују Његов лик и уклоне га са престола Спаситеља, оспоравајући да ће се Он ускоро вратити и судити живима и мртвима. За пример се може узети нагла појава апокрифних списа током последњих неколико деценија. С обзиром на то да се иста умногоступно уклапају у New Age идеологију, може се претпоставити да ипак није реч ни о каквим сензационалним открићима, поготово не о онима која ће моћи довести у питање истинитост православног учења.

Најпре је крајем 1945. год. у Гоњем Египту, у месту Наг Хамади, пронађена збирка религиозних записа, такозвана Библиотека Наг Хамади, за коју се верује да је настала у IV веку, а поједини делови чак и много раније. Иако се разликују по ауторству, жанру, времену и месту настанка, све их спаја блиска веза са гностицизмом. Претпоставља се да су ови списи закопани након уредбе александријског епископа Светог Атанасија да се из манастира и цркава елиминишу јеретички списи. У духу Новог светског поретка, интерпретатори сматрају да ови списи „поручују“ да је човечанству неопходно успостављање идеалног устројства који ће надилазити живот каквим га ми познајемо, што је могуће остварити само коренитим супротстављањем уобичајеној пракси и коначним духовним ослобођењем од црквених стега. Очекивано, ове промене подразумевају рушење постојећих хришћанских догми, путем афирмисања текстова сродних библијским, али који наводно доносе праву, скривену, езотеричну истину. Међу њима су апокрифна јеванђеља по Томи, Филипу, Марији, као и и Дела Петрова, откривења Јаковљева, Павлова, Петрова... У складу са тим, највише пажње посвећује се Исусу Христу, нарочито у Јеванђељу по Томи, које се састоји од сточетранест изрека које се приписују Христу – половина њих се налази у канонским јеванђељима Новог завета, док је друга половина била непозната.⁴⁰⁷ Он није представљен као месија, већ као учитељ, који нас усмерава да у спознаји себе откријемо царство Божије, он не даје смернице за изградњу религиозних институција, већ позива на самоспознају као пут ка спасењу.

У бројним гностичким текстовима се пориче чак и људска природа Исуса Христа и тврди да је Он заправо био само пуко духовно биће, прилагођено људској перцепцији. Сходно томе, и Његово страдање на крсту је привидно.

Након претераних очекивања од откривања гностичких текстова, који нам наводно приближавају изворно хришћанство, многи самопрозвани истраживачи објавили су своја „открића“, која су постала најпродаваније књиге савременог доба. Међу њима је дело „Света Крв – Свети Грал“ Мајкла Бејдента, Ричарда Лија и Хенрија Линколна у којој се сензационално износи „скривена

⁴⁰⁷ *Tha Nag Hammadi Librar*, пр. James M. Robinson,
<http://khazarzar.skeptik.net/books/nhl.pdf>
приступљено 10.11.2016. год.

истина“ тобожње Христове лозе, од Меровинга, британске круне, па све до модерног доба, односно лозе у којој у будућности треба да се роди владар света. Овде је уједно обелодањена и светска завера о довођењу на власт „леgitимног“ цара.

Велику светску популарност стекла је и књига Ден Брауна „Да Винчијев код“, у којој се јеванђеље потпуно одбацује као неистина. Исус Христос ни овде није представљен као Син Божији, већ као породичан човек ком је Бог дао моћи које су га разликовале од других људи. Браун је улогу његове супруге наменио Марији Магдалини, која је приликом распећа наводно била трудна, чиме је додатно наглашена теза о Христовом искључиво људском карактеру.

Поништавање предањског учења о Исусу Христу очигледно је и у New Age публикацији под насловом „Очекујте чуда“, посебно у делу који се односи на развијање нове свести о Христу, где је описан случај са извесном Линдом Гудман која наводи да је једном била у хотелској соби и крај врата приметила човека у источном турбану. Током разговора он јој је открио дубоке истине и предсказао јој шта ће радити у будућности, након чега је ишчезао. Она је касније пронашла визиткарту на којој је писало „Очекујте чуда“, а потом написала књигу „Звездани знаци“. Убрзо се појавила и књига „Приручник за чуда“ ауторке Хелен Шакман, психолога из Њујорка, која је постала светски бестселер. Шакманова је тврдила да је књигу написао сам Исус Христос, те да је она била само канал. Међутим, та књига, осим честог помињања термина као што су Исус, Свети дух, искупљење, нема ништа заједничко са хришћанством. У књизи се износе ставови попут оних да смо неодвојиви од Бога и једни од других, да је колективна стварност у прошлости, садашњости и будућности позната као синовска стварност, јер смо сви ми синови Божији, односно да смо сви ми син Божији.⁴⁰⁸

И дело „Јеванђеље Исуса Христа - Доба Водолије“ Еве Даулинг је на истом путу. И она уверава читаоце у своју улогу канала, јер је прави аутор наводно Леви из Охаја који је садржај књиге добио 1922. год. од анђела. У књизи

⁴⁰⁸ Свако од нас, и по православљу, има потенцијал да постане охристовљен, а самим тим и син Божији, али неопходно је да превлада своје старо ја, да се преобрази, просветли и обожи.

се описује живот Исуса Христа са посебним освртом на његово путовање у Индију где је отишао на обуку код индијских гуруа. Наводно, он је на примеру групе музиканата којима су се људи дивили на умећу, потврдио теорију реинкарнације, јер је закључио да човек не може у току једног живота тако да барата с гласом и инструментима, те да је очигледно да су они вештину стекли вежбањем током многих живота.

Да је Исус провео део живота у Индији покушао је да докаже и руски новинар Николај Нотович. Он је након путовања по Кашмиру и Хималајима, крајем XIX века објавио контроверзну књигу „Непознати живот Исуса Христа“, у којој је навео да је током обилажења Тибета, у манастиру Хемис, у индијској области Ладак, пронашао примерак документа под називом „Живот Светог Исе, најбољег од синова људи“, који заправо представља будистички рукопис о Исусовом боравку у Индији. Текст је наводно настао неколико година после распећа, на основу прича израелских трговаца. Према Нотовичу, Исус је тајно напустио Јерусалим када је требало да буде ожењен у тринаестој години живота, и са караваном трговаца отишао на Исток, у потрази за новим духовним сазнањима. Између осталог, у записима се истиче се да је током тог периода живота учио од брамана да тумачи Веде, да истерује демоне из људи, али и да је и сам проповедао паганима како треба живети. Иако је Нотович покушао да реконструише непознате Исусове године, о којима канонска јеванђеља не говоре, његове тврдње ипак нису шире прихваћене.

Овом темом баве се још многи писци чији се број увећава из дана у дан, али поред тога оснивају се и разне организације с циљем унижавања библијског Исуса Христа. У прилог томе говори деловање тоталитарне channeling секте под називом „Врх светионика“ коју је 1958. год. основао брачни пар Марк Профет и Елизабет Клер Профет. Следбеници верују да је Марк преузео посланице од узнесених мајстора, пре свега од једног тибетског духовног учитеља, а да је његова смрт 1973. год. заправо била позив њему и његовој супрузи да буду весници Бога и да износе на свет света писма Ере Водолије. У складу са тим Елизабет олако тумачи Библију, што је видљиво у њеном наводу из 1977. год.: „Ми видимо све што се око нас дешава, видимо знаке последњих времена, које је Исус описао у двадесет четвртој глави Јеванђеља по Матеју, дајући до знања

да се приближио крај Ере Риба и да сваког часа треба да се појави узлазеће сунце светског поретка Нове Ере.⁴⁰⁹ Она је објавила и књигу „Изгубљене Исусове године“, наводно, засновану на давно изгубљеним рукописима, који су недавно пронађени на Хималајима. У њима се Исус представља као путник које је са караваном посетио Индију, где је прошао обуку код разних гуруа са тог подручја. Став овог брачног пара је да Христос није умро на крсту ради искупљења наших грехова и да та „паганска“ доктрина нема никакве везе са његовим земаљским служењем. У „Посланицима“ се износи следеће виђење: „Погрешна доктрина, која говори о Исусовој крвној жртви, а коју он сам никада није заступао, до данашњег дана је остала укорењена као остатак паганског обреда, обреда који је Реч Господња давно одбацила. Бог Отац није тражио ни жртвоприношење Сина свога Христа Исуса, нити било какво друго оваплоћење Христа ради искупљења за грехе света.“⁴¹⁰

Велике напоре у доказивању да Исус Христос није оно што хришћани верују да јесте, улагао је и утицајни езотериста Бенцамин Крим. Он је сматрао да се сам назив Христос не односи на неког појединца, већ на положај унутар Хијерархије мајстора мудрости. Према Криму, Маитреја је на челу Хијерархије, што га аутоматски чини Учитељем света. Наиме, он утеловљује енергију која се назива Христовим начелом. У складу са тим, у сврху инаугурисања доба Рибе у Палестини се Маитреја испољио као Исус Христос. „Метод који је користио назива се духовно надсењивање, што значи да је његова свест упућивала и водила дела свог ученика Исуса. Зато је заправо свест Христова била та коју су могли видети и искусити они око Исуса.“⁴¹¹ Крим сматра да је слабо познавање ове везе Маитреје и Христа довело до погрешног тумачења Исусовог живота. Он проповеда да је ученик Исус за две хиљаде година постао један од најстаријих мајстора Хијерархије. „Током највећег дела тог времена живео је углавном у Палестини. Од 1984. међутим живи у Риму. Постоји намера да покуша да уздигне хришћанске цркве изнад њиховог стања кристализације и ривалства и

⁴⁰⁹ Елизабет Клер Пофет према Ruth Tucker, *Strange Gospels*, Harper Collins, London, 1989, стр. 362

⁴¹⁰ Mark Prophet, Elizabeth C. Prophet, *The Science of Spoken Word*, Summit University Press, Colorado Springs, 1974, стр. 73

⁴¹¹ *Маитреја и Исус*, Share international, <http://www.share-international.net/yu/maitreja/maitreja-i-isus.shtml> приступљено 15.11.2016. год.

да, уколико буде позван, води нову уједињену цркву.⁴¹² Међутим, по библијском учењу, цркве које треба да уједини „мајстор Исус“ су екуменске цркве етикетиране као Вавилон. Исто се може закључити и на основу речи самог Исуса, који је за себе тврдио да је једно са Оцем, односно да није ничији ученик и никакав мајстор. Овде је јасно истакнута потреба New Age-а да Исус Христос остане само човек, јер да је он заиста јединородни Син Божији њихова наука би изгубила кредибилитет.

Као што се New Age учење заснива на теозофији, тако и сегмент релативизације лика и дела Исуса Христа вуче корене из истог извора. Ово је очигледно у раду Блавацке, нарочито у тому „Тајне доктрине“ под називом „Синтеза науке и религије“. Она оштро критикује хришћанско виђење, и након закључка да је запис о животу Спаситеља света симболичан и да мора да се тумачи у мистичном, а не у буквалном значењу износи следећи став: „Очито су неки ученији међу раним црквеним оцима, који су се, док су били пагани, површно петљали у храмовне тајне, знали да се оне односе на аватарску или месијанску мистерију, па су покушали да тај циркус примене на рођење њиховог Месије.“⁴¹³ У име окултиста она брани човека чак и уколико се супротставља Богу, покушавајући да оспори, пре свега четврто јеванђеље, јер сматра да Исус никада не би могао да изговори свирепе, саможиве, самовеличајуће речи, које му је Јован неоправдано ставио у уста.⁴¹⁴

Водећи циљ New Age-а, на ком се одавно ради, јесте уклањање Христа са Божанског престола, његово сврставање међу учитеље и осниваче религија и верских покрета, проглашавање пуком енергијом или аватарем неког хиндуистичког божанства. У оваквом систему, човека је потребно схватити еволутивно. Он наводно у низу реинкарнација стреми поистовећивању са безличном, божанском енергијом.

Међутим, упркос томе што се напори у деградирању Христа Спаситеља чине већ од самог почетка, а интензивно више од два века, показало се да ништа не може да уклони његов лик из срца људи и историје човечанства.

⁴¹² Исто

⁴¹³ Хелена Петровна Блавацка, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том III окултизам, Metaphysica*, Београд, 2013, стр. 447

⁴¹⁴ Исто, стр. 114

8.3.1 Поклоњење Луциферу

Привлачност неких идеја и техника New Age-а, као што су промовисање опуштања, здравог живота, развијања еколошке свести, прети да увуче модерног човека у зачарани круг. Ништа не слутећи, уколико се не задржи само на техникама релаксације, него се заинтересује и за езотеричну теорију, он лако може постати чак Луциферов поклоник, јер се савремено обнављање интересовања за праксу комуницирања са духовним водичима, која се упражњавала у древним гностичким култовима у другом веку после Христовог рођења, а касније и у луциферијанизму, вешто крије иза паравана новодопског стила живота.

Са становишта хришћанства Луцифер је пали анђео, који је због греха гордости и побуне против Бога избачен из раја и постао демон. У Библији се помиње у Књизи Пророка Исаије у контексту пада Вавилона: „Како паде с неба, звијездо данице, кћери зорина? Како се обори на земљу који си газио народе?“⁴¹⁵ Насупрот томе, New Age аутори га представљају као анђела светлости, који ће се у последња времена појавити у човечијем облику, ради спасења људског рода. У оваковом систему веровања Луцифер добија улогу створитеља, чувара, духовног вође, а сходно свом имену лучоноше, постаје и симбол просветљења, независности, људског напретка.⁴¹⁶

Величајући Луцифера, следбеници New Age покрета поклоњење њему доживљавају као нешто узвишено. Они одбацују традиционална религијска учења, верујући да су људи у стању да разликују добро од зла и без наметнутих моралних норми и страха од вечне казне, и поручују да се треба фокусирати на овај живот и хедонистички искористити сваки дан. Основни принципи од којих полазе су истина, слободна воља, самообожавање, истицање личних потенцијала, а крајњи циљ је просветљење. Наводно, управо је Луцифер најбољи пример могућности крајњег знања и слободе духовног истраживања. У њему виде врхунског учитеља на путу личног развоја.

⁴¹⁵ Иса 14.12

⁴¹⁶ Catherine Beyer, *Who is Lucifer?*

<http://altreligion.about.com/od/mythologicalfigures/a/Lucifer.htm>

приступљено 27.11.2016. год.

Проповедајући да се истински Бог налази у нама самима, теозофи покушавају да хришћане одврате од обраћања за помоћ Христу да би, када се изгуби осећање божанствености личности Исуса Христа, подучавали да је ипак потребно молити се и клањати, али не Исусу Христу већ Владару космоса – када неко у себи открије духовни свет, открива да се извор ипак мора пронаћи изван њега самог. Одавде крећу приче и о астралној светлости као најважнијој сили која дејствује у магији и која може открити све тајне природе. Они је називају и великим посредником магије, док се са становишта цркве под том светлошћу подразумева Луцифер.

Присталице New Age-а с једне стране поричу важност хришћанске молитве и на њено место стављају медитацију, а с друге препоручују обраћање космичким духовима и махатмама, што у суштини представља један од облика молитве. Тим путем долази се до поклоњења духовима који не признају Творца, тачније до поклоњења Луциферу, односно Сатани.

Циљ је доказати да су синови мрачне мудрости исто толико чисти и божанствени као и архангели Михаило и Гаврило, које Црква прославља као Божије посреднике. Луцифер се представља као алегорија добра и зла, као бог мудрости; иде се ка томе да се покаже да уопште и нема другог бога осим њега, који је једно са Логосом. Примера ради, у делу „Последња граница“ Еклала Куешане истиче се да је Луцифер глава тајног братства духова, највишег ордена до ког човек себе може уздићи. Такође, аутор бројних сатанистичких књига Мајкл Форд у Луциферу види мудрост пронађену током процеса самоистраживања; мотиватора; сјајну силу ума и подсвести; равнотежу између духовног и физичког дела личности; инстинктивну моћ; сексуално ослобођење и жудњу; предводника у подземни свет (који представља као свет моћи); независност и слободу духа; бесмртност духа...⁴¹⁷

Познати езотериста Дејвид Спенглер иде још даље и у свом раду „Размишљања о Христу“ Луцифера пореди са Спаситељем. Он сматра да сваки човек у сенци крије један део своје личности, који није желео да види или прихвати, те да га то спречава да достигне жељену целовитост са Христом. Спенглер верује да нас управо Луцифер, у својству лучоноше, суочава са тим

⁴¹⁷ Michael W. Ford, *The Bible Of The Adversary*, Succubus Productions, USA, 2007, стр. 8

мраком у нама и да нам даје прилику да кроз духовну трансформацију превазиђемо ову препреку, односно да се самоизлечимо. „Христос је иста моћ као и Луцифер. Луцифер припрема човека за изједначавање самога себе са Христом. Луцифер је анђеол унутрашње човекове еволуције и делује изнутра у свакоме од нас, са циљем да нас доведе до целовитости, захваљујући којој ћемо моћи да уђемо у Нову Еру. Свако од нас у неком тренутку свог живота долази до таквог стања које ја називам 'Луциферска иницијација'. Многима и данас и убудуће предстоји Луциферска иницијација у Нову Еру... Прихватање Луцифера јесте укључивање у Нову Еру.“⁴¹⁸

Као остварења дела тог плана стоје Велика Луциферска црква (GcoL), основана 2013. год. у Северној Америци, као и Луциферијанско истраживачко друштво, формирано у сврху пружања подршке GcoL-у, односно убрзању ширења њеног утицаја у свету. Руководство тежи интензивном отварању парохија широм света, карактеришући GcoL као организацију која прати филозофију и представља недогматске религије.⁴¹⁹

Међу последице ових савремених тежњи за стицањем тајних знања, моћи и власти, у савезништву са Луцифером, може се сврстати и појава бројних сатанистичких секти. „У данашње време сатанизам је у моди, и то је главни разлог постојања толиког броја сатанистичких секти. Та мода је присутна међу омладином, пре свега у начину понашања и одевања, у музици коју млади слушају, симболици којом се служе и т. сл. Уосталом, присутна је и у свеопштој атмосфери распуштености и одсуства било каквих моралних ограничења, атмосфери која се данас наметљиво шири по целом свету, између осталог и уз помоћ медија.“⁴²⁰

⁴¹⁸ David Spangler, *Reflections of the Christ*, Moray, Scotland, 1977, стр. 40-45

⁴¹⁹ *Greater Church of Lucifer files to do business in Austin County*, http://www.sealynews.com/news/article_35d9cf74-a71a-11e4-8363-37a7b8b6d3c1.html приступљено 29.11.2016. год.

⁴²⁰ Александар Дворкин у *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, јога*, приредили Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2014, стр. 286

8.4 Антихрист по Библији

Присталице New Age покрета најављују као цара и спаситеља онога кога Нови Завет назива Антихристом, за кога каже да ће се појавити пре другог Христовог доласка, у време пре свршетка света каквог познајемо. У овој светој књизи се предвиђа да ће лажни спаситељ имати велику моћ опчињавања, као и свеопшту неограничену власт, да ће владати целим светом као монарх, да ће наметати апсолутно ропство над људима, да ће гонити истинску хришћанску цркву стварајући своју лажну, да ће изнудити од људи да му се клањају као Богу, да ће у његовом царству господарити лаж и обмана...

Најранији знаци оваквог ишчекивања могу се пронаћи још у Књизи пророка Данила (поглавља 7 – 12), затим код пророка Исаије (нпр. поглавља 11, 14, 24, 27, 66) и у Језекиљевом пророчанству (поглавље 37), док су најснажнија пророчанства о крају света из Старог Завета забележена у Премудрости Соломоновој (18. поглавље).

Међутим, ова тема је много опширније разрађена у Новом Завету, где и сам Исус Христос говори о последњим временима. У Јеванђељу по Матеју Исус упозорава вернике: „Чувајте се да вас ко не превари. Јер ће многи доћи у моје име говорећи: Ја сам Христос. И многе ће преварити. Чућете ратове и гласове о ратовима. Гледајте да се не уплашите јер треба то све да се збуди. Али још није крај. Јер ће устати народ на народ и царство на царство и биће глади и помора и земљотреса по свијету. А то је све почетак страдања.“⁴²¹ Слична порука Спаситеља изнета је и у Јеванђељу по Марку. Он истиче да ће се појавити лажни христоси и лажни пророци који ће, како би преварили изабране, показати разна чудеса.⁴²² И Свети апостол Павле указује на отпадништво од вере пред долазак Исуса Христа и појаву Антихриста по дејству Сатанином. „Не дајте се лако поколебати умом, нити уплаштити, ни духом, ни речју, ни посланицом – тобоже нашем – као да је већ настао Дан Христов. Да вас нико не превари ни на који начин; јер неће доћи док најприје не дође отпадништво и не појави се човјек безакоња, син погибли. Који се противи и преузноси изнад свега што се зове Бог

⁴²¹ Мат. 24.4-24.8

⁴²² Мар. 13.22

или светиња, тако да ће сам сјести у храм Божији као Бог, тврдећи за себе да је Бог.⁴²³ О превари човачанства сведочи и Свети апостол Јован: „Јер многе варалице изиђоше у свијет, који не признају Исуса Христа да је дошао у тијелу; такав је варалица и антихрист.“⁴²⁴ Поред наведеног, цела последња књига Новог Завета посвећена је пророчанству о последњим данима света.

У Откривењу Јовановом Антихрист је представљен као звер, односно сила која се налази одмах после Сатане. „И стадох на пијеску морскоме, и видјех звијер гдје излази из мора, која имаше десет рогова и седам глава, и на роговима њезиним десет круна и на главама њезиним имена хулна.“⁴²⁵ Према тумачењу Светог Андреја архиепископа Кесаријског, ових десет рогова са крунама и седам глава указују на истоветност ђавола са Антихристом, и на поделу земаљског царства у последњим временима на десет царстава и на седмо царство које одговара овом свету, а које се мери помоћу седам дана и дели на седам периода.⁴²⁶ Антихрист ће доћи као римски цар који ће уништити грчко, персијско и вавилонско царство, након што уочи њихову слабост, колебљивост и подељеност, и преузети власт над њима. „И звијер коју видјех бијаше слична рису, и ноге јој као у медвједа, и уста њезина као уста лава.“⁴²⁷ Антихрист ће ту власт и моћ добити од Сатане,⁴²⁸ који је представљен као аждаја: „И даде јој аждаја силу своју и престо свој и власт велику.“⁴²⁹ У наставку Свети апостол Јован указује на то да ће због људске заслепљености неко од Сатаниних кнежева бити лажно васкрснут, што треба да учини да народ поверује да ће Римско царство под Антихристовом влашћу бити уздигнуто. „И видех једну главу њезиних као на смрт заклану, и њезина смртна рана излијечи се.“⁴³⁰ Служећи се овом замком Антихрист ће постићи да се сви задиве и поклоне Сатани који кроз

⁴²³ 2 Сол. 2.2-2.4

⁴²⁴ 2 Јов. 1.7

⁴²⁵ Откр. 13.1

⁴²⁶ Свети Андреј Кесаријски, *Тумачење апокалипсе*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 77

⁴²⁷ Откр. 13.2

⁴²⁸ Према светим оцима, Антихрист ће потећи из племена званог Дан и родиће га блудница. У њега ће настанити Сатанин дух, приликом њиховог првог сусрета, који ће му подарити магијске моћи да заводи људе - Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 269

⁴²⁹ Откр. 13.2

⁴³⁰ Откр. 13.3

њего чини чуда: „И сва земља дивећи се пође за звијери, и поклонеше се аждаји која даде власт звијери. И поклонеше се звијери говорећи: Ко је звијер? Ко може са њом ратовати?“⁴³¹ Антихристова власт ће трајати три и по године, током којих ће он хулити на Бога. „И дана јој бише уста која говоре охولة ријечи и хуљења, и даде јој се власт да злотвори четрдесет и два мјесеца. И отвори уста своја за хуљење на Бога, да хули Име његово, и дом његов, и оне који станују на небу.“⁴³² Према Светом апостолу Јовану, Антихрист ће завладати над свима, осим над онима чија су имена записана у Књизи живота. „И дано јој би да ратује са светима и да их побиједи; и дана јој би власт над сваким родом и народом и језиком и племеном. И поклонеше се њој сви они који живе на земљи, чије име није записано у Књизи живота Јагњета закланог од постања свијета.“⁴³³ Хришћанима који успеју да се одупру притисцима и избегну прелешћивање, биће тешко да преживе његову владавину. „Пошто ће моћ Антихриста бити огромна, биће немогућ било какав организован отпор, те се због тога верницима препоручује одлазак у мањим групама на пуста и скровита места. Ма колико огреховљено човечанство заслуживало казну, Бог ће се побринути да се спасу они који му остану верни... биће оних који ће преживети то страшно време и доживети радост да виде Други долазак Христов.“⁴³⁴

Поред Антихриста у Откровењу је приказан и лажни пророк који ће доћи да му припреми пут. „И видјех другу звијер гдје излази из земље, и имаше два рога као у јагњета, и говораше као аждаја.“⁴³⁵ Излазак из земље алудира на то да он долази из нечистог земљаског живота, а два рога симболишу скривање његове праве природе иза слике јагњета. Он ће чинити чуда како би обмануо људе и припремио их да поверују да је Антихрист заправо Спаситељ. Његова улога може се упоредити са улогом Јована Крститеља који је претходио Исусу Христу. „И сву власт прве звијери чињаше пред њом; и учини да се земља и који живе на њој поклоне првој звијери, чија се смртна рана исцијели. И чињаше знамења велика, па учини да и огањ силази с неба на земљу пред људима.“⁴³⁶ Он

⁴³¹ Откр. 13.3-13.4

⁴³² Откр. 13.5-13.6

⁴³³ Откр. 13.7-13.8

⁴³⁴ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 271

⁴³⁵ Откр. 13.11

⁴³⁶ Откр. 13.12-13.13

ће уз помоћ демона начинити лик зверињи и наредити да се побију сви који му се не поклоне, а покушаће и да нареди да се свима уреже жиг, односно име отпадника на десну руку, како би изгубили снагу да чине добра дела, као и на чело, како би били одважни у превари. Жиг зверињи ће се употребљавати и приликом куповине и продаје, како би свима онима који га нису примили било онемогућено да себи обезбеде чак и основне животне потрепштине.⁴³⁷ „И обмањује оне који живе на земљи чудесима, која јој бише дана да чини пред звијери, говорећи онима који живе на земљи да начине лик звијери, која имаде рану од мача и оста жива. И би јој дано да да дух лику звијери, да лик звијери и проговори и учини да буду побијени они који се не поклоне лику звијери. И учини све, мале и велике, богате и сиромашне, слободњаке и робове, да им даду жиг на десној руци њиховој или на челу њиховом. Да нико не може ни купити, ни продати, осим ко има жиг, име звијери или број имена њезина. Овдје је мудрост. Ко има ум нека израчуна број звијери; јер је број човјеков, и број њезин је шест стотина шездесет и шест.“⁴³⁸

Вековима многи покушавају да одгонетну значење овог броја, али безуспешно. Најчешће се то чини уз помоћ грчког и хебрејског алфавета, где словни знакови поседују и одређене бројчане вредности, односно где бројеви могу бити изражени словима. На тај начин као звер су идентификовани Нерон, Наполеон, римске папе, Лутер... Међутим, све је остало на нивоу слепог нагађања. Чињеница је да у Библији нигде није саопштено скривено име звери, али нам је дато упозорење да будно пратимо остварење пророштава, како бисмо били у стању да решимо ову енигму, када за то дође време. „Брижљиво испитивање броја (жига), као и свега осталог што је о њему написано, буднима и трезвеноумнима откриће време искушења. Како кажу неки учитељи, кад би било неопходно да се јасно зна његово име, Тајновидац би га сигурно открио.

⁴³⁷ Свети Пајсије је још пре неколико деценија упозорио да ће након лагане замене готовинског плаћања платним картицама, следећи корак бити њихово укидање, уз образложење да нису безбедне, и увођење праксе примања ласерског печата на чело или руку - Старац Пајсије Светогорац, *Духовно буђење*, Манастир Св. првомученика и архијакона Стефана, Врање, 2009, стр. 189-190. Ова пракса је већ почела да се спроводи у Шведској, а за њену глобално распрострањену примену залажу се и светски политички актери попут немачке канцеларке Ангеле Меркел.

⁴³⁸ Откр. 13.14-13.18; Број звери је графички приказан у бар коду, који се налази на готово сваком производу – по три вертикалне двоструке линије се налазе на његовом почетку, у средини и на крају.

Благодат Божија, међутим, није дозволила да то погубно име буде записано у божанској књизи.⁴³⁹

Свети апостол Јован кроз речи трећег анђела упозорава да ће свако ко се буде покорио Антихристу, о чему ће пре свега сведочити жиг на десној руци, заједно са овом звери бити мучен и кажњен на Страшном суду, због симболичког одрицања Христа. „Ко год се поклони звијери и лику њезином, и прими жиг на чело своје или руку своју, и он ће пити од вина гњева Божијег, које је непомијешано, наточено у чашу гњева његовог, и биће мучен у огњу и сумпору пред анђелима светима и пред Јагњетом.“⁴⁴⁰ Безбожници ће од тада бити изложени вечним мукама. „И дим мучења његовог уздицаће се у вијекове вијекова; и неће имати одмора дан и ноћ они који се клањају звијери и лику њезином, и ко год прима жиг имена њезина. Овдје је трпљење светих, који држе заповијести Божије и вјеру Исусову.“⁴⁴¹ Они који сачувају своју веру у Христа, у будућем веку ће се радовати, а њихово блаженство ће бити бесконачно. „Блажени мртви који од сада умиру у Господу! Да, говори Дух, нека почину од трудова својих, а дела њихова ће слиједити за њима.“⁴⁴²

Примање жига звери, да би се могло „нормално“ живети у свету неће дуго бити од користи онима који су се тим чином заправо одрекли Христа.⁴⁴³ Према Откривењу Јовановом Антихристово царство ће помрачити пети анђео када на његов престо излије чашу зла. „И пети изли чашу своју на пријесто звијери; и царство њезино поста мрачно, и гризли су језике своје од бола. И хулише Бога небескога од болова и рана својих, и не покајаше се за дјела своја.“⁴⁴⁴ Међутим, они који се ни тада не обрате биће побијени градом величине таланта. Од ове казне биће изузети они који насилно приме жиг звери, уколико их уопште буде било. „Ако је девојка силована, она пред Богом остаје девица.

⁴³⁹ Свети Андреј Кесаријски, *Тумачење апокалипсе*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 80

⁴⁴⁰ Откр. 14.9-14.10

⁴⁴¹ Откр. 14.11-14.12

⁴⁴² Откр. 14.13

⁴⁴³ Данас је све више оних који добровољно пристају да им се утисне бар код у тело. На тај начин, они се зарад ситних погодности и из наводних безбедносних разлога непромишљено покоравају Антихристу.

⁴⁴⁴ Откр. 16.10-16.11

Исто тако ће бити и са жигом Антихриста: ако га ставе упркос човековој вољи, он на њега неће утицати.⁴⁴⁵

У наставку предсказања Антихрист и лажни пророк бивају покорени и осуђени гневом Божијим. Насупрот уједињеној војсци Христових следбеника, они који ратују на Сатаниној страни представљени су у множини, односно као војске, што симболише њихову подељеност, разноликост грехова, несклад... „И видјех звијер и царева земаљске и војске њихове сакупљене да зарате с Оним што сједи на коњу и с војском његовом.“⁴⁴⁶ Упркос савезништву са царевима, Антихрист неће успети да извојује победу. „И би ухваћена звијер, и с њом лажни пророк који је чинио чудеса пред њом, којима превари оне који примише жиг звијери, и који се клањају лику њезином; обоје живи бише бачени у језеро огњено које гори сумпором. А остали бише побијени мачем који изиђе из уста Онога што сједи на коњу; и све се птице наситише од меса њихова.“⁴⁴⁷ Како Свети Андреј архиепископ Кесаријски истиче, постоје две смрти – једна наступа одвајањем душе од тела, а друга бацањем у геену. Они који су окренули леђа Христу доживеће обе.⁴⁴⁸

Ако се библијски сценарио примени на савремена дешавања, долази се до закључка да Маитрејино, односно Антихристово окупљање и уједињење следбеника нема за циљ свеопште благостање, већ да је реч о припремама за последњи сукоб (Армагедонска битка), који ће уништити свет какав познајемо. „Јер тајна безакоња већ дјејствује, само да се уклони онај који сад задржава. И тада ће се јавити безаконик којег ће Господ Исус убити духом уста својих и уништити појавом свога присуства; Онога је долазак по дејству сатанину са сваком силом и знацима и чудесима лажним.“⁴⁴⁹

Преовлађује мишљење да долазак Антихриста тренутно задржавају благодат Светог духа и Православна црква, али има и оних, попут Светог

⁴⁴⁵ Старац Гаврило Грузијски, *О последњим временима*, у *Пазите на време: поуке Отаца и виђења будућих времена*, пр. Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 78

⁴⁴⁶ Откр. 19.19

⁴⁴⁷ Откр. 19.20-19.21

⁴⁴⁸ Свети Андреј Кесаријски, *Тумачење апокалипсе*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог*, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 109

⁴⁴⁹ 2. Сол. 2.7-2.9

Теофана Затворника и Светог Јована Кронштатског, који тврде да је реч и о римском, односно руском цару, као једином покровитељу и заштитнику православне вере у целом свету.⁴⁵⁰ Из тог разлога врше се све учесталији напади на православље и покушаји прелешћивања верника. „У време препуно природних катаклизми, глади, епидемија и ратова, људи ће чезнути за појавом миротворца и избавитеља. Они који буду духовно слепи, лишени благодати Светог Духа, олако ће поверовати у особу која се издаје за великог хуманисту, која не само што слатко говори него и наводно чудотвори.“⁴⁵¹

Према предвиђању светих отаца, Антихрист ће се зацарити у Јерусалиму, тражећи од свих људи да му се поклоне као Богу.⁴⁵² Како упозорава Свети Пајсије Светогорац, знак да се приближава његов долазак биће рушење Омарове цамије у Јерусалиму. Он је веровао да је циљ циониста да на том месту подигну нови Соломонов храм, у ком ће прогласити Антихриста за месију.⁴⁵³ Савремена тумачења говоре да ће се у то време појавити бројни обмањивачи, чинећи лажна чуда, а да ће се Антихрист људима најпре обратити преко телевизијских екрана.⁴⁵⁴ Његова хипнотишућа моћ биће огромна па се због тога верницима саветује да тада не гледају ни у телевизијске екране, ни у небо.

Према тумачењу Алана Морисона, оно што ће утабати пут за појаву Антихриста и представљати основну одлику његове владавине јесте отпадништво које не чини само порицање принципа хришћанске вере, већ и порицање сваког Божијег закона.⁴⁵⁵ Предвиђа се да ће се грех умножити, љубав охладнети, разврат увећати, педофилија ће се проширити, широм света ће се

⁴⁵⁰ Архиепископ Аверкије Таушев, *Православна тумачење Новог Завета*, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2006, стр. 615-616

⁴⁵¹ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 269

⁴⁵² Исто, стр. 270

⁴⁵³ Старац Пајсије Светогорац, *Духовно буђење*, Манастир Св. првомученика и архијакона Стефана, Врање, 2009, стр. 181

⁴⁵⁴ Свети Козма Етолки је још у XVIII веку прорекао појаву телевизијских апарата у облику малих кутија у станове, са роговима који ће штрчати по крововима. Он је прорекао да ће демони користити телевизију за продор у наше куће. Тако се објашњава могућност да ће читаво човечанство одједном видети Антихриста – Андреј Горбунов, *Икона звери, у Пазите на време: поуке Отаца и виђења будућих времена*, пр. Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 525

⁴⁵⁵ Алан Морисон, *Тајна безакоња, у Чувајте се да вас ко не превари – Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007, стр. 110

легализовати хомосексуални бракови⁴⁵⁶ ... „Антихрист себе проглашава 'ваплођеним Богом'. Он је врхунац потпуног отпадања од закона Божијих и светиње која пориче његово самопроглашено 'божанство'; осим тога, он позива и друге на овакву отпадију.“⁴⁵⁷ Маитреја представља Сатанино оруђе да се обмане човечанство, да доживи верски и морални пад, а самим тим постане лак плен. У сврху учвршћивања свог ауторитета и подизања свог царства насупрот Божијем, он покушава да превари Христове следбенике секуларним образовањем, пропагирањем либералног начина живота, напрасно откривеним апокрифима, атеистичко-секуларном филозофијом, наметањем потрошачког менталитета, наводним ширењем људских права, постепеним привикавање на блудно понашање и другим сродним средствима. „Значи, људи у царству антихриста биће тврдо убеђени да су овладели тајнама природе, а међутим, нису били у стању ни да управљају ветром, који је узроковао страшну сушу. Диригованом привредом они су мислили да ће остварити материјално изобиље, а дошла им је глад. Уједињењем свих народа у једну светску државу они су мислили да обезбеде мир, а избио је рат, који је истребио скоро све људе... То је доказ колико је јадна моћ и гордост човечанства пред величином Божанства...“⁴⁵⁸

8.5 Прави и лажни пут спасења – између две религије

Упркос свим покушајима ниподаштавања лика и дела Исуса Христа, пред сваким од нас непрестано потенцијално лебде питања која умањују њихову веродостојност. Ако Јеванђеља нису истинита, чему толика настојања да се оспоре? Ако Исус Христос није Син Божији, откуд потреба за таквим прогоном? Ако библијски концепт није исправан, чему константни покушаји да се фалсификује? Одговор се може пронаћи у констатацији да сваки оригинал поседује копију, односно да на свету постоје само два смера. Отуд Сион као главни град света у Матриксу, отуд Маитреја као лажни Спаситељ и слично.

⁴⁵⁶ За разлику од хришћанства, New Age покрет пропагира хомосексуалну оријентацију као потпуно прихватљиву.

⁴⁵⁷ Исто, стр. 127

⁴⁵⁸ Протојереј Александар Колесников, *Тајновиделац будућности*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 248

Библија је одувек имала своју копију, речи Бога су вечито бивале пропраћене панданима. У складу са тим, Јерусалим - Град мира, град у коме је требало да буде седиште Божијег народа, добио је свој пандан најпре у Вавилону, а касније и у Риму; Тројични Бог, Син и Свети дух, имало је фалсификате у паганским тројствима као што је Нимрод, Семирамида, Тамуз; Господњи свештеници левити имали су копију у жрецима; служба Божија је пандане добила у облику магије, окултизма, ритуала; жртвовање јагњета у Старом Завету, које је указивало на Христа, замењено је жртвовањем људи и животиња како би се умилостивили богови... Ни данас није другачије, хришћански Бог добија свој пандан у лажном творцу који себе жели прогласити богом на земљи. Реч је о ђаволу који има свој систем веровања, службе, свој кредо, своје вернике и свештенике. Исто је и са месијом – прави је замењен лажним, а долазак Исуса Христа будућом појавом Маитреје.

Сва ова дешавања произилазе из супротстављености Исуса Христа и Сатане; на сцени је рат између два система вредности, између добра и зла, у ком свако мора јасно да се определи на коју ће страну. Могло би се рећи да у основи, на светском нивоу, постоје само две религије, из чега, у складу са претпоставком о оригиналу и фалсификату, произилази да је она права описана у Библији и да показује пут који кроз Христа води у спасење. Бог је све што је потребно за наше спасење изложио у овом светом спису које пркоси времену и притисцима и поручио да је забрањено свако накнадно мењање садржаја. У складу са тим Свети апостол Павле поручује: „Али ако вам и ми или анђео с неба проповиједа јеванђеље друкчије него што вам проповиједасмо, анатема да буде. Као што смо већ рекли, и сада опет велим: ако вам неко проповиједа јеванђеље друкчије него што примисте, анатема да буде.“⁴⁵⁹ Пажња на ово је скренута и у Откривењу Јовановом: „Ја свједочим свакоме који слуша ријечи пророштва књиге ове: ако ко дометне овоме, Бог ће на њега наметнути муке написане у књизи овој; И ако ко одузме од ријечи књиге пророштва овога, Бог ће одузети његов дио од Дрвета живота, и од Града светог, што је написано у књизи овој.“⁴⁶⁰

Насупрот религији која је своју веродостојност показала током два миленијума, стоји њен фалсификат, који покушава најпре да је деградира, а

⁴⁵⁹ Гал. 1.8-1.9

⁴⁶⁰ Откр. 22.18-22.19

потом и замени. Према New Age учењу спасење је могуће без обзира на верско опредељење, јер је свет изван земаљског живота пун различитих места где одлази људски дух, што значи да није битно коме се човек обраћа и моли, као ни да ли се уопште моли. Због одвраћања од поузданог пута спасења, од православља, очигледно је да је у питању план уништења, систем који ће човека одвојити од његовог извора, где су главна оруђа лажна наука и лажна чуда езотерије.

О оваквом исходу сведочио је Рендал Н. Бејр (1956 - 1989), који је деценију и по био страствени присталица New Age-а, све док се није вратио хришћанству, а своја лоша искуства у вези са овим покретом преточио у књигу под називом „Унутар New Age кошмара“.

Бејр је још у детињству доживео разочарење у протестантизам и почео је да трага за истином и неком „правом“ религијом, што га је навело на изучавање оријенталног мистицизма. Постао је познат по својим књигама о кристалима и стекао репутацију вође New Age покрета. Интересовао се за медитацију, употребу халуциногених дрога, Силва методу контроле ума и слично. Пушећи марихуану, често је долазио у измењена стања свести током којих се, како је истицао, осећао као Бог и једно са космосом.⁴⁶¹

У измењеном стању свести је био и када је доживео необично виђење, које ће довести до његовог открочења и преображења, које ће га вратити хришћанству. Једном приликом, неко га је изненада увео у таму паралелног света, где је угледао страшна лица, пуна мржње што га је доводило готово до лудила. „Психолошки, дошло је до ерозије у области позитивних осећања, самопоуздања, представе о себи самом, као и на другим кључним пољима. Духовно, осећао сам да унутрашња празнина расте преко сваке мере. Све у свему, осећао сам се као да ме живот напушта и да ја немам никакву контролу над тим силама. На неки начин, то је личило на духовни 'канцер' који ме је постепено обузимао и дубоко изједао изнутра.“⁴⁶² Након тога почео је да

⁴⁶¹ *Царство Божије и царство празнине, Православље и духовност Њу Ејџа, Православље и секте, књига 7*, пр. проф. Љубо Милошевић, svetosavlje.org, 2011. <https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavlje-i-duhovnost-nju-ejdz-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-vii/> приступљено 2.8.2016. год.

⁴⁶² Randall Baer, *Inside the New Age Nightmare*, Huntington House, Lafayette, Los Angeles,

проводи све више времена у кревету, осећајући бол. Покушавао је да применом New Age метода одагна ову таму, али безуспешно, све док се није окренуо хришћанској молитви. Како је напредовао у молитви, тако је осећао да га рука Исуса Христа извлачи из овог незнања и бивао је преплављен снагом Његовог присуства. Како је Бејр навео, том приликом је неконтролисано плакао, осећајући покајање, али и прожимање свог срца Светим Духом. Уједно се и радовао спознаји да је Христос његов једини Спаситељ.⁴⁶³

Како је истакао, Господ је прекинуо ужасно Сатанино ропство и ослободио га. Након тога је увидео да је и најснажније мистично New Age искуство потпуно бледо наспрам бескрајне моћи Небеског Оца. Поредиши своја ранија псеудодуховна искуства, док је припадао New Age покрету, са хришћанским, он каже: „Сатанини сјајни фалсификати су као јефтине, прљави тепих у поређењу са Истином.“⁴⁶⁴

Ово су били разлози да убудуће почне да сведочи против New Age-а. Из перспективе дугогодишњег поборника, Бејр је изнео мишљење да овај покрет у суштини није ништа ново, већ да представља модерно, масовно оживљавање филозофија и пракси заснованих на окултизму. Реч је о „несрећи духа“, моћној заблуди у коју се људи уводе кроз обећање личног божанства и неограничене моћи. Он упозорава на мрак који се крије иза завесе љубави, мира, универзалног братства. „То није ништа друго до сјајно заводљив, шири пут који води до евентуалног уништења.“⁴⁶⁵ Такође, у циљу спречавања масовног упадања у ову замку, скреће пажњу на критичне категорије људи, на оне који имају предиспозицију да падну у прелест. Међу њима су: социјално-културни побуњеници који су разочарани западном културом и трагају за алтернативном духовношћу; они који траже решење за свакодневне изазове и проблеме, као што су стрес, лоша међуљудска комуникација, прекомерна килажа и сл.; отпадници од хришћанства из разлога млаке вере, незадовољства, апатије и сл.; они који

1989., стр. 62

⁴⁶³ Исто, стр. 63

⁴⁶⁴ Исто, стр. 64

⁴⁶⁵ Исто, стр. 78

слепо прате нове трендове и воле да експериментнишу; адолесценти и млади који, бежећи од ауторитета, трагају за истином.⁴⁶⁶

Према његовим речима, унутар New Age-a, који се позива на толеранцију и плурализам, све је заправо усмерено против хришћанства; хришћани се доживљавају као заостали и незналице.⁴⁶⁷

Рендал Бејр је преминуо у саобраћајној несрећи у периоду објављивања књиге „Унутар New Age кошмара“. Мистериозен околности његове смрти истражује FBI.

Случај овог бившег New Age вође је показао да они који не проучавају Библију и одбацују истину, лако постају плен преваре, јер Сатана подмеће лаж сличну истини како би завео оне који то дозвољавају, који желе да избегну одрицање од свог старог ја и жртву које та истина тражи. Прави пут је упознавање Христовог живота и учења, плана спасења кроз списе Библије и лична искуства комуникације са Богом, која ће бити верификована консултовањем са искусним духовником.

Да би се човек лишио духовног ослоња и изложио лажним учењима, врше се напади на Библију. Оспорава се њена аутентичности и „доказује“ да је реч о превари, односно миту који су писали стари жреци, припадници разних секти. Упркос томе, иако су многа дела написана како би она била проглашена ништавном, Библија је и даље најпродаванија и најобјављенија књига на свету.

Идеологија New Age-a представља израз људске гордости која жели да покори духовни свет, у складу са старом замком коју је поставио ђаво - ако једете плод познања бићете као богови. Међутим, хришћанство нас учи да се обожење не постиже на силу, већ кроз заједницу коју је Отац небески успоставио са човеком преко свог Јединородног сина, Исуса Христа, у Духу Светоме. Оно се не може стећи храњењем огреховљеног ја које се крије под маском љубави и уважавања свог и туђега егоизма. Због тога треба бити пажљив и не дозволити да се упадне у замку лажних учитеља, какви ће се најлакше препознати уколико се упознамо са одликама оних правих. Особине које мора да поседује човек који другима предаје правила спасења верницима је приближио

⁴⁶⁶ Исто, стр. 93

⁴⁶⁷ Исто, стр. 162

Свети Јован Лествичник у „Поукама пастиру“. Еписком Варнава их сажето износи, а ми препричавамо:

- Као што сликарима не приличи да копирају туђе слике, тако ни учитељима није дозвољено да се предања држе само кроз угледање на туђа дела, односно учитељи до спознаје врлине морају доћи кроз сопствено искуство да би стекли могућност да њој поучавају друге;
- Срамно је да учитељи од Бога моле оне дарове за своје следбенике које ни сами нису стекли, односно најпре они сами морају да се ослободе сваке страсти;
- Уколико је Бог учитељима дао моћ да предвиђају буру, они морају безбедно да управљају лађом и на време да упозоравају оне који се у њој налазе на опасности, јер су ти исти управо њима поклонили поверење, односно учитељи су дужни да у складу са поверењем које им је указано воде рачуна о свакој својој речи и сваком свом делу;
- Да би лечење било успешно болесник лекару мора показати ране и тражити од њега лек, односно следбеници морају стећи поверење у учитеље и искрено их замолити за помоћ како би се на време спасили;
- Пастир не би требало да се неразумно смирује, а поготово не да се узноси пред потчињенима, већ треба да се угледа на Светог апостола Павла и да истински следи пут врлине, јер ако следбеници код учитеља открију мане у њима ће се родити неповерење;
- Учитељи, а и верници треба да пазе да не постану строги иследници ситница, јер то значи да не подржавају Бога.⁴⁶⁸

Тренутно се води рат око сваке душе јер онај ко добро познаје Библију и живи у складу са њеним принципима има другачији поглед на живот од оног који живи „светски“. Будући да живи површно и често неморално, њиме је могуће манипулисати, а таква особа иде у сусрет потребама New Age-а. Хришћани овај свет, системе, државе виде као нешто пролазно, док је вечно само Царство небеско које ће наступити након Другог доласка Исуса Христа. С

⁴⁶⁸ Епископ Варнава Бјељајев, *О послушању, у Књига о прелести и лажном духовништву – Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 340-341

обзиром на то да њихово опирање почива на верности цркви као мистичном телу Христовом, не чуди мржња која се јавља према Библији и цркви.

У сврху лакшег разликовања New Age од хришћанског учења, у наставку је дат табеларни приказ поимања кључних верских појмова, што може допринети и увиђању непомирљивости ова два супротстављена становишта.

Табела бр. 1 *Сажет водич за разликовање хришћанског и New Age учења*

Учење Појам	Хришћанство	New Age
Бог	Бог је извор и врховни творац свега што постоји. Он је Отац свих нас који нас неизмерно љуби. Бог свему даје живот и све покреће, али истовремено надилази све што је створио. Његова суштина је несазнатљива и неприступачна. За њега се везује безброј нестворених, благодатних енергија у којима могу да учествују и анђели и људи, али Он није безлична космичка енергија, јер је космос Божија творевина, створена ex nihilo.	Сав појавни свет је саткан од енергије на коју може утицати свака мисао, дајући јој посебан облик. Из тога произилази да појам Бога овде није у подручју теологије, већ психологије. Он није представљен у облику неке особе, већ се доживљава као свепрожимајућа енергија која свиме управља. Он је првобитна супстанца, чиста свест, извор свих ствари, душа света, универзални ум...
Исус Христос	Исус Христос је Син Божији, Месија, Спаситељ човечанства. Он је друго лице Свете Тројице. Он се оваплотио од Духа Светог и Девике Марије у време владавине римског цара	Он није Син Божији, већ отелотворење космичке енергије. Заправо, он је само један од њених облика. Христос је био вођа човечанства у Доба рибе, као

	<p>Августа. Сјединивши своју Божанску и људску природу постао је Син Човечији. Жртвујући се на крсту ослободио је род човечији од греха, смрти и ђавола и на тај начин помирио га са Оцем. Васкрсењем је показао да ћемо сви једног дана васкрснути и стати пред Њега као судију, након чега ће свако према својим делима примити вечни живот или вечну смрт, односно ући у вечну светлост са Богом и анђелима или у вечну таму са Сатаном и демонима.</p>	<p>што су то били и разни други учитељи током историје. Свако од нас може постати Христос уколико развије своје потенцијале и достигне потребан ниво свести да препозна божанство које се у њему крије.</p>
Црква	<p>Црква је посредник између Творца и Његове творевине. У њој пребива благодат Светог Духа. Она има улогу да изведе човека из његовог палог и ограниченог постојања и уведе га у пуноћу Божанског живота. Она наставља спаситељско деловање Исуса Христа на земљи. Црква је мистично тело Христово, а њени чланови су удови тог тела.</p>	<p>Институције, а самим тим и црква сматрају се непожељнима, јер је спасење индивидуална ствар. Потребно је да свако сам пронађе свој пут просветљења, без ауторитета било које врсте.</p>
Спасење	<p>Спасење је дар од Бог из љубави, а на основу</p>	<p>Спасење је лична ствар сваког појединца, а до њега се стиже</p>

	<p>искупитељске жртве Исуса Христа. Мимо њега се нико на земљи не може спасити.</p> <p>Човека спашава вера у Сина Божијег, али ту веру за живота морају пратити добра дела.</p> <p>Право просветљење долази једино од Христа.</p> <p>Предуслов спасења је ступање у Цркву Божију као заједницу Тела и Крви Исуса Христа.</p> <p>Човек се у Цркви ослобађа робовања таме, јер је Исус жртвом на Голготи, васкрсењем и вазнесењем искупио грехе људи. Ступајући у зајединцу Христа и његових верника, чувањем од греха, творећи врлине човек достиже спасење и задобија благодат Светог Духа.</p>	<p>уз помоћ разних техника за достизање измењених стања свести и вишег знања, као што су јога и медитација. Овом чину претходе просветљење, буђење окултних моћи, сједињење с универзумом...</p>
Истина	<p>Објективна истина је објављена у Исусу Христу који је једини пут, истина и живот.</p> <p>Према њој сваки верник треба да уређује свој живот.</p>	<p>New Age одриче постојање апсолутне истине. Верује се да све религије поседују по један њен делић, а да је суштина у томе да свако пронађе истину за себе која му одговара.</p>
Време	<p>Време је линеарно, оно има свој почетак, трајање и крај. На крају времена ишчекује се</p>	<p>У оквиру New Age учења присутно је циклично схватање времена. Ишчекује се</p>

	<p>Други долазак Исуса Христа, који ће након победе над Антихристом судити живима и мртвима.</p>	<p>улазак у Доба водолије које ће бити време мира и праведности, у ком ће бити успостављен Нови светски поредак, а у које ће човечанство увести спаситељ Маитреја.</p>
<p>Есхатологија</p>	<p>Смрт значи улазак у онострани вечни живот. Након смрти сваког човека чека привремено одредиште, док ће коначно уследити након другог Христовог доласка и Страшног суда. Праведници је намењен рај, а казна за неправеднике је пакао. Након овог следе ускрснуће тела и вечни живот у заједници са Богом.</p> <p>Смрт је последица греха и представља удаљавање од заједнице са Богом који је живот. Она је уследила након непослушности Адама и Еве – да они нису прекршили заповест љубави Божије, никада не би доживели смрт, а она за њихове потомке не би била болно раздвајање душе од тела. Исус Христос је ипак устао из мртвих и свим умрлима даровао живот,</p>	<p>Вечни живот је намењен духу који ће се једног дана расплинути у бесконачној космичкој енергији. Живот је циклично понављање сличних живота са сродним тежама, потребама, недаћама, који увек стреми све већем савршенству. Одатле сежу вера у реинкарнацију, комуникација са оностраним светом, астралне пројекције...</p>

	односно могућност пребивања у заједници са Светом Тројицом.	
Грех	<p>Грех је оно што човека удаљује од заједнице са Богом, односно оно што је противно светој и савршеној вољи Божијој. Одступајући од Господа, газећи Његове заповести човек предаје себе у ропство демонима и бива осуђен на вечну муку.</p> <p>Грех је слепило, тама, болест. Он поробљава човека, који се од њега не може сам ослободити. Грех је злоупотреба слободне воље. Спас је у покајању и молитви за опроштај.</p> <p>Човек је по својој природи склон греху, смртан и под влашћу злих духова, као последица пада Адама и Еве. Он крштењем, које представља улазак у Цркву Божију, стиче могућност да се ослободи и очисти од унутрашње таме.</p>	<p>Грех не постоји. Постоји само незнање о сопственој божанствености. Мисија Христа је да нам помогне да спознамо ту чињеницу и упути нас како да чинимо дела попут његових.</p>

8.6 Хришћански одговор на доктрину New Age-а – Други долазак Исуса Христа

Библија директно не оспорава Маитреју, будући да га и не помиње. Али за разлику од New Age учења, савремени свети оци му не додељује улогу Спаситеља, већ Антихриста који ће се појавити у време свршетка света, пре поновног доласка правога Спаситеља, односно Исуса Христа. „Јер ће доћи Син Човечији у слави Оца својега са анђелима својим, и тада ће узвратити свакоме по дјелима његовим.“⁴⁶⁹

Дакле, овоме свету доћи ће крај јер су га обузели многи греси, а како безакоње не би остало вечно биће створен бољи свет након силаска Господа Исуса Христа с неба. И Симбол вере носи исту поруку: „...и који се узнео на небеса и седи с десне стране Оца; и који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја.“⁴⁷⁰

Према Јеванђељима сам Исус је својим ученицима наговестио како ће се ствари одвијати. Једном приликом када су га, док је седео на гори Маслинској, питали о предстојећим дешавањима, Он је рекао: „Тада ће вас предати на муке, и побиће вас, и сви ће вас народи омрзнути због имена мога. И тада ће се многи саблазнити, и издаће један другог и омрзнуће један другог. И изићи ће многи лажни пророци и превариће многе. И зато ће се умножити безакоње, охладнеће љубав многих. Али ко претрпи до краја, тај ће се спасти.“⁴⁷¹ Такође их је упозорио да не верују уколико им ко указује на Његову појаву, јер ће Његов долазак бити попут муње: „И одмах ће се по невољи тих дана сунце помрачити, и мјесец своју свјетлост изгубити, и звјезде с неба пасти, и силе небеске покренути се. И тада ће се показати знак Сина Човјечијега на небу; и тада ће проплакати сва племена на земљи; и угледаће Сина Човјечијега где долази на облацима небеским са силом и славом великом. И послаће анђеле своје с

⁴⁶⁹ Мат. 16.27

⁴⁷⁰ *Православни молитвеник*, Српска православна црквена општина Линц – Аустрија, ур. Протојереј Драган Мићић, стр. 14

⁴⁷¹ Мат. 24.9-24.13

великим гласом трубним; и сабраће изабране своје од четири вјетра, од краја до краја небеса.“⁴⁷²

У складу са учењем изложеном у Јеванђељима, Други Христов долазак детаљно је приказан у апокалиптичкој књизи Откривења, где се већ на почетку истиче: „Ево, Он долази, са облацима, и угледаће га свако око, и они који га прободоше; и заплакаће због њега сва племена земаљска.“⁴⁷³ Свети апостол Јован, коме су разоткривене тајне, овде наглашава и да се њему Син човечији представио као алфа и омега, први и последњи, чиме је указао на то да је Он месија свих народа. Христос ће доћи као судија, који ће делити правду у складу са заслугама. „И кад га видјех, падох к ногама његовим као мртав, и Он положи десну руку своју на ме, говорећи: Не бој се, ја сам Први и Последњи и живи; и бијех мртав и ево жив сам у вијекове вијекова, и имам кључеве од смрти и од пакла. Напиши дакле што си видио, и што јесте и што ће бити послје овога.“⁴⁷⁴

У Откривењу се наводи да је Свети апостол Јован угледао самог Бога Оца како седи на престолу, што означава почетак Божијег суда, који претходи Страшном суду, изнад ког се јавила дуга која симболише обнављање света. „И одмах бијех у Духу; и гле пријесто стајаше на небу, и на пријестолу сјеђаше Неко, по изгледу сличан камену јаспису и сарду; и около пријестола бијаше дуга на изглед као смарагд.“⁴⁷⁵ Око престола су се налазила још двадесет четири престола на којима су седеле двадесет четири старешине, које, према мишљењу већине тумача ове књиге Новог завета, чине представници човечанства које је угодило Господу. Према тумачењу Светог Андреја архиепископа Кесаријског, првих дванаест старешина означава светитеље који су заблистали у Старом завету, односно патријархе, родоначелнике дванаест израиљских племена, док других дванаест старешина означава оне који су заблистали у Новом завету, односно апостоле којима је Бог обећао да ће једном седети на дванаест престола.⁴⁷⁶

⁴⁷² Мат. 24.29-24.31

⁴⁷³ Откр. 1.7

⁴⁷⁴ Откр. 1.17-1.19

⁴⁷⁵ Откр. 4.2-4.3

⁴⁷⁶ Свети Андреј Кесаријски, *Тумачење апокалипсе*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 43

Божија моћ и гнев према грешницима приказана је кроз муње и громове који излазе са престола, а Његово знање о свему прошлом, садашњем и будућем кроз четири жива бића пуна очију са свих страна. Претпоставља се да ова четири жива бића симболишу четири Јеванђеља, а да очи са свих страна говоре о њиховом просветљењу.

Према Светом апостолу Јовану, Господ је у десној руци држао књигу запечаћену са седам печата, у којој су садржана пророчанства недоступна било ком живом бићу. „И видјех анђела силна гдје објављује громким гласом: Ко је достојан да отвори књигу и разломи печате њене. И нико не могаше ни на небу, ни на земљи, ни под земљом да отвори књигу нити да загледа у њу.“⁴⁷⁷ Једини коме је било омогућено да отвори књигу јесте Исус Христос, који је Себе принео као жртву за људске грехе. Овде је Он представљен као јагње са седам рогова и седморо очију, где седам рогова означава Његову снагу, а седморо очију седам духова Божијих који се шаљу по свој земљи. „И видјех посред пријестола и четири жива бића, између старјешина, Јагње гдје стајаше као заклано, и имађаше седам рогова и седам очију, а то су седам духова Божијих који се шаљу по свој земљи.“⁴⁷⁸ Јагње је као Спаситељ људског рода стајало с десне стране Бога, а чим је узело књигу поменуте двадесет четири старешине и четири жива бића падоше пред њим одајући му почаст. Исти су му запевади песму у којој се прославља ново Царство Сина Божијег. Архиеписком Аверкије Таушев тај чин описује на следећи начин: „Искупљење човечанства, иако се тиче само човека, било је толико задивљујуће, толико величанствено, дирљиво и освештано да је побудило најживље учешће читавог хора небеског, тако да су сви заједно, и анђели и људи, прослављали Бога због тог дела и поклонили се ономе који живи у векове векова.“⁴⁷⁹

Даље је Јагње, отварајући печате, испуњавало Божије одлуке. Отварање првог печатак симболисало је слање апостола у свет и проповедање јеванђеља; отварање другог печата означавало је одузимање мира и побуну неверника

⁴⁷⁷ Откр. 5.2-5.3

⁴⁷⁸ Откр. 5.6

⁴⁷⁹ Архиеписком Аверкије Таушев, *Апокалипса или откривење Светог Јована Богослова*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 169

против верујућих; отварањем трећег печата започето је отпадништво од Христа оних који нису били чврсти у својој вери; отварањем четвртог печата испољен је гнев Божији кроз разне несреће последњих времена; након отварања петог печата започета је молитва светих мученика пред престолом Божијим за што скорији долазак Страшног суда и окончање мучења. Отварање шестог печата означавало је све најављене страхоте током појаве Антихриста и Другог доласка Исуса Христа. „И видјех, кад отвори шести печат, наста земљотрес велики, и сунце поста црно као врећа од костријети, и мјесец сав поста као крв; и звијезде небеске падоше на земљу, као што смоква одбацује заметке своје кад је заљуља велики вјетар.“⁴⁸⁰ Тада су гнева Божијег били поштеђени само они који су носили печат животворног Крста. „И чух број обиљежених печатом: сто и четрдесет и четири хиљаде оних са печатом из свију племена синова Израилевих.“⁴⁸¹ По отварању седмог печата завршавао се земаљски живот и појавило се седам анђела са седам труба представљајући извршиоце казне над људским родом. Уједно они су предводили и свете људе који су се молили за умањење мучења и награђивање. Након те молитве уследиле су стравичне казне праћене звуковима труба свих седам анђела. Када је затрубио први од њих на земљу су пали град, огањ и крв, што указује на телесна мучења грешника; потом је затрубио други анђеоло и изазвао пропаст трећине мора и свега живог у њему; после звука трубе трећег анђела трећина речних вода је постала пелен, због чега помреше многи људи; након што је четврти анђеоло затрубио трећина сунца, звезда и месеца била је ударена и помрачена; када се звуком трубе огласио пети анђеоло, анђеоло Божији, у виду звезде, послат је на земљу ради кажњавања грешника у дубини бездана, односни геени. О „И у те дане тражиће људи смрт, и неће је наћи; и пожељеће да умру, и смрт ће од њих бјежати.“⁴⁸² После звука трубе шестог анђела бише пуштена четири анђела, како би судила безбожницима и побила трећину људи.⁴⁸³ Тада се појавио и свети анђеоло који је Светом апостолу Јовану дао пророчку књижицу. За време звука трубе шестог анђела Антихрист је по допуштењу Божијем убио два проповедника (Еноха и

⁴⁸⁰ Откр. 12-6.13

⁴⁸¹ Откр. 7.4

⁴⁸² Откр. 9.6

⁴⁸³ Претпоставља се да се истиче пропаст трећине човечанства јер је остатак предодређен за покајање.

Илију), која су затим васкрсла. На небу се убрзо, пошто се огласила труба седмог анђела, зачуо глас који је поручио да је царство света постало Царство Господа нашега и Христа Његовог, а уједно је и најавио наступање Страшног суда. „И отвори се храм Божији на небу, и показа се ковчег завјета Господњег у храму његовом; и бише муње, и јака, и громови, и земљотреси и град велики.“⁴⁸⁴

Затим су уследиле поновне борбе са Антихристом, који се лажно представљао као месија, након чега је поражен и бачен у пакао.⁴⁸⁵ Током тог мучног периода, Свети апостол Јован је на Сиону угледао Јагње и сто четрдесет четири хиљаде његових следбеника, који су на челима носили печат божанске светлости. Овде Сион означава нови Израил, као што се и следбеници разликују од раније поменутих изабраника племена Израилских. Након тога, зачуо је глас анђела који је упозоравао на близину будућег Страшног суда.

Суд Божији над непријатељима цркве приказан је у виду седам чаша гнева које излива седам анђела. Прва чаша је изливена на оне који имају жиг Антихриста, што је на њима изазвало разне ране; друга је изливена у море које је постало попут крви, а у њему је све угинуло; трећа је изливена у реке, а вода у њима се претворила у крв; четврта чаша је изливена на сунце, коме је било поверено да пржи својом врелином; пета чаша је, као што је већ наведено⁴⁸⁶, изливена на престо Антихриста; шеста чаша је изливена у Еуфрат, који је пресахнуо, што је отворило пут царевима са Истока да дођу и изврше пресуду над царством Антихриста, које ће бити уништено након изливања седме чаше на ваздух. „И град велики раздијели се на три дела, и градови незнабожачки падоше; и Вавилон велики би споменут пред Богом да му се да чаша вина жестине гнева његовог. И свако острво ишчезе, и гори се не нађоше. И град велики као талант паде с неба на људе, и хулише људи на Бога због зла од града, јер је велико зло његово.“⁴⁸⁷ Вавилон је представљен као блудна жена, која се опија уз помоћ крви Исусових следбеника. Услед пада постао је тамница свих нечистих духова, која ће за време Божијег суда бити сажежена огњем.

⁴⁸⁴ Откр. 11.19

⁴⁸⁵ Детаљније приказано у 8.4 поглављу дисертације.

⁴⁸⁶ Наведено у 8.4 поглављу дисертације.

⁴⁸⁷ Откр. 16.19-16.21

После овог, у Откривењу се наводи да је Свети апостол Јован на небу видео Христа, односно Судију на белом коњу. „И видјех небо отворено, и гле, коњ бијели, и Онај који сједи на њему зове се Вјерни и Истинити, и по правди суди и ратује; а очи су му као пламен огњени, и на глави његовој круне многе, и има Име написано, које нико не зна до Он сам; и обучен је у хаљину црвену од крви, и Име се његово зове: Логос (Ријеч) Божији.“⁴⁸⁸ Према тумачењу Светог Андреја архиепископа Кесаријског, Он се овде назива Логосом како би се истакла Његова Синовска Ипостас, као и да би се показало да Он у Себи садржи логосе свега постојећег.⁴⁸⁹

Такође, Свети апостол Јован је видео и анђела како силази с неба носећи велики ланац и кључ од бездана, где је свезао Сатану на хиљаду година, колико треба да протекне до Другог доласка Христовог. „И ухвати аждају, стару змију, која је ђаво и сатана, и свеза је на хиљаду година. И баци је у бездан и закључа и запечати над њом, да више не vara народе, док се не наврши хиљаду година; послје тога треба да буде одријешена на кратко вријеме.“⁴⁹⁰ Тада ће на престолима седети они који су добили спасење, а посебно се наглашавају душе светих мученика које се још увек нису спојиле са телом. Свети учествују у управљању Царством Божијим на земљи и то ће трајати све до коначне победе над безбожништвом, када ће доћи до васкрсења тела и Страшног суда. „Ово је прво васкрсење. Блажен је и свет онај који има удјела у првом васкрсењу; над њима друга смрт нема власти, него ће бити свештеници Богу и Христу, и цароваће с њим хиљаду година.“⁴⁹¹

По навршењу тих хиљаду година биће пуштен Сатана из тамнице и покушаће да поново обмане људе у лику Антихриста, али ће ипак бити бачени у сумпорно и огњено језеро и осуђени на паклене муке. Након ове коначне победе уследиће свеопште васкрсење мртвих и последњи Страшни суд према делима за живота на земљи. „И видјех мртве, велике и мале, гдје стоје пред пријестолом, и

⁴⁸⁸ Откр. 19.11-19.13

⁴⁸⁹ Свети Андреј Кесаријски, *Тумачење апокалипсе*, у Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 106

⁴⁹⁰ Откр. 20.2-20.3

⁴⁹¹ Откр. 20.5-20.6

књиге се отворише, и друга се књига отвори, која је Књига живота; и бише суђени мртви по дјелима својим као што је записано у књигама.⁴⁹²

Затим следи откривање Царства Христовог у свој слави својој. Према Откровењу Јовановом, неће доћи до промене саме суштине ствари, већ ће се обнављање неба и земље састојати у њиховом преображају огњем и одликоваће се новином облика и својстава. Он говори о духовној лепоти и величини Новог Јерусалима, који је окружен високим зидом и стражарима, како би поручио да приступ њему неће бити лак. „И неће ући у њега ништа нечисто, ни који чини гадост и лаж, него само записани у Јагњетовој књизи Живота.“⁴⁹³ Нови Јерусалим је представљен и као невеста Јагњетова, која силази са неба.

Поред тога што открива да после Страшног суда жалости и бола више неће бити, Свети апостол Јован наглашава да му је Онај што седи на престолу пренео следеће упозорење: „Који побиједи, наслиједиће све ово, и бићу му Бог, и он ће ми бити Син. А страшљивима и невјернима и нечистима и убицама и блудницима и врачарима и идолопоклоницима и свима лажима, њима је удио у језеру које гори огњем и сумпором, што је друга смрт.“⁴⁹⁴

На крају Откривења кроз симболе река воде живота и дрво живота изражава се блаженство овог небеског града. Река воде живота означава благодат животворног Духа, док се претпоставља да дрво живота означава самог Исуса Христа, јер неки свети оци тврде да је дрво живота у рају био Христос. И овде се и још једном указује на скори долазак Спаситеља и потребу државања речи пророштва.

Наведене страхоте су слике лажне религије која се до краја не предаје. У хришћанском учењу она доживљава пораз заједно са паганством, спиритизмом, сатанизмом, окултизмом, екуменским мешавинама које предводе самопрозване месије. Јасно је да се предвиђа васкрсење свих праведних, без обзира у ком су историјском периоду живели, и да нигде нема најаве о стварању идеалног система на земљи. Хилијастичко учење о хиљадугодишњем Христовом царству на земљи, које заступају многе протестантске верске заједнице, осуђено је на II

⁴⁹² Откр. 20.12

⁴⁹³ Откр. 21.27

⁴⁹⁴ Откр. 21.7-21.8

Васељенском сабору.⁴⁹⁵ Према Библији, свако ко каже другачије може се сматрати Антихристовим подаником.

Да библијска пророчанства о изабраном Спаситељу нису празна прича постаје јасно уколико се изврши паралелни приказ најављених догађаја у Старом завету и испуњених у Новом завету. Реч Божију веродостојнијом чини и податак да су пророчанства била написана вековима пре самог рођења Исуса Христа. У табели у наставку следи неколико примера.

Табела бр. 2: Приказ библијских пророчанстава о месији и њихових остварења

Стари завет -пророчанство-	Нови завет -остварење-
<p>1. Мој. 49.10 „Палица владалачка неће се одвојити од Јуде нити од ногу његовијех онај који поставља закон, докле не дође онај коме припада, и њему ће се покоравати народи.“</p>	<p>Лука 3.23-3.33 „И сам Исус имаше око тридесет година кад поче; и бјеше, као што се мишљаше, син Јосифа, сина Илијева, Сина Мататова, сина Левијева, сина Мелхијева, сина Јенејева, сина Јосифова, Сина Мататијева, сина Амосова, сина Наумова, сина Еслимова, сина Нагејева, Сина Маатова, сина Мататијева, сина Семејева, сина Јосифова, сина Јудина, Сина Јоананова, сина Расајева, сина Зоровавелова, сина Салатиилова, сина Ниријева, Сина Мелхјева, сина Адијева, сина Косамова, сина Елмодамова, сина Ирова, Сина Јосијина, сина</p>

⁴⁹⁵ Откр. 20.2-20.3 неки су разумели као наговештај да ће на земљи бити успостављено хиљадугодишње царство мира и благостања, али свети оци ово често тумаче симболички, а не буквално. Види: Свети Андреј Кесаријски, Архиепископ Аверкије Таушев, *Апокалипса – тумачење откривења Јовановог, Свети оци о другом доласку Христовом и царству небеском*, Православна црква при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012, стр. 116; 150-152

	<p>Елиезерова, сина Јоримова, сина Мататова, сина Левијева, Сина Симеонова, сина Јудина, сина Јосифова, сина Јонанова, сина Елиакимова, Сина Мелејева, сина Натанова, сина Давидова, Сина Јесејева, сина Овидова, сина Воозова, сина Салмонова, сина Наасонова, Сина Аминадавова, сина Арамова, сина Јорамова, сина Есромова, сина Фаресова, сина Јудина.“</p>
<p>Иса 7.14 „Зато ће вам сам Господ дати знак; ето дјевојка ће затрудњети и родиће сина, и надјенуће му име Емануило.“</p>	<p>Мат. 1.18-1.25 „А рођење Исуса Христа овако би: Кад је мати његова Марија била обручена Јосифу, а прије него што се бејаху састали, нађе се да је затруднила од Духа Светога. А Јосиф муже њезин, будући да је праведан и не хотећи да је јавно изобличи, намисли је тајно отпустити. Но кад он тако помисли, гле јави му се у сну анђео Господњи говорећи: Јосифе, сине Давидов, не бој се узети Марију за жену своју; јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога. Па ће родити сина, и надјени му име Исус; јер ће он спасти народ свој од гријеха њихових. А све се ово догодило да се испуни што је Господ казао преко пророка који говори; Ето дјевојка ће зачети, и родиће сина, и надјенуће му име Емануил, што ће рећи: С нама Бог. Уставши Јосиф од сна, учини како му</p>

	заповједи анђео Господњи и узе жену своју. И не знадијеше за њу док не роди сина својега првенца, и надјену му име Исус.“
Иса 9.7 „Без краја ће расти власт и мир на престолу Давидову и у царству његовом да се уреди и утврди судом и правдом отсада довијека. То ће учинити ревност Господа над војскама.“	Мат 1.1 „Родослов Исуса Христа, сина Давидова, Авраамова сина.“ Мат 1.17 „Свега, дакле, кољена од Авраама до Давида, кољена четрнаест, а од Давида до до сеобе вавилонске кољена четрнаест, и од сеобе вавилонске до Христа, кољена четрнаест.“
Псал. 2.7 „Казаћу наредбу Господњу; он рече мени: ти си син мој, ја те сад родих.“	Мат. 3.17 „И гле, глас са небеса који говори: Ово је Син мој љубљени који је по мојој вољи.“
Зах. 9.9 „Радује се много, кћери Сионска, подвикуј, кћери Јерусалимска; ево, цар твој иде к теби, праведан је и спасава, кротак и јаше на магарцу, и на магарету, младету магаричину.“	Мат. 21.1-21.9 „И кад се приближише Јерусалиму и дођоше Витфагу према Маслинској гори, онда Исус посла два ученика. Говорећи им: Идите у село што је према вама, и домах ћете наћи магарицу привезану и магаре с њом; одријешите је и доведите ми. И ако вам ко рече што, кажите да они требају Господу, и одмах ће их послати. А ово је све било да се испуни што је казано преко пророка који говори: Кажите кћери Сионовој: Ево Цар твој иде теби кротак, и јаше на магарици, и магарету, младунчету товарне животиње. А ученици отидоше и учиниште како им заповеди Исус. Доведоше магарицу и магаре, и метнуше на њих хаљине

	<p>своје, и усједе на њих. А народ веома многи простираше хаљине своје по путу, а други резаху грање од дрвећа и простираху по путу. А народ који иђаше пред њим и за њим, викаше говорећи: Осана Сину Давидову! Благословен који долази у име Господње! Осана на висини!“</p>
<p>Зах. 11.12-11.13 „И рекох им: ако вам је драго, дајте ми моју плату; ако ли није, немојте; и измјерише ми плату, тридесет сребреника. И рече ми Господ: баци лончару ту часну цијену којом ме процијенише. И узев тридесет сребреника бацих их у дом Господњи лончару.“</p>	<p>Мат. 26.14-26.15 „Тада један од Дванаесторице, по имену Јуда Искариотски, отиде првосвештеницима. И рече: Шта ћете ми дати и ја ћу вам га издати? А они му положише тридесет сребреника.“</p>
<p>Иса. 53.7 „Мучен би и злостављен, али не отвори уста својих; као јагње на заклање вођен би и као овца нијема пред онијем који је стриже не отвори уста својих.“</p>	<p>Мат. 27.11-27.14 „А Исус стаде пред намјесником, и запита га намјесник говорећи: Јеси ли ти цар јудејски? А Исус му рече: Ти кажеш. И кад га тужаху првосвештеници и старјешине, ништа не одговори. Тада му рече Пилат: Зар не чујеш колико против тебе свједоче? И не одговори му ни на једну ријеч, тако да се намјесник дивљаше веома.“</p>
<p>Псал. 22.18 „Дијеле хаљине моје међу собом, и за долами моју бацају ждријеб.“</p>	<p>Мат. 27.35 „А кад га разапеше, раздијелише хаљине његове бацивши коцку.“</p>
<p>Иса. 53.9 „Одредише ми гроб са злочинцима, али на смрт би с богатијем, јер не учини неправде, нити</p>	<p>Мат. 27.57-27.60 „А кад би увече, дође човјек богат из Ариматеје, по имену Јосиф, који је такође био ученик</p>

се нађе пријевара у устима његовијем.“	Исусов. Онај приступивши Пилату замоли за тијело Исусово. Тада Пилат заповиједи да му даду тијело. И узевши Јосиф тијело, зави га у платно чисто. И стави га у свој нови гроб што је био исјекао у камену; и наваливши велики камен на врата од гроба, отиде.“
Псал. 16.10 „Јер нећеш оставити душе моје у паклу, нити ћеш дати да светац твој види трулост.“	Дјел. 2.24 „Њега Бог васкрсе, раздријешивши муке смрти, јер не бјеше могуће да га она држи.“ Дјел. 2.27 „Јер нећеш оставити душу моју у аду, нити ћеш дати да Светац твој види труљење.“
Псал. 110.1 „Рече Господ Господу мојему: сједи мени с десне стране, док положим непријатеље твоје за подножје ногама твојим.“	Дјел. 7.56 „И рече: Ево видим небеса отворена и Сина Човјечијега гдје стоји с десне стране Богу.“

9. ПРЕЛЕСТ

Заводљиве идеје New Age покрета наводе савременог човека на помисао да може бити раван Богу. Побуђен тим циљем он креће у потрагу за стицањем надчовечанских сила и знања, занемарујући живот по јеванђељу. Уместо да подреди своју вољу благодати Божијој, он се окреће магији и окултизму и тоне у грех. Губећи духовне оријентире верник скреће са Христовог пута спасења.

Оваква духовна обмана, односно заблуда у теологији се назива прелест. Њој су нарочито изложени почетници на духовном путу који имају високо мишљење о себи. „Прелест је заправо демонска духовна обмана којој подлежу они који су склони сујетном уздицању себе, којима је стран самокритички став.“⁴⁹⁶ У основи сваке прелести лежи лажна мисао, због чега се за њу каже и да представља понављање греха Адама и Сатане. Ђаво је уз помоћ лажи поразио људски род на његовом почетку, и иако нас је Бог тада искупио, на сваком од нас је остало да бира коме ће се даље покоравати. „Од тога доба природа наша, затрована отровом зла, и вољно и невољно стреми ка злу, које се и насладом изопаченој вољи, и изопаченом разуму, и изопаченом срдачном осећању приказује као добро... Првобитно прелест дејствује на начин мишљења: кад је примљена и кад изопачи начин мишљења, она се тренутно предаје срцу, изопачује осећања срца; овладавши човековим бићем, она се разлива на читаву његову делатност, трује само тело, које је нераскидивом везом од стране Творца повезано са душом. Стање прелести је стање духовне пропасти или вечне смрти.“⁴⁹⁷

Сатана константно настоји да прелести сваку људску душу, користећи се нашим наслеђеним слабостима. Он нас нагони да служимо страстима, а само онај ко успе да обузда те тежње и остане веран заповестима Божијим може да поништи утицај демонских сила и постане слободан. Уколико до тога не дође, човек губи и остатак своје слободе и постаје жртва демонска.

⁴⁹⁶ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 310

⁴⁹⁷ Свети Игњатије Брјанчанинов, *О прелести?*, у *Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 16

У прелест упадају горде особе. Што је човек више у прелести у њему се шире надменост, високоумље, извештаченост, охолост, егоцентричност, умишљеност, славољубље. „Безумна гордост се показује на делу. Човек је непоколебљиво убеђен у истинитост својих помисли и предвиђања, пун самодопадљивости и слепе самоуверености. Он себе тада сматра за благодатног, изабраног, изузетно ревносног, не да се поучавати, хоће свакога да учи – и уз то пада, без страха у сваки порок.“⁴⁹⁸ У оваквом стању човек је уверен да је сам себи довољан, те покушава да духовну снагу стекне кроз лична мистична искуства, без помоћи опитног духовника. На тај начин он се баца у наручје Сатани и под утицајем неприметних уплива и деловања демонских сила долази до идеја за које верује да су посебна благодатна откривења.

Како истиче Архимандрит Рафаил Карелин, Сатана прелешћеног човека доводи у стања екстазе, која само личе на рај душе, а заправо представљају лукава дејства страсти. „Дакле, сличну нервну узбуђеност, узбуђеност плоти и крви он доживљава као духовна, Богом дата стања. Међутим, треба рећи да ова сатанска надахнућа и екстазе у дубини своје душе он ипак осећа као нешто страшно и туђе. Због тога се код духовно обманутих, тј. прелешћених људи приливи 'радости' смењују падом расположења и очајањем. Готово код свих обманутих људи периодично наступају стања паклене тескобе када они желе да заврше живот самоубиством.“⁴⁹⁹

Није редак случај да онај који се нађе у прелести доживљава чудне визије, нарочито за време молитве. Ово се најчешће јавља као последица уобразиље, уз помоћ које визуализује своју машту или наводно чује небеске гласове. Тиме обмањује сам себе, а повлађује Сатани. Познато је да Свети Оци забрањују како овакве маштарије, тако и само обраћање пажње на њих, уколико нам се несвесно јаве, јер се према хришћанском учењу истинска виђења могу указати само особама које су очистиле своја срца од страсти, и то искључиво по вољи Божијој, дакле независно од самовољног човековог напора. Они нас упозоравају да не верујемо било каквој светлости која нам се јави изнутра или споља, ако паралелно са њом не осетимо умиљење и љубав према ближњима.

⁴⁹⁸ Светоотачко учење о прелести и савремени увиди, *Молитва и прелест*, у исто, стр. 100

⁴⁹⁹ Архимандрит Рафаил Карелин, *Прелест*, у исто, стр. 11

Како саветују, потребно је само да се понизимо и светлост ће нестати. Исто је и у случају појаве виђења или сна овог типа. И у њихово порекло треба одмах посумњати, јер да долазе од Бога, Он би пронашао начин да нам то и јави. Ако напротив, у души сетимо осетимо насладу у комбинацији са славољубљем, можемо бити сигурни да је ту ђаво умешао своје прсте.

До прелести током молитве долази када покајање не представља ни темељ ни циљ молитве. Уколико током овог чина наше срце није испуњено болом, скренули смо са пута исправног молитвеног подвига и тонемо у самопрелешћивање. „...осећање покајања, сузе, скрушеност због својих грехова, самоукоревање, сећање на смрт, страх Божји, смирење – то је незаблудива стаза ка задобијању спасења и истинске молитве, и ако је то Господу угодно, дара виђења. Свест о својим гресима и сматрање себе нижим од сваке твари, па и демона, нека урaste у наше срце. Тек тада се можемо надати да нас прелест и демони неће погубити, него да ће нас усвојити благодат Божија.“⁵⁰⁰

Водећи нездрав душевни живот, у човеку се рађа жеља за инстант преображајем, а с обзиром на то да као острашћено биће није способан да то постигне без помоћи Божије, он се самообмањује лажним благодатним осећањима. Такав човек је уверен да поседује дарове Духа Светога, док је заправо „обдарен“ само сатанском надменошћу. Он најпре одбија помоћ оних који покушавају да га изведу из заблуде, да би затим почео да презире све што га разобличава. Човек у стању прелести почиње сам себе да идеализује и често гради непријатељске односе са свима, осим са онима који му искажу дивљење. Као такав, лако упада у теорије завере и верује да је због своје наводне благодати несхваћен.

Уколико човек сам себе доживљава као мудријег и искуснијег од људи из околине, па чак и од свог духовника, већ се налази на пола пута од прелести. Изгубивши поверење у духовнике, он почиње да се руководи само сопственим тумачењем светих књига, што може бити веома опасно, јер је Бог управо духовнике овластио да нам пружају подршку у борби са демонским силама.

Самоуздизање је неретко праћено и осуђивањем ближњих због наводног непоштовања моралних и црквених правила, што представља још једну грешку

⁵⁰⁰ Епископ Варнава Бјељаев, *Шта је то прелест?*, у исто, стр. 9

која човека доводи у духовну заблуду. Уверен у своју безгрешност, прелешћени олако даје себи за право за разобличава и прекорева друге. На тај начин, он се пореди са Светима који су исто чинили, али по заповести Божијој и надахнућу Духа Светога. Овакви ревнитељи, који суде по мерилима страсти и гордости, у хришћанству се називају лицемерима.

Иако много тога у прелести потиче од Сатане, како упозорава Свети Теофан Затворник, тешко је тачно одредити његово деловање, јер управо у скривању лежи још једна од његових лукавих подвала.⁵⁰¹ Тежећи да остане непримећен, он наводи грешнике да помисле да је у њиховој природи да чине оно што он жели и да је заправо Бог тај који их ограничава и намеће им недостижне задатке. Из тог разлога, све тежње које и потенцијално воде ка греху треба категорисати као дело ђавоље.

Свети оци нас уче да је могуће разликовати истинско деловање благодати од прелести. „Прелест се никада не приближује као слободна сила, већ само као заводница која тражи од човека сагласност, и тек кроз њу она добија своју моћ над њим. Човек може увек одбити од себе прелест. Њу срце увек сусреће са сумњом; тек кад јој неко сасвим падне у ропство, онда не сумња више у њу. Прелест никад не смањује узаврелост крви, не води никад ка самопознању и покајању срца. Сасвим супротно, она буди сањарије, узбуђује крв, нуди одвратна уживања, ласка, надува се у самоуверењу, поставља сопствено ја као идола душе.“⁵⁰² С једне стране, благодатни душевни покрети изазивају код човека срдечно покајање, мукотрпно самопознање и смирење, које представља супротност гордости као извору прелести и уништава све страсти. С друге стране, прелестни покрети стварају немир, самоуздицање, самоповерење, које воде до уобразиље о личном савршенству.

Из оваквог духовног стања човек може да се избави само уз помоћ отрежњујуће благодати Божије. Почетак обраћења обично представља снажан животни потрес током ког грешник увиђа да је жртва пакосне обмане, што буди велики страх за лично добро и одбојност према демонским силама. Уз уплив Божије силе, након тога покајник креће на мукотрпан пут подвига.

⁵⁰¹ Свети Теофан Затворник, *Ко није у подвигу тај је у прелести*, у исто, стр. 104

⁵⁰² Светоотачко учење о прелести и савремени увиди, *Молитва и прелест*, у исто, стр. 102-103

Да би достигао највиши циљ подвижничке праксе, односно посету божанске благодати, човек најпре мора проћи процес потпуног очишћења свог бића од страсти, јер према тумачењу Зорана Кинђића, другачије његово тело не би било у стању да поднесе бесконачну божанску енергију.⁵⁰³ Прожимање човечијег бића том божанском енергијом представља други степен у његовом духовном животу, који се назива просветљење.⁵⁰⁴ Једно од најпознатијих сведочанстава о просветљењу оставио је Николај Мотовилов, који је божанску благодат примио захваљујући молитвама Светог Серафима Саровског. Како је описао, том приликом није видео ништа осим заслепљујуће светлости; душу су му испунили мир и тишина; осетио је необичну сладост, која га обасипала блаженством и надземљаском радошћу; испунила га је и унутрашња топлина... Свети Серафим Саровски је ово искуство објаснио као резултат обитавања Царства Божијег у свима нама.⁵⁰⁵ Даљим духовним напредовањем, човек може достићи и врховну благодат подвижништва – обожење, које подразумева потпуно сагоревање ега. „Тек кад се Христос трајно настани у човековом срцу, за такву особу се с правом може рећи да је охристовљена, тј. обожена.“⁵⁰⁶

Како упозоравају бројни духовници, сви смо ми у извесној мери подвртнути духу прелести. „У нама има гордости, таштине, дивимо се неким својим делима, уопште, вара нас свет и заборављамо на то да постоји вечност. Она као да он нас одлази у други план, и ми се погружавамо у таштину. Све би се ово могло назвати стањем прелести. Када смо свесни тога, онда бар критички гледамо на себе; међутим, кад мислимо да је код нас све у реду, могу да нам се десе разноразни тешки преокрети у животу.“⁵⁰⁷ Међутим, свим верницима је дата могућност да се сачувају. Онај ко потискује своју гордост и у смирењу и послушности призива Бога нема разлога за страх од упадања у ђавољу замку.

Најефикаснији штит од прелести је смирење. Њиме се треба борити против демона, јер представља дејство Божије благодети у уму и срцу човековом. Смирење је разум духовни. За ову врлину се каже да је јеванђељска

⁵⁰³ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 292

⁵⁰⁴ Исто, стр. 293

⁵⁰⁵ Николај Левитски, *Свети саровски старац Силуан*, Манастир Хиландар, 1998, стр. 464-467

⁵⁰⁶ Зоран Кинђић, *Увод у филозофију религије*, Досије, Београд, 2016, стр. 295

⁵⁰⁷ Валаамски монаси, *О прелести*, у исто, стр. 134

нарав, најузвишенија мудрост. Оно је небески начин живљења на земљи, који се одликује искреношћу, једноставношћу, слободом, неусиљеношћу.⁵⁰⁸

Савремени човек углавном не верује у постојање демонских сила, те се тако неопрезан, без развијене способности разликовања духова, непромишљено препушта вођству такозваних духовних водича, као што је то случај са идеолозима New Age покрета. Отуда се може рећи да је читав New Age покрет плод прелести.⁵⁰⁹

Већина припадника овог покрета, поготово оних који се задржавају на најнижем нивоу упражњавања различитих облика релаксације, заправо нису лоши људи. Међутим, када човек упадне у прелест због неопрежности и жудње за несвакидашњим доживљајима, његова природа се постепено изобличава. Ретки су они, попут Бејра, који су се спасли.

⁵⁰⁸ Хришћани се за смирење и спасење обраћају Господу следећом молитвом, у којој је сажета суштина борбе са прелешћу: „Госпoде, Ти знаш слабости мог срца, Ти знаш колико се често предајем ђаволским искушењима и испуњавам се гордошћу и надменошћу... Како могу да станем пред Тебе, или да учиним нешто достојно Твоје величине, када сам оптерећен мислима и осећањима који су противни Теби, Госпoде велики; јер си Ти Сам дао пример смирења и поучио нас да будемо смирени у срцу... Владико, Човекољупче, смилуј се на моју нераскајану душу, ослободи ме од смрдљиве гордости, од огавне надмености, и од рђавог црва самољубља. Госпoде, нека моја душа нађе мир у заједници са Твојим савршеним и Божанским Духом... Учитељу благи, ако ми даш ову велику милост сачувај ме од погубног утицаја надмености над другима и удостој ме да са смирењем носим оно што си ми даровао. Боже, буди милостив мени грешном. Амин.“ - *Молитва за хришћанско смирење*, <https://svetosavlje.org/molitva-zahriscansko-smirenje/>, приступљено 12.9.2017. год.

⁵⁰⁹ Серафим Роуз, који је сам практиковао далекоистичну духовност, наговестио је New Age као религију будућности, која ће настати као плод прелести. Он истиче да следбеници овог „харизматичког“ покрета не успевају да разликују Божију благодет од њене кривотворине, јер немају искуства у правој хришћанској духовности, која се налази у светим тајнама православне цркве и у духовном вероучењу. Роуз наводи да се први облик духовне обмане рађа из жеље почетника да одмах достигне духовни успон, без очишћења од страсти, што отвара простор демонима да се јављају у лику Христоса и анђела и да на тај начин одведу преварене у лудило или самоубиство. За други облик духовне обмане Роуз истиче да је мање спектакуларан, јер се не одликује заводљивим „визијама“, већ само опијајућим, узвишеним „религиозним осећањима“, која се достижу без скрушености у срцу, покајања, самоодрицања, мимо православног учења. Како каже, свако ко лаковерно прихвати такве доживљаје својевољно упада у мрежу ђаволске обмане. Он сматра да су бројне духовне приручнике римокатоличке цркве писали они који су се нашли у оваквом духовном стању, као што је случај са Томом Кемпијским и његовим делом „Угледање на Христа“. Види: Серафим Роуз, *Православље и религија будућности*, Интернет издање, манастир Свети Стефан Сланци, 2015. - <http://www.manastirsvetistefan.org/templates/manastir/PDF/Pravoslavljje%20i%20religija%20buducnosti.pdf>, пре свега VII поглавље – одељак *О духовној обмани*.

10. ЗАКЉУЧАК

Иако креатори Новог светског поретка владају из сенке, имајући у виду његов укратко скицирани развој и карактеристике, није тешко наслутити план успостављања тоталитарног друштва који се крије у позадини ружичасто приказане будућности. Идејни творци перфидно су инфилтрирали своје следбенике у световне и религиозне институције, како би што лакше остварили своје циљеве. Ослањујући се не само на медије, који су по правилу под контролом крупног капитала, него и на окултне праксе, они продиру у све сфере друштвеног и културног живота, стичући из дана у дан све већу моћ. Медији, бизнис, спорт, култура, политика, готово све је у вези са њима. Колико су они свеprisутни, може се сагледати уколико само обратимо пажњу на грбове, логое и симболе најмоћнијих фирми и организација.

У основи ове глобалне завере лежи тежња за централизацијом моћи, јер свака делегирана функција у систему управљања значи мање власти за неколицину са врха пирамиде. Да би се доносиле одлуке у складу са њиховим интересима било би потребно контролисати превише тачака због чега се и гради овакав наднационалин систем који значајно угрожава људске слободе и који би у блиској будућности могао да преузме потпуну контролу над нашим животима. На примеру комунизма, фашизма или било ког облика диктатуре види се шта значи сливање моћи у једну тачку.

Како је установљено да је процес привидног уједињења немогуће довршити без преобликовања свести људи, односно изградње нове генеричке духовности⁵¹⁰, његови протагонисти решење су пронашли у наметању учења New Age покрета свим људима света, па и верницима традиционалних религија. Оно се уклопило у контекст Новог светског поретка због најава о уласку човечанства у Ново доба благостања на челу са новим месијом – Маитрејом.

⁵¹⁰ Први медијски амбасадор генеричке духовности свакако је Џозеф Кембел који током честих ТВ интервјуа и серија предавања, спонзорисаних од стране Лоренса Рокфелера и других великих фондација, износи примере нове духовне коректности. Он говори о потреби да се установи јединствена митологија на земљи, односно уједињујуће религијско искуство и универзална вера за сазрелу планету. Кембел сматра да уместо међусобног неразумевања које влада међу људима, они морају да прихвате истинско јединство које поред њих протиче као универзални поток људског искуства.

Универзална потреба човека за спаситељем представља спону свих светских религија, а самим тим и основу за изградњу јединственог верског учења. Дакле, да би се сјединиле све конфесије у синкретистичку религију, неопходно је следбенике различитих верских учења придобити за дух толеранције и прихватање става да нема суштинске разлике међу представама месије у оквиру појединих религија.

Светска финансијска криза, праћена лошим духовним стањем наше епохе, коју карактеришу фрагментарност мишљења и разапетост између антагонизма варварског и спиритуалног, распирује наду у есхатолошко доба и даје снагу нарастајућем Левијатану глобалне завере. Иако им је заједничко уверење у предстојећи долазак спаситеља, у оваквом контексту следбеници се деле на оне који напросто жуде за њим, због чега постају лаке мете обмане, и оне који су ипак свесни ове опасности.

Са првом групом веома је лако манипулисати, што отвара могућност за коришћење месијанизма у политичке сврхе. Као упечатљив историјски пример може послужити случај Адолфа Хитлера. Он је под утицајем окултистичке организације Туле умислио да је Месија. Иако су првобитно вође ове окултне организације намеравале да се у своје езотеријске сврхе Хитлером послуже као пуком марионетом, те су смишљено, коришћењем окултних средстава, подстицали одушевљење немачких маса, он се временом осамосталио, убедивши себе и друге у своју мисију. У бројним говорима тврдио је да га је само провиђење одредило за спаситеља не само немачког народа него и читавог човечанства. Сама идеја о хиљадугодишњем немачком Рајху у себи носи секуларизовану хилијастичку идеју.⁵¹¹ Хитлер је и пре и током Другог светског рата изјавио да ће национални социјализам искористити сопствену револуцију за успостављање новог светског поретка. Свом сараднику је у поверењу рекао да је

⁵¹¹ Медији су недавно пренели да је 1942. урађена тајна процена британске обавештајне службе Хитлерове личности. Утврђено је да је Хитлер патио од „комплекса Месије“, као и да је био опседнут јеврејским „унутрашњим непријатељима“. Иницијатор анализе био је научник Марк Абрамс, написао ју је његов колега Џозеф Мекарди, а објавио Универзитет Кембриџ. Слична психолошко-историјска анализа урађена је и на британском универзитету у Улстеру.

национални социјализам више од религије, тачније да је то воља да се створи натчовек.⁵¹²

Што се друге групе следбеника идеје месије тиче, манипулатори најпре теже да их одврате од усвојеног учења, а затим се труде да им наметну своје. Тако је и у случају Новог светског поретка. Међутим, на том путу хришћанство се нашло као највећа препрека, јер се оно најгласније опире релативизацији свог учења о божанској природи Исуса Христа и есхатолошких представа о Антихристу као претечи Другог Христовог доласка. Као што је наведено, изједначавање истинског и лажног месије за хришћане представља знак отпадништва и издаје. Одузети традиционални статус Богочовека Исусу Христу и заменити га новим месијом – Маитрејом за ову религију значи падање у власт Антихристу.

Непријатељски став према хришћанима не изненађује, јер још од времена Исуса Христа трпе прогоне, само се начин мењао. Да разлог свему томе лежи у верском опредељењу које смета великим владарима очигледно је на примеру њиховог прогона у Римском царству, где се оно не може оправдати паролом о неприхватању свега што је ново, јер се радило о правној држава у којој се нису прогонили ни филозофи (иако су се њихова гледишта разликовала од царевих), ни иностране секте (култ персијског Митре био је веома популаран међу римском елитом), ни народи који нису веровали у исто што и Рим, па ни Јевреји који су паганске богове сматрали за демоне. Не би прогонили ни хришћане, да су признавали римске богове поред свог. Међутим, то није био случај, те су само хришћане директно оптуживали за нарушавање закона о увреди царског достојанства. У империји су ови верници преживљавали таласе прогона, рушење храмова, хапшење епископа, свештеника и осталих верујућих, а чак се ни робови, који су припадали овој вероисповести, нису чинили безначајним претњама. Ни велики чиновници официра или партиција нису особу могли сачувати уколико би примила хришћанство. Све говори у прилог томе да су хришћани

⁵¹² Адолф Хитлер према Jean-Michel Angebert, *The occult and the Third Reich: the mystical origins of Nazism and the search for the Holy Grail*, Macmillan, 1974, стр. 155

били гоњени у Римској империји због одлучности цркве да не прави компромисе са империјом.

У модерно доба ова тортура је постала суптилнија и срећемо је у форми исмевања, ниподаштавања, промоције окултног, негирања Божијег постојања, промоције секуларизма, науке без религије, укратко истицања и пропагирања свих покрета који хришћанство сматрају назадним и неприхватљивим. Иако New Age покушава да се представи као толерантан и отворен за најразличитије приступе духовности, од паганских до псеудонаучних, његова тежња да буде алтернатива хришћанству јасно говори о његовим намерама поништавања ове духовне традиције. Ма колико се заступници овог покрета трудили да нас увере да нема суштинске разлике између њихове представе месије и оне хришћанске, није тешко увидети да то ипак није тако. Наиме, личност спаситеља је управо оно што их радикално раздваја.

У сврху учвршћивања Маитрејиног ауторитета и подизања његовог царства присталице New Age-а користе се разним средствима, пре свега наметањем свог концепта толеранције путем секуларног образовања, либералног начина живота, напрасно откривених апокрифних списа који, наводно, доводе у питање званично учење цркве, атеистичко-секуларне филозофије, потрошачког менталитета... Док је за хришћане Исус јединородни Син Божији и једини Господ и Спаситељ, друго лице Свете Тројице, за њих Он је само један од бројних духовних учитеља. Као равноправни прихватају се и други спаситељи човечанства, који ће бити обједињени у лику Маитреје, чији се долазак очекује наступањем Доба водолије. У овом контексту и човека је потребно схватити другачије, односно посматрати га као пуки производ природне еволуције. Са становишта New Age-а, све што постоји постепено се развија током бројних реинкарнација, стреми ка просветљењу, као главном циљу, чак и ако поједина створења још увек нису досегла потребан ниво свести да то схвате.

Насупрот томе, из хришћанске перспективе, бројне најаве предстојећег ступања Маитреје на историјску сцену нису нешто неочекивано, односно нису нешто на шта нисмо упозорени посредством Светог писма и светоотачке литературе. Маитреју хришћани виде као будућег лажног месију, односно Антихриста. За разлику од оптимистичког предвиђања New Age-а да нам

предстоји ступање у доба мира и хармоније, које ће обележити свестрани развој свих наших духовних потенцијала, хришћани верују да пре Другог доласка Христа најпре треба издржати искушење суочавања са владавином лажног месије, када ће бити успостављен најцрњи могући тоталитаризам.

Релативизацијом супротности између добра и зла, Сатана се каткад лажно представља као бог мудрости. Попут древних и савремених гностика, који су змији приписивали позитивну улогу, а старозаветног бога дисквалификовали као злог демијурга, поједини идеолози New Age-а, надовезујући се на теозофска учења, иду чак толико далеко да тврде да уопште и нема другог бога осим Луцифера, који је наводно једно са самим логосом. Колико погубна може да буде њихова концепција месије, показује већ сама чињеница да се она суштински не разликује од учења неких од сатанистичких секти.⁵¹³ Поред тога, сатанистичком слављењу свеопште распуштености и одсуству моралних норми, у извесној мери одговара наводна неопходност надилажење моралне позиције, која се пропагира међу идеолозима New Age-а.

Сатана људима подмеће лаж упаковану у форму истине, како би преварио оне који то дозвољавају, који желе да избегну самоодрицање и жртвовање свог ега. Како је у Библији објављен прави пут спасења, она је постала мета напада с циљем поништавања њене аутентичности и проглашавања фалсификатом. У сврху отварања могућности за прихватање нове духовности, присталице New Age-а ову свету књигу представљају као пуки мит, а не као богонадахнути спис.

У случају када човек настоји да без труда и аскезе, пре него што је прочистио своје биће од страсти, стекне мистичко искуство, изгубио је из вида Бога као главни циљ и садржај религиозног живота, те се због тога лакомислено излаже утицају демонских сила и постаје њихов лак плен. Жудња за несвакидашњим искуством, жеља за надилажењем прозаичне свакодневице, удружена са егоцентризмом и страстима, подстиче човека да у религији тражи средство за стицање езотеричних знања и поседовање натприродних моћи. Он се

⁵¹³ За једног од водећих идеолога религије Новог доба, Дејвида Спенглера, Луцифер је анђео унутрашње трансформације човека. Види: David Spangler, *Revelation: The Birth of a New Age*, Lorian Press, Middleton, 1976, стр. 183

тада за помоћ обраћа и окултним наукама, космичким духовима, такозваним водичима, који су заправо демонске силе које га могу одвести у пропаст.

У хришћанству се магија и окултизам третирају као уговор Сатане и човека, закључен против Бога, односно као добровољно тражење савеза са кнезовима пакла. Док је хришћанско учење засновано на љубави и самоодрицању и устремљено ка вечности, магија представља његову супротност – она се одликује утилитарношћу. У њеним оквирима на духовни свет се гледа као на средство за постизање личних, земаљских циљева. „Хришћанин потчињава своју вољу благодати Божијој. Окултиста посредством враџбина, мантри, закљичања и астролошких мапа покушава да овлада духовним светом и да га потчини себи. А уствари, окултиста који се предао демону налик је на дете које хоће да јаше на леђима тигра, али се нађе у зубима звери.“⁵¹⁴

Упадајући у прагматичку замку, људи су склони да верују да је нешто истинито ако се покаже да делује, заборављајући да то што окултизам и магија делују не значи да су им догматика и етика исправне. Владимир Димитријевић у књизи „Царство Божије и царство празнине, Православље и духовност New Age-a“ пореди упражњавање ових пракси са употребом наркотика: „И коришћење дрога типа LSD-а отвара `врата перцепције`, стварајући `мистичке доживљаје`. Али, одмах након тога, отварају се и врата смрти, и несрећни наркоман кроз њих упада у понор своје заблуде. Разне технике западног и источњачког херметизма (`астрална пројекција`, `медитације`, вежбе дисања, мантрање, сексуална јога, итд.) сличне су дрогама: у почетку `шире свест`, а затим доводе до прекида везе са околином и до растакања душе. Желећи да достигне `своју божанственост` неискусни истраживач заборавља боголикост која се не осваја магијом, него усваја смиреност и љубављу. Хотећи да се `стопа са космосом`, он ишчезава у хаосу предвиђења која му зли дух подмеће као сурогат истинске духовности. Верујући да је изашао у онострано, он постаје роб греха, смрти и ђавола, слично

⁵¹⁴ Архимандрит Рафаил (Карелин), *Спасавати се у времену убогости духа*, у *Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 458

праоцу Адаму који је, слушајући змију, уместо сличности Богу постао сличан животињама.⁵¹⁵

Људско биће најпре свесно и добровољно тежи окултизму, који га затим уводи у зачарани круг у ком владају демонске силе. Само неколицина њих успева да се из истог извуче, а преостала већина се суочава са својом катастрофом тек приликом смрти, заправо када угледа свог демона. „Магија је подмићивање за које човек даје своју бесмртност.“⁵¹⁶

Свето писмо магију категорише као најтежи грех. Библија је пуна примера казне Божије за идолопоклонство и магију, васпитних карања путем природних несрећа, епидемија, глади, али нам она показује и пут враћања Богу и духовном препороду кроз покајање.

Упркос томе што је Сатана свргнут с небеса, његова борба за душу сваког човека на земљи није окончана. „Поприште борбе Бога и Сатане, светлости и таме, добра и зла јесте човечије срце. У тој духовној борби формира се личност човека посредством избора његове слободне воље, у тој борби за њега је заложена могућност вечног живота или вечне смрти.“⁵¹⁷

New Age под велом личног преображаја и универзалног јединства тежи другој крајности. Често се чују пароле да је потребно да променимо нашу природу, да примимо нове обрасце, да прихватимо глобалну визију јер је савремени човек наводно веома „болестан“ и отуђен. Идеја Новог доба је да човек треба да досегне ново ја отварањем свести, коришћењем потенцијала мозга без икаквих ограничења, а заправо се на овај начин утире пут ка стварању поклоника. Лични преображај се наводно постиже препуштањем, релаксацијом, медитацијом, али без рационалног размишљања, чиме се постепено улази у стање измењене свести у којој границе постају неодређене. Како истиче Лакроа,

⁵¹⁵ Владимир Димитријевић у пр. проф. Љубо Милошевић, *Царство Божије и царство празнине, Православље и духовност Њу Ејџа, Православље и секте*, књига 7, svetosavlje.org, 2011.

<https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavlje-i-duhovnost-nju-ejzda-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-vii/13/>
приступљено 12.12.2016. год.

⁵¹⁶ Архимандрит Рафаил (Карелин), *Спасавати се у времену убогости духа*, у *Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 458

⁵¹⁷ Исто

такво физиолошко стање се може видети на енцефалограму јер мождана кора тада почиње да емитује таласе не више у ритму од петнаест до четрдесет херца, као у стању будности, већ од два до десет херца у секунди што представља алфа таласе на основу којих се развија већина техника Новог доба.⁵¹⁸ Овде се може поменути изум Станислава Грофа, холотропско дисање, као и софрологија доктора Касеида. Спуштање алфа таласа достиже крајњу вредност када се свест која се шири сусретне са самим Богом – према њиховом веровању они су једно са Богом. Дакле, крајња тачка је обоготворење човека.⁵¹⁹

Парадоксално је да уз толику слободу коју обећава и нуди, New Age упада у тоталитаризам. Залажући се за право на разлику, намеће своје учење као једино исправно. Овим се директно угрожава изграђена личност појединца у руху јудео-хришћанске културе. Ширењем свести човек упада у опасност да изгуби себе и постаје слаб и подложен спољњим утицајима. Тако се остварује потпуна контрола над његовом личношћу. Са акцентом на личном развоју ствара се атмосфера у којој појединци не треба да буду друштвено ангажовани, нити да активно учествују у политичким, економским, социјалним програмима. Тиме се све препушта у руке светске владе јер је само она способна да управља створеним „јединством“ и реши проблеме савременог човека. Овим се противречи идеалу слободног човека и угрожавају се темељне вредности наше цивилизације. Како то примећује Мишел Лакроа у делу „New Age – идеологија Новог доба“, ово учење претендује да постане идеологија: „Ствар је у томе да, полазећи од тих бројних елемената, Ново доба ствара слику света, која има својство нове идеологије. То је као да се то богато, религијско, културно, гностичко и научно наслеђе полаже у неку врсту калуца за ливење из кога ће изаћи један систем окренут себи, догматичан и – по нама – стерилан. Сасвим је могуће да се човек интересује за езотеризам или окулт, да се лечи помоћу алтернативне медицине, да се одушевљава културама истока, а да није, богу хвала, 'new-ager'. Присталице Новог доба постајемо ако дозволимо да будемо увучени у тоталитарну визију света насталу у том калуцу. Тада смо у опасности.

⁵¹⁸ Мишел Лакроа, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001, стр. 32

⁵¹⁹ Обоготворење не подразумева обожење човека, већ достизање мистичког јединства са Богом.

Нека, дакле, буде сасвим јасно да смо ми критичари идеологије Новог доба, а не елемената које оно користи за своју промоцију.⁵²⁰

Ново доба представља неку врсту маглине која прети да се уобличи у снажне и сурове покрете.⁵²¹ Да се његове најаве остварују очигледно је на примеру слабљења традиционалних, као и локалних културних вредности, убрзању хомогенизације разноврсности на планетарном нивоу по западном моделу и наметању потрошачком менталитета. Овим учење New Age-а побија своје принципе. Покрет је наводно настао као религија мира и љубави супротстављена материјалистичким вредностима и компетитивности тржишта. Међутим у последњим деценијама постаје најпродаванија „роба“. Профит је огроман, а остварује се у разним областима – издаваштво, медији, наука, уметност...

С једне стране, према пророчанствима Маја, сумерских жреца и још неких древних култура у овом периоду који представља период преласка у ново доба требало би да дође до духовног буђења и повезивања човека са вишим аспектима свог бића. И теорија еволуција сугерише да човек све више напредује тако да је могуће еволуирање у над-човека, односно над-свесно биће које ће моћи да влада својим страстима и да контролише своју вољу. Тешко је очекивати да је то могуће постићи пуком биолошком еволуцијом. Неопходан је духовни преображај. С друге стране, по библијском учењу, човечанство ће временом постајати све грешније. Готово сви су сагрешили и изгубили славу Божију. Отуда све пропада, издише и тоне. Помоћ може доћи само од Бога који ће створити ново небо и нову земљу.

Имајућу у виду оно што се одиграва пред нашим очима, друга опција је ближе истини. Да човек еволуира, друштво би било истински хуманије. Док се с једне стране пропагира глобално партнерство, с друге стране расте глобално неповерење. Енормно богатство концентрише се у рукама неколицине, а паралелно са тим шире се сиромаштво, болести, беда, незапосленост. У оваквим

⁵²⁰ Исто, стр. 6-7; Ова тврдња је веома значајна, да се не би олако дисквалификовали сви они који упражњавају неки облик алтернативне медицине или неке технике релаксације. Такође је битно нагласити да Лакроа не критикује New Age покрет из православног угла, већ са рационалистичке позиције.

⁵²¹ Исто, стр. 14

условима парадоксално је и само говорити о људским и цивилизацијским вредности и правима и изградњи праведног поретка.

Новодопско становиште је подупрто вером у бесконачни прогрес који се гради на темељу оптимистичне оцене људских достигнућа, што је постало могуће у оквиру линеарног схватања историје, које је утврђено у оквирима хришћанске теологије и културе, а према коме историја има смисао и циљ. Ово је у складу са Библијом, али се у њој јасно наводи да човечанство на крају историје очекује нешто друго – привремено успостављање царства Антихриста, Други Христов долазак и Страшни суд, а не коначна победа Царства Божијег на земљи. Како закључује Владимир Легојд у „Књизи о прелести и лажном духовништву“: „Идеја прогреса, која се појавила у Ново доба и постала један од темељних митова наше епохе, у том случају није ништа друго до античка утопија `идеалне државе`, која се коренито разилази са истинским хришћанским виђењем перспективе човечанства.“⁵²²

Синкретистичким обједињавањем различитих религијских искустава у религији Новог доба ствара се догматичан систем са искривљеном сликом света. Наравно, интересовање неког појединца за алтернативну медицину, за јогу, за релаксацију и медитацију, за еколошки, холистички или неки други приступ здрављу и животу, за каријеру „корисни“ елемент New Age покрета, не чини га аутоматски његовим следбеником, а поготово не издајником Христа. Међутим, уколико се стреми ка псеудодуховним димензијама религије Новог доба, уколико се лакомислено упражњавају езотеријске праксе, које наводно треба да доведу до дубоких увида и преображаја целокупног бића, човек се излаже опасности да буде прелешћен од нечистих сила, које су заправо ти тобожњи духовни водичи. Ако се пак прихвати представа идеолога Новог доба о личности будућег месије, човек је на корак од опасности духовне пропасти, јер је нејасно разликовање лажног и истинског месије увод у приклањање Антихристу.

Опасност која се надвила над данашњим светом, пред човека поставља само два пута – пут Исуса Христа и ризични пут самовољног тражења спасења.

⁵²² Владимир Легојда, *Религиозност у нерелигиозном добу у Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 147

Један пут је сигуран и проверен вековном светоотачком праксом. То је пут живота и спасења, док се за онај други с правом може рећи да је, ако не пут смрти, а оно крајње ризични пут кокетирања са сумњивим ентитетима. Не желећи да понизно призна да је без Бога тек пуки прах и пепео, савремени човек жели себе да обоготвори, услед чега јача његов егоизам, а он бива изложен опасности да, упражњавајући окултну праксу, постане роб демонских сила. Свакако није случајно што хришћанство упозорава људе да се обожење не постиже на силу, већ кроз заједницу коју је Отац небески успоставио са човеком преко свог Јединородног сина, Исуса Христа, у Духу Светоме. Оно се не може стећи храњењем огреховљеног ја које се крије под маском љубави и уважавања свог и туђег егоизма. Посматрајући стварност из ове перспективе, све је кроз нас опредељено или за Христа или за Антихриста, или за рај или за пакао. Прирадници New Age покрета готово су изградили представу о постојању само два супротстављена верска правца на глобалном нивоу, што сведочи о томе да Маитреја заправо чини антипод Исуса Христа, с главним задатком да вернике одведе у прелест. Из тога произилази да је хришћанство, пре свега православље, сила која још увек успева да задржи долазак Антихриста. У православљу се огледа истинско слављење Бога у Тројици и вера у спасење понуђено свим људима од Адама до последњег човека рођеног на земљи.

За спасење људи је неопходно духовно познање. Истина није апстрактна, она је познање и свест о битију. „Истина је битије, постојање, Бог, Који се јавља очишћењима у срцу, а лаж је небитије, непостојање, производ фантазије. Када неко у фантазији измишља битије, Бога, то јест када размишља о Богу користећи се логичким поставкама измешаним са плодовима своје пале природе, онда живи у егзистенцији лажи.“⁵²³

Свети Григорије Нисијски упозорава да треба да се одрекнемо и умртвимо „египатски живот“, односно да треба да се одрекнемо живота у ком се робује страстима и владару који их негује.⁵²⁴ То се може научити на примеру

⁵²³ Митрополит Јеротеј (Влахос), *Посветовњаченост у богословљу у Књига о прелести и лажном духовништву - Како се сачувати од духовне обмане*, пр. Јован Србуљ, Владимир Димитријевић, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2013, стр. 228

⁵²⁴ Свети Григорије Нисијски према исто, стр. 237

израелског народа чији је пут од Египта до обећане земље био веома тежак и опасан и где је до циља могао да их доведе само пророк или богослов.

„Ослобађање настаје кроз многобројна очишћења која се успешно постижу искушењима и чудотворним Божијим уплитањем. На том путу неопходан је, разуме се, путовођа и он мора бити боговидни богослов, који ће да расуди између обмане и истине, да укаже на истиниски пут, који ће поуздано да води народ ка земљи слободе, а то је обожење, то јест човеково сједињење и заједница са Богом.“⁵²⁵ Свети Григорије Нисијски посебно истиче да треба уништити „прворођено зло“, јер када се усмрти зачетак зла, а то је жеља, онда се не треба плашити да ће нам се можда догодити прељуба или убиство.

У овом контексту, човеков пут почиње катихезом кроз коју се очишћује од страсти, затим приступа крштењу и миропомазању којима се просвећује и наслађује животом посредством тајне божанствене Евхаристије.

Неопходно је стално се подсећати на потребу за будношћу, у складу са упозорењем Светог апостола Петра: „А доћи ће Дан Господњи као лопов ноћу, у који ће небеса с хуком проћи, а стихије ће се ужарене распасти и земља и дјела што су на њој изгорјеће. Па кад ће се све ово распасти, какви треба да будете ви у светом владању и побожности. Очекујући и желећи да скорије буде долазак Божијега Дана, од кога ће се небеса огњем запаљена распасти и стихије ужарене растопити. Нова пак небеса и нову земљу по обећању Његовом очекујемо, гдје правда обитава. Зато, љубљени, очекујући ово старајте се да се нађете пред Њим чисти и непорочни у миру.“⁵²⁶

⁵²⁵ Исто, стр. 237

⁵²⁶ 2. Пет. 3.10-3.14

10. ЛИТЕРАТУРА

- 1) *A New World Order*, Timelines
<http://timerime.com/en/timeline/1809743/A+New+World+Order/>
- 2) *A History of the New World Order*
<http://www.mega.nu/ampp/timeline.html>
- 3) *A History of the New World Order – part I, II*, Michael for the Triumph of the Immaculate
<http://www.michaeljournal.org/nwo1.htm>
- 4) *Agni Yoga Society*
<http://www.agniyoga.org/index.php>
- 5) *Adam Clarke's Bible Commentary*
<http://www.godrules.net/library/clarke/clarke.htm#commentary>
- 6) Allen, Gary, *Say „No!“ to the New World Order*, Concord Press, Seal Beach, California, 1987.
- 7) Angebert, Jean-Michel, *The occult and the Third Reich: the mystical origins of Nazism and the search for the Holy Grail*, Macmillan, 1974.
- 8) Anderson, Lisa, *Getting Cosmic With Shirley*, Chicago Tribune, 19. August 1987.
<http://articles.chicagotribune.com/1987-0819/entertainment/87030300241shirley-maclaine-new-age-seminars/3>
- 9) *Annie Besant (1847–1933), Historic figures*, BBC
http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/besant_annie.shtml
- 10) Ареопагит, Псеудо, Дионисије, *Дела светог Дионисија Ареопазита*, Мирослав ИП, Београд, 2009.
- 11) *Апокалипса - тумачење откривења Јовановог*, пр. Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012.
- 12) Arguelles, Jose, *The Mayan Factor: Path Beyond Technology*, Bear and Company, Rochester, 1987.
- 13) Армстронг, Карен, *Историја Бога*, Народна књига – Алфа, Београд, 1995.
- 14) Арсеновић, М., Бранко, *Ностардамусово и креманско пророчанство у упоредном прегледу*, Unisoft, Београд, 1994.

- 15) Архиепископ Аверкије Таушев, *Православно тумачење Новог Завета*, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2006.
- 16) Архимандрит Рафаил Карелин, *Хришћанство и модернизам*, Духовник библиотека
<https://www.youtube.com/watch?v=n9xzTGBNBN4>
- 17) Атанасије, епископ, *Философија и теологија*, Требиње – Врњачка бања, 2004.
- 18) Aquarius, *Hair*
<https://www.youtube.com/watch?v=EhbxI5eVnM4>
- 19) Baer, Randall, N., *Inside The New Age Nightmare*, Huntington House Inc., Lafayette, Los Angeles, 1989.
- 20) Bailey, A., Alice, *Discipleship in the New Age – Volume II*, Twenty-Four Books of Esoteric Philosophy
http://www.mysticknowledge.org/11-Discipleship_in_the_New_Age_Vol-2.pdf
- 21) Bailey, Alice, A., *Education in the New Age*, Lucis Publishing Trust, New York, 1954.
- 22) Bailey, Alice, A., *The Externalisation of the hierarchy*, Lucis Trust, New York, 1954.
- 23) Bailey, A., Alice, *The Unfinished autobiography*, Twenty-Four Books of Esoteric Philosophy, Lucis Trust, 1979.
http://www.mysticknowledge.org/17-The_Unfinished-autobiography.pdf
- 24) Basil, Robert, *Not Necessarily the New Age: Critical Essays*, Prometheus Books, New York, 1988.
- 25) Bach, Richard, *Галеб Џонатан Ливингстон*, Знање, Загреб, 1985.
- 26) Bach, Richard, *The author*, Jonathan Livingston Seagull,
<http://www.jonathanlivingstonseagull.com/the-author/>
- 27) Бејцент, Мајкл, Ли, Ричард, Линколн, Хенри, *Света крв, свети грал*, Metaphysica, Београд, 2005.
- 28) Bellah, Robert, Neelly, *Civis Religion in America*, Religion American Style, New York, 1974.
- 29) Beltz, Walter, *Митологија Курана*, Графички завод Хрватске, Загреб, 1982.

- 30) Бенедикт, Дамјановић, Божидар, *Паралелни свет – фантазија или стварност?*, Ленго, Београд, 2005.
- 31) Beyer, Catherine, *Who is Lucifer?*,
<http://altreligion.about.com/od/mythologicalfigures/a/Lucifer.htm>
- 32) Besant, Annie, *Avataras*, The Project Gutenberg of Ebook of Avataras
<http://www.gutenberg.org/files/28262/28262-h/28262-h.htm>
- 33) Besant, Anni, *An autobiography*
<http://www.gutenberg.org/files/12085/12085-h/12085-h.htm#CHIV>
- 34) Besant, Annie, *Езотерично хришћанство или мање мистерије*, Metaphysica, Београд, 2012.
- 35) Besant, Annie, *Esoteric Christianity, or The Lesser Mysteries*, The Project Gutenberg of Ebook of Esoteric Christianity, or The Lesser Mysteries,
<http://www.gutenberg.org/files/26938/26938-h/26938-h.htm>
- 36) Besant, Annie, *Реинкарнација*, ЦИД-Нова, Загреб, 1998
- 37) БЕСАНТ, АНИ, *Седам великих религија*, Metaphysica, Београд, 2015.
- 38) БИГОВИЋ, РАДОВАН, *Од Свечовека до Богочовека: Хришћанска философија владике Николаја Велимировића*, Друштво Рашка Школа, Београд, 1998.
- 39) *Biography*, Charitable Foundation named after Helena Roerich,
<http://www.found-helenaroerich.ru/eng/biography/>
- 40) Blavatsky, Petrovna, Helena, *The key to theosophy*, The theosophical publishing company, New York, 1889.
- 41) Блавацка, Петровна, Хелена, *Глас тишине*, Metaphysica, Београд, 2004.
- 42) Блавацка, Петровна, Хелена, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том I – космогенеза*, Metaphysica, Београд, 2006.
- 43) Блавацка, Петровна, Хелена, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том II – антропогенеза*, Metaphysica, Београд, 2007.
- 44) Блавацка, Петровна, Хелена, *Тајна доктрина, Синтеза науке и религије, Том III – окултизам*, Metaphysica, Београд, 2013.
- 45) Bloom, Allan, *Closing of the American Mind*, Simon & Schuster, New York, 1987.
- 46) Bloom, Howard, *Global brain, The evolution of Mass Mind from the Big Bang to the 21st Century*, John Wiley & Sons, Inc, Canada, 2000.

- 47) Vnel, Baruh, *Шта је (и шта није) кабала?*, Институ за едукацију и истраживање кабале
<http://www.kabbalah.info/sr/what-is-kabbalah/what-is-kabbalah/%C5%A1ta-je-i-%C5%A1ta-nije-kabala>
- 48) Boyarin, Daniel, *Dying for God: Martyrdom and the Making of Christianity and Judaism*, *Jornal od Early Christian Studies*, The Johns Hopkins University Press, Volume 6, No. 4, 1998., стр. 577-627
- 49) Браун, Ден, *Да Винчијев код*, Соларис, Београд, 2004.
- 50) Brzezinski, Zbigniew, *Between Two Ages, America's Role in the Technetronic Era*, The Viking press, New York, 1970.
- 51) Brown, L., Michael, *Answering Jewish Objections to Jesus: Messianic Prophecy Objections, Vol. 3*, Baker Books, Michigan, 2003.
- 52) *Бхагавад-Гита, Песма о божанству*, одломак из „Махабхарате“, превео са санскрта др Павле Јевтић, Графос, Београд, 1978.
- 53) Васиљев, С., Леонид, *Историја религија истока*, Ново дело, Београд, 1987.
- 54) Велимировић, владика Николај, *Индијска писма*
https://www.rastko.rs/svecovek/duhovnost/vlnikolaj/vlnikolaj-indijska_pisma.html
- 55) Веселиновић, Стеван, Доментијан, протосинђел, *Лекције из Светога писма Старога завета*, Давидовић, Београд, 1908.
- 56) Вићановић, Д&Д, *Империја зла, прљава Америка*, No limit books, Београд, 1999.
- 57) Вранић, Митрић, Маја, *Хришћански ционизам – политика Апокалипсе*, Факултет политичких наука, Београд, 2012.
- 58) Вудроу, Ралф, *Вавилонска мистеријска религија, идеологија отпалог хришћанства*, Metaphysica, Београд, 2009.
- 59) Вукоманивић, Милан, *Рано хришћанство – од Исуса до Христа*, Чигоја, Београд, 2003.
- 60) Вукотић, Веселин, *Глобализација и транзиција*, Центар за економска истраживања Института друштвених наука, Београд, 2001.
- 61) Гавриловић, Жарко, *Господ Исус Христос историјска личност*, Каленић, Крагујевац, 1980.

- 62) Гашпарић, Велимир, *Све је Бог, Једно, не постоји ништа осим Бога, Бог је у свему, све је у Богу и све је од Бога*, Портал 2012 Трансформација свијести, <http://2012transformacijasvijesti.com/metafizika/sve-je-bog-jedno-i-ne-postoji-nista-osimboga-bog-je-u-svemu-i-sve-je-u-bogu-i-sve-je-od-boga>
- 63) Gershom, Yonassan, *Antisemitic Stereotypes in Alice Bailey's Writings*, Internet Archive, WayBackMachine
<https://web.archive.org/web/20071012013627/http://pinenet.com/~rooster/bailey.html>
- 64) Gershom, Scholem, *The Messianic Idea in Judaism and Other Essays on Jewish Spirituality*, New York, 1971.
- 65) Gettings, Fred, *Secret Symbolism in Occult Art*, Harmony books, New York, 1987.
- 66) *Gnosticism, Encyclopedia of Philosophy*
<http://www.iep.utm.edu/gnostic/>
- 67) Goldberg, David, J., Rayner, John, D., *Јевреји: историја и религија*, Клио, Београд, 2003.
- 68) Goodrick-Clarke, Nicholas, *Helena Blavatsky*, North Atlantic Books, Berkeley, 2004.
- 69) Goodrick-Clarke, Nicholas, *The Western Esoteric Traditions: A Historical Introduction*, Oxford University Press, Oxford, 2008.
- 70) Gordon, S., Matthew, *Ислам: светске религије*, Чигоја, Београд, 2001.
- 71) Gordon, J., Melton, *New Age Transformed*, Institute for the Study of American Religion
<http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/newage.html>
- 72) *Greater Church of Lucifer files to do business in Austin County*,
http://www.sealynews.com/news/article_35d9cf74-a71a-11e4-836337a7b8b6d3c1.html
- 73) Грујичић, Небојша, *Живот и утопија*
<http://www.vreme.co.rs/cms/view.php?id=405899>
- 74) Гурђијев, Иванович, Георгије, *Сусрети са невероватним људима*, IP Esotheria, Београд, 1994.
- 75) *Gurdjieff International Review*
<http://www.gurdjieff.org/>

- 76) Далај Лама
<https://www.dalailama.com/the-dalai-lama>
- 77) Deutschmann, Jennifer, *Shirley MacLaine Suggests The Holocaust Was A Form Of Karma*,
<http://www.inquisitr.com/1849094/shirley-maclaine-holocaust/>
- 78) Dechanet, J., M., OSB, *Christian Yoga*, Continuum International Publishing Group, 1965.
- 79) Димитријевић, Владимир, *Кораџи у празно (Кратка хронологија екуменизма)*
<http://borbazaveru.info/content/view/3348/1/>
- 80) *Dimitrije Mitrinovic and New Atlantis Foundation Library and Archive*, University of Bradford
<http://www.bradford.ac.uk/library/special-collections/collections/dimitrije-mitrinovic-and-new-atlantis-foundation-library-and-archive/>
- 82) Dickson, John, *Jesuse a short life*, Lion Hudson, Oxford, 2012.
- 83) Dowling, H., Levi, *The Aquarian Gospel of Jesus the Christ*, introduction by Dowling, S., Eva, Los Angeles, 1911.
<http://www.gutenberg.org/files/44073/44073-h/44073-h.htm>
- 84) Дрејн, Џон, *Увођење у Стари завет*, Клио, Београд, 2003.
- 85) Drury, Nevill, *The New Age: Searching for the Spiritual Self*, Thames and Hudson, London, 2004.
- 86) Ђого, Дарко, *Гностички мит и мит о гностицизму*, ПБФ Свети Василије Острошки, Агенција за издаваштво Бернар, Фоча – Пале – Београд, 2015.
- 87) Eddie, Laurie, *The Skeptics SA Guide to: Crop circles*, Skepticssa.org.au, Skeptics SA, November 2004.
<http://www.skepticssa.org.au/html/cropcircles.html>
- 88) *Езотеријски појмовник*, Share interantional,
http://www.share-international.net/you/background/glossary/g_main.shtml
- 89) Елијаде, Мирча, *Ковачи и алхемичари*, ГЗХ, Загреб, 1982.
- 90) Елијаде, Мирча, *Окултизам, магија и помодне културе*, Графички завод Хрватске, Загреб, 1983.
- 91) Елијаде, Мирча, *Јога : бесмртност и слобода*, БИГЗ, Београд, 1984.

- 92) Елијаде, Мирча, *Слике и симболи: огледи о магијско-религијској симболици*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад, 1999.
- 93) Елијаде, Мирча, *Историја веровања и религијских идеја, I-III*, Просвета, Београд, 1991.
- 94) Elnadi, Bahgat, Rifaat, Adel, *Interview With Jacques-Yves Cousteau*, The UNESCO Courier, Novembar 1991.
- 95) *Енциклопедија живих религија*, ур. Крим, Кит, Нолит, Београд, 2002.
- 96) Еперсон, Ралф, *Невидљива рука, увод у историју завере*, Институт за религијска истраживања Црне Горе, према оригиналу: *The Unseen hand, An Introduction to the Conspiratorial View of History*, Publish Press, Arizona, 1990, https://www.religija.me/?page_id=133
- 97) Epperson, Ralph, *The New World Order*, Public Domain, 2009. https://archive.org/details/TheNewWorldOrder_342
- 98) Жарден Де, Р., Цозеф, *Еколошка етика, увод у еколошку филозофију*, Службени гласник, Београд, 2006.
- 99) *Зохар, књига сјаја*, пр. Шолем, Гершом, Бабун, Београд, 2009.
- 100) *Избави нас од лукавога: православље и магија, астрологија, жога*, пр. Димитријевић, Владимир, Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2014.
- 101) *Изворни коптски текстови, Nag Hammadi Codices u Papyrus Berolinensis*, The Nag Hammadi library in English, San Francisco, 1990.
- 102) *Исус Крист – доносиатељ воде живе: кришћанско промишљање о New Age-у*, Папинско вијеће за културу, Папинско вијеће за међурелигијски дијалог, Verbum, Сплит, 2003.
- 103) Jacobs, Joseph, Bittenwieser, Moses, *Messiah*, JewishEncyclopedia.com, <http://jewishencyclopedia.com/articles/10729-messiah>
- 104) Jeffers, H., Paul, *The Bilderberg conspiracy, Inside the World's Most Powerful Secret Society*, Citadel press, New York, 2009.
- 105) *JewichEncyclopedia.com*, <http://www.jewishencyclopedia.com/search?utf8=%E2%9C%93&keywords=nimrod&commit=search>

- 106) *Jewish Concepts: The Messiah*, Jewis Virtual Library,
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/messiah.html>
- 107) Јовановић, Живадин, *Праведни светски поредак или глобални ауторитаризам*, Дебате, Куда иде Србија, Нова српска политичка мисао
<http://www.nspm.rs/kuda-ide-srbija/pravedni-svetski-poredak-ili-globalni-autoritarizam.html>
- 108) Јогананда, Парамаканса, *Аутобиографија једног јогија*, Бабун, Београд, 2009.
- 109) Јосић, Радивој, *Месијанска идеја код културних народа пре Христа*, Привредник, Београд, 1931.
- 110) Jung, Carl, Gustav, von Franz, M., L., Henderson, L., Joseph, Jacobi, Jolande, Jaffè, Aniela, *Човек и његови симболи*, ЗГП Младинска књига, Љубљана, 1973.
- 111) Јунг, Карл, Густав, *Динамика несвесног*, Матица српска, Београд, 1977.
- 112) Јунг, Карл, Густав, *Одабрана дела I – V*, Матица српска, Београд, 1977.
- 113) Јунг, Карла, Густав, *Психолошке расправе*, Матица српска, Београд, 1977.
- 114) Кадојчић, Јован, *Туђинче*, Хиландар, 1995.
- 115) Kaplan, Aryeh, *From Messiah to Christ*, Orthodox Union, New York, 2004.
- 116) Kaplan, Aryeh, *The Real Messiah? A Jewish Response to Missionaries*, Jew for Judaisam, Toronto, 2004.
- 117) Сагра, Fritjof, *Вријеме преокрета*, Глобус, Загреб, 1986.
- 118) Kardec, Allan, *The spirits' book*, Federação espírita brasileira, Rio, 1996.
- 119) Kemp, Daren, *New Age: A Guide*, Edinburgh University Press, Edinburgh, 2004.
- 120) Kemp, Daren, Lewis, R., James, *Handbook of New Age*, Brill Academic Publishers, Boston, Massachusetts, 2007.
- 121) Кинђић, Зоран, *Шиитско учење о скривеном имаму*, Свеске, Мали Немо, Панчево, 2008, бр. 90
- 122) Кинђић, Зоран, *Месијанска идеја у нововековном јудаизму*, Филозофија и друштво, Институт за филозофију и друштвену теорију, бр. 1, Београд, 2009, стр. 49-68
- 123) Кинђић, Зоран, *Проблем зла у хиндуизму*, Филозофија и друштво, Институт за филозофију и друштвену теорију, бр. 1, Београд, 2010, стр. 209-224

- 124) Кинђић, Зоран, *Религијски основ борбе за средиште света*, Српска политичка мисао, Институт за политичке студије, бр. 2/2015, Београд, 2015, стр. 215-237
- 125) Кинђић, Зоран, *Дуалистичко учење о добру и злу*, Црквене студије, Међународни центар за православне студије, Ниш, 2016, бр. 14, стр. 73-86
- 126) Кинђић, Зоран, *Увод у филозофију религије*, Досије студио, Београд, 2016.
- 127) Кинцлер, Клаус, *Верски фундаментализам*, Слио, Београд, 2002.
- 128) Klimentieva, Victoria, *Nicholas Roerich: in searh of shambhala*, The University of Texas at Austin, 2009.
<https://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/ETD-UT-2009-08-358/KLIMENTIEVA-THESIS.pdf>
- 129) *Књига о прелести и лажном духовништву: како се сачувати од духовне обмане*, пр. Србуљ, Јован, Димитријевић, Владимир, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2014.
- 130) Колман, Џон, *Хијерархија завереника: комитет 300*, Народна књига, Београд, 2006.
- 131) Кришнамурти, Јида, *Дух и слобода*, Графос, Београд, 1987.
- 132) *Кругови у жити*, Share international
http://www.share-international.net/hrv/dodatne teme/cuda/krugovi_u_zitu.htm
- 133) Kueshana, Eklal, *The ultimate frontier*, Stelle Group, Chicago, 2008.
- 134) Kurzweil, Raymond, *The Age of Intelligent Machines*, Mit press, US, 1990.
- 135) Küng, Hans, *Global Responsibility, In Search of New World Ethic*, London, 1991.
- 136) Лаертије, Диоген, *Животи и мишљења истакнутих филозофа*, Београдски издавачко-графички завод, Београд, 1979.
- 137) Лакроа, Мишел, *New Age, идеологија Новог доба*, Слио, Београд, 2001.
- 138) Langone, D., Michael, *What Is New Age?*, Ph.D. Cult Observer, Volume 10, No. 1, 1993.
- 139) Lachman, Gary, *Madame Blavatsky: The Mother of Modern Spirituality*, Jeremy P. Tarcher/Penguin, New York, 2012.
- 140) Левитски, Николај, *Свети саровски старац Силуан*, Манастир Хиландар, 1998.

- 141) Lewis, R., James, Melton, J., Gordon, *Perspectives on the New Age*, State University of New York Press, USA, 1992.
- 142) *List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1. September 2014.*
<http://csonet.org/content/documents/E-2014-INF-5%20Issued.pdf>
- 143) Lovelock, J., E., Margulis, L. *Atmospheric homeostasis by and for the biosphere: the gaia hypothesis*, *Tellus*, 1974, 26:1-2, стр. 2-10
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3402/tellusa.v26i1-2.9731?needAccess=true>
- 144) Lovelock, James, *The Ages of Gaia: A Biography of Our Living Earth*, Oxford University Press, 1995.
- 145) Lovelock, James, *Gaia: A New Look at Life on Earth*, Oxford University Press, 2000.
- 146) Луковић, Зоран, *Верске секте*, МУП Србије, Београд, 1998.
- 147) Лучић, Дејан, *Владари из сенке, том I*, Laguna, Београд, 2011.
- 148) Löwith, Karl, *Свјетска повијест и догађање спаса*, А. Cesarec, Загреб – Свјетлост, Сарајево, 1990.
- 149) *Maitreya (Theosophy)*, World Public Library,
[http://www.worldlibrary.org/articles/Maitreya_\(Theosophy\)](http://www.worldlibrary.org/articles/Maitreya_(Theosophy))
- 150) *Маитреја и Исус*, Share international
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitreja-i-isus.shtml>
- 151) *Маитрејина појава*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-pojava.shtml>
- 152) *Маитрејин први интервју*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitreja-znamen-zvezda-press.shtml#88>
- 153) *Маитрејина предвиђања*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitreja-predvidjanja.shtml>
- 154) *Маитрејини приоритети*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejini-prioriteti.shtml>
- 155) *Маитрејина рука*, Share International
<http://www.share-international.net/you/maitreja/priblizavanje-maitreje.shtml>
- 156) *Маитрејина учења*, Share International

- <http://www.share-international.net/you/maitreja/maitrejina-ucenja.shtml#Samostvarenje>
- 157) Мајендорф, Јован, протојереј, *Православно сведочење у савременом свету*, Центар за православне предањске студије, http://predanjems.blogspot.rs/2010/07/blog-post_16.html
- 158) Malan, Johan, *Messianic Expectations in the Eastern Religions*, Middelburg, South Africa, 2007.
- 159) Mandell, House, Edward, *Philip Dru: Administrator* https://www.voltairenet.org/IMG/pdf/House_Philip_Dru__Administrator.pdf
- 160) Мандер, Цери, Голдсмит, Едвард, *Глобализација, аргументни против*, Клио, Београд, 2003.
- 161) Мандић, Ранко, *Канибал у српској кући, сатанистичке секте и њихово деловање у српском народу*, Српски Сион, 1995.
- 162) Marrs, Texe, *Dark Secrets Of The New Age: Satan's Plan For a One World Religion*, Westchester, 1987.
- 163) Marx, Hubbard, Barbara, *The Evolutionary Journey: A Personal Guide to a Positive Future*, Evolutionary Press, San Francisco, 1982.
- 164) Marx, Hubbard, Barbara, *The Revalation: Our Crisis is a Birth (Book of Co-Creation)*, Foundation for Conscious Evolution, First Edition, 1993.
- 165) MacLuhan, Marshall, *The Gutenberg galaxy: the making of typographic man*, University of Toronto Press, Toronto, 2002.
- 166) Meade, Marion, *Madame Blavatsky: The Woman Behind the Myth*, Putnam, New York, 1980.
- 167) Melton, Gordon, John, *New Age Encyclopedia*, Farmington Hills, Michigan, 1990.
- 168) Melton, Gordon, John, *New Age movement* <https://www.britannica.com/topic/New-Age-movement#ref703968>
- 169) Mentha, Gita, *Karma Cola, Marketing the Mystic East*, Simon and Schuster, New York, 1979.
- 170) *Messiah*, Encyclopedia Britannica http://encyclopedia.jrank.org/MEC_MIC/MESSIAH_Dan_x_25_26_.html
- 171) Metteyya http://www.vipassana.info/me_mu/metteyya.htm

- 172) Милин, Лазар, *Научно оправдање религије: апологетика, књига 1*, Графосрем, Шид, 2002.
- 173) Милин, Лазар, *Научно оправдање религије: апологетика, књига 2*, Графосрем, Шид, 2002.
- 174) Милошевић, Зоран, *У мисији Новог светског поретка*, Српски лист, Гласник српског клуба
<http://www.srpskolist.net/istorijski-osvrt/u-misiji-novog-svetskog-poretka>
- 175) Mills, Joy, *100 Years of Theosophy, A History of the Theosophical Society in America*, Theosophical Publishing House, Wheaton, 1987.
- 176) Митриновић, Димитрије, *Трећа сила*, Уметничко друштво Градац, Београд, 2004.
- 177) Митриновић, Димитрије *Речи о свечовеку*, Svetosavlje.org, 2006.
<https://svetosavlje.org/reci-o-svecoveku/6/>
- 178) Мићовић, Војислав, *Глобализација и Нови светски поредак*, Чигоја, Београд, 2002.
- 179) Молитва за хришћанско смирење
<https://svetosavlje.org/molitva-za-hriscansko-smirenje/>
- 180) Monast, Serge, *Project Blue beam, Educate-Yourself*,
<http://educate-yourself.org/cn/projectbluebeam25jul05.shtml>
- 181) Monast, Serge, *The Goals of Project Blue Beam*, Educate-Yourself,
<http://educate-yourself.org/cn/projectbluebeamintoandnworeview.shtml>
- 182) Niebuhr, Gustav, *New York Times Interview*, The New York Times Company, July 1996.
http://www.share-international.org/background/bcreme/BC_NYTintv.htm
- 183) Никић, Мијо, *Криза New Agea*, Обновљени живот, Филозофско-теолошки институт Дружбе Исусове, Загреб, Vol. 56, бр. 3, 2001. стр. 373-383
- 184) *Not Necessarily the New Age: Critical Essays*, ed. Basil, Robert, Prometheus books, 1988.
- 185) Нотович, Николај, *Непознати живот Исуса Христа*, Metaphysica, Београд, 2002.
- 186) *Од утопије до New Age кошмара, Православље и секте: општи преглед*, ур. проф. Милошевић, Љубо, књига I, svetosavlje.org, 2011.

- 187) *Оксфордска историја ислама*, пр. Еспозито, Л., Џон, Слио, Београд, 2002.
- 188) *Пазите на време: поуке Отаца и виђења будућих времена*, пр. Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2012.
- 189) Пајин, Душан, *Смрт и реинкарнација*, Дечије новине, Горњи Милановац, 1990.
- 190) Пајин, Душан, *Филозофија упанишада*, Дечије новине, Горњи Милановац, 1990.
- 191) Палавестра, Предраг, *Догма и утопија Димирија Митриновића*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003.
- 192) Палмер, Мајкл, *Фројд и Јунг о религији*, Народна књига - Алфа, Београд, 2001.
- 193) *Parliament of the World's Religions*,
<https://www.parliamentofreligions.org/>
- 194) Пејгелс, Елејн, *Гностичка јеванђеља*, Рад, Београд, 1981.
- 195) Пекушић, Дражен, *Свечовек Димитрија Митриновића*,
<http://pulse.rs/svecovek-dimitrija-mitrinovica/>
- 196) *Печат Христов и жиг звери: црква у доба глобализације*, пр. Владимир, Димитријевић, Голубовић, Мирослав, Србуљ, Јован, Православна мисионарска школа при храму Светог Александра Невског, Београд, 2004.
- 197) Pittman, Michael, *G. I. Gurdjieff: Armenian Roots, Global Branches*, Cambridge Scholars Publishing, UK, 2008.
- 198) *План за погибљу свих православних Словена*
<http://www.vaseljenska.com/misljenja/plan-za-pogibiju-svih-pravoslavnih-slovena/>
- 199) *Попис личности проглашених за Месију*, Wikipedia
https://sh.wikipedia.org/wiki/Popis_li%C4%8Dnosti_progl%C5%A1enih_za_Mesiju
- 200) Поповић, В., Радомир, *Одабрана документа васељенских сабора*, Светосавска књижевна задруга, Београд, 1993.
- 201) *Православни молитвеник*, ур. Протојереј Мићић, Драган, Српска православна црквена општина Линц – Аустрија

- 202) *Проблеми глобалног сиромаштва*, Пешчаник,
<http://pescanik.net/problemi-globalnog-siromastva/>
- 203) *Project Blue Beam of NASA*, New World Order Plan, Anonymous
<http://new-world-order-plan.org/nwo-plans/project-blue-beam/>
- 204) Prophet, Mark, Prophet, C., Elizabeth, *The Science of Spoken Word*, Summit University Press, Colorado Springs, 1974.
- 205) Prophet, Clare, Elizabeth, *The Lost Years of Jesus*, Summit University Press, Colorado Springs, 1984.
- 206) Радакришнан, Сарвепали, *Индијска филозофија I и II*, Полит, Београд, 1964.
- 207) Randles, Jenny, *Crop Circles*, The Mammoth Encyclopedia of Extraterrestrial Encounters, Story, RD, Constable & Robinson Ltd, London, 2002.
- 208) Ребић, Алберт, *Средишње теме Старога завјета*, Кршћанска садашњост, Загреб, 1996.
- 209) Ревенсрофт, Тревор, *Копље судбине*, Досије, Службени лист СФРЈ, Београд, 1992.
- 210) *Религија Новог доба - Сатанизам у рукавицама*, otkrivenjejanovo,
<https://otkrivenjejanovo.wordpress.com/>
- 211) *Религије света: будизам, хришћанство, ислам*, Београдски центар за људска права, Београд, 2008.
- 212) *Risk*, Geneve, 1969., vol. V N.N. 3/4
- 213) *Рјечник филозофских појмова*, filozofija.org
<http://www.filozofija.org/rjecnik-filozofskih-pojmova/#M>
- 214) Roberts, Jane, *The Seth Material*, New Awareness Network, USA, 2001.
- 215) Robertson, Pat, *The New World Order*, Publishing group, Dallas, 1991.
- 216) Roerich, Helena, *Living Ethics and the teaching for a New Epoch*, Nicolas Roerich Museum, New York, 2013.
- 217) Roeckelein, Jon, *Reich's Orgone/Orgonomy Theory*, Elsevier's Dictionary of Psychological Theories, Elsevier, 2006.
- 218) Роуз, Серафим, *Православље и религија будућности*, Интернет издање, манастир Свети Стефан Сланци, 2015. -
<http://www.manastirsvetistefan.org/templates/manastir/PDF/Pravoslavlje%20i%20religija%20buducnosti.pdf>
- 219) Russell, Peter, *Буђење планета: глобални мозак*, Глобус, Загреб, 1989.

- 220) Sanders, Ed, Parish, *The Historical Figure of Jesus*, Penguin Adult, 1993.
- 221) *Свето писмо Старога и Новога завета*, Библијско друштво, Београд, 2007.
- 222) Sinnett, Alfred, Percy, *Esoteric Buddhism*, Trübner, London, Google Books Search, 1883, Retrieved 2011.
- 223) Sire, W., James, *The Universe Next Door*, IVP academic, USA, 2009.
- 224) Skinner, Frederic, Burrhus, *Walden Two*, Hackett Publishing Company, Indianapolis, 1976.
- 225) Смаилагић, Неркез, *Увод у Куран*, Медицинска наклада, Загреб, 1975.
- 226) Smuts, Christiaan, Jan, *Holism and evolution*
https://archive.org/stream/holismandevoluti032439mbp/holismandevoluti032439mbp_djvu.txt
- 227) *Sourcebook of the World's Religions*, ed. Beversluis, Joel, New World Library, Novato, California, 2000.
- 228) Spangler, David, *Revelation: The Birth of a New Age*, Lorian Press, Middleton, 1976.
- 229) Spangler, David, *Reflections of the Christ*, Findhorn Publication, Scotland, 1977.
- 230) Spangler, David, *Emergence: The Rebirth of the Sacred*, Dell Publishing, New York, 1984.
- 231) Spangler, David, *A Pilgrim in Aquarius*, Findhorn Press, 1996.
- 232) *Spiritism*, Catholic Encyclopedia
<http://www.newadvent.org/cathen/14221a.htm>
- 233) Спит, Риодран, Кетлин, *Рад Гурђијева*, IP Esotheria, Београд, 1994.
- 234) Станојевић, Жељко, *Кумрански списи*, Институт за хебрејски језик и Metaphysica, Београд, 2009.
- 235) Станковић, Владан, *Основи фундаментализма*, Политичка ревија, 4/2010:109-126, Институт за политичке студије, Београд, 2010.
- 236) Станковић, Владан, *Верски идентитет – угао геополитичке есхатологије*, Политичка ревија, XI, vol=34, бр. 4/2012, Институт за политичке студије, Београд, 2012.
- 237) Старац Пајсије Светогорац, *Духовно буђење*, Манастир Св. првомученика и архиђакона Стефана, Врање, 2009.
- 238) Stocbauer, Bette, *Беспутно путовање Јуде Кришнамуртија*, Share international

- http://www.share-international.net/hrv/dodatne_teme/ucenje/krishnamurti.htm#vrh
- 239) Strachan, L., Graham, *Globalism, Neo-Tribalism And False Reality*
http://www.tysknews.com/Depts/New_World_Order/globalism.htm
- 240) Strick, James, *Wilhelm Reich, Biologist*, Harvard University Press, 2015.
- 241) Sutcliffe, Steven, *Children of the New Age: a history of spiritual practices*,
Routledge, 2003.
- 242) Scholem, Gershom, *The Messianic Idea in Judaism and Other Essays on Jewish Spirituality*, New York, 1971.
- 243) Schucman, Helen, Thetford, T., William, *A Course in Miracles*, A Course in Miracles Society, Nebraska
<http://www.miraclesinactionpress.com/dthomp74/2008/TOOLBOX/4b%20HLC%20e-text/1%204b%20Whitmore%20OE.pdf>
- 244) Swihart, J., Philip, *The Edge of Death*, Inter-varsity Press, 1978.
- 245) Taubes, Jacob, *Западна есхатологија, Антибарбарус*, Загреб, 2009.
- 246) *Tenets of Church Universal and Truamphant*, Church Universal and Truamphant,
<http://www.summitlighthouse.org/aboutus/church-universal-and-triumphant/#>
- 247) Todras-Whitehill, Ethan, *Touring the Spirit World*, New York Times, 29. April 2007.
<http://www.nytimes.com/2007/04/29/travel/29spirituality.html>
- 248) Требјешанин, Жарко, *Речник Јунгових појмова и симбола*, HESPERIAedu, Београд, 2008.
- 249) Tucker, A., Ruth, *Another Gospel: cults, alternative religions and New Age movement*, Zondervan, USA, 1989.
- 250) Tucker, A., Ruth, *Strange Gospels*, Harper Collins, London, 1989.
- 251) The Great Invocation, Lucis Trust
https://www.lucistrust.org/the_great_invocation
- 252) *The Messiah – How do we know that Jesus was the Messiah?*,
ChristianAnswers.Net
<http://christiananswers.net/q-eden/edn-r004.html>
- 253) *The Nag Hammadi Library*, пр. Robinson, M., James
<http://khazarzar.skeptik.net/books/nhl.pdf>

- 254) *The New Age, Starring Shirley MacLaine, faith healers, channelers, space travelers and crystals galore*, Time magazine, 7. December 1987, Vol. 130, No. 23
- 255) Ђелијски, Свети Јустин, *Православна црква и екуменизам*, Фондација „Пријатељ Божији“
http://www.prijateljboziji.com/_pravoslavna-crkva-i-ekumenizam-justin-porovic/1113
- 256) *У лавиринтима таме, Од сајентологије до сатанизма, Православље и секте*, ур. проф. Милошевић, Љубо, књига IV, Svetosavlje.org, 2012.
<https://svetosavlje.org/u-lavirintima-tame-od-sajentologije-do-satanizma-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-iv/>
- 257) *UFOs, crop circles, 'patterns of light' and 'crosses of light': What do they have in common*, Share international
<http://www.share-international.org/archives/signs/International>
- 258) *Fama Fraternitatis*, The Alchemy Web Site,
<http://www.levity.com/alchemy/fama.html>
- 259) Ferguson, Marilyn, *The Aquarian conspiracy, Personal and social transformation in the 1980s*, J.P. Tarcher, Los Angeles, 1908.
- 260) Fromm, Erich, *Дозма о Христу – бум њеме као Бог*, Заргеб, 1989.
- 261) Halpern, Joshua, *Children of the dawn: visions of the new family*, Only with Love Publications, California, 1986.
- 262) Hammer, Olav, *Claiming Knowledge: Strategies of Epistemology from Theosophy to the New Age*, Brill Academic Publishers, Boston, Massachusetts, US, 2003.
- 263) Hanegraaff, J., Wouter, *New Age Religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, E.J. Brill, Leiden, New York, 1996.
- 264) Hanegraaff, J., Wouter, *Dictionary of Gnosis & Western Esotericism*, E. J. Brill, Leiden, Boston, 2006.
- 265) Hans, Jonas, *The Gnostic Religion: The Message of the Alien God & the Beginnings of Christianity*, Beacon Press, Boston, 2001.
- 266) Хантингтон, Семјуел, *Сукоб цивилизација*, ЦИД, Подгорица – Романов, Бања Лука, 2000.
- 267) *Harmonic convergence*, The lightning path,
<http://www.lightningpath.net/page106/page49/page76/page2/page2.html>

- 268) Heelas, Paul, *The New Age Movement: Religion, Culture and Society in the Age of Postmodernity*, Cambridge, Massachusetts, Blackwell, 1996.
- 269) Hogue, John, *Messiahs: The Visions and Prophecies for the Second Coming* Elements Books, United Kindom, 1999.
- 270) *Hollywood Legend Shirley MacLaine*, oprah.com., 11 April 2011.
<http://www.oprah.com/oprahshow/Hollywood-Legend-Shirley-MacLaine/7>
- 271) Howard, W., B., *Matters of deep concern to us all*
http://www.despatch.cth.com.au/Despatch/vol91_Concern.html#REPORT
- 272) *Хронологија*, Нови светски поредак
<http://novusordosec.webs.com/>
- 273) Callenbach, Ernest, *Ecology: A Pocket Guide*, University of California Press, 1998.
- 274) Campbell, F., Bruce, *Ancient Wisdom Revived: A History of the Theosophical Movement*, University of California Press, Berkeley, 1980.
- 275) *Царство Божије и царство празнине, Православље и духовност Њу Ејма, Православље и секте*, пр. проф Милошевић, Љубо, књига VII, svetosavlje.org, 2011.
<https://svetosavlje.org/carstvo-bozije-i-carstvo-praznine-pravoslavlje-i-duhovnost-nju-ejdza-pravoslavlje-i-sekte-knjiga-vii/>
- 276) Cindy, Saul, *Expect A Miracle*, Phenome-NEWS, Southfield, Michigan, April 1988.
- 277) Цицерон, Тулије, Марко, *Држава*, Плато, Београд, 2002.
- 278) Clay, Rik, *The complete 4 hour interview - Zion 2012*, Olympics.mp4,
<https://www.youtube.com/watch?v=ipohhLbqPGI>
- 279) Corbin, Henry, *Хисторија исламске филозофије I*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1977.
- 280) Creme, Benjamin, *The Reappearance of the Christ and the Masters of the Wisdom*, Tara Press, London, 1980.
- 281) *Crop Circle*, English Oxford Living Dictionaries
<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/crop-circle?q=crop+circle>
- 282) *Crop Circle*, Skeptics SA,
<http://www.skepticssa.org.au/html/cropcircles.html>

- 283) Crossan, John, Dominic, *God and Empire: Jesus Against Rome, Then and Now*, HarperCollins, New York, 2007.
- 284) Charles, Robert, Henry, *Eshatology - The Doctrine of a Future Life in Israel, Judaism and Christinianity*, Schocken Books, New York, 1963.
- 285) *Christian News*, Lutheran News, Inc., New Haven, 20.9.1993.
- 286) Falcon, Ted, Blatner, David, *Judaism for Dummies*, Wiley, John & Sons, New York, 2001.
- 287) Farha, Bryan, *A Critical Analysis; Paranormal Claims*, Maryland: University Press of America, Lanham, 2007.
- 288) *Findhorn foundation*,
<https://www.findhorn.org/>
- 289) Ford, W., Michael, *The Bible Of The Adversary*, Succubus Productions, USA, 2007.
- 290) Фрлан, Звонимир, *Написана и ненаписана теозофија*,
<http://www.teozofija.net/knjige/napisana.htm>
- 291) *Чувајте се да вас ко не превари - Православље на међи миленијума*, пр. Владимир Димитријевић, Јован Србуљ, Образ светачки, Београд, 2007.
- 292) Шевалије, Жан, Гербран, Ален, *Речник симбола*, Stylos, Нови Сад, 2013.
- 293) Шире, Едуард, *Велики посвећеници*, Ново дело, Београд, 1989.
- 294) Шолем, Гершом, *Главни токови јеврејског мистицизма*, Градац, Чачак-Београд, 2006.
- 295) *Шта је (и шта није) кабала?*, Vnel Varuh Институт за едукацију и истраживање кабале, Израел
<http://www.kabbalah.info/sr/what-is-kabbalah/what-is-kabbalah/%C5%A1ta-je-i-%C5%A1ta-nije-kabala>
- 296) Walter, Martin, *The New Age Cult*, Bethany House Publishers, Minneapolis, MN, 1989.
- 297) Wangu, Madhu, Bazaz, *Хиндуизам*, Чигоја, Београд, 1998.
- 298) Watson, J., Andrew, Lovelock, E., James, *Biological homeostasis of the global environment: the parable of Daisyworld*, Tellus B: Chemical and Physical Meteorology, 1983, 35:4, стр. 284-289
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3402/tellusb.v35i4.14616?needAccess=true>

- 299) Wels, George, Herbert, *The New World Order*, A Project Gutenberg of Australia EBook, 2013.
<http://gutenberg.net.au/ebooks04/0400671h.html>
- 300) Woodrow, Wilson, *The New Freedom*, The Project Gutenberg of Ebook of The New Freedom, 2005.
<https://www.gutenberg.org/files/14811/14811-h/14811-h.htm>
- 301) *What is Incarnational Spirituality?*, Lorian association
<https://lorian.org/world-work/what-is-incarnational-spirituality/>
- 302) *Who is Maitreya?*, Share International,
http://www.shareintl.org/maitreya/Ma_main.htm
- 303) *What Were the Important Dates in the New World Order Timeline?*, Three World Wars,
<http://www.threeworldwars.com/nwo-timeline1.htm>